

Editörler / Editors

Dr. İzzet LOFÇA
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN
Servet GÜNGÖR
Ömer BÜYÜKYENİGÜN

MİKROKREDİ VE YOKSULLUK
Yoksulluğun Olmadığı Bir Dünyaya Doğru

MICROCREDIT AND POVERTY
Towards a World Without Poverty

Kahramanmaraş Valiliği / Kahramanmaraş Governorship

Kahramanmaraş Valiliği
Yayın No: 8
2010

ISBN: 978-605-363-667-0

Mikrokredi ve Yoksulluk

Editörler

Dr. İzzet LOFÇA
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN
Servet GÜNGÖR
Ömer BÜYÜKYENİGÜN

Sayfa Tasarım : Taha YAVUZ
Kapak Tasarım : Burak BAKIRCI
Baskı ve Cilt : Ames Matbaacılık

Copyright: ©

Bu kitabın bütün hakları saklıdır. Yayıncı kurum olan Kahramanmaraş Valiliği'nden izin alınmadan kitabın tümü veya bir kısmı herhangi bir şekilde çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Kitapta yer alan çalışmalardaki görüş ve düşünceler yazarlarına aittir.

Adres: Kahramanmaraş Valiliği, Kahramanmaraş - TÜRKİYE

Kahramanmaraş Governorship
Publication No: 8
2010

ISBN: 978-605-363-667-0

Microcredit and Poverty

Editors

Dr. İzzet LOFÇA
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN
Servet GÜNGÖR
Ömer BÜYÜKYENİĞÜN

Page Design : Taha YAVUZ
Cover Design : Burak BAKIRCI
Printing & Binding : Ames Printing

Copyright: ©

All rights reserved. The book may not be reproduced and distributed in any form entirely or partly without the prior permission of the Publisher, Kahramanmaraş Governorship. The ideas rised in the studies placed to this book belong to the authors themselves.

Address: Kahramanmaraş Valiliği, Kahramanmaraş - TURKEY

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN

1962 Malatya-Pütürge doğumludur. İstanbul Üniversitesi SBF Kamu Yönetimi Bölümü ve Polis Akademisi mezunudur. Üç yıl Emniyet Genel Müdürlüğünde Komiser Yardımcısı olarak çalıştıktan sonra 1988 yılında Polis Akademisi'ne Araştırma Görevlisi olarak girdi. Gazi Üniversitesinde Yönetim Bilimleri ve Leicester Üniversitesinde (İngiltere) Polis Yönetimi alanında master dereceleri aldı, yine Leicester Üniversitesinde Kamu Yönetimi alanında Doktorasını tamamladı. 1996'da Yardımcı Doçent, 1999'da Doçent ve 2005 yılında Profesör oldu. 2000 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde çalışmaya başladı ve halen İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü görevlerini yürütmektedir. Türkiye Bilimler Akademisi tarafından iki eserinden dolayı "A" ve "C" düzeyinde ödüllendirilmiş olan Aydın'ın alanında yaptığı yüze yakın makale, bildiri ve kitap bölümünden başka şu kitapları bulunmaktadır:

Polis Meslek Hukuku, Doğuş, Ankara, 1996.

Future Amalgamations of Police Forces (A. H. Aydın & H. İ. Bahar), Leicester Uni. Pres, 1996.

Police Organisation and Legitimacy, Ashgate Publication, Aldershot, England, 1997.

Hazırlık Soruşturması (A. H. Aydın & H. Yalçinkaya) Sarıkaya, Van, 2000.

Kamu Yönetimi ve Polis, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006

Bölgesel Sorunlar ve Türkiye (Der., A. H. Aydın, S. Taş, S. Adıgüzel), KSÜ Yayını, 2008

Yönetim Bilimi, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009.

Türk Kamu Yönetimi, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009.

Yerel Siyaset Yazıları, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2010.

Dr. İzzet LOFÇA

1969 Manisa - Saruhanlı doğumludur. Polis Koleji, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi ve ardından Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Adli Tıp dalında Ankara Üniversitesi'nde, Ceza Adaleti dalında Kuzey Teksas Üniversitesi'nde Master; Kuzey Teksas Üniversitesi Disiplinlerarası İletişim Bilimleri Doktora Programında AB Hukuku ve Türkiye'ye Etkileri konusunda Doktora yaptı. Bazı uluslararası konferanslarda düzenleyici, bilim kurulu üyesi olarak yer aldı ve birçoğunda katılımcı olarak sunum yaptı. Halen Kahramanmaraş Valiliği Basın İlan Müdürü, Güvenlik Danışmanı ve AB Proje Koordinasyon Bürosu Sorumlusu olarak görev yapmakta olup 3. Sınıf Emniyet Müdürüdür. Çeşitli diğer akademik çalışmalarının yanı sıra aşağıdaki üç kitabı bulunmaktadır.

Respect for Human Rights and The Rise of Democratic Policing in Turkey:
Adoption and Diffusion of the European Union Acquis in the Turkish

EDITORS

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN

Aydın was born in 1962 in Malatya-Pütürge (Turkey) and graduated from İstanbul University, Faculty of Political Sciences, Department of Public Administration and Police Academy. Following a three-year service for the Turkish National Police as an Assistant Sergeant, he became a Research Assistant at the Police Academy in 1988. He has got his first MA degree in Administrative Sciences at Gazi University and his second MA in Police Administration at Leicester University (England) and his Ph.D. degree again at Leicester University. Aydın became Asst. Professor in 1996, Assoc. Professor in 1999 and full Professor in 2005. Aydın was transferred to Kahramanmaraş Sütçü İmam University in 2000 where he is already working as the Dean of the Faculty of Economic and Administrative Sciences and the Director of the Institute of Social Sciences. Aydın who has been awarded at “A” and “C” levels for his two works by the Turkish Academy of Sciences, is the author/editor of the books listed below, apart from about one hundred of other academic works:

- Polis Meslek Hukuku, Doğuş, Ankara, 1996.
 Future Amalgamations of Police Forces (A. H. Aydın & H. İ. Bahar), Leicester Uni. Press, 1996.
 Police Organisation and Legitimacy, Ashgate Publication, Aldershot, England, 1997.
 Hazırlık Soruşturması, (A. H. Aydın & H. Yalçınkaya), Sarıkaya, Van, 2000.
 Kamu Yönetimi ve Polis, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006
 Bölgesel Sorunlar ve Türkiye (Eds. A. H. Aydın, S. Taş, S. Adıgüzel), KSU Press, 2008
 Yönetim Bilimi, 3. Edition, Seçkin, Ankara, 2009.
 Türk Kamu Yönetimi, 3. Edition, Seçkin, Ankara, 2009.
 Yerel Siyaset Yazıları, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2010.

Dr. İzzet LOFÇA

Lofça was born in 1969 in Manisa-Saruhanlı (Turkey). He is a graduate of Police College; Police Academy Security Sciences Faculty; Ankara University Law Faculty. He earned Master of Science degrees from Ankara University Faculty of Health Sciences on Forensic Medicine and than University of North Texas Criminal Justice Department on Police Administration; and Ph.D. form University of North Texas Interdisciplinary Information Science Doctoral Program on European Union Law and its effect on Turkey. He has been organizing, program and science board member of several international and national conferences. He has also involved in many conferences as participant. He is currently working with Kahramanmaraş Governorship as Director of Press and Advertising Directorship, Head of European Union Projects Coordination Office and Security

National Police (İzzet Lofça), VDM Verlag: Almanya, ABD, İngiltere, 2009, (ISBN 978-3-639-17587-5).

Remedies on Police Misconduct in the USA and Insights for Police Departments, (İzzet Lofça), 2009, VDM Verlag: Almanya, ABD, İngiltere, 2009, (ISBN 978-3-639-19920-8).

Global & Regional Perspectives on Democracy & Security, (Eds. R. Gultekin, I. Lofca, C. Baycan, M. Delice ve F. Göktepe), International Graphics, Türkiye, 2009 (ISBN 978-0-9816408-8-4).

Servet GÜNGÖR

Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünden mezun oldu. Mezuniyet sonrası Kayseri ili Kaymakam Adayı olarak çalışmaya başladı. İngiltere'nin Exeter Üniversitesinde, Kamu Yönetimi ve Kamu Politikası alanında yüksek lisansını tamamladı. Gaziantep Araban ilçesi Kaymakam Vekilliğinin ardından Gaziantep Nurdağı ve Diyarbakır Kulp ilçesi Kaymakamlık görevlerinde bulundu. 2008 yılından itibaren Kahramanmaraş Vali Yardımcılığı görevini yürütmektedir. Halen kamu yönetimi alanında doktora devam etmekte olup, tezini Türkiye'de yoksulluk yönetimi konusunda hazırlamaktadır. Evli ve bir kız çocuğu sahibi olup, çok iyi düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Fransızca bilmektedir.

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN

1973 Osmaniye-Kadirli'de doğdu. Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden mezun oldu. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Halen Kahramanmaraş Valiliği Avrupa Birliği Proje Koordinasyon Ofisinde proje koordinatörü olarak görev yapmaktadır. Evli olan ve iyi derecede İngilizce bilen Büyükyenigün'ün aşağıdaki makalesi yayımlanmıştır:

Büyükyenigün, Ö., Lofça, İ., Aydın A. H., (2010). "Küreselleşme Bağlamında Kentsel Suç ve Suçlulukla Mücadele: Kahramanmaraş Kent Merkezinde Suç Olgusunun Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Destekli İncelenmesi", VII. Kamu Yönetimi Forumu Bildiriler Kitabı, ss: 1433-1446, 08-10 Ekim 2009, K.S.Ü., Kahramanmaraş.

Adviser to the Governor. He holds 3rd Degree Police Chief Rank with the Turkish National Police. He is the author of three books listed below and several other academic works.

Respect for Human Rights and The Rise of Democratic Policing in Turkey: Adoption and Diffusion of the European Union Acquis in the Turkish National Police (İzzet Lofça), VDM Verlag: Germany, USA, and United Kingdom, 2009, (ISBN 978-3-639-17587-5).

Remedies on Police Misconduct in the USA and Insights for Police Departments, (İzzet Lofça), 2009, VDM Verlag: Germany, USA, and United Kingdom, 2009, (ISBN 978-3-639-19920-8).

Global & Regional Perspectives on Democracy & Security, (Eds. R. Gultekin, I. Lofca, C. Baycan, M. Delice, and F. Göktepe), Turkey: International Graphics, 2009 (ISBN 978-0-9816408-8-4).

Servet GÜNGÖR

He is a graduate of Middle East Technical University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Political Science and Public Administration. After the university graduation, he began working as Kayseri District Governor Nominee. He earned masters degree from Exeter University of England on public administration and public policy. After working as substitute District Governor in Gaziantep-Araban, he was appointed to Gaziantep-Nurdağı and then Diyarbakır-Kulp as District Governor. He has been working in Kahramanmaraş as Deputy Governor since 2008. He is pursuing his Public Administration doctoral study and preparing his dissertation on poverty administration in Turkey. He is married and has one daughter. He speaks English at advanced level and French at intermediate level.

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN

Büyükyenigün was born in 1973 in Osmaniye-Kadirli (Turkey). He is a graduate of Anadolu University Economics and Administrative Sciences Faculty, Public Administration Department. He is currently pursuing a Masters degree in Public Administration at Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Institute of Social Sciences. He is working with Kahramanmaraş Governorship as Coordinator of European Union Projects Coordination Office. He is married. He speaks fluent English. He has the following published article:

Büyükyenigün, Ö., Lofça, İ., Aydın A. H., (2010). “Küreselleşme Bağlamında Kentsel Suç ve Suçlulukla Mücadele: Kahramanmaraş Kent Merkezinde Suç Olgusunun Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Destekli İncelenmesi”, VII. Kamu Yönetimi Forumu Bildiriler Kitabı, ss: 1433-1446, 08-10 Ekim 2009, K.S.Ü., Kahramanmaraş.

EDİTÖRLERİN NOTU

Bu kitap Kamu Yönetimi açısından mikrokredinin ele alındığı 16 çalışmanın bir araya getirilmesinden oluşmaktadır. Bunların 14 tanesi 28 Kasım 2008 tarihinde Kahramanmaraş-Türkiye’de, Kahramanmaraş Valiliği ile Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) tarafından ve Kahramanmaraş Belediyesi ile Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi işbirliğiyle düzenlenen II. Uluslararası Mikrokredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı’nda sunulan toplam 21 bildiri arasından seçilmiş (Bilim Kurulu’nun olumlu görüşü alınmış, güncelleştirilerek geliştirilmiş), 2 tanesi ise kitabın içeriğinde bir bütünlük sağlanabilmesi amacıyla editörler tarafından “Giriş” ve “Sonuç” olarak yazılmıştır.

Öncelikle, Kahramanmaraş’ta ilk uluslararası Konferans olma özelliğini taşıyan II. Uluslararası Mikrokredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı’nın yapılması fikrini ortaya atan, ekibini yönlendiren; Konferansın hazırlık aşamasında, yapılması sırasında ve bitiminden sonraki aşamalarında ve özellikle de bu kitabın yayına hazırlanması sırasında liderlik, yardım ve desteklerini esirgemeyen Kahramanmaraş Valisi Mehmet Niyazi Tanılır’a teşekkür etmek önemli bir görevin yerine getirilmesidir. Türkiye Grameen Mikrokredi Programı’nı Türkiye’ye ve Kahramanmaraş’a tanıtan, Konferansın yapılmasında büyük bir özveri ve gayretle bizlere yardımcı ve destek olan Prof. Dr. Aziz Akgül’e şükran borçluyuz. Konferansın organizasyonunu gerçekleştiren kurumlar ile destek veren sponsorlara ve bildiri sunan araştırmacılara; özellikle Konferans’ın gerçekleşmesinde büyük emek ve gayreti bulunan dönemin Vali Yardımcılığı görevini yürüten Burdur İli Gölhisar İlçesi Kaymakamı Sayın Hüseyin Kürşat Kırbıyık’a çok teşekkür ederiz.

Ayrıca, başta sosyal bilimler adına önemli bir katkı olarak bu kitabı yayınlamayı üstlenen Kahramanmaraş Valiliği’ne, basım işini büyük bir titizlikle yapan Ames Matbaacılık’a, kitabın hazırlanması sürecinde bazı konuşmaların ses kayıtlarının deşifre edilerek kağıda dökülmesinde, İngilizce bölümlerin Türkçe’ye çevirilerinin yapılmasında ve Türkçe bölümlerin İngilizce özetlerinin (abstract) yazılmasında yardımcı olan Kahramanmaraş Valiliği AB Proje Koordinasyon Bürosu Koordinatörleri Engin Pamir, Abdulgaffar Polat, Resul Uşak ve İbrahim Erdoğan’a; Valilik Basın İlan Müdürlüğü görevlilerinden Mehmet Çayıröz’e; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğretim elemanlarından Yrd. Doç. Dr. Salih Yeşil ve Yrd. Doç. Dr. Adem Yavuz Elveren ile Araştırma Görevlileri Hüseyin Tamer, Göktürk Kalkan ve İnci Fatma Kurtulgan’a ve tüm metni baştan sona okuyarak düzeltmeler yapan Okt. Filiz Taş olmak üzere emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz.

Dr. İzzet LOFÇA

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN

Servet GÜNGÖR

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN

EDITORS' NOTE

This book consists of 16 articles on microcredit subject from Public Administration standpoint. 14 of them are selected (extended, updated and reviewed by at least two referees) from 21 papers presented to the 2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit, organised on 28th November 2008 in Kahramanmaraş-Turkey by Kahramanmaraş Governorship and The Turkish Foundation for Waste Reduction (TİSVA) in Cooperation with Kahramanmaraş Municipality and Kahramanmaraş Sütçü İmam University and the other 2 are written by the editors as "Introduction" and "Conclusion" sections.

First of all, it is a duty on us to express our sincere appreciation to His Excellency Mehmet Niyazi Tanılır, the Governor of Kahramanmaraş, for bringing the idea of organizing this Conference, his leadership to direct and discover insights of his team before, during and after the Conference, and for providing an invaluable support and leadership at every step of the Conference and especially while preparing this book into publication. We are thankful to Prof. Dr. Aziz Akgul for bringing Turkish Grameen Microcredit Program to Turkey and Kahramanmaraş, and his diligent effort and support while organizing the Conference. We would like to thank to all the organising institutions, sponsors, all those who presented papers, and especially to Hüseyin Kürşat Kırbıyık, District Governor of Burdur Gölhisar who was then Deputy Governor of Kahramanmaraş, for his dedication and support in organizing the Conference.

We would also like to thank to Kahramanmaraş Governorship for accepting to publish this book as an essential contribution to social sciences; to Ames Printing for carefully printing and binding; to Engin Pamir, Abdulgaffar Polat, Resul Uşak and İbrahim Erdoğan of Kahramanmaraş Governorship EU Projects Coordination Office Coordinators; to Mehmet Çayıröz of Kahramanmaraş Governorship Press and Advertising Directorship Officer; and Asst. Professors Salih Yeşil and Adem Yavuz Elveren; Research Assistants Hüseyin Tamer, Göktürk Kalkan and İnci Fatma Kurtulgan for deciphering some speeches into words, translating English papers into Turkish and writing English abstracts of the Turkish papers; to Filiz Taş for proof-reading the whole text, and to all the others involved.

Dr. İzzet LOFÇA
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN
Servet GÜNGÖR
Ömer BÜYÜKYENİĞÜN

TEŞEKKÜR

Kahramanmaraş Valiliği olarak bu kitabı yayınlamaktan dolayı çok mutlu olduğumu ifade ederken, bu vesile ile kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen bazı kişi ve kurumları burada zikretmek istiyorum. Öncelikle, başlangıcından beri mikro kredi projesine öncülük yapan ve 28 Kasım 2008 tarihinde Kahramanmaraş'ta düzenlediğimiz Konferansın himayelerinde yapılmasını kabul ederek destek veren Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile mikro kredi kavramının 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda yer almasını sağlayarak il özel idarelerinin mikro krediye kaynak ayırmasını mümkün kılan dönemin İçişleri Bakanı Sayın Abdülkadir Aksu'ya, mikro kredi fikrini ve Muhammad Yunus'u Türkiye'ye tanıtan ve mikro kredi uygulamaları için bir derviş edası ile Türkiye'yi il il gezen Sayın Prof. Dr. Aziz Akgül'e ve uygulama yapan illerin valilerine, belediye başkanlarına, il genel meclislerine, katkı sağlayan işadamlarına teşekkür ediyorum.

Kahramanmaraş'ta düzenlenen ve bu kitabın ortaya çıkmasına vesile olan Uluslararası Konferansın, yüzyılın en önemli yoksullukla mücadele stratejisi olduğuna inandığım mikro kredi fikrinin anlaşılmasına büyük katkı sağladığına inanıyorum. Bu katkıda, yurtiçinden ve yurtdışından gelerek Konferansı onurlandıran ve siyasette, bürokraside, üniversitede, medya dünyasında temayüz etmiş değerli katılımcıların, Konferansa sponsor olan tüm firma ve kuruluşların, tüm değerli konuşmacı ve oturum başkanlarının, organizasyonda emeği geçenlerin payı büyüktür ve katkılarından dolayı hepsine çok teşekkür ederim.

Son olarak, çalışmalarını derleyerek kitabın hazırlanmasındaki emek ve özverili çalışmalarından dolayı başta editörler Dr. İzzet Lofça, Prof. Dr. Ahmet Hamdi Aydın, Servet Güngör ve Ömer Büyükyenigün olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyor, kitabın sosyal bilimlere katkı sağlamasını ve alandaki araştırmacı, eğitimci ve öğrencilere yararlı olmasını diliyorum.

Mehmet Niyazi TANILIR
Kahramanmaraş Valisi

ACKNOWLEDGEMENT

On behalf of Kahramanmaraş Governorship, I would like to mention some individuals and institutions that contributed into preparing this book, which is a great pleasure to have it published. First of all, I would like to thank to the Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan for supporting Microcredit Projects from the beginning as well as the 2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit, organised on 28th November 2008 in Kahramanmaraş; to the former Minister of Interior Abdulkadir Aksu for managing to include the concept of microcredit into the Local Governments Law made in 2005 asking local governments to finance microcredit projects, to Prof. Aziz Akgül for introducing Professor Muhammad Yunus and the concept of microcredit to Turkey and to the members of the local authorities, governors and mayors of the other provinces for carrying out microcredit projects.

I believe that the International Conference organised in Kahramanmaraş resulting in this book itself is a great contribution to learn and understand the concept of microcredit, which I believe is the most important poverty eradication strategy of the century. The national and international participants of the Conference, coming from the universities, politics, bureaucracy and media, shared this contribution in a great deal and it is a pleasure to thank to all of them.

Finally, I would also like to thank to all those worked carefully for preparing this book, particularly the editors, Dr. İzzet Lofça, Prof. Dr. Ahmet Hamdi Aydın, Servet Güngör, and Ömer Büyükyenigün and I hope that the book becomes a reference and source of research for academicians, teachers and students.

Mehmet Niyazi TANILIR
Kahramanmaraş Governor

ÖNSÖZ

II. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı katılımcılarını tebrik ediyorum. Bu Konferansın organize edilmesinden dolayı çok mutluyum. İlk Konferansa ben de katılmıştım ve orada karşılaştığım katılımcılarla ilgili çok güzel anılarım oldu. Bu kez gelemediğim için çok üzgünüm, fakat çalışma arkadaşlarım bu Konferans'a katılıyorlar. Onlar, şu anda Konferans'a iştirak ediyorlar ve yaşadıkları tecrübeleri, tüm katılımcılarla birlikte ele aldıkları heyecan verici konuları anlattılar.

Eminim ki, bu görüşmelerden birçok yeni fikirler ortaya çıkmış, birçok yeni kararlar alınmış ve birçok yeni yöntem ortaya çıkmıştır. Zaten böyle toplantıların temel amacı insanları bir araya getirerek konuyu tartışmak, yeni fikirler ortaya atmak ve bunları kitaplaştırarak bilime katkı sağlamaktır. Bu Konferans da zaten böyle bir fikrin sonucu olarak düzenlenmiştir. Mikro kredi fikri tüm dünyada yaygınlaşmaktadır ve Türkiye'de de Prof. Aziz Akgül'ün çabaları ile çok iyi bir gelişme göstermektedir. Grameen Trust ile koordineli bir şekilde mükemmel bir çalışma gerçekleştirildi. Türkiye Mikro kredi Projesi Diyarbakır'da açılan ilk şubesi ile başlayarak çok büyük bir genişleme göstermiş ve şu anda 34 şubesiyle 14.000 üyeye ulaşmıştır. Bu gelişme bizim amacımızın gerçekleşmeye devam ettiğinin çok güzel bir göstergesidir.

Başından itibaren tüm çalışanlarından başlayarak üst yöneticilerine kadar herkesin çok çalışmasını gerektiren bir proje idi. Bugün bu sonucun, programın yaygınlaşmasıyla gerçekleştirildiğini görüyoruz. Sadece programın başarısını artırmak, muhtaç kadınların % 100'üne ulaşmak ve onlara yardımcı olmakla kalmamış, ayrıca onların bankacılık konusunda bilgi sahibi olmaları da sağlanmıştır. Bu, bütün Grameen Bankası şubelerinde bir bankacılık ilkesidir.

Türkiye'deki Mikro kredi Programını yürütenleri, programın tamamen bilgi teknolojisi temelli yürütülebildiğini bize gösterdikleri için tebrik ediyorum. Bunun başarılmasından dolayı çok mutluyum. Türkiye'nin siyasal liderlerinin bunu desteklediğini görmekten dolayı da ayrıca mutluluk duymaktayım. Kahramanmaraş Valisi Sayın Mehmet Niyazi Tanılır'ın yanı sıra Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın da öteden beri bu programın en güçlü destekçisi olduğunu biliyorum. Umuyorum ki bu, biz geliştikçe yeni alanlara sıçrayacak ve genişleme odaklı yasal çerçeve gibi yeni uygulamalara ihtiyaç duyacağız.

Mikro kredi programının dış desteğe bağlı kalmaksızın yürütülebilmesi için yasal bir çerçeveye sahip olması gerekmektedir. Yoksulların bankalardan para almalarına imkân verecek yasal düzenlemeleriniz varsa kaynak probleminiz çözülmüş demektir. Bu durumda, Türkiye Grameen Programı içinde geçerli olan hemen hemen tüm programların karşılaştığı en temel problemin üstesinden gelinmiş olacaktır. Parasal kaynak sağlamada güçlü olunamazsa böyle bir program hayata geçirilemez.

PREFACE

Congratulations to the participants of the 2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit. I am very happy to hear that this Conference was organized. I participated to the 1st Conference and I still have contacts with those I met there, but I am very sorry that I couldn't manage to participate this time. My colleagues attended the Conference and they reported me all the exciting things that were discussed.

I am sure a lot of new ideas came true, lots of new decisions were made and lots of action ideas came up from discussions. The idea of getting all the people together, to have papers presented, discussed and published in order to provide literature to the topic and to publish the outcomes, to produce new methods. This is a great opinion. Because, microcredit idea is expanding to all over the globe and taking a very good shape in Turkey under the leadership of Professor Aziz Akgül. He has done a tremendous job in collaboration with Grameen Trust. Turkish Grameen Trust collaboration has let to expansion of microcredit program starting from one new place in Diyarbakir and now is spreading to 34 branches and reaching out to 14.000 borrowers. So, that is great news, fantastic news for our task where we came all this way since the beginning.

It needed a hard work from the staff and the strong coordination of the leadership from the top and this can be too much more outreach of the program. Not only to the delivery success of the program and 100 % degree reaching out to the poor women and benefiting them tremendously, it also has let introducing information technology in banking. It is a way in banking, in many branches in Grameenbank. So, congratulations to those run out the program in Turkey that they have let us to believe that their microcredit program could be run totally based on information technology.

I am very happy that this could have been done and, I am also very happy that this is supported from the highest quarter of the political leadership of the country. Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan has been very strong supporter of this program including Mehmet Niyazi Tanılır, the Governor of Kahramanmaraş, who has been very supportive of this program. We hope this will be expanding to new areas as we develop and we need certain basic facilities to the focal expansion. Legal framework is a good example to those basic facilities.

We need to have a legal framework so that microcredit programs can run without depending on support from outside. If you have the legal framework to allow them to take deposits, then the funding issue becomes resolved. So, they overcome the basic problem of most of the program including the Turkish Grameen Programs. If the funding becomes so very strong, unless larger money becomes available, you cannot make the program launched.

O halde iş programınızda bir gelişme ve genişleme yapmak istiyorsanız, sisteminize factoring eklemek istiyorsanız ödünç para alırsınız, bir yer alırsınız veya gerekli başka bir iş yaparsınız. Ancak, bu o kadar da kolay değildir. Nasıl hareket edeceğimizi belirleyecek yasal bir çerçeveye ihtiyacımız vardır. Ümit ediyorum ki, Türkiye’de siyasal otoriteler bunu dikkate alacak ve bu yasal çerçeveyi oluşturacaktır. Bu yasal çerçeve sayesinde bizler de programımızı tüm Türkiye’de geliştirme imkânına kavuşmuş olacağız. Bu tür programlar bütün dünyada bu şekilde yaygınlaşmaktadır.

Bali’de Asya-Pasifik Mikro kredi Zirvesi’ni daha yeni gerçekleştirdik. Prof. Aziz Akgöl de oradaydı, hepimiz oradaydık. Çok yararlı müzakereler yapıldı. Bir Asya ülkesi olan Asya-Pasifik’teki Endonezya’ya Asya’dan, Kuzey ve Güney Amerika’dan delegeler geldiler. Onlarla çok verimli görüşmeler gerçekleştirdik.

Bugün, henüz sonuçlandırmadığımız görevimiz daha büyük aktivizm ve kararlılıkla tüm dünyaya yayılmaktadır. İşte bu noktada Türkiye liderliği üstlenmiş bulunmaktadır.

Mikro kredi şimdi birçok ülkeye yayılmaya başladı, daha çok hareketlilik geldi ve henüz tamamlanmamış misyonumuza yönelik kararlılığımız daha da arttı. Türkiye Avrupa’da mükemmel bir liderlik rolü üstlenmiş durumdadır. Bizler hala çok sistematik çalışan güçlü bir programa sahip değiliz. Bu açıdan bakılınca Türkiye’deki program çok güçlü görünmektedir.

Yakın geçmişte Amerika’nın New York şehrinde yeni bir program başlatmıştık. New York’un Queens semtinde kredi vermeye başladık. Bu gün itibarıyla 85 kişiye kredi vermiş bulunuyoruz. Bunların hepsi ev hanımıdır. Verdiğimiz en yüksek kredi 3.500 Dolardır. Ortalama olarak verdiğimiz kredi kişi başına 2.200 Dolardır. Bu kadınlar harika işler yapıyorlar. Geri ödeme oranı % 99,5 olan bu program da mükemmel işliyor. Bu da gösteriyor ki, Amerika gibi çok zengin olan bir ülkede bile yoksulların, kredi alamayan yoksulların iş yapmasını sağlayacak bir program başlatabilirsiniz. Bu tür programlar daha bilinmeyen birçok yerlerde sürdürülmektedir. Bu anlamda programın başarılı olarak yürütüldüğünü bildiğimiz diğer bir yer Avrupa’da Norveç’tir. Geçen ay Norveç’teki programın 16. yıldönümü etkinliklerine katılma onurunu yaşadık. 16. yıldönümlerini kutlamak üzere hepimiz oradaydık. Son 16 yıldır bu programı yürütüyorlar.

Bu programın çok başarılı şekilde yürütülüyor olmasından dolayı çok mutluyum. Öyleyse gelin size bir mesaj daha vereyim: Lofoten Adaları gibi Kuzey Kutbuna yakın bir yerde bile insanlar küçük krediler aldıkları Mikro kredi Programından yararlanabilirler. Norveç gibi çok zengin bir ülkede bu insanlar yaşadıkları başarılar konusunda çok güzel anılara sahipler. Bu programı bu kadar uzun süredir devam ettirdikleri için çok büyük mutluluk duyuyorlar. Onlar buna Grameen Kadın Bankası adını vermişler ve bu tecrübelerini komşu ülkelerle paylaşmaktan büyük haz alıyorlar. Bu da gösteriyor ki programımızı geliştirmek için birçok imkâna sahibiz.

So, further expansion, enlargement you want to make, factoring you want to seem to extend in our system, borrow money and take a ground or whatever. It's not easy. So we need a legal framework how to proceed, I hope Turkish political authority will consider that and prepare that legal framework so that we can benefit from that support which will yield an expanding program to the whole country. Programs are expanding around the world

We just had a great Asia-Pacific Microcredit Summit in Bali. Prof. Aziz Akgül was there, we all were there. We had a great time in discussions. Delegates came from Indonesia, an Asia-Pacific country, delegates came from North America, and delegates came from South America so we had a great occasion in that discussion.

Now, it has been spreading in many countries, more activism, more determination to the job that we still see unfinished job. That is the part that Turkey is providing the leadership.

Turkey has been a great leader in the European context, in European countries. Still we don't have strong programs running any systematic way. So, Turkish Program can become a very strong program in that context. We have just started a program in United States, in New York City, a program in America.

We are lending microcredit too, in the neighborhood of Queens in New York. So far we have reached to 85 borrowers that they are all women. The maximum Dollar credited is \$ 3.500 so far, an average of \$ 2.200. Those women are excellent. The repayment rate is 99,5 %. So, this program is also running.

I am very happy that the plan demonstrates that even in a rich country like the US, you can have a program of benefiting the poor people, people who have no access to a microcredit program. So, gradually those kinds of programs are expanding in unknown areas. Particularly in one known area that we have a great experience of that microcredit, it is great in Europe, for instance in Norway. We had the pleasure of attending their sixteenth anniversary last month. We were all there to celebrate their sixteenth anniversary. For last sixteen years, they are running this program.

I am very excited that they are so successful in running the program. So, let's give another message, even in the Arctic Summit like Lofoten Islands the people can benefit from taking small loans. In a very rich country like Norway they remember it with such fond memories of all their successes. They are so excited that they could run the program for such a long time. The Grameen Women Bank, what they call it. And they are very happy to extend it to neighboring countries. So we see a lot of possibilities. This is a year that we should be paying all of attention to microcredit, particularly, in the context of global financial crisis.

Bu sene tüm dikkatimizi mikrokrediye vermeliyiz. Özellikle küresel krizin çok etkili olduğu bu yıl bu konu çok büyük önem arz etmektedir.

Bu krizin etkileri birçok ülkede daha fazla hissedilmeye başlandığında yoksul insanların yaşadığı zorlukların daha da artması riski ile karşı karşıyayız. İşlerini kaybedecekler, günlük gelirlerini kaybedecekler. Eğer Mikrokredi Programı vasıtasıyla bu insanlara yardımcı olunabilirse, krizin zorlukları ve etkileri azaltılabilir. Onlar bu zorlukla karşılaşmadan önce biz buna hazırlıklı olmalıyız. Önceden biz orada olacağız ve onlara ihtiyaç duydukları desteği vereceğiz. Böylece onlar işlerine sahip çıkabilirler ve günlük kazançlarını temin ederek krizin bu zor zamanlarında çocuklarının gelecek hayatlarını garantiye alabilirler. Umarım ki kriz hepimizi mutsuz edecek kadar derin olmaz. Bu tür sorunlar yaşamadan önce hazırlıklı olmak gerekmektedir.

Mahallemizde, bölgemizde ve ülkemizde bu küresel kriz etkilerini göstermeden önce gerekli hazırlıkları yapmalıyız. Böylece insanların temel ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine olanak sağlayacak ekonomik kapasiteye sahip olmalarına yardımcı olabiliriz. Dışarıdan gelecek bir yardımı beklemek zorunda kalmamalıdır. Kendi ülkelerinde sürdürülebilecek bir ekonomi ile ayakta kalabilmelidirler. İşte mikrokreditin yaptığı iş budur.

Prof. Dr. Muhammad YUNUS

When this financial crisis was extended in many countries, there is a risk that the hardships will fall on the poor people. They will be losing their jobs, losing their daily income. So, if you can support the poor people with microcredit, maybe the harshness of the impact of the financial crisis will be lessened. So, we should be prepared before they fall into a big problem.

We'll be there before and provide a support they need. So, they can generate their income and protect their life, protect their children in these days of serious crisis. I hope the harshness of crisis will not be so serious that we will be all upset by it. We should be prepared for any such thing happens.

In our region, in our district, in our country we should be ready before it comes. So we can help people to consolidate their economical capacity and create their ground level economy. They do not have to wait for the economy coming from outside. They have their ground level economy they can build and run all their efforts. So, this what the microcredit does.

Prof. Dr. Muhammad YUNUS

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRLERİN NOTU	8
TEŞEKKÜR	10
ÖNSÖZ	12
İÇİNDEKİLER	18
SUNUŞ	22

GİRİŞ	26
-------------	----

Mikrokredi-Yoksulluk İlişkisi	30
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, KSÜ, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı	
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği	

BÖLÜM I

YOKSULLUK VE MİKROKREDİ ARASINDAKİ SEBEP SONUÇ İLİŞKİSİ	38
---	----

Yoksulluk-Sosyal Dışlanma-Mikrokredi: Türkiye’den Kimi Kesitler	42
Prof. Dr. Fikret ADAMAN, Boğaziçi Üniversitesi	

Yoksulluk-Suç-Mikrokredi-Güvenlik İlişkisi	54
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği	
Ömer BÜYÜKYENİGÜN, Kahramanmaraş Valiliği	

Yoksulluk, Mikrokredi ve Medya	68
Serpil YILMAZ, Milliyet Gazetesi	

BÖLÜM II

MİKROKREDİ VASITASIYLA KÜRESEL, ULUSAL VE YEREL DÜZEYDE YOKSULLUK- LA MÜCADELE	74
---	----

Dünyada, Türkiye’de ve Kahramanmaraş’ta Mikrokredi Projesi	76
Mehmet Niyazi TANILIR, Kahramanmaraş Valisi	

Yoksulluğun Azaltılmasında Mikrokredi Uygulamasının Rolü: Türkiye Grameen Mik- rokredi Programı	88
Prof. Dr. Aziz AKGÜL, TİSVA Mütevelli Heyeti Başkanı	

Yoksullukla Küresel Mücadele Çalışmalarına Grameen Bankası’nın Katkısı	96
Lamia MORSHED, Grameen Trust Yöneticisi	

CONTENTS

EDITORS' NOTE	9
ACKNOWLEDGEMENT	11
PREFACE	13
CONTENTS	16
PRESENTMENT	23

INTRODUCTION	27
---------------------------	-----------

Microcredit-Poverty Relationship	31
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, Dean, KSÜ, Faculty of Economic and Admin. Sciences	
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship	

CHAPTER I

CAUSAL CONNECTION BETWEEN POVERTY AND MICROCREDIT	38
--	-----------

Poverty-Social Exclusion-Microcredit: Some Scenes from Turkey	41
Prof. Dr. Fikret ADAMAN, Boğaziçi University	

Poverty – Crime – Microcredit - Security Relationship	55
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship	
Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, Kahramanmaraş Governorship	

Poverty, Microcredit and the Media	69
Serpil YILMAZ, Milliyet Newspaper	

CHAPTER II

GLOBAL, NATIONAL AND LOCAL STRUGGLE AGAINST POVERTY THROUGH MICROCREDIT	75
--	-----------

Microcredit Project in the World, in Turkey and in Kahramanmaraş	77
Mehmet Niyazi TANILIR, Kahramanmaraş Governor	

The Role of Microcredit Practices in Eradication of Poverty: Turkish Grameen Microcredit Program	89
Prof. Dr. Aziz AKGÜL, TİSVA President	

The Contribution of Grameen Bank to the Global Struggle Against Poverty	97
Lamia MORSHED, Grameen Trust Manager	

Financial Inclusion: Why & How?	109
Prof. H. I. LATIFEE, Bangladesh Grameen Trust Manager	

Finansal Katılım: Neden ve Nasıl?	108
Prof. H. İ. LATİFEE, Bangladeş Grameen Trust Yöneticisi	

BÖLÜM III

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞUN AZALTILMASINA YÖNELİK MİKROKREDİ VE DİĞER GİRİŞİMLER	120
---	------------

Danone'nin Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikrokredi Girişimleri	122
--	------------

Serpil TİMURAY, **DANONE Türkiye Genel Müdürü**

Bernard GIRAUD, **DANONE Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Sorumluluk Projeleri Müdürü**

Avrupa'da Mikrokredi: Mikrokredi Üzerine Bir Araştırmadan Bazı Yansımalar	128
---	------------

Prof. Louisa BRUNORİ, **Bolonya Üniversitesi**

Shamimur RAHMAN, **C.I.R.I.G Direktörü**

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam	154
--	------------

Aziz YILDIRIM, **Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü**

Düzenleyici Otorite Perspektifinden Mikrokredi	164
---	------------

İsmail ERDEMİR, **BDDK Başkan Yardımcısı**

BÖLÜM IV

TÜRKİYE'DE MİKROKREDİ UYGULAMALARI	176
---	------------

Türkiye'de İl Düzeyinde Mikrokredi Uygulamaları: Diyarbakır Örneği	178
---	------------

H. Avni MUTLU, **Diyarbakır Valisi**

Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği'nin Mikrokredi Değerlendirmesi	186
---	------------

Şengül AKÇAR, **Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği Başkanı**

Türkiye'de Mikrokredi Uygulamaları Araştırmasının Sonuçları	192
--	------------

Doç. Dr. İsmail BAKAN, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi**

Yrd. Doç. Dr. Yücel AYRIÇAY, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi**

Öğr. Gör. A. Melih EYİTMİŞ, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi**

SONUÇ

Mikrokredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması	210
---	------------

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, **KSÜ, İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dekanı**

Dr. İzzet LOFÇA, **Kahramanmaraş Valiliği**

Servet GÜNGÖR, **Kahramanmaraş Vali Yardımcısı**

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, **Kahramanmaraş Valiliği**

İNDEKS	226
---------------------	------------

CHAPTER III

MICROCREDIT AND OTHER INITIATIVES TOWARDS ERADICATION OF POVERTY IN TURKEY AND IN THE WORLD 121

Microcredit Initiatives of Danone Towards Eradicating Poverty in Turkey and in the World 123

Serpil TİMURAY, **DANONE Turkey Director General**

Bernard GIRAUD, **DANONE Sustainable Development and Social Responsibility Projects Director**

Microcredit in Europe: Some Reflections from a Research on Microcredit 129

Prof. Louisa BRUNORİ, **Bologna University**

Shamimur RAHMAN, **C.I.R.I.G Director**

Employment, Support and Projects Conducted by the General Directorate of Social Aid and Cooperation 155

Aziz YILDIRIM, **Director General of Social Aid and Cooperation**

Microcredit from a Regulating Authority's Perspective 165

İsmail ERDEMİR, **Vice President, Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA)**

CHAPTER IV

MICROCREDIT PRACTICES IN TURKEY

Microcredit Practices at Provincial Level in Turkey: Diyarbakır Case 177

H. Avni MUTLU, **Diyarbakır Governor**

Microcredit Assesment by the Association of Women's Labour Valuation 187

Şengül AKÇAR, **President, Association of Women's Labour Valuation**

The Results of Research on Microcredit Practices in Turkey 193

Assoc. Prof. İsmail BAKAN, **Kahramanmaraş Sütçü İmam University**

Ass. Prof. Yücel AYRIÇAY, **Kahramanmaraş Sütçü İmam University**

Lecturer, A. Melih EYİTMİŞ, **Kahramanmaraş Sütçü İmam University**

CONCLUSION

Eradiation of Poverty Through Microcredit 211

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, **Dean, KSU, Faculty of Economic and Admin. Sciences**

Dr. İzzet LOFÇA, **Kahramanmaraş Governorship**

Servet GÜNGÖR, **Kahramanmaraş Deputy Governor**

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, **Kahramanmaraş Governorship**

INDEX 226

SUNUŞ

Ben Mikrokredi Projesini iki nedenden dolayı destekliyor ve başarılı olmasını arzu ediyorum: Bunu, hükümetimizin sosyal politikalarıyla örtüştüğünü için destekliyorum. Ayrıca bu projeyi, tamamıyla kadınlarımıza yönelik olduğunu ve onları üretime dâhil eden bir proje olduğunu için destekliyorum. Bu projeyi önemli görmem ve desteklememin başka bir nedeni de, fikir babasına bilhassa Türkiye'deki uygulamalarıyla ilgili olarak Nobel Barış Ödülü kazandırmış olmasıdır.

Profesör Muhammad Yunus büyük bir insan, değerli bir bilim adamıdır. O'nun fikri hazırlığını yaptığı bu proje, Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi Kahramanmaraş'ta da uygulanmaktadır ve bu proje ile ilgili başarılı çalışmalarından dolayı Kahramanmaraş Valiliği'ne Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından 2008 Bölgeler Ödülü verilmiştir. Mikrokredi uygulaması Türkiye'de ilk kez meslektaşım Prof. Dr. Aziz Akgül'ün öncülüğünde Diyarbakır'da başlamış ve akabinde Vali Mehmet Niyazi Tanılır tarafından Van Valiliği sırasında 2005 yılında Van'da; Kahramanmaraş Valiliği sırasında ise 12 Eylül 2007 tarihinde Kahramanmaraş'ta başarıyla uygulanmaya başlamıştır. Bu Ödülün alınmasında, Türkiye'de bu işin öncülüğünü yapan Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA)'nın Başkanı Prof. Dr. Aziz Akgül ve Kahramanmaraş Valisi Mehmet Niyazi Tanılır'ın önemli derecede katkıları olmuştur. Grameen Mikrokredi Programı hâlihazırda Türkiye'nin de içinde bulunduğu 170'ten fazla ülkede uygulanmaktadır.

Bir vakıf gibi faaliyet gösteren bu programlarda 2. Başkan durumunda olan Belediye Başkanları ile diğer birçok kamu yöneticisi de bu vakıfların mütevelli heyetlerinde yer almaktadırlar. Vali ve kaymakamların başkanı olduğu bu vakıflar, il ve ilçelerindeki gerçekten yardıma muhtaç olan, çalışamaz durumda olan, hasta, özürlü ve felç durumunda olan insanları tespit ederek onlara gerekli yardımları yapmak suretiyle fonksiyonlarını yerine getirmektedirler.

Valilikler ve Kaymakamlıklar artık çok önemli projeler geliştiriyorlar. Bu projelerle çalışabilir durumda olan insanların üretime katılmasını sağlıyorlar. İşte mikrokredi de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının yaptığı hizmete benzer bir hizmetle özellikle kadınlara yönelik, onları üretime dâhil eden bir projeyi gerçekleştiriyor. Hükümetin uyguladığı ekonomik ve sosyal politikalar ve ilk kez uygulanan Beldes, Köydes ve Toplu Konut gibi projeler büyük hamlelerdir.

Bu Konferans'ın ilki 9–10 Haziran 2003 tarihinde Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Profesör Muhammad Yunus'un katılımlarıyla İstanbul'da düzenlenmişti. Bu çerçevede 28 Kasım 2008 tarihinde Kahramanmaraş Valiliği ile TİSVA öncülüğünde Kahramanmaraş Belediyesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nin destekleriyle Kahramanmaraş'ta düzenlenen II. Uluslararası Mikrokredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı düzenlenmiştir.

II. Uluslararası Mikrokredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı'nda

PRESENTMENT

I support the Microcredit Project because of two main reasons: One is that it seems to be parallel with our Government's social aid policy. I also support microcredit project because its target population is our women and it pushes women to produce. As part of the Government's social policy, Social Aid and Cooperation Funds were created. These funds are distributed to needy by Social Aid and Cooperation Foundations established in cities and districts, managed by city and district Governors. So far, hundreds, thousands of poor people benefited from this aid. The other reason why I support the idea of microcredit is because Prof. Muhammad Yunus received Nobel Peace Prize for his Microcredit Project encouraging women to invest and to produce, particularly for his program carried out in Turkey.

Professor Muhammad Yunus is a great man and an invaluable scholar. His idea of Microcredit Project is in application in many cities in Turkey as well as in Kahramanmaraş. Kahramanmaraş Microcredit Project has been a "2008 Prize of the Regions Laurate" of the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe with its great success. Diyarbakır province has started the first microcredit application in Turkey thorough initiatives of my colleague Prof. Dr. Aziz Akgül, the former Member of the Turkish Parliament for city of Diyarbakır. Kahramanmaraş Governor Mehmet Niyazi Tanılır welcomed the success of Microcredit on eradicating poverty and launched Microcredit Project first in Van in 2005 when he was the Governor of the time and than in Kahramanmaraş on 12th September 2007 in his new post. Grameen Microcredit is now applied in more than 170 countries including Turkey. We have to mention their invaluable support and great work that brought that Prize to Kahramanmaraş Microcredit Application.

Microcredit Programs are so important to deliver to social cohesion and solidarity of the society by supporting those who are not covered by provincial Social Aid and Cooperation Foundations. Governors of provinces and district governors of sub-provinces are heading these programs that are working like a foundation where city mayors are also acting as Vice Chairs. These Foundations are helping those that are really disabled, poor and in need.

Microcredit is supplemental to those foundations targeting that are able to work and produce, but do not have privilege to reach funds to this end. Governorships themselves are now developing programs to fill the gaps that are impossible to be foreseen by the central government. Microcredit is one of the best examples of those very valuable programs.

The content of this book is based on the papers presented to the 2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit, organised in Kahramanmaraş on 28 November 2008, by Kahramanmaraş Governorship and

retilen yeni fikirler ve yeni yntemlerin tartışıldığı alışmaların yer aldığı bu kitap ile mikrokredi uygulamalarının nmzdeki gnlerde diğer illerde de gelişeceğini mit ediyorum.

Abdlkadir AKSU
İişleri Eski Bakanı

The Turkish Foundation for Waste Reduction in cooperation with Kahramanmaraş Municipality and Kahramanmaraş Sütçü İmam University. The first Conference was held in İstanbul between 9th-10th June 2003 which is organised by TİSVA, with the support and participation of Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan and Professor Muhammad Yunus.

I believe that the ideas and insights discussed in this book which came out as the most important outcome of the II. International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit organised in Kahramanmaraş will help other cities to develop Microcredit Programs.

Abdülkadir AKSU
Former Ministry of Interior

GİRİŞ

Mikrokredi - Yoksulluk İlişkisi

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, KSÜ, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği

INTRODUCTION

Microcredit - Poverty Relationship

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, Dean, KSU, Faculty of Economics and Admin. Sciences

Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship

Mikro kredi -Yoksulluk İlişkisi

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, KSÜ, İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dekanı
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği

ÖZET

Mikro kredi, dünyadaki en etkin ve önemli yoksullukla mücadele stratejilerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Mikro kredi, küçük bir parasal kaynak sağlamak suretiyle, mali imkânsızlıklar nedeniyle bir iş kuramayan ya da mevcut işini geliştiremeyen yoksul ve zor durumdaki insanlara çok büyük bir imkân sunmaktadır. Yoksulluğu ortadan kaldırmaya yardımcı olmasının yanında, Mikro kredi yeni yatırımları cesaretlendirir ve özellikle ev hanımlarının kendi işlerini kurmalarına imkân vermek suretiyle tüketici aileleri üreticiler haline getirir. Bu kitap, 28 Kasım 2008 tarihinde Kahramanmaraş'ta düzenlenen II. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı'nda yapılan sunumlardan derlenerek hazırlanmıştır. Konferans, Mikro kredi ile yoksulluk arasındaki ilişkinin ele alınarak derinlemesine tartışılması açısından önemli bir imkân sağlamıştır. Konferans'ta yapılan sunumların arasından seçilen 14 çalışma ile editörler tarafından eklenen 2 çalışma bu kitapta dört bölüm altında toplanmıştır.

Microcredit-Poverty Relationship

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, Dean, KSU, Faculty of Economics and Admin. Sciences

Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship

ABSTRACT

Microcredit has been recognized as one of the most effective and powerful poverty reduction strategy in the world. Poor and underprivileged people who cannot invest to a business due to scarce financial resources or who cannot improve their small scale business for the same reason, microcredit provides an important opportunity. In addition to help eradicating poverty, microcredit encourages new investments, especially helps housewives to establish their own business and transforms consumer families into producers. This book is based on the papers presented to the 2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit, organised in Kahramanmaraş-Turkey on 28th November 2008. The Conference was an important activity providing opportunity to discuss the relationship between the concepts of microcredit and poverty. 14 papers, selected from the papers presented to the Conference with 2 additional papers written by the editors, are picked up under four chapters below in this book.

Mikrokredi-Yoksulluk İlişkisi

1. Etkin bir Yoksullukla Mücadele Stratejisi: Mikrokredi

Yoksulluk çağımızın bir ayıbı olarak dünya nüfusunun önemli bir bölümünü etkilemeye devam etmektedir. Dünyanın ve Türkiye'nin en önemli sorunlarından birisi haline gelen "yoksullukla mücadele" için çeşitli yaklaşımlar geliştirilmiştir. Günümüzde bu yaklaşımların en başarılısının, yaygın ve etkin olarak yüzlerce ülkede uygulanan ve ihtiyaç sahiplerine geri dönüşümlü ve 1000 Doları geçmeyecek kadar küçük ölçekli ve faizsiz bir kredi imkânı sağlama anlayışına dayanan mikrokredi uygulaması olduğu kabul edilmektedir (<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintaş>).

Mikrokredi uygulaması, kendi işini kurmaya niyetlendiği halde sermaye yoksunu olmaktan dolayı iş kuramayan veya kurdukları mikro düzeydeki işletmelerini geliştiremeyen, yoksul ama girişimci yapıdaki insanlara küçük çaplı finansal kaynaklar ile destek veren, işlerini kurmaları veya geliştirmeleri yönünde imkân sağlayan ve bu yolla hem üretimin ilk basamağını oluşturan küçük girişimleri destekleyen yeni ve küresel bir sektör olmakla birlikte, "hem küreselleşmenin doğurduğu bir ihtiyaç, hem de küreselleşmeyle sonuçlanan bir kredi türüdür" (Yunus, 1999).

Gerçekten yoksulluk ile mikrokredi arasındaki bu anlamlı ilişkinin anlaşıldığı 2000'li yıllar ile birlikte Prof. Dr. Muhammad Yunus'a Nobel Barış Ödülü kazandıran "Mikrokredi Projesi", Sönmez'in ifadesiyle, "yoksulluğun karanlığına açılan pencere" olmuş, yoksulluğun azaltılması yolunda tüm dünyada ses getirmiş, yoksulluğu azaltacağı konusunda umut olmuştur ve her geçen gün artan bir ilgi görmeye devam etmektedir (Sönmez, 2007; <http://www.gunesintamiciinde.com>).

2. "Küçük Şeyler" ve Büyük Sonuçlar

Mikrokredi ile "küçük" meblağlı kredilerle yoksulluk gibi önemli ve "büyük" sorunlara çözüm getirilmiş olmaktadır. Büyük sorunlara çözüm olarak her zaman büyük işlerin yapılması gerekmez. Örneğin, yoksulluk büyük bir sorundur, ama, aslında çözüm için çok büyük şeyler yapmak zorunluluğu yoktur. Çünkü büyük işler yapabilmenin yolu küçük şeylerden geçmektedir. Bu anlamda "büyük şeyler yapmayı gerektiren büyük işler yapmaya çalışmak" yerine, "küçük şeylerin yapılması ile başarılabilecek büyük işlerle uğraşmak" daha önemli hale gelmektedir. Küçük şeyler büyük sonuçlar doğurur ve büyük işler başarmak için küçük şeylere dikkat edilmelidir (Dökmen, 2006).

İşte mikrokredi vasıtasıyla da "küçük kredilerle" büyük ekonomik başarılar elde edilmektedir. Mikrokredi Projesi, gelir düzeyi küçük rakamlarla ifade edildiğinden dolayı "yoksul" olarak tanımlanan kişi veya ailelere, küçük işler yapabilmeleri

Microcredit-Poverty Relationship

1. An Effective Strategy to Struggle Against Poverty: Microcredit

Poverty, as a shame of modern era, is still affecting a large part of the world population. New approaches were developed in order to reduce poverty in Turkey and in the world. It is well-known that microcredit is the most successful, widespread and effective approach in hundreds of countries providing small scale (under 1000 \$) and interest free credit (<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>).

Microcredit is a kind of credit, which is provided in small amounts to people who cannot establish their business because of not having enough capital or those who cannot develop their small scale business, and who are poor but have entrepreneurial spirit.

As well as being a new global sector, microcredit implementation is a kind of credit “both resulting from globalization and resulting in globalization” supporting small enterprises and providing them with small scale financial resources making up the first step of production by boosting the poor and enterprising people unable to set up a business or unable to develop their micro level enterprises due to the lack of funds (Yunus, 1999).

Since the year 2000 and throughout all following years when the meaningful relationship between poverty and microcredit was really understood the “Microcredit Project”, which brought the Nobel Prize to Prof. Dr. Muhammad Yunus, has been “the window opening to the darkness of poverty” with Sönmez’s words and on the way of reducing the poverty it has been effective as well as being a source of hope all over the world. It is attracting more and more interest day by day (Sönmez, 2007; <http://www.gunesintamiciinde.com>).

2. “Trifles” but Great Results

Overwhelming and important problems such as poverty have been solved with microcredit, a “small” amount of credit. There is no need to exert excessive effort to bring solutions to big problems. For instance, poverty is a big problem, but in fact there is no obligation to struggle desperately for solution, because trifles lead you to do a great job. Considering this, it becomes more important “to achieve major results by struggling with smaller issues” instead of “trying to deal with formidable issues to achieve great results”. Little things generate great consequences. In order to achieve great issues, trifles have to be paid attention to (Dökmen, 2006).

That means via microcredit outstanding economic successes are accomplished through “small loans”. Microcredit Project aims to make it possible to bring the level and quality of life of individuals or the families, who are defined as “poor”

veya küçük işlerini büyütebilmeleri için küçük rakamlı faizle büyük miktarlarda kredi verilerek, bu kişi veya ailelerin nispeten daha büyük sermaye ile daha büyük işlere sahip olarak, hayat düzeyi ve kalitelerini daha büyük rakamlarla ifade edilecek duruma getirebilmelerini amaçlar (Aydın, 2008).

Muhammad Yunus'un anlattığı gibi, Grameen Bank aracılığıyla milyonlarca yoksul insana küçük meblağlarda kredi verilmesinin nedeni, normalde bu kişilerin kredi almaya cesaret edememeleri, etseler bile kredi açısından isteyecekleri meblağ çok küçük olduğundan bankaların bu tür küçük işlerle uğraşmak istememeleridir. Çünkü tipik mikro kredi müşterileri, resmi finans kuruluşlarına erişim olanağı bulunmayan düşük gelirli kişilerdir. Mikro kredi müşterileri, genellikle kendi evinde çalışan serbest meslek sahibi girişimcilerdir. Kırsal alan ve bölgelerde, genellikle küçük çiftçiler ve küçük esnaf gibi düşük gelir getiren faaliyetlerde bulunan insanlar neredeyse önemsenmeyecek kadar az miktarda kredilerle işlerini sürdürebilir ve geliştirebilirler. Kentsel alan ve bölgelerde ise, mikro kredi faaliyetleri daha çeşitlidir ve dükkân sahipleri, hizmet sağlayıcılar, zanaatçılar ve seyyar satıcılar gibi grupları kapsar (1999). “Küçük” meblağlarla nasıl önemli ve “büyük” işlerin başarıldığı şu ifadelerden anlaşılabilir:

“Ülkesinde bir üniversitede ekonomi bölümü başkanı olan Yunus, Bangladeş'in açlığın pençesine düşmesiyle 1974'te yoksulluğa çözüm bulabilmek için köylerde çalışmalara başladı. Yunus, ilk görüştüğü yoksullardan Safiye Begüm'ün bambu tabure yaparak sattığını, tabure yapacak bambuyu satın alacak parası olmadığı için aracından borç malzeme aldığını, yaptığı tabureleri ise her akşam bu yüzden satmak zorunda olduğunu ve bütün bu işten sadece 2 Cent kazandığını öğrendi.

Begüm'ün borç para bulup, kendi malzemesini alabilirse daha fazla kazanacağını ve bunun için gerekli miktarın sadece 22 Cent olduğunu hesaplayan Yunus, bulunduğu köyde öğrencileriyle yaptığı araştırmalar sonunda borç alan 42 kişiyi tespit etti.

Yunus, toplam borç miktarının 27 Dolardan daha az olduğunu hesaplayınca “en az 42 ailenin çektiği yoksulluk sadece 27 Dolar yüzünden mi?” diyerek, öncelikle kendisi kredi vermeye başladı. Daha sonra 1976'da kurduğu Grameen Bankası ile 42 kişiye borç verilen 27 Dolardan 6,1 milyondan fazla kişiye verilen milyarlarca Dolara gelindi.

Grameen Bankası'ndan 1997'de Grameen Vakfı da doğdu. 22 ülkede 52 ortağı bulunan Vakıf; Asya, Afrika, Amerika ve Ortadoğu'da 11 milyon dolayında kişiye yardım ediyor” (<http://www.milliyet.com/2006/10/13>).

3. Türkiye'de Mikro kredi ve Yoksulluğu İlişkilendirme Çabaları

Mikro kredi uygulaması Türkiye'de ilk olarak Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA)

because of their level of incomes are expressed with small figures, to a situation which can be expressed in larger figures by giving them large amounts of credit with small-digit interest rates to set up small businesses or to grow their small businesses by providing them with a relatively large capital with the opportunity to own greater jobs (Aydin, 2008).

As Muhammad Yunus stated the reason why small amounts of credit given to millions of poor people is the poor's not being courageous enough to get credit or –even if they are courageous enough- banks not willing to deal with such minor issues as these small amounts to be demanded by them, because typical microcredit customers are those with low income who do not have any possibility to access official financial institutions. Microcredit customers are generally those who work at home with low incomes. In rural areas and regions, people practising low income activities such as farming and tradesmanship can pursue and develop their businesses with modest amounts of credit. In urban areas and regions, there are a wider range of microcredit activities including shop owners, service providers, artisans, street vendors (1995). It can be understood from the remarks below how important and major goals are achieved with “small” amounts.

Yunus who is the head of the economy department in a university in his country, started to work in a village to find solutions to poverty in 1974 after Bangladesh fell into the grip of hunger. Yunus learned in the first interview with Safiye Begüm -one of the poverty stricken people- that as she didn't have sufficient money to buy a bamboo to make stools. She borrowed the amount from middlemen and therefore she had to sell the entire stools she made in the same evening and she earned only two Cents. Calculating that if Begüm found loan and could buy her own equipment, she would earn much more and the necessary amount of money would only be 22 Cents, Yunus determined at the end of his researches that 42 people who took out loans.

Having calculated the total amount of debt as less than 27 Dollars, he thought to himself “Are 42 families suffering from poverty only because of 27 Dollars?” Then, he himself started to give credit. Later on, with the establishment of Grameen Bank in 1976, 27 Dollars loan to 42 people rose up to billions of Dollars of loan to more than 6,1 million people.

Grameen Foundation was born out of Grameen Bank. With 52 associates in 22 countries, the foundation helps about 11 million people in Asia, Africa and the Middle East (<http://www.milliyet.com/2006/10/13>).

3. Attempts for Relating Microcredit and Poverty in Turkey

Microcredit Program was first started to be conducted in Diyarbakır, Turkey as a result of attempts of Dr. Aziz Akgül who is the president of of TİSVA (Türkiye

Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Aziz Akgül'ün girişimleri sonucu Diyarbakır'da uygulanmaya başlanmıştır. Yoksulluğun azaltılmasındaki başarısını gören Vali Mehmet Niyazi Tanılır, 2005 yılında Van ilinde ve 12 Eylül 2007 tarihinde de Kahramanmaraş ilinde Mikro kredi Projesi'ni Valilik uygulaması olarak faaliyete geçirmiştir. Dünyada 170'ten fazla ülkede uygulanmakta olan Mikro kredi Projesi Türkiye'de de halen 40 civarında ilde uygulanmaktadır. Kredi geri dönüş oranı yüzde 100 olan Mikro kredi uygulaması ile binlerce aileye kredi verilerek iş sahibi olmaları sağlanmıştır (TGMP, 2007).

Mikro kredi projesinden daha çok yararlanılabilmesi ve daha çok kişi ve ailenin yoksulluktan kurtulabilmesinde idari ve sosyal ilişki ve işlemlerin önemi büyük olsa da, konunun bilimsel platformlarda tartışılması yoluyla güç ve çabaların birleştirilmesi, artık bilgi çağı olarak kabul edilen günümüz koşullarının bir gereğidir. İşte bu amaçla, 9-10 Haziran 2003 tarihinde İstanbul'da Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) tarafından I. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı düzenlenmiştir. Bu konferansın olumlu sonuçlar vermesinden hareketle, II. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı, Kahramanmaraş Valiliği ve Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) tarafından, Kahramanmaraş Belediye Başkanlığı ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi işbirliğiyle Kahramanmaraş'ta 28 Kasım 2008 tarihinde düzenlenmiştir.

Mikro kredi ve yoksulluk kavramları arasındaki ilişkinin vurgulanması ve tartışılması bakımından büyük bir anlam ifade eden bu Konferans, Mikro kredi konusuna ilgiyi artırmanın yanında, Mikro kredi Projesi ile ilgili farkındalık oluşturmak, başarılı uygulamalar hakkında bilgi edinmek, uygulayıcılar arasında iletişim ve etkileşim sağlamak, mikro kredi çalışmalarını bilimsel yönden ele almak, yöneticiler, uygulayıcılar ve akademisyenleri bir araya getirmek suretiyle, Türkiye'ye ve Kahramanmaraş'a dünyanın dikkatini çekmeyi ve böylece Türkiye'de ve Kahramanmaraş'ta mikro kredi kaynaklarına ulaşma imkânını artırmayı amaçlaması bakımından önemli bir etkinlik olmuştur.

4. Sonuç

Bu konferansın en önemli sonucu ise, mikro kredi ve yoksulluk literatürüne önemli bir katkı olarak, sunulan bildiriler içerisinde derlenen bu kitabın ortaya çıkmasıdır. Kitabın amacı, Konferansta sunulan bildirilerden, bilimsel anlamda seçilmiş olanlarını bir araya getirmek suretiyle araştırmacıların istifadesine sunmak ve bu yolla yoksulluk literatürüne ve bilim dünyasına katkıda bulunmaktır. Nitekim kitap, sunulan toplam 21 bildiri arasından seçilmiş (en az iki hakemin olumlu görüşü alınmış, güncelleştirilerek geliştirilmiş) 14 çalışma ile kitabın içeriğine bir bütünlük kazandırmak amacıyla editörler tarafından yazılan 2 çalışma olmak üzere toplam 16 çalışmadan oluşmaktadır.

“Giriş” ve “Sonuç” dışında başlıca dört bölümden oluşan kitabın “Yoksulluk ve Mikro kredi Arasındaki Sebep Sonuç İlişkisi” başlıklı ilk bölümünde; “Yoksulluk-

İsrafi Önleme Vakfı = Turkish Foundation for Waste Reduction). Seeing Akgül's success in diminishing poverty, Governor Mehmet Niyazi Tanılır commenced the Microcredit Project as the implementation of Governorship in 2005 in Van and in 2007 in Kahramanmaraş respectively. Implemented in more than 170 countries in the world, Microcredit Project is still being conducted in about 40 cities of Turkey. Myriads of families have been credited throughout Microcredit Implementation with 100 % repayment rate (TGMP, 2007).

Although administrative and social relations and transactions are of great importance for more people and families to be rescued from poverty by benefitting from Microcredit Project, the discussion of subjects on scientific platforms resulting in integration of struggles and powers is a must in today's circumstances accepted as the information age. With this respect, 1st International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit was organized in İstanbul in June 9-10, 2003 by TİSVA. Yielding good results, the 2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit was organized by Governorship of Kahramanmaraş and TİSVA in cooperation with Kahramanmaraş Municipality and the Kahramanmaraş Sütçü İmam University of on November 28, 2008.

Having a great meaning in terms of its emphasis on and discussion about the relationship between the concepts of Microcredit and poverty, the conference was an extremely important activity in respect of its attracting attention of the world to Turkey and Kahramanmaraş and therefore aiming at increasing the possibility of accessing microcredit resources in Turkey and Kahramanmaraş by bringing together the executives, academicians and administrators in order for them to have a chance to set up close relations and handle microcredit from scientific angles as well as increasing interest in microcredit or creating awareness of or getting acquainted with it.

4. Conclusion

The most important fruit of the conference is –as a very important contribution to microcredit and poverty literature- the emergence of this book compiled from some of the papers presented. The aim of the book is to contribute to the world of science and poverty literature by bringing together the chosen papers in the Conference in a scientific sense and presenting them to the use of researchers. Thus, the book consists of a total number of 16 studies two of which were created by editors to achieve a unity in the content of the book and 14 studies chosen from among 21 papers (updated and developed with positive votes of at least two referees).

Consisting of four main chapters except for the introduction and conclusion parts, the book's first chapter deals with "Poverty-Social Exclusion-Microcredit: Some Scenes from Turkey"; "Poverty-Crime-Microcredit- Security Relationship" and "Poverty, Microcredit and the Media" issues.

Sosyal Dışlanma-Mikrokredi: Türkiye’den Kimi Kesitler”, “Yoksulluk-Suç-Mikrokredi-Güvenlik İlişkisi” ve “Yoksulluk, Mikro kredi ve Medya” konularına yer verilmiştir.

“Mikrokredi Vasıtasıyla Küresel, Ulusal ve Yerel Düzeyde Yoksullukla Mücadele” başlıklı ikinci bölümde; “Dünyada, Türkiye’de ve Kahramanmaraş’ta Mikro kredi Projesi”, “Yoksulluğun Azaltılmasında Mikro kredi Uygulamasının Rolü”, “Yoksullukla Küresel Mücadele Çalışmalarına Grameen Bankası’nın Katkısı” ve “Finansal Katılım: Neden ve Nasıl?” başlıklı konulara yer verilmiştir.

“Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi ve Diğer Girişimler” başlıklı üçüncü bölümde; “Danone’nin Dünya’da ve Türkiye’de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi Girişimleri”, “Avrupa’da Mikro kredi: Mikro kredi Üzerine Bir Araştırmadan Bazı Yansımalar”, “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam”, “Düzenleyici Otorite Perspektifinden Mikro kredi” konuları işlenmiştir.

“Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları” başlıklı dördüncü ve son bölümde ise; “Türkiye’de İl Düzeyinde Mikro kredi Uygulamaları: Diyarbakır Örneği”, “Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği’nin Mikro kredi Değerlendirmesi” ve “Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları Araştırmasının Sonuçları” konularına yer verilmiştir.

Konferansın dili Türkçe ve İngilizce olduğu için, her iki dilden de sunulan bildiriler kitapta yer almaktadır. Bu nedenle kitabın dilini de ikili (Türkçe ve İngilizce) olarak düzenledik. Çalışmalar hangi dilde yapılmış ve sunulmuşsa aynı şekilde kitaba alınmış, ancak her çalışmanın başına İngilizce ve Türkçe birer “özet” yazılmıştır. Seçilmiş bazı çalışmalar ise tercüme edilerek her iki dilde de sunulmuştur.

Kaynaklar

- Aydın, A. H. (2008) “Küçük Şeyler ve Mikro kredi-Yoksulluk İlişkisi”, Okyanus, 5.12.2008.
 Dökmen, Ü. (2006) Küçük Şeyler, Sistem Yayıncılık, Ankara.
 Sönmez, Süleyman (2007), Hiç Yoksul Oldunuz Mu? Temmuz 2007 Tarihli Gazeteler.
 TGMP (Türkiye Grameen Mikro kredi Programı) (2007) Faaliyet Raporu.
 Yunus, M. (1999), (Çev. G. Şen), “Yoksulluğun Olmadığı Bir Dünyaya Doğru”, Doğan Kitap, İstanbul.
<http://www.gunesintamincinde.com>, Sönmez, S., Mikro kredi: Yoksulluğun Karanlığına, Pencereden Gelen Işık
<http://www.milliyet.com/2006/10/13>
<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>

The second chapter with the title “Global, National and Local Struggle Against Poverty Through Microcredit” deals with “Microcredit Project in the World, in Turkey and in Kahramanmaraş”, “The Role of Microcredit in Decreasing Poverty”, “The Contribution of Grameen Bank to the Studies of Global Struggle Against Poverty” and “Financial Participation: Why and How?” issues.

The third chapter “Microcredit and Other Initiatives Towards Eradication of Poverty in Turkey and in The World” includes “Microcredit Initiatives of Danone Towards Eradicating Poverty in Turkey and in the World”, “Microcredit in Europe: Some Reflections from a Research on Microcredit”, “Employment, Support and Projects Conducted by the General Directorate of Social Aid and Cooperation”, and “Microcredit from a Regulating Authority’s Perspective”.

In the fourth and last chapter “Microcredit Practices in Turkey”, these issues are dealt with: “Microcredit Practices at Provincial Level in Turkey: Diyarbakır Case”; “Microcredit Assessment by the Association of Women’s Labour Valuation”, and “The Results of Research on Microcredit Practices in Turkey”.

As the languages of the Conference were Turkish and English, the papers presented in both languages are available in the book. Therefore, we organized the book bilingually. The studies were adopted in the book in their original language; however, they each are accompanied by an abstract. Some selected papers are translated and were provided in both languages.

References

- Aydın, A. H. (2008) “Küçük Şeyler ve Mikrokredi-Yoksulluk İlişkisi”, *Okyanus*, 5.12.2008.
 Dökmen, Ü. (2006) *Küçük Şeyler*, Sistem Yayıncılık, Ankara
 Sönmez, Süleyman (2007), *Hiç Yoksul Oldunuz Mu? Temmuz 2007 Tarihli Gazeteler. TGMP (Türkiye Grameen Mikrokredi Programı) (2007) Faaliyet Raporu.*
 Yunus, M. (1999), (Çev. G. Şen), “Yoksulluğun Olmadığı Bir Dünyaya Doğru”, Doğan Kitap, İstanbul.
<http://www.gunesintamisinde.com>, Sönmez, S., Mikrokredi: Yoksulluğun Karanlığına, Pencereden Gelen Işık
<http://www.milliyet.com/2006/10/13>
<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>

BÖLÜM I

Yoksulluk ve Mikro kredi Arasındaki Sebep Sonuç İlişkisi

1. Yoksulluk-Sosyal Dışlanma-Mikro kredi: Türkiye’den Kimi Kesitler

Prof. Dr. Fikret ADAMAN, Boğaziçi Üniversitesi

2. Yoksulluk-Suç-Mikro kredi-Güvenlik İlişkisi

Dr. İzzet LOFÇA & Ömer BÜYÜKYENİGÜN, Kahramanmaraş Valiliği

3. Yoksulluk, Mikro kredi ve Medya

Serpil YILMAZ, Milliyet Gazetesi

CHAPTER I

Causal Connection Between Poverty and Microcredit

1. Poverty-Social Exclusion-Microcredit: Some Scenes from Turkey

Prof. Dr. Fikret ADAMAN, Boğaziçi University

2. Poverty – Crime – Microcredit - Security Relationship

Dr. İzzet LOFÇA & Ömer BÜYÜKYENİGÜN, Kahramanmaraş Governorship

3. Poverty, Microcredit and the Media

Serpil YILMAZ, Milliyet Newspaper

1. Yoksulluk-Sosyal Dışlanma-Mikrokredi: Türkiye’den Kimi Kesitler

Prof. Dr. Fikret ADAMAN, Boğaziçi Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada mikrokredi çeşitli açılardan tartışılmıştır. Bazı araştırmacılar mikrokrediye desteklerken diğer bazıları ise karşı çıkmaktadırlar. Mikrokredi uygulamaları yoksulluk konusunda çözümler üretmeye çalışması açısından değerlendirilmekle beraber, artık bu uygulamaların yoksulluk ve ötesi açısından da ele alınmaya başlanması gerekir. Buna sosyal dışlanma yaklaşımı denir. Bu çalışma, mikrokrediye bu açıdan yaklaşımları ve değerlendirmeleri içermektedir. Çalışma sosyal dışlanmayı temel almakla birlikte, genel bir değerlendirme de sunmaktadır.

1. Poverty-Social Exclusion-Microcredit: Some Scenes from Turkey

Prof. Dr. Fikret ADAMAN, Boğaziçi University

ABSTRACT

Microcredit has been discussed from several perspectives. While some researchers support microcredit, the other criticizes it. Although microcredit applications have been evaluated from the perspective of tackling with poverty, it can also be evaluated from a new perspective including poverty and beyond that. This perspective can be called social exclusion. This study focuses on this perspective and evaluates microcredit from this perspective. This study is an attempt to explain this perspective and its dimensions. In addition to explaining the social exclusion, the study concludes the same point with regard to general evaluation of microcredit.

Yoksulluk-Sosyal Dışlanma-Mikro kredi: Türkiye’den Kimi Kesitler

1. Giriş

1976 yılında Ekonomi Profesörü Muhammad Yunus’un Bangladeş’in yoksul bir köyünde bambu sandalyeler üreten yaşlı bir kadınla karşılaştığında kafasında şekillenmeye başlayan mikro kredi uygulaması, bilindiği üzere, bugün milyonlarca (neredeyse tamamı kadın olan) insana ulaşmış durumdadır. Ülkemizde de 2000’li yıllar sonrasında ivme kazanmış olan bu girişim sayesinde bugün itibarıyla 10.000’in üzerinde kadın kullanıcının bu uygulamadan yararlanmakta olduğunu gözlemlemekteyiz.

Mikro kredi uygulaması, doğal olarak, birçok tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Kimileri, böylesi bir uygulamayı desteklerken, kimileri de şiddetle eleştirmektedir. Her değerlendirme çabasında olduğu gibi, mikro kredi özelinde de, değerlendirmenin hangi kıstasa göre yapılması gerektiği son derece önemli bir seçim olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar mikro kredi uygulamaları çoğunlukla “yoksullukla mücadele” kapsamında değerlendirilmiş olsa da, bizim burada önermek istediğimiz değerlendirme kıstası, yoksulluğu da içeren ama onun ötesine geçen bir kavramdır, bu da “sosyal dışlanma” kavramıdır. Çalışmamızın önemli bir eksen, dolayısıyla, bu kavramın tanıtımına ve çeşitli boyutlarının tartışılmasına ayrılmıştır. Sosyal dışlanma kavramının tartışılmasını müteakiben, mikro kredi uygulamalarının genel değerlendirmesine ilişkin kimi saptamalarda bulunulacaktır.

2. Sosyal Adalet İlkesi-Farklı Bakışlar, Farklı Yorumlar

Bilindiği üzere, dönemden döneme, toplumdan topluma, coğrafyadan coğrafyaya çok farklı tezahürleri bulunan sosyal adalet ilkesi, toplumsal yaşamın en önemli bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu ilkenin, tarihsel süreç boyunca bakıldığında, son yıllara kadar genelde iktisadi alanda cisimleşmiş olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla da, sosyal adalet tartışmaları yakın geçmişe kadar büyük ölçüde gelir/servet dağılımı sorununa endekslenmiş durumdaydı. Diğer bir ifadeyle, üretim ve bölüşüm süreçlerinin, sosyal adalet tartışmalarının hemen neredeyse tümünün içini son dönemlere kadar doldurmuş olduklarını müşahade etmekteyiz. Bu bağlamda, sosyal adaletin operasyonalizasyon anlamında endeksini genelde gelir/servet dağılımı ve yoksulluk oranları oluşturmuştur. Yaklaşım böyle olunca, sosyal politikalar da sosyal adaleti tesis adına gelir/servet dağılımını çeşitli vasıtalarla düzeltmeyi ve/veya yoksullukla mücadele etmeyi hedef olarak görmüşlerdir. Doğal olarak, tercih edilen politikalar içinde bulunan ekonomik sisteme bağlı olmuşlardır. Piyasa ekonomilerinde bu politikalar, düzenlemeler ve sosyal harcamalar üzerinden gerçekleştirilmiş ve böylece İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki Batı Avrupa’nın refah devletleri oluşmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda işgücü arz fazlasının fazlaca yaşanmadığı “gelişmiş ülkelere” baktığımızda sosyal adalet ilkesinin ne şekilde hayata geçirileceğinin büyük ölçüde toplum içerisindeki farklı grupların toplam üretimden ne pay alacakları tartışmasına (emeğin payı, sermayenin payı ya da endüstrinin, tarımın, banka sektörünün vb. payları) indirgenmiş olduğunu görmekteyiz. 1970'ler ise, kabaca ifade edilecek olursa, Fordist üretim yöntemlerinin terk edilmeye başlandığı, emek üretkenliğinin arttığı, emek piyasasında segregasyonun yaşandığı (eğitilmiş ve yüksek ücretle çalışan ve genelde “yerli” işçilerle, eğitimsiz ve düşük ücretle çalışan ve genelde “yabancı” işçiler), işsizliğin giderek yapısal bir nitelik kazandığı yıllara tekabül eder.

Bu yıllarda sosyal adalet kavramının daha geniş bir çerçeveden tanımlanmaya başlandığını görmemiz şaşırtıcı olmasa gerek. Sosyal adaletin salt hane ya da kişi başına karşılık gelen gelir ya da servet eşdeğeri parasal bir miktar ile ifade edilmesinin yetersizliğinin geniş kesimlerce kabulü ve buradan hareketle parasal boyutun yanına (doğumda ölüm beklentisi, 1 yaşına kadar bebek ölüm yüzdeleri, doktor başına düşen hasta oranı gibi çeşitli endekslerle ölçülmeye çalışılan) sağlık boyutunun ve (okur-yazarlık, okunulan sene, okullaşma oranları, kişi başına tüketilen kitap gibi çeşitli endekslerle ölçülmeye çalışılan) eğitim boyutunun eklenmesi yapılmıştır. Ancak, bu çerçeve genişletilmesi, son kertede, sosyal adaletin iktisadi bir süreç olarak algılanmasına radikal bir değişim getirmemekteydi. Eğitim ve sağlık servislerinden hakkıyla yararlanabilmek son kertede iktisadi bir pencereden değerlendirilmekteydi; ekonomik gelişmenin yoksulluğu yeneceği düşünülmekteydi. “Gelişmekte olan ülkeler”de ise, tarımdan sanayiye geçiş sancıları beraberinde kentlerde varoşların ve gecekondu bölgelerinin oluşumu ve formel kesime koşut büyüyen enformel kesimin mevcudiyeti, sosyal adalet tartışmalarında boy göstermeye başlamıştı.

Sosyal adalet kavramının büyük ölçüde iktisadi mercekten değerlendirilmesi ve daha adil bir gelir/servet bölüşümüne (ki buna bölgesel farkların azaltılması da eklenmiştir) ve yoksullukla mücadeleye indirgenmesinin yerinde ama eksik bir pozisyon olduğu yolundaki eleştiriler, yine kabaca ifade edecek olursak, 1990'larda hem akademik hem politika çevrelerinde daha yüksek sesle ifade bulmaya başlamıştı. Buradaki temel nokta, kişilerin/ailelerin/grupların iktisadi nedenler dışında da, istiyor olmalarına rağmen, toplumsal yaşamın çeşitli evrelerine kısmen ya da tamamen katılamıyor oldukları saptamasıydı. Farklı bir ifadeyle, yola çıkış noktası, belli kesimlerin iktisadi olmayan, ya da son kertede iktisadi nedenlere indirgenemeyecek, süreçlerle toplumsal yaşamın dışına itildiği, yani “sosyal dışlanma”ların yaşandığı vurgusuydu. Tabii ki, son kertede, iktisadi başarıyı toplumsal içme ile ödüllendiren bir toplum yapısından söz ediyoruz burada. Fakat iktisadi dışta bırakılma her zaman salt iktisadi nedenlere indirgenemiyor. Bu da, beraberinde, sosyal politikalar tartışmalarına, özellikle de Avrupa Topluluğu bağlamında, çok boyutlu bir kavram olan sosyal dışlanma kavramının dâhil edilmesini gerekli kılmıştır.

3. Yoksulluk/Sosyal Dışlanma: Tanımsal Netleşme

Bu çok kısa “kuş uçuşu” bakıştan sonra, yoksulluk ve sosyal dışlanma kavramlarını netleştirmek istiyoruz. Burada bu iki kavrama farklı tanımlar getirmenin mümkün olduğunu, ancak bizim Avrupa Topluluğunun tanımlarını tercih ettiğimizi belirtelim.¹

Yoksulluk: İnsanlar, eğer gelir ve kaynaklarındaki yetersizliklerden dolayı içinde bulundukları toplumca kabul edilebilir olarak değerlendirilen bir yaşam standardı seviyesini tutturamıyorlarsa yoksulluk içerisinde dirler. Böyle bir durumda, yoksul kesim bir dizi sorunu birlikte yaşamaya mahkûmdur: İşsizlik, düşük gelir, kötü yerleşim koşulları, sağlık hizmetlerinden yeterli düzeyde yararlanamama ve kültür, spor, dinlenme ve eğitim olanaklarına yaşam boyu ulaşmada engeller. İktisadi, toplumsal ve kültürel hayatta diğer insanların doğal hayat akışı içerisinde yapamadıkları etkilere haklarıyla katılamazlar ve temel haklarına ulaşmada zorluklar yaşayabilirler.

Tanımın belirttiği gibi, burada yetersiz olan maddi kaynakların ta kendisidir ve kişi/aile/grup sadece ve sadece maddi kaynaklardaki yetersizlikler nedeniyle toplumun üzerinde anlaşacağı minimum hayat standardını tutturamıyor durumdadır. Burada kaynakların eksikliğinin etkileri hem doğrudandır (örneğin, düşük gelir) hem de dolaylıdır (örneğin, sağlık hizmetlerinden yararlanamama). Dikkat edilecek olursa, tanımın içerisinde öznellik bulunmaktadır: “kabul edilebilir olarak değerlendirilen seviyede bir yaşam standardı”, şüphesiz, toplumdan topluma, dönemden döneme görecelik barındıran bir yaklaşımdır. Yani, burada kullanılan kavram esas itibarıyla göreceli bir yoksulluk tanımından kaynaklanmaktadır. Yoksulluğu belirleyen, içinde bulunulan toplumun genel durumu çerçevesinde nerede konumlanıldığıdır. Ancak, son kertede bu tanım, yoksulluğun iktisadi boyut dışında ve ötesinde bir boyutunu barındırmamaktadır. Sosyal dışlanmaya bakacak olursak:

Sosyal dışlanma: “Sosyal dışlanma, kişilerin—yoksulluk, temel eğitim/bece- rilerden mahrumiyet ya da ayrımcılık dolayısıyla—toplumun dışına itilmeleri ve toplumsal hayata dilediklerince katılımlarının engellenmesi sürecine karşılık gel- mektedir. Bu durum bu kesimin bir yandan emek piyasalarına, gelir getirici faali- yetlere, eğitim ve öğretim imkânlarına ulaşımında zorluklar yaşamasını getirirken, diğer yandan da toplumsal ve çevresel ağlar ve etkinlikler kurmasında engeller oluşturmaktadır. Bu kesimin elindeki güç oldukça sınırlı olup, karar alma süreç- lerine katılımı sınırlı gerçekleşmektedir; dolayısıyla da bu kesim genelde kendini güçsüz ve günlük yaşamını etkileyecek kararların alımında kontrolü elinde tut- maktan aciz hisseder.”

Yukarıda da kısaca bahsedildiği gibi, toplumsal yaşamın dışına düşüşte iktisadi

1. Joint Report on Social Exclusion (2005). Yoksulluk ve dışlanma konusundaki Türkçe çalışmalardan bir seçme için, bkz. Oruç (2001), Şenses (2001), Adaman (2003), Buğra ve Keyder (2003), Sapancalı (2003) ve SIS/World Bank (2005).

boyut da dahil olmak üzere bir dizi boyutun mevcudiyetine işaret edilmektedir bu tanımda. Bu noktada belirtmekte yarar var ki, yukarıdaki tanımla uyumlu olarak, AB Anlaşması'nın 13'üncü maddesi Topluluğun ilkelerinin uygulanması bağlamında hukuksal bir temel oluşturarak ayrımcılıkla mücadeleyi; cinsiyet, ırk ve etnik köken, inanç ve din, engellilik, yaş ve cinsel tercih bağlamında tanımlamakta, böylelikle de, Topluluğun eşitlik bağlamındaki ilkesini cinsiyet ve ulus sınırlarının ötesine taşımakta ve eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması ilkelerini yansıtmaktadır.

Bu kavşakta, bu iki birbiriyle ilintili kavramın ayrımlarını daha net ortaya koyabilmek açısından Graham Room'un çizmiş olduğu şu farkların aktarılmasında büyük fayda bulunmaktadır:²

Sosyal dışlanma çok boyutlu bir kavramdır ve sadece geliri değil yaşam standartlarını belirleyen birçok indikatörü bünyesinde barındırmaktadır.

Sosyal dışlanma dinamik bir perspektiften ve bir süreç olarak ele alınarak incelenmelidir; dışlanmayı tetikleyen faktörlerin süreç içerisinde incelenmesinde zaruret bulunmaktadır.

Sosyal dışlanma ilişkilerde tezahür eder; yoksulluk kişi ya da hane elindeki kaynakların yetersizliği anlamında bir bölüşüm sorununa tekabül ederken, sosyal dışlanma daha ziyade ilişkilerdeki sosyal katılımın yetersizliği, sosyal entegrasyonun bulunmayışı ve güçten yoksunluk gibi sorunları ön plana çıkartır. Sosyal dışlanma, toplumun geri kalanıyla ciddi anlamda bir ilişki kopuşuna karşılık gelmektedir.

Sosyal dışlanma mekânsal bir boyut içermektedir. Yoksunluk salt kişisel ya da hanesel maddi kaynakların eksikliğinden kaynaklanmayabilir, yaşanılan yerdeki kamusal hizmetlerin eksik ya da yetersiz kalitedeki sunumu da kişiyi/haneyi toplum dışına itebilir. Ayrıca, sosyal dışlanışlığın yoğun olarak yaşandığı bir mekânda dışlanışlıktan kurtulmak için gerekli ilişkileri kurmak da imkânsızlaşmakta, gerek kişisel motivasyon, gerekse toplumsal imkân boyutlarında dışlanmanın kendini sürdürmesi riski artmaktadır.

Şimdi de aşağıdaki 2x2'lik matriksi oluşturarak sosyal dışlanma ve yoksulluk ilişkisini belirlemeye dair daha analitik bir yaklaşım sergilemeyi ve neticede tartışmamızı daha da somutlaştırmayı amaçlamaktayız (Tablo1).³

Tablo 1: Yoksulluk ve Dışlanma

	Dışlanmış	Dışlanmamış
Yoksul	1	2
Yoksul değil	3	4

2. Room (1999); ilintili bir açılım için, bkz. Barnes (2002).

3. Bu tablo ve takip eden satırlar büyük ölçüde Edmonton Social Plan (2005) çalışmasından uyarlanmıştır.

Bu tablodan anlaşılacağı üzere, elimizde 4 olası kategori bulunmaktadır. 1 No.lu kesim hem yoksuldur hem de toplumun dışına itilmiştir (düşük gelirli ve varoşlarda yaşadığı için dışlanmış bir aile örneğinde olduğu gibi). Böyle bir durumda dahi, yoksulluğun dışlanmanın salt nedeni ya da nedenlerinden biri olup olmadığı sorularını yanıtlamak farklı boyutların analizini gerektirmektedir. 2 No.lu kategoride ise yoksul olmasına rağmen toplum dışına itilmemiş bir kesimden bahsedilmektedir (üniversitede zor maddi koşullar içerisinde okuyan bir öğrenci örneğinde olduğu gibi). Bu kategorideki kişiler için geçerli olan (toplum tarafından kabul edilen) varsayım, yoksulluğun geçici olduğudur—yani, yoksulluk durumu süreklileşerek daimi olarak dışlanmış bir “alt sınıf” veya “kast” kategorisi oluşmasına yol açmayacaktır. 3 No.lu kategoride ise gelir ve maddi kaynaklara ulaşmada sorunu olmamasına rağmen başka nedenlerden dolayı toplumun çoğunluğu tarafından toplum dışına itilmiş, dışlanmış kesimi kastetmekteyiz (maddi imkânları yeterli ama dinsel ya da cinsel tercihinden ya da etnik kökeninden dolayı dışlanan biri örneğinde olduğu gibi). 4 No.lu kategori ise toplumsal hayata dilediğince katılabilen ve maddi zorlukları bulunmayan çoğunluğu tanımlamaktadır.

Bu çerçevede değinmek istediğimiz son nokta, maddi imkânsızlık ve sosyal dışlanma arasında bir nedensellik ilişkisi olup olmadığına dairdir. Şüphesiz, yukarıda tartıştığımız gibi, yoksulluğun olduğu yerde dışlanma olmayabilir, ya da yoksulluğun olmadığı yerde dışlanma olabilir. Ancak, birçok durumda da, yoksulluk ve dışlanma yan yana gitmektedir. Böylesi durumlarda nedensellik önemli bir tartışma alanı olarak ortaya çıkmaktadır.

Acaba maddi imkânsızlıklar beraberinde dışlanmayı mı getirmektedir, yoksa ekonomik olmayan nedenlerden kaynaklanan dışlanmanın mevcudiyeti maddi imkânsızlıklara mı yol açmaktadır, şeklinde basitçe ifade edilebilecek olan bir sorgulama çerçevesinde, gerek kuramsal gerek uygulamalı araştırmalar dikkatleri maddi imkânsızlıklar-dışlanma sarmalına çevirmiş durumdadırlar. Devlet kaynaklı güvenlik ağlarının bulunduğu ve hatta politik ve hukuki boyutlarda dışlanmanın karşısında politikaların olduğu durumlarda bile, kültürel düzeyde dışlanma işlemeye devam edebilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise, politik ve hukuki güvenceler vatandaşlık kavramının tüm vaatlerini sağlamaya yetmeyebilmektedir. Her iki bağlamda da yerleşik olduğu varsayılan bir topluluğun içine dışarıdan yeni bir grup geldiği zaman bu kesim istenen düzeyde toplumun içine alınamayabilmekte ve dışlanma sorunları gündeme gelebilmektedir. Yani, göç tecrübesi ve göçmenler sözünü ettiğimiz maddi imkânsızlıklar-dışlanma sarmalını sergileyen en yaygın olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Göçün en yaygın nedenini maddi imkânsızlıklar teşkil etmektedir. Dolayısıyla, göçmenler aynı zamanda hem yeni ve yabancı, hem de yoksuldurlar. Göç edenler “göçmen” oldukları için mi dışlanmakta ve dolayısıyla emek piyasaları başta olmak üzere çeşitli alanlara girememekte ve sonuçta yoksulluğa düşmektedirler? Yoksa yoksullukları nedeniyle mi dışlanmaktadır? Şüphesiz bu karmaşık sorunun cevabı ziyadesiyle coğrafya-özgül verilebilir. Bir coğrafyada bir yönde işleyen nedensellik, başka bir

coğrafyada tam tersi yönde işleyebilir.

4. Sosyal Dışlanmanın Tezahürleri

Yukarıdaki kategorizasyonda 2 No.lu kutuda saptanan durum, ekonomik sistemin iyimser modellere uygun çalıştığı dönemde daha geçerli olmaktadır. Nitekim yakın zamana kadar sosyal politikalar da maddi yoksulluğun geçici olduğu varsayımını benimsemişti. Oysa gelişmiş ülkelerde Fordist istihdam sisteminin gücünü kaybettiği, gelişen ülkelerde ise eski dönemin entegre edici kalkınmacılığının aynı başarıyla çalışmadığı yeni zamanlarda “geçici” yoksulluğun sürekli bir duruma dönüşmesi olasılığı yükselmiştir. Demek ki, sosyal dışlanmanın, yoksulluk hallerini de içeren ama onun tek boyutluluğunu ve anlık niteliğini aşan bir kavram olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu noktadan hareketle, sosyal dışlanmanın, bir kısmı yukarıda belirtilmiş olduğu üzere, çeşitli tezahürleri bulunmaktadır:⁴

Ekonomik dışlanma: Emek piyasasının dışına düşmekten ötürü kısa ya da uzun dönemli işsizliklerin yaşanması ve/veya kredi olanaklarına ulaşamama durumudur. Sosyal politikanın iyi işlediği ortamlarda emek gelirinden yoksun kalma karşısında emeklilik, işsizlik sigortası veya sosyal yardım mekanizmalarının devreye girmesi ile ekonomik dışlanmanın önlenilmesi mümkün olabilir. Ekonomik dışlanmanın uç noktasında kişisel gelirler ve devlet transferleri en temel ihtiyaçlara dahi cevap verecek düzeyde erişemeyebilir. Ayrıca, toplumsal ve ailevi mekanizmalar vasıtasıyla yapılan yardım ve aktarımlar hem süreklilik kazanmayacak hem de miktar olarak yeterli olmayacaksa, dışlanma akut bir düzeyde yaşanacaktır. Bu da, beraberinde iyi beslenememe, kötü sağlık koşulları, kötü yaşam koşulları (uç durum evsizlik), eğitim olanaklarına ulaşmada yaşanan zorluklar, ileri yaşta bakımsız ve ilgisiz kalınması gibi durumları getirecektir. Ekonomik dışlanmanın belki de en uç noktası “hayattan dışlanma”dır; zira inilebilecek son nokta açlıktır ve—belirtmeye gerek yok ki—açlık en hafif haliyle kişilerin bedensel ve zihinsel kapasitelerine zarar vererek yoksulluğun kalıcılışmasına yol açmaktadır.

Mekânsal dışlanma: Bir dizi nedenden dolayı belli mekânlara ulaşmada ve mekânlardan yararlanmada sorunların bulunması, engellerle karşılaşılması durumudur. Mekânsal dışlanmanın büyük ölçüde iç-içe geçmiş iki bileşkesi vardır. İlki toplum genelinin kişiyi yaşadığı mekânı/coğrafyası nedeniyle dışlaması, hakir görmesi, ayrımcılığa tabi tutmasıdır. Bu perspektif, belli mekânlarda yaşayan insanların tamamen “unutulması” olgusunu yaratabilir. İkincisi kişinin, bireysel/hanesel maddi kaynaklara ulaşım imkânlarından bağımsız olarak, yaşadığı coğrafyadaki kamusal hizmetlerin nitelik ve niceliksel seviyeleri nedeniyle toplumsal hayatın içine tam anlamıyla, layıkıyla girememesi halidir.

Kültürel dışlanma: Ekonomik nedenlerden bağımsız olarak, toplumsal ve kültü-

4. Açılımlar için, bkz. Dufy (1995), SEU (1997), Walker ve Walker (1997), Bryne (1999), Barnes (2002) ve Sapancalı (2003).

rel hayata dilediğince katılamama durumudur. Örneğin, bulunulan coğrafyadaki çoğunluk referans alındığında, farklı bir etnik kökenden/ırktan gelmek ya da farklı bir din/mezhep üyesi olmak, çoğunluk dilini rahat konuşamamak, ya da aksanlı konuşmak, farklı giyim kuşam ya da cinsel tercihler gibi nedenlerden ötürü toplumsal yaşamın genelinde süregitmekte olan etkinliklere alınmama, soğuk davranılma, engellerin çıkartılması şeklinde tezahür etmektedir. Bu boyutun izdüşümleri toplumsal statü ve kimlik farklarının ne denli dışlamalar getirmekte olduğunda cisimleşir. Ayrıca kadın olmanın bir ayrımcılığa maruz kalma anlamına gelmesi de bu bapta incelenmesi gereken bir husustur.

Politik dışlanma: Çeşitli nedenlerden dolayı vatandaşlık haklarını, özellikle de hukuki ve siyasi hakları tam olarak kullanamama ve/veya siyasal yaşama katılmanın doğrudan ya da dolaylı olarak engellenmesi durumudur. Bu durum belli kesimlerin kamusal anlamda güvencelerini kaybetmesi, politikadan uzaklaşması—hatta uç noktalarda politika dışına düşmeleri—anlamına gelebilir. Bu da doğal olarak vatandaşın tartışmalara ve kararlara katılımının mevcudiyetinin sorgulanması demek olacaktır.

Şüphesiz, bu boyutlar çoğu zaman iç-içe geçmiş ve birbirinin etkisini artıran bir şekilde karşımıza çıkmaktadır; dışlanma bir süreç olarak, bu çeşitli boyutlar ve bunlar arasındaki dinamikler dikkate alınarak incelenmelidir.

Farklı dışlanma türlerinin birbirini çoğu zaman beslediği/tetiklediği bir gerçektir. Örneğin, politik dışlanmanın, dağıtım ve tahsis etme (“allocation”) süreçlerindeki siyasi kararların dışına düşmeyi beraberinde getirmesinden dolayı, ekonomik dışlanmayla sonuçlanacağı öngörülebilir. Diğer taraftan, ekonomik dışlanma, toplum hayatına ekonomik imkânsızlıklardan dolayı dâhil olmakta engeller oluşturacağından, kültürel ve politik dışlanmaya sebep olabilir. Dolayısıyla, farklı dışlanma boyutlarının karşılıklı etkileşimi nedeniyle, dışlanma süreçlerinde kendi kendini besleyen bir döngüden bahsetmekte isabet bulunmaktadır. Bu durumun bir tezahürü de, sosyal dışlanmanın kuşaklar arası aktarımında karşımıza çıkmaktadır. Dışlanmış bir ailenin çocuklarının dışlanma çemberlerini aşma ihtimalleri çoğu durumda küçük olmakta, dolayısıyla bu noktada kuşaklar arası döngüden bahsetmemiz gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Dışlanma konusunun karmaşık doğasını yansıtan bir diğer husus, dışlanmışlığın monolitik bir toplumsal katman yaratmadığı hususudur. Yukarıda tartışıldığı üzere, çok farklı nedenlerle dışlanmalar yaşanmakta olduğu için, kendileri dışlananların kendi dışlanmalarından farklı nedenlerle başkalarının dışlanmasına iştirak etme ihtimali bulunmaktadır. Şöyle ki, bir özelliğinden (örneğin etnik kökeninden) dolayı çoğunluk tarafından dışlanan birinin başka bir boyutta (örneğin cinsel tercihinden ötürü) toplum tarafından dışlanan birine yönelik pozisyonu önceden bilinememektedir, zira bu durumdakilerin bazıları (başka bir dizi neden ve süreçten dolayı) “dışlanmışlık dayanışması” gösterirken kimileri ise bu kişilere karşı dışlayıcı bir tavır alabilmektedir. Dolayısıyla, bireylerin birden fazla toplumsal kimlik

taşıdığı gerçeği ve bu kimlikler arasındaki ilişkilerin dışlanmanın açıklanmasında önemli bir nokta olduğu dikkate alınmalıdır.

Sosyal dışlanmanın analizinde yapılması gereken bir diğer ayırım, dışlanmanın toplumun mu yoksa kişilerin mi bir niteliği olduğu ayrımıdır.⁵ Dışlanma, kişilerin öz niteliğine yüklendiği takdirde, analiz birey/hane/grup tabanlı olup, sadece toplumca normal (olması gereken) olarak atfedilen etkinliklere katılamayan kişilerin özelliklerini açıklamaya yönelik olmaktadır.⁶ Burada, dışlanmanın kümülatif nedenler/süreçler sonucu ortaya çıkabileceği göz önünde bulundurularak, analizin birimini oluşturan kişilerin geçmişini dikkate alarak söz konusu nedenler/süreçler arasındaki dinamikler incelenmektedir. Diğer taraftan, dışlanmanın topluma dair bir nitelik olarak algılanması, toplumun genel politik, ekonomik ve kültürel yapısının ve mevcut hakların bir sıfatı olarak ele alınması anlamına gelmektedir. Genel yapılar, kurumlar ve kurallar tarafından çizilen bu genel çerçeve verili durumdayken, bireyin/hanenin/grubun kendi kararlarını sözü edilen çerçevenin çizdiği kısıtlar içinde almakta olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla, analiz birimi olarak birey/hane/grup alınmamakta ve dışlanmanın toplumun yapısal karakterlerinden kaynaklandığı savından hareketle kişileri çevreleyen ortam incelenmektedir. Ayrıca şunu da hatırlatmalıyız ki, devletin uygulayabileceği siyasi ve sosyal politikaya yönelik önermeler ancak böyle bir analize dayanabilir. Toplumun yapısından kaynaklanan sorunlara devlet politikası ile çözüm bulmaya çalışmak anlamlı bir çabadır. Oysa tedavi edilmeye çalışılan sorunlar bireylerin niteliği olarak çözümlendiği bir durumda, aranan çözümlerin de bireysel düzeyde olması doğaldır. Bu durumda, kişilere kişisel niteliklerini geliştirmeleri veya kişisel sermayelerini (beşeri, kültürel ve toplumsal) büyütmeleri salık verilecektir. Ancak unutulmamalıdır ki, bireysel/hanesel/grupsal nitelikler dolayısıyla dışlanma, çoğu durumda yapılar, kurumlar ve haklar açısından da dışlanmayı beraberinde getirmektedir. Bu durumda dışlanmanın tek bir niteliğe (birey ya da toplum) atfedilmesi yetersiz kalmaktadır.

5. Sosyal Dışlanma: Ölçüm Sorunu

Şu ana kadar kavramsal düzlemde yürüttüğümüz tartışmayı politika düzeyine indirebilmek, hedeflerin nasıl saptanacağını belirlemek için sosyal dışlanmanın ne şekilde ölçülebileceğine dair bir netleşmeye varmak gerekliliği çok açıktır. Ölçme işleminde iki farklı sorun bizi beklemektedir: Birincisi, sosyal dışlanma çok boyutlu bir süreçse, farklı boyutlardaki dışlanma tezahürlerinin toplamını ne şekilde yapacağız? İkincisi ise, boyutları tek-tek ele aldığımızda bu boyutlarda dışlanma olup olmadığını ne şekilde ölçeceğiz? Belirtmeye gerek yok ki, bu iki farklı (ama birbiriyle bağlantılı) sorunun net ve üzerinde anlaşılmış bir cevabı yoktur. Zaten

5. Bkz. ILO (1996).

6. Bu bakış açısının genelde kullandığı kuramsal çerçeve, kişilerin, servet ve gelir stoklarına ilave olarak, beşeri sermayeleri (temelde eğitim ve beceri seviyesini belirler), sosyal sermayeleri (aile, eş-dost, akraba bağ ve ağlarını kapsar) ve fiziksel sermayeleri (ikamet edilen yerin niteliğini tanımlar) bulunduğu görüşünden hareket eder ve kişilerdeki farklı nitelikteki sermaye stoklarının eksikliğinin dışlanmaları beraberinde getirdiğini savlar (bkz. Edmonton Social Plan, 2005).

tüm toplumlara, tüm coğrafyalara, tüm zamanlara uygulanabilecek tekil bir skala bulmak, kavramın özgül niteliğinden dolayı mümkün değildir.

Şüphesiz kimi durumlarda belli nesnel ölçüler getirmek mümkündür ve bunların ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye karşılaştırmalar yapılarak uygulanması-na kimsenin itiraz etmeyeceğini varsaymak pek mümkündür: Belli bir kaloringin altında besin almak, sağlık güvencesi olmamak, temel eğitimden yararlanamamak gibi örnekler nesnel ölçütlere vurulabilen ve büyük ölçüde de toplumlar ve zamanlar arası karşılaştırmaları mümkün olan durumlara karşılık gelmektedir. Ya da bir coğrafyada kamusal hakların bazılarının bir etnik gruba kapalı olmasının üzerinde tartışılacak fazla bir nokta olmadığı gibi. Ama örneğin cinsel tercihten ya da din/mezhep bağından dolayı kültürel anlamda dışlanmaların yaşanıp yaşanmadığını anlamak, ya da varsa bunları derecelendirmek, oldukça zor, nesnel skalalarla gerçekleştirilmesi pek de mümkün olmayan analizlerdir. Bu gibi durumlarda yapılması gereken ister istemez öznel analizlere girmektir.

Nesnel ya da öznel ölçümler, bize belli boyutlarda dışlanma olup olmadığına, ya da varsa bunun yoğunluğuna dair saptamalar sunacaktır. Farklı boyutlardaki saptamalardan daha bütüncül (agrega) bir fotoğrafa ulaşmak için yine elimizde nesnel olarak tanımlayabileceğimiz bir ölçü bulunmamaktadır. Burada, analizi yapan kişinin bahsedilen bütüncülleştirmeyi (agregasyonu) ne şekilde yapmayı seçtiğine dair pozisyonu elbet belirleyici olacaktır.

Bu noktada genelde izlenen orta yol, sosyal dışlanma riski bulunan, genelde korunmasız (“vulnerable”) olarak tanımlanan kesimlerin dışlanmalar yaşayıp yaşamadıklarının mercek altına alınmasıdır. Kent varoşlarında yaşayanlar, sağlık-emeklilik sigortası olmayanlar, sürekli bakıma muhtaç olanlar, engeli bulunanlar, sokak çocukları gibi kesimlerin sosyal dışlanmalara maruz kalma ihtimalleri yüksek olduğundan, sosyal politikacılar dikkatlerini bu tür kesimlere çevirerek, deyim yerindeyse, dışlanmanın haritasını çıkartmaya çalışmaktadırlar.

6. Sosyal Dışlanma: Nedenler

Çok boyutlu ve süreçleri içeren yapısı veri alındığında, sosyal dışlanmanın nedenlerine ilişkin net fotoğraflar ortaya koyabilmek çok zordur. Bu bağlamda, ayırtıcı tartışmaların içine girmektense, sosyal dışlanmaya neden olabilecek kimi süreçlerin kategorilendirilmesiyle yetinmek istemekteyiz. Belirtmeye gerek yok ki, nasıl dışlanma boyutları birbiriyle etkileşim içerisindeyseler, tanımlayacağımız kategorilerin de birbiriyle etkileşimleri son derece beklenir olmalıdır.

Üretim ve paylaşım süreçlerinin ekonomik organizasyonu: Gelir boyutu dışlanma başlığında önemli bir yer tuttuğuna göre, gelirin nasıl yaratıldığı ve nasıl paylaştırıldığı ve bu süreçlerin ne tür bir yapı içerisinde geliştiği elbet dışlanmanın anlaşılmasında önemli bir adım olacaktır. Zaman içinde, ekonomik sistemin dönüşümü, yapıyı da değiştirmektedir. Örneğin vasıfsız işçi kullanan ekonomik faaliyetlerin giderek (hem üretkenlik artışlarından hem de küreselleşme nedeniyle) azalması,

istihdamın niceliğini ve niteliğini de değiştirmiştir. Bununla beraber istihdam gelinde daha enformel, güvencesiz ve sürekli olmayan bir nitelik kazanmıştır. Bu yöndeki dönüşüm, tabii ki, ekonomik dışlanma olasılıklarını artırmaktadır. Eğer ekonomik durum ve istihdamın yapısı hem doğrudan kişilerin gelir ve servetlerini hem de dolaylı yoldan eğitim, sağlık gibi niteliklerini etkiliyorsa ve aynı zamanda gelecek kuşağın ne şekilde yetişeceğine dair damgasını vuruyorsa, dönemin ekonomi politisinin analizi önemli bir açılım getirecektir sosyal dışlanma tartışmalarına.

Kültürel yapı: Genel olarak kültürel yapının ve özel olarak söylemlerin dışlamalar getirdiği gerçeğini veri aldığımızda, bu yapının oluşumu ve bileşenleri hakkında ayrıntılı fotoğraflara sahip olmanın önemi ortadadır. Kültürel yapılar, bazen ve belki de çoğu zaman, kişilerin farkına varmadan başka kesimleri dışlamalarına neden olabilecek davranış ve tutumları doğurabilmektedirler. İnsanlar, hâkim kültürü sorgulamadan içselleştirmelerinden dolayı, kültürel dışlanmaları ya da dışlanmaları doğal görebilmektedirler. Tabii ki, farklılıkları kabul edebilmek bakımından çeşitli ülkelerdeki hâkim kültürler arasında da önemli farklılıklar vardır.

Hakların tanımlanması: Toplumsal yapılar bir dizi hakların başta a priori anlamda tanımlanmasıyla oluşmaktadır (elbet bu tanımlar bazen zımni olabilir ve yine elbet toplumlar evrildikçe tanımlar artar, dönüşür, çeşitlenir). Bu hakların ne şekilde tanımlandığı, hakların içerisine hangi maddelerin alındığı, son kertede dışlanma sorunsalıyla çok iç-içe olan bir husustur. Hakların tanımlanmasının bir diğer ifadesi kendini, kişi ve grupların farklı toplumsal güç stoklarına sahip olduğu noktasından hareketle, gücün toplumsal yaşamda ne şekilde regüle edildiğinde gösterir. **Kurumsal yapılar:** Toplumsal yapı içerisinde geliştirilen kurumların yapısı, bazen sosyal dışlanmaya davetiye çıkartan bazen de dışlanmayı engelleyen bir nitelik arz edebilir. Bu açıdan, kurumsal bir analizin sosyal dışlanma sorunsalının anlaşılmasında önemli bir rol oynamakta olduğunu varsaymak yanlış olmasa gerek. Elbet, sosyal dışlanma ile mücadeleyi amaçlayan her yaklaşım, kendince (açık ya da zımni) bir nedenler listesi oluşturmak ve o nedenleri ortadan kaldırmaya yönelik çabalar içerisine girmek durumundadır. Bu nedenler manzumesi, kimileri açısından daha yapısal olabilir ve dolayısıyla bu kesim yapının bizzat kendisine yönelik radikal değişiklikleri talep edebilir; kimileri açısından ise sosyal dışlanma yapısal olmayan, daha reformist yaklaşımlarla çözüm alınabilecek bir nitelik taşıyabilir.

7. Mikrokreditin Sosyal Dışlanma Kistasınca Değerlendirilmesi

2004-2005 yılında İstanbul ve Diyarbakır'da mikrokredi almış ya da halihazırda mikrokredi kullanmakta olan kadınlar arasından rastsal seçilmiş 800 kadınla yapılmış olan anket çalışmamız (Bulut ve Adaman, 2007), bir bütünlükte değerlendirildiğinde, mikrokredi uygulamalarının iktisadi anlamda büyük farklar yaratan ve dolayısıyla yoksulluk çemberinde bulunan hanelerin bu çemberi kırmalarına imkân sağlayan bir araçtan ziyade, kadınların kendilerine güvenlerini tesis ederek

toplumsal yaşama daha kuvvetli entegre olmalarının önündeki engelleri aşmada önemli katkılar yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Görüşülen kadınların hepsi olmasa da çoğunluğu, kredi alarak gerçekleştirdikleri işler neticesinde para kazanmış olduklarını ifade etmişlerse de, ortalamalara bakıldığında bu meblağların büyük sıçramalara izin vermeyecek seviyelerde kaldığını müşahade etmekteyiz. Sonuçta mikrokredi uygulamasının yoksullukla mücadelede belli kazanımlar sağlamış olduğu inkâr edilemezse de, mikrokredi ile ülkemizde çok daha yapısal bir dizi nedene dayalı olan yoksulluk sorununun üstesinden gelinebileceğini savunmak doğru olmaz.

Diğer taraftan, görüşülen kadınların tamamına yakınının kendi başlarına banka üzerinden kredi alma imkânları bulunmuyorken ulaşabildikleri mikrokredi sayesinde ekonomik faaliyete başladıklarını ya da mevcut aile işletmesini genişlettiklerini ve böylece ekonomik süreçler üzerinden toplumsal yaşama daha kolay ulaşabildiklerini ifade etmiş olmaları son derece dikkate değerdir. Hiç de az olmayan bir kesim, mikrokredi sayesinde başlattıkları iş sayesinde evde söz sahibi olabildiklerini, erkek-egemen yapıyı tamamen olmasa da önemli ölçüde kırabildiklerini ifade etmişlerdir.

Dolayısıyla, mikrokredi uygulamalarının başarısı değerlendirilmeye alındığında, eğer kıstasımız “sosyal dışlanma ile mücadele” olarak seçilirse, uygulamaların belli kazanımlar getirmiş olduğunu görmekteyiz. Özellikle “kültürel” boyutun altında değerlendirilebilecek olan kadının dışlanmasını engellemeye yönelik politikalar açısından mikrokredi uygulamalarının değerlendirilmesinde yarar bulunmaktadır.

Kaynaklar / References

- Adaman, F. (2003). “Country Study: Turkey”, Report on Social Inclusion in the 10 New Member States, GVG, Berlin.
- Adaman, F. ve Keyder, Ç. (2006). “Social Exclusion in the Slum Areas of Big Cities in Turkey”, Avrupa Komisyonu’na hazırlanan rapor. http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/docs/social_inclusion/2006/study_turkey_en.pdf
- Barnes, M. (2002). “Social Exclusion and the Life Course”, içinde M. Barnes, C. Heady, S. Middleton, J. Millar, F. Papadopoulos, G. Room ve P. Tsakloglou (ed), Poverty and Social Exclusion in Europe, Edward Elgar, Cheltenham.
- Bryne, D. (1999). Social Exclusion, Open University Press, Maidenhead.
- Buğra, A. ve Keyder, Ç. (2003). New Poverty and the Changing Welfare Regime in Turkey, UNDP, Ankara.
- Bulut, T. ve Adaman, F. (2007). Diyarbakır’dan İstanbul’a 500 Milyonluk Umut Hikayeleri, İletişim, İstanbul.
- Duffy, K. (1995). Social Exclusion and Human Dignity in Europe, Council of Europe, Strasbourg.
- Edmonton Social Plan (2005). “Social Exclusion/Social Inclusion”, mimeo, <http://www.edmonton.ca/socialplan/documents/Social%20Exclusion.pdf>.
- ILO—International Labour Organization (1996). “Social Exclusion and Anti-Poverty Strategy”, <http://www.ilo.org/public/english/bureau/inst/papers/synth/socex/>.
- Joint Report on Social Inclusion (2005). European Commission, Brussels. See http://www.europemsi.org/background_definitions.php
- Oruç, Y. (2001). “Küresel Yoksulluk ve Birleşmiş Milletler”, Toplum ve Bilim, Vol. 89.
- Room, G. (1999). “Social Exclusion, Solidarity and the Challenge of Globalisation”, International

- Journal of Social Welfare, Vol. 8.
- Sapancalı, F. (2003). Sosyal Dışlanma, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- SEU-Social Exclusion Unit (1997). Social Exclusion Unit: Purpose, work priorities and working methods, The Stationery Office, Londra.
- SIS/World Bank (2005). Turkey: Joint poverty assessment rapor, TÜİK ve Human Development Sector Unit: Europe and Central Asia Region of the World Bank.
- Şenses, F. (2001). Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk, İletişim, İstanbul.
- Walker, A. ve Walker, C. (ed) (1997). Britain Divided: The growth of social exclusion in the 1980s and 1990s, Child Poverty Action Group, Londra.

2. Yoksulluk-Suç-Mikrokredi-Güvenlik İlişkisi

Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, Kahramanmaraş Valiliği

ÖZET

Suç, yoksul bireylere ve toplumlara has bir olgu olmamakla birlikte, fakirliğin bazı suçlar üzerinde etkisi olduğunu kabul etmek gerekir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından sağlanan Türkiye geneline yönelik veriler ile özelde Kahramanmaraş Emniyet Müdürlüğüne sağlanan malvarlığına karşı suçlarla ilgili veriler, sosyal refah programlarının suç üzerinde olumlu etki yaptığını göstermektedir. Kişi başına düşen Milli gelirdeki artışın 2006 yılından itibaren suçlarda bir düşüşe neden olduğu görülmektedir. 2000 yılında 2.947, 2005 yılında 4.961 ve 2007 yılında 6.493 Amerikan Doları olan milli gelirin 2007 yılında 7.500 Amerikan Doları seviyesine çıktığı bildirilmiştir. Aynı dönemler ele alındığında, Kahramanmaraş'ta mala karşı işlenen suçların 2004–2006 yılları arasında hızlı bir yükseliş gösterdiği, 2006 ve 2007 yıllarında ise hemen hemen aynı kaldığı anlaşılmaktadır. Küresel ölçekte yaşanan krize ve Kahramanmaraş'ta görülen nüfus artışına rağmen suç artışının durağanlaşması, akademik çalışmalarla açıklanması gereken bir husustur. Bilimsel olarak henüz ispatlanamamış olmakla birlikte, suç oranlarındaki durağanlaşma Mikro kredi ve sosyal yardım programları gibi yollarla sağlanan ekonomik yararlar ile açıklanabilir. Bu çıkarımın doğru olduğu kabul edilirse, fakirlere ve fakirliğin ötesinde çaresiz durumda olan bireylere yönelik uygulanacak sosyal ve ekonomik programlar, bu kesim tarafından işlenen suçların azaltılmasında önemli yararlar sağlayacaktır.

2. Poverty – Crime – Microcredit - Security Relationship

Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship
Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, Kahramanmaraş Governorship

ABSTRACT

Despite the fact that crime is not unique to poor people and poor communities, it should be accepted that poverty has some effect on crime. Statistical evidence given by Turkish Statistical Institute in Turkey, along with crime statistics of Kahramanmaraş Police Department, property crime rates prove the positive effect of welfare on crime rate decline. The relative increase in Gross National Income (GNI) Per Capita decreased the crime rates in Kahramanmaraş after 2006. While GNI was US\$ 2.947 in 2000 and US\$ 4.961 in 2005, it reached to US\$ 6.493 in 2007 whereas it is reported to reach US\$ 7.500 in 2008. Simultaneously, rate of property crimes in Kahramanmaraş skyrocketed from 2004 to 2006 and remained steady in 2007 and 2008. Despite the global economic crises and increase in population, relatively same crime rates in last two years require an explanation through academic research and relevant social studies. Even though it is not substantiated, stalling crime rates might be a result of economic incentives such as microcredit and social aid programs. Hence, new social and economic programs targeting the poor and destitute might have a greater effect on relative decline of crime rates committed by those people.

Yoksulluk-Suç-Mikrokredi-Güvenlik İlişkisi

1. Giriş

Günlük temel ihtiyaçların tamamını veya büyük bir kısmını karşılayacak yeterli gelire sahip olmama anlamına gelse de yoksulluğu, iki türlü tanımlamak mümkündür. Bunlardan dar anlamda yoksulluk ya da mutlak yoksulluk; açıktan ölecek duruma gelme ve barınacak yeri olmama halini tarif etmektedir. Geniş anlamda ele alınan nispi ya da göreceli yoksulluk ise fertlerin ya da ailelerin gıda, giyim ve barınma gibi olanakları yaşamlarını devam ettirmeye yettiği halde, bu imkânların toplumun genel düzeyinin gerisinde kalması durumunu ifade etmektedir. Bu nedenle günümüz kalkınma ekonomisinin en önde gelen amaçlarından birisini yoksullukla mücadele oluşturmaktadır. Mutlak yoksulluk temel ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmayı ifade ederken, göreceli yoksulluk ekonomik ve sosyal olarak daha iyi durumdaki fertler ve ailelerle bir kıyaslama yapıldığında belirli bir seviyenin altında kalmayı tarif etmektedir (Uzun, 2003).

Son çeyrek yüzyılla birlikte hala günümüzün en önemli sorunu olarak karşımızda duran yoksulluk olgusu, bireysel yaşam üzerinde farklı ölçülerde de olsa etkisini sürdürmeye devam etmektedir. Yalnızca tek bir yönü olmayan bu sorun beraberrinde başka sosyal sorunlara da yol açmaktadır. Bugün bu soruna dair göstergeler, durumun daha da kötüye gitmekte olduğuna dikkat çekmektedir. Özellikle de dünyanın gelişmekte olan ya da az gelişmiş bölgelerinde görülen yoksul insanların sayısının milyarlarla ifade edilir hale geldiği ve her geçen gün artmaya devam ettiği bilinmektedir (Eş ve Güloğlu, 2004).

İktisadi büyümenin yoksulluğun azaltılmasında son derece önemli bir faktör olduğunu belirten Brinkerhoff ve Goldsmith'e (2003) göre; gelişmekte olan ülkelerin bugün karşılaştığı en önemli sorun, bir taraftan ekonomik büyümeyi hızlandırırken, diğer taraftan yoksulluğu azaltacak ve hatta ortadan kaldıracak yeni tedbirleri devreye sokma noktasındaki yetersizlikleridir (s. 685). Kaldı ki, büyümeyi gerçekleştirecek tedbirlerin zengini daha da zenginleştirmenin ötesinde yaygın kitleleri etkileyen yoksulluğu ortadan kaldırma hususunda çok da dikkate değer bir yarar sağlamadığı dikkatlerden kaçmamalıdır.

Kalkınma amaçlı tüm yardımların amacının yoksulluğun doğrudan ortadan kaldırılması olduğunu belirten Muhammad Yunus (2003), kalkınmanın yalnızca ulusal ekonominin canlanıp yoksullara da yardımı olması açısından değil, doğrudan bir insan hakları sorunu olarak ele alınması gerektiğini belirtmektedir (s. 32). Bu çerçevede kalkınmanın, toplumdaki ekseriye nüfusun ekonomik durumunda olumlu bir değişim anlamına gelen yeni bir tanımının yapılması gerektiği söylenebilir.

Ashis Nandy'nin (2002) söylediğine göre ise, fakirlik ve çaresizliği dünya üzerinden kaldırmak bir hayaldir (s. 108). Bu hem ekonomik olarak dezavantajlı toplumlar için geçerliyken (Şekil-1 de görüldüğü üzere dezavantajlı konumda ve ge-

lişme gösterememiş Orta Afrika ve Güney Asya bölgeleri, 0-5 yaş arası çocuklar açısından, açlık seviyesinin oldukça altında bulunmaktadır), hem de hiper-refah seviyesini yakalamış ABD gibi devletlerde de böyledir. Hatta ABD’de refah seviyesi arttıkça fakirliğin ya da çaresizliğin de aynı oranda arttığı görülmektedir. New York’taki tüm çocukların % 25’i, tüm zenci çocukların % 50’si fakirlik sınırının altında yaşamaktadır.

Dünya genelinde ise, her yıl açlık sınırının altında yaşayan yaklaşık 5,6 milyon çocuğun öldüğünü belirten UNICEF’e göre; gelişmekte olan ülkelerde her üç çocukta birinin sağlıklı barınaktan yoksun; her beş çocukta birinin temiz içme suyu bulamadığı; her yedi çocukta birinin ise en temel sağlık hizmetlerine ulaşamadığı belirtilmiştir (23 Nisan’sız Çocuklar, 2007). Tam da bu noktada Şekil-2 bize; Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nin ülkenin diğer bölgelerine oranla yoksulluk sorunundan etkilenme oranının ne denli büyük olduğunu göstermektedir.

Şekil-1: Küresel Açlık Dağılımı (0-5 yaş arası çocukların yüzdelik oranlarına göre)



Kaynak: CIESIN (2006)

2. Türkiye’de Yoksulluk Profili

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’in yapmış olduğu yoksulluk araştırmaları, yoksulluğa yol açan en önemli unsurların neler olduğunu gözler önüne sermektedir. Buna göre öne çıkan en önemli iki unsur; eğitim düzeyinin düşük olması ve hanehalkı fert sayısının yüksek olmasıdır. Eğitim düzeyi yoksullukta önemli bir kriterdir. Eğitim durumu yükseldikçe yoksul olma riskinin azaldığı ifade edilmektedir. Yine TÜİK’in 2006 yılı verilerine göre okuryazar olmayan fertlerde yoksul olma oranı % 33,7 iken yüksekokul, fakülte vb. bitiren fertlerde bu oran % 1’lere düşmektedir.

Kırsal yerleşim yerlerinde yaşayanların yoksulluk riskinin, kentsel yerlerde yaşayanların yoksulluk riskinden fazla olduğu; kırsal yerleşim yerlerinde yaşayanlarda yoksulluk oranı % 31,98 iken, kentsel yerlerde yaşayanların yoksulluk oranının % 9,31 olduğu ifade edilmektedir (Eğitim Durumuna Göre Yoksulluk, 2008).

Şekil - 2: Sağlıksız Yetişen Çocukların Yüzdelik Oranları(1998) / TÜRKİYE



Kaynak: Earth Trends, (1998).

Tablo-1'e bakıldığında ülke genelinde yoksulluk oranının 2005'de % 20,5, 2006'da % 17,81, 2007 yılında ise % 18,56 olduğu ve 2002'den 2007 yılına doğru, oranlarda periyodik olmasa da belirli bir düşüşün yaşandığı görülmektedir.

Yine Tablo-1'de görüldüğü üzere 2007 yılında Türkiye'de fertlerin yaklaşık % 0,54'ü sadece gıda harcamalarını içeren açlık sınırının; % 18,56'sı ise gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. 2005 yılında % 0,87 olarak tahmin edilen açlık sınırının altında yaşayan fert oranı 2006 yılında % 0,74'e, yoksul fert oranı da % 20,5'den % 17,81'e düşmüştür (Fert Yoksulluk Oranları, 2007).

Tablo – 1 Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fert yoksulluk oranları, 2002-2007

Yöntemler	Fert yoksulluk oranı (%)					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	TÜRKİYE					
Gıda yoksulluğu (açlık)	1,35	1,29	1,29	0,87	0,74	0,54
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	26,96	28,12	25,60	20,50	17,81	18,56
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0,20	0,01	0,02	0,01	0,00	0,00
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	3,04	2,39	2,49	1,55	1,41	0,63
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	30,30	23,75	20,89	16,36	13,33	9,53
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	14,74	15,51	14,18	16,16	14,50	14,43
KENT						
Gıda yoksulluğu (açlık)	0,92	0,74	0,62	0,64	0,04	0,09
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	21,95	22,30	16,57	12,83	9,31	10,61
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0,03	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	2,37	1,54	1,23	0,97	0,24	0,10
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	24,62	18,31	13,51	10,05	6,13	4,89
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	11,33	11,26	8,34	9,89	6,97	8,20
KIR						
Gıda yoksulluğu (açlık)	2,01	2,15	2,36	1,24	1,91	1,32
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	34,48	37,13	39,97	32,95	31,98	32,18
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0,46	0,01	0,02	0,04	0,00	0,00
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	4,06	3,71	4,51	2,49	3,36	1,53
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	38,82	32,18	32,62	26,59	25,35	17,45
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	19,86	22,08	23,48	26,35	27,06	25,89
Kaynak: Fert Yoksulluk Oranları, (2007). ⁽¹⁾ Satınalma gücü paritesine göre 1 \$'ın karşılığı olarak 2002 yılı için 618 281 TL; 2003 yılı için 732 480 TL; 2004 yılı için 780 121 TL, 2005 yılı için 0,830400 YTL, 2006 yılı için 0.921 YTL ve 2007 yılı için ise 0.926 YTL kullanılmıştır. ⁽²⁾ Eşdeğer fert başına tüketim harcaması medyan değerinin %50'si esas alınmıştır.						

Tablo-2'yi incelediğimizde ise; 1 ya da 2 kişiden oluşan hanedeki yoksulluk oranı ile 3-4 kişiden oluşan hanedeki yoksulluk oranının hemen hemen aynı düzeyde seyrettiği ancak, birey sayısında oluşan artışın yoksulluk oranı üzerinde de belirli artışlara neden olduğu da ayrıca görülmektedir. Dolayısıyla gelir sabit kalmak üzere hanedeki birey sayısı ile yoksulluk oranı arasında bir korelasyon olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo – 2 Hanehalkı büyüklüğüne göre yoksulluk oranları, TÜRKİYE

Hanehalkı büyüklüğü - Household size	Yoksul hanehalkı oranı Rate of poor household (%)					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
TÜRKİYE – TURKEY	22,45	23,02	20,67	15,42	13,98	14,59
1-2	16,51	13,41	14,49	8,44	10,95	10,89
3-4	16,37	17,08	13,71	9,22	8,27	9,08
5-6	29,03	31,67	27,40	22,41	17,54	20,72
7+	45,95	48,41	51,06	44,08	41,83	40,66
Kaynak: 2007 Yoksulluk Çalışması Sonuçları, TÜİK - Results of 2007 Poverty Study, TURKSTAT						

3. Suçun Tanımı ve Yoksullukla İlişkisi

3.1. Suçun Tanımı

Suç olgusunun, tarihin en eski devirlerinden itibaren var olduğuna atıfta bulunan Dönmezer'e göre bu olgu; evrensel, genel bir olaydır. İnsanların içinde ihtiraslarla birlikte toplum halinde çeşitli sosyal sınıfların varlığının gerektirdiği sosyal çelişkiler, uyumsuzluklar var oldukça suç da var olacaktır (1984b: 18). Dönmezer (1994: 48) suç kavramını, topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem, davranış, tavır ve hareket olarak nitelendirmişse de, ceza kanunumuzda bunun bir tarifi yapılmamıştır. Bunun yerine suç sayılan eylemler ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Kulaksızoğlu (1998: 196) ise suçu genel olarak bir sapma davranışı olarak yazılı hukuk tarafından da yasaklanmış ve karşılığında cezai yaptırım öngörülen eylemler olarak ifade etmektedir. Durkheim (1986: 209) insanın olduğu yerde suç ta vardır düşüncesiyle kesin bir kanaat belirtmiş ve her yerde sürekli olarak cezai baskıyı üzerine çekecek tarzda insanların olacağını ifade etmiştir. Bu şartlar altında her toplumda potansiyel olarak suç işleyebilecek birileri olacaktır. Oysa Balcıoğlu'na (2001: 49) göre suçlar; toplumların sosyal ve ekonomik şartlarına göre şekillenmektedir.

Bunlar gibi suçun pek çok tanımı ve arka planı mevcuttur. Suçun çok boyutlu olması, suçun tanımının da farklı şekillerde ve farklı açılardan yapılmasına neden olmuştur. Bu çerçevede, hukuki bakış açısına göre suç; kanun koyucu tarafından cezalandırılması öngörülen fiiller olarak tanımlanmaktadır (Dönmezer, 1984a:

57). Sosyolojik bakış açısına göre; bir toplumda toplumsal normları ihlal eden ve çoğunlukçu değerlere aykırı biçimde tezahür eden davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır (İçli, 2004: 4). Psikolojik bakış açısına göre ise suç; bir davranış problemi olarak görülmekte ve topluma kötü uyumun bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu anlayışa göre suç, insan ruhunun derinliklerinden gelen ve dış dünyada somutlaşan bir istemdir (Erem, 1997: 6).

Nelerin suç olduğu açıklansa da, bir fiile neden suç dendiği açıklanamamıştır. Kriminologların suçun politik süreçlere dayanan yasal bir kavram olduğu noktasında hemfikir oldukları görülmektedir. Bir fiilin suç sayılabilmesi için kanunda suç olarak belirtilmiş olması ve bu suça bir yaptırım öngörülüyor olması gerekmektedir (Sever ve Gönültaş, 2008).

3.2. Yoksulluk ve Suç İlişkisi

Kriminoloji alanındaki literatürün büyük bir bölümü yoksulluk ile suç arasında bir ilişki olduğu iddiasındadır. Günümüz toplumlarının yapısı, başta ekonomik olmak üzere bireysel, sosyal ve kültürel çerçevede birbirleriyle karşılıklı etkileşim içinde değişmektedir. Bu yapı içerisinde bir yandan suçların niteliği ve çeşidi değişmekte, diğer yandan suç olayları sayısal olarak artmaktadır.

Kentleşme, işsizlik, göç gibi sosyal ve ekonomik sorunlardan hareketle pek çok araştırmacı, bireyin yaşamını doğrudan etkileyen bu olguların yoksulluğun ve bu çerçevede suç oranının artışına yol açtığını ileri sürmektedirler. Nandy, fakirlik saikiyle işlenmiş suçlardan bahsetmektedir. Aynı yazar mekânsal farklılıkların fakirlik ve onun getirdiği problemlerin de farklı olduğunu söylemektedir. Mesela, zengin metropoliten toplumlardaki fakirler bir şekilde hayatlarını idame ettirirken, fakirliğin daha yaygın olduğu üçüncü dünya ülkelerinde bu durum neredeyse suç işleyebilecek imkânların bile yokluğu şeklinde tezahür etmektedir (2003: 118). Bu bağlamda günümüzde suç ve suçluluk açısından sosyal ve ekonomik etkenlere öncelik tanıyan görüşlerin giderek ağırlık kazandığını görebiliriz.

Tittle, Bratton ve Gertz (2003: 595), Braithwaite'nin "Ayıplama" (Shaming) Teorisi'ni anlattığı makalesinde dışlayıcı ayıplama'nın (disintegrative shaming) suça eğilimli kişilerin işlemiş olduğu suçları önemli oranda arttırdığını, bu durumun ise suçun (crime) ya da sapma (deviance) davranışının bir alt kültür olarak görüldüğü toplumlarda daha da arttığını ileri sürmektedir. Bu alt kültürün, ekonomik başarı için gerekli yasal olanakların büyük ölçekteki toplum kesimleri için engellendiği yerlerde görüldüğünü söylemektedir.

Merton (1938: 673)'a göre; gerçekleştirilemeyen istek ve arzular kişilerde sapma davranışına ve toplumda baskın olan ahlak anlayışının reddine ve bu da 'anomi'ye yol açmaktadır. Bu çerçevede gelişmekte olan ülkemizin yaşadığı toplumsal, kültürel ve ekonomik değişimler, özellikle güçsüz bireylerin yaşamal mücadele noktasında zorluklarını artırmakta ve kentin oluşturduğu değerlere

ulaşamamayıyla birlikte toplumun onaylamadığı yönde hareket etmesine zemin oluşturmaktadır. Oysa Liska ve Warner (1991: 1461) suç ve suça tepki olarak ortaya çıkan cezanın insanları bir araya getirici etkisini test ettikleri çalışmalarında, modern kent toplumlarında suça tepki olarak oluşan suç korkusunun insanları bir araya getirmek yerine, onları evlerinde kalmaya zorlayarak ayrı tuttuğunu ve dolayısıyla suç oranlarını düşürdüğünü söylemektedir. Ancak bu çıkarımın sınırlı süreler için geçerli olmakla birlikte, sonraki dönemlerde işlenmesi muhtemel daha ciddi suçların habercisi olması ihtimalini göz ardı etmemek gerekir.

Son zamanlarda her ne kadar sosyal ve iktisadi anlamda gelişmeler olsa da, ülkemizde yaşanan kriz, işsizlik, göç gibi sosyo-ekonomik nedenler bireyin yaşam alanını olabildiğince daraltmaktadır. Bir taraftan hayat pahalılığı, diğer taraftan parasızlık ve bunların doğal sonucu olarak ortaya çıkan psikolojik baskı, aile içi ilişkilerden tüm sosyal ilişkilere kadar birçok alanı etkilemektedir.

Değişen sosyo-ekonomik dinamiklerin yarattığı şartlar; üretim teknikleri ve tüketim alışkanlıkları gibi yaşamsal birçok önemli değişimleri de beraberinde getirmektedir. Bu noktada, Yavuzer'in de ifade ettiği gibi yoksulluğun beraberinde getirdiği ve suçluluğun oluşumunda etkili görülen aile kalabalığı, bireylerin yaş ve statülerine uygun gereksinimlerinin karşılanmadığı, yaşantılarının dört duvar arasında süregeldiği bir gerçektir (1988: 158).

Çalışmaları sonucunda yoksulluğun hâkim olduğu geçiş bölgesinde suç oranlarına daha fazla rastlandığını belirten Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005) bunun nedeninin ekonomik elverişsizlik olduğunu savunmaktadırlar. Ayrıca aynı yazarlar, gelişmekte olan ülkelerde yaşanan ekonomik değişimlerin suç oranlarını ve suçluluk eğilimini arttırdığını, suçluluğun önlenemesinin de ekonomik yapıda güvenliğin artırılmasına bağlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Ayhan ve Çubukçu (2007), kent ve suç ilişkisini ele alan akademik çalışmaları incelemeleri sonucunda, dört başlık altında ele alındığını belirttikleri suçun nedeni olan faktörleri “(1) sosyal ve kültürel, (2) ekonomik, (3) demografik ve (4) mekânsal” olarak sınıflandırmışlardır. Her ne kadar suçun oluşmasına neden olan bu dört faktör ayrı ayrı olarak ele alınmış olsa da, her birisinin bir diğeriyle etkileşim içerisinde olduğu, hatta birbirlerinin oluşmasında ana sebep olma özelliği taşıdıkları dikkate alınmalıdır. Örneğin, ekonomik olarak dezavantajlı olan kesimlerin sosyal ve kültürel olarak yeterli gelişme gösteremedikleri; demografik özellikler açısından işsizliğin yaygın olduğu ya da belirli alt gelir seviyesindeki işleri yapmak zorunda kaldıkları ve eğitim olanaklarından yeterince yararlanamadıkları; mekânsal açıdan da genellikle kentlerin varoşlarında ve sağlıksız konutlarda çok sayıda nüfusla birlikte yaşamak zorunda kaldıkları dikkat çekmektedir. Tüm bu kronikleşmiş ve birbirini besler hale gelmiş faktörlerin suçun temel nedenlerinden oldukları Ayhan ve Çubukçu (2007) tarafından etraflıca açıklanmıştır.

Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) tarafından 6 ildeki 10 cezaevinde bulunan

1525 hükümlü ve bu illerde yaşayan değişik meslek gruplarından 1250 kişi üzerinde yapılan araştırmada, suçun birincil nedeninin işsizlik ve yoksulluk olduğu tespit edilmiştir (Atal, 2006).

Suçun yoksulluk ile ilişkisinin olduğu yönündeki görüşlerin artışı ve son zamanlarda yapılan araştırma, anket ve istatistikî çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlar Türkiye panoraması açısından çarpıcıdır. Bu çerçevede, Türkiye İstatistik Kurumu'nun "yoksulluk" üzerine yapmış olduğu bir çalışmada; Türkiye'de 2007 yılında ücretli-maaşlı çalışanlarda yoksulluk oranı % 6,15 iken, yevmiyeli çalışanlarda bu oran % 27,05, işverenlerde % 3,3, kendi hesabına çalışanlarda % 23,04 ve ücretsiz aile işçisi olanlarda ise % 27,61 olmuştur. En yüksek yoksulluk riskine sahip olan tarım sektöründe çalışanlarda yoksulluk oranı 2005 yılında % 37,24 iken, 2006 yılında % 33,86 olarak tahmin edilmiştir. Sanayi sektöründe çalışanlarda 2006 yılında yoksulluk oranı % 10,12 olarak hesaplanırken bu oran hizmet sektöründe çalışanlarda % 7,23 olmuştur. 2006 yılında ekonomik olarak aktif olmayan fertlerin yoksulluk oranı % 13,6 iken, iş arayan fertlerin yoksulluk oranının % 20,05 olduğu belirlenmiştir (Yoksulluk Çalışması, 2007; Yoksulluk Çalışması, 2008).

Bir taraftan dünyayı saran küresel ekonomik kriz ve Türkiye'ye yansımaları, diğer taraftan artan suç oranları bu ilişkiyi doğrular niteliktedir. Ancak yine de bu ilişkiyi tek bir çerçeveye oturtmak suçun farklı disiplinlerle olan bağıntısını gözden kaçırmaya sebep olacaktır. Bir hususun altının çizilmesi gerekir ki o da; ekonomik kaynaklı sorunların suç oluşumuna katkısının yadsınamayacak derecede yüksek olduğu gerçeğidir.

Bu bağlamda kent bazında Kahramanmaraş il merkezini kapsayan son 5 yıla ait suça ilişkin verilerin, kentin yoksulluk durumu hakkında küçük de olsa bir fikir oluşturmaya katkı sağlayabileceği düşünülebilir.

Tablo-3 incelendiğinde Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda 2004-2006 yılları arasında ciddi artışlar olduğu, ancak özellikle artan nüfus dikkate alındığında, 2006 yılından sonraki hırsızlık verileri başta olmak üzere toplamalarda önceki yıllara nispeten bir düşüşün olduğu da görülmektedir. Bu noktada temel sorunun şu olması gerekir; düzensiz aralıklarla artarak gelen suç oranlarının, özellikle de hırsızlık suçunun, belirli bir tarihten sonra geriye doğru seyir izlemesinin sebebi ne olabilir? Artan polisiye tedbirler mi, yoksa ekonomik açılımlar mı? Hiç şüphe yok ki ekonomik yönde alınan önlemlerin bu düşüşe sağladığı katkı yadsınamayacak ölçüdedir.

Tablo 3. Kahramanmaraş Kent Merkezinde 2000-2008 Yıllarında Asayiş olayları

Olay Türü	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Şahsa Karşı	1332	1666	1866	2078	2213	3 630	4 323	2124	2343
Mala Karşı	1015	853	1038	1093	942	3 179	3 637	2870	2881
Toplam	2347	2519	2904	3171	3155	6 809	7 960	4994	5224

Kaynak: Kahramanmaraş İl Emniyet Müdürlüğü

Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005)'nin istihdam sorununun suç oranı ve suçluluk eğilimini artırdığını ortaya koymaları göz önüne alındığında, yoksulluğu ve buna bağlı oluşan suç azaltabilmenin en etkin yolunun istihdam ve gelir etkisi yaratacak uygulamalar olacağı ortaya çıkacaktır. Kahramanmaraş Valiliği de bu çerçevede 2007 yılından itibaren "Mikrokredi Projesi" uygulamasını hayata geçirmiştir. Proje, fakir insanları özellikle de geleneksel bankacılık sistemi tarafından kapsanmayan kadınları korumayı ve onların iş hayatına girmelerine yardımcı olmayı amaç edinen bir özellik taşımaktadır. Mikrokredi Projesi ile kişilere kendi işlerini kurmalarını sağlayacak mikro ölçekli sermaye yardımıyla bulunmaktadır. Bu kapsamda verilen krediler bir defaya mahsus krediler olmamakla birlikte, mikro ölçekten başlayıp makro boyutlara varıncaya dek sürdürülebilecek bir süreci ifade etmektedir. Projenin en önemli amaçlarından bir tanesi de yoksul ama parası olmayan insanların sürekli sadaka veya bağışlara alışmasını önlemek ve kendi kapasiteleri oranında üretime yönelik çalışmalarda bulunmalarını sağlamaktır (Kahramanmaraş Mikrokredi Uygulaması, 2007).

4. Sonuç

Son zamanlarda yapılan istatistikî çalışmalar Türkiye'de çarpıcı bir tabloyu gözler önüne sermektedir. Buna göre nüfusun % 25'i açlık, % 50'si ise yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Gelişmekte olan ülkemizin en önemli meseleleri arasında yer alan bu sorunun beraberinde başka sorunları da tetiklediği ve bazı suçların oluşumunda etken olduğu sıklıkla ifade edilen bir husustur.

Açlık ve yoksulluk olgusuyla karşı karşıya olan bireylerin başında işi olmayan gençler ve kadınlar gelmektedir. Sosyal dışlanmışlık olgusunu da bünyesinde barındıran bu sorundan en büyük payı alan bu kesime destek olma noktasında "Mikrokredi Uygulaması" daha şimdiden son derece önemli yararlar sağlamaya başlamıştır. Bu yararın elde edilebilmesinin altında yatan en önemli neden; mikrokreditinin finans hizmetlerine erişim konusunda yoksullara sağladığı kolaylıkta yatmaktadır. Finansal hizmetlere erişen yoksul insanlar bireysel olarak kendi işlerini oluşturabilmekte ve bu sayede kendilerini sosyal ve ekonomik dışlanmışlıktan kurtarabilmektedirler.

Her ne kadar suç olgusunun altında yatan gerçekliğin ilk sıralarında yoksulluk olgusunun olduğu iddiasını açıklamaya çalışan birçok görüş ve düşünce bulunsa da, “bu böyledir!” diyebilmek mümkün görünmediği gibi, suçun oluşumuna yoksulluğun sunduğu katkı da yadsınamaz görünmektedir. Ancak, ortaya konulması gereken en önemli nokta, suçluluğun yoksul kesime has bir olgu olmadığıdır. Suçluluk toplumsal bir olgu olarak toplumun tüm kesimlerinde, tüm ülkelerde ve tüm kıtalarda ortaya çıkan gerçekliktir. Bu çalışma ile ortaya konulmak istenen görüş, fakirlik nedeniyle işlenen suçların fakirliği ortadan kaldırmaya matuf tedbirlerle önlenmeye çalışılmasının bir sosyal sorumluluk gerekliliği olmasıdır. Netice olarak mikrokredi uygulamalarına olan desteğin devam etmesinin yoksul kişilere gelir elde etme fırsatı sağlamasının yanında, suç oranının düşmesine de katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Kaynakça / References

- 23 Nisan'sız Çocuklar. (2007) Yeni Aktüel Dergi, sayı no. 93, 19–25 Nisan 2007, http://www.unicef.org/turkey/pc/_cp36.html (03.11.2008).
- Atal, N., (2006). Suçun Nedeni Bulundu: İsrâfı Önleme Vakfı, Kapkaç, Gasp, Çetecilik ve Cinsel Suçlarla Mücadele İçin Araştırma Yaptırdı, 23 Haziran 2006. http://www.internethaber.com/news_detail.php?id=28211 (06.11.2008).
- Ayhan, İ. Ve Çubukçu, K. M. (2007). Suç ve Kent İlişkisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Vol: 3, No: 5, ss. 30-55.
- Balcioğlu, İ. (2001). Şiddet ve Toplum, Bilge Yayınları, İstanbul.
- Brinkerhoff, D. W. ve Goldsmith, A. A. (2003). “How Citizens Participate in Macroeconomic Policy: International Experience and Implications for Poverty Reduction”, World Development, Vol.31, No.4, 685-701.
- CIESIN (2006), Where the Poor Are: An Atlas of Poverty. (Center for International Earth Science Information Network), Columbia University. 2006. Palisades, NY: Columbia University.<http://se-dac.ciesin.columbia.edu/povmap/downloads/maps/atlas/atlas.pdf> (13.11.2008).
- Dönmezer, S. (1984a). “Kriminoloji”, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Dönmezer, S. (1984b). “Toplum Bilim”, Savaş Yayınları, Ankara.
- Dönmezer, S. (1994). “Kriminoloji”, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- Durkheim, E. (1986). “Sosyolojik Metodun Kuralları”, Çev: AYTEKİN, E., İstanbul.
- Earth Trends, (1998). Turkey: Underwight Children. http://earthtrends.wri.org/povlinks/map/m_118.php (14.11.2008).
- Eğitim Durumuna Göre Yoksulluk, (2008), Hanehalkı Fertlerinin Cinsiyet Ve Eğitim Durumuna Göre Yoksulluk Oranları, http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=23&ust_id=7 (13.11.2008).
- Erem, F. (1997). “Suç Bilimi Açısından Adalet Psikolojisi”, Adil Yayınevi, Ankara.
- Ergun, N., Yirmibeşoğlu, F. (2005). İstanbul'da 2000-2004 Yılları Arasında Suçun Mekânsal Dağılımı. 8 Kasım Dünya Behirçilik Günü 29. Kolokyumu “Planlamada Yeni Politika ve Stratejiler Riskler ve Fırsatlar, İstanbul, 2005, ss. 295-307.
- Eş, M. ve Güloğlu, T. (2004). Bilgi Toplumuna Geçişte Kentleşme ve Kentsel Yoksulluk; İstanbul Örneği, Bilgi Dergisi, (8) 2004/1, Değişim Yayınları, İstanbul, ISSN 1302-1761.
- Fert Yoksulluk Oranları, (2007). Yoksulluk Sınırı Yöntemlerine Göre Fert Yoksulluk Oranları, TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=2080> (13.11.2008).
- İçli, T. (2004). “Kriminoloji”, Martı Yayınevi, Ankara.
- Kahramanmaraş Emniyet Müdürlüğü, Asayiş Şube Müdürlüğü, 2000-2008 Yılı Asayiş Suçları Verisi.
- Kahramanmaraş Mikrokredi Uygulaması (2007). Kahramanmaraş İli Mikro Kredi Projesi, <http://www.kahramanmaraş.gov.tr/mikrokredi/default.asp?istek=1> (21/12/2008).
- Kulaksızoğlu, A. (1998). “Ergenlik Psikolojisi”, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Liska, A. E. ve Warner, B. D. (1991). Functions of crime: A paradoxical process. American Journal of Sociology, Vol: 96, No: 6, ss. 1441–1463.

- Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, Vol: 3, 672-82.
- Nandy, A. (2003). The Beautiful, Expanding Future of Poverty: Popular Economics as a Psychological Defense, *International Studies Review*, Vol. 4, No. 2, 107 – 121.
- Sever, H. ve Gönültaş, M. B. (2008). Kriminal Profillendirme Çalışmalarının Temeli ve Pozitif Ekol Açıklamalarında Doğru Bilinen Yanlışlar, *Polis Dergisi*, Sayı: 54-55, Ekim – Kasım - Aralık 2007, Ocak – Şubat - Mart 2008, <http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/pdf/54-55.pdf> (01.11.2008).
- Tittle, C. R.; Bratton, J., ve Gertz, M. G. (2003). A Test of a Micro-Level Application of Shaming Theory, *Social Problems*, Vol. 50, No. 4, ss. 592–617.
- Uzun, A. M., (2003). Yoksulluk Olgusu ve Dünya Bankası, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, <http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/194.pdf> (05/11/2008).
- Yavuzer, H. (1988). "Çocuk ve Suç", Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yunus, M. (2003). "Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru", (Çev. Güliden Şen), Doğan Kitap A.Ş., İstanbul.
- Yoksulluk Analizleri. (tarihsiz). Gelir,Tüketici, Tüketim ve Yoksulluk, Yoksulluk Analizleri: Analitik Çerçeve, Kapsam, Tanımlar ve Sınıflamalar http://www.tuik.gov.tr/MetaVeri.do?tb_id=23&ust_id=7, (13.11.2008).
- Yoksulluk Çalışması, (2007), 2006 Yoksulluk Çalışması Sonuçları, Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 206, 26 Aralık 2007, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=626> (13.11.2008).
- Yoksulluk Çalışması, (2008), 2007 Yoksulluk Çalışması Sonuçları, Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 129, 5 Aralık 2008, <http://www.tuik.gov.tr/HbGetir.do?id=2080> (13.12.2008).

3. Yoksulluk, Mikrokredi ve Medya

Serpil YILMAZ, Milliyet Gazetesi

ÖZET

Bu çalışma genel olarak mikrokredi uygulamasını ve özel olarak da yoksulluk ve mikrokredi konusunda medyanın rolünü açıklamaktadır. Çalışma, mikrokredi projelerinin başarısını sağlayan anahtar konumdaki aktörler ile projeleri açıklamakta ve yapılabilecek diğer çalışmaları ele almaktadır. Bir gazeteci gözüyle mikrokredi ve yoksulluk konusu değerlendirilmekte ve analiz edilmektedir.

3. Poverty, Microcredit and the Media

Serpil YILMAZ, Milliyet Newspaper

ABSTRACT

This study evaluates the microcredit in general and explains the role of the media with respect to poverty and microcredit. The study explains key actors and projects in success of microcredit projects and outlines what other things should be done. The issues of microcredit and poverty are analyzed and evaluated from a journalist's point of view.

Yoksulluk, Mikro kredi ve Medya

Mikro kredi, uygulamaya girdiği ilk günden bugüne değin yoksul, çaresiz durum-daki pek çok insana destek olmuş ve destek olmaya devam etmektedir. Tüm yoksul insanları kapsama alanı içine alma noktasında büyük gayret gösteren bu uygulama örnek bir model oluşturmuştur. Sosyal fayda yönü ağır basan bu modelin fikri öncüsü ve bu fikre kendini adanmış bir insan olan Profesör Muham-mad Yunus, göstermiş olduğu olağanüstü çabayla mikro kredi uygulamasını tüm dünyada uygulanabilir hale getirmiştir.

Çaba noktasında birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de bu uygulamaya bü-yük destek veren insanlar olduğu bilinmektedir. Örneğin; Kahramanmaraş Valisi Mehmet Niyazi Tanılır ve Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) Başkanı Prof. Dr. Aziz Akgül’ün kısa sürede mikro kredi uygulamalarından elde ettikleri başarılar gayretlerinin ne denli büyük olduğunun göstergesidir. Uygulama, özverili çalış-malar neticesinde ülke geneline yayılmış durumdadır. Halen birçok yerde top-lantı ve seminerler düzenlenmekte ve uygulamanın yaratacağı sosyo-ekonomik katkının önemi buralarda sürekli olarak vurgulanmaktadır.

Tüm dünyayı etkisi altına alan küresel ekonomik kriz Türkiye’yi de derinden sarsmaya devam etmektedir. Ülkenin sanayi kesimi krizi derinden hissedenle-rin başında gelmektedir. Son aylarda gerileyen sanayi üretimi ile artan işsizlik oranları ülkeyi ekonomik anlamda “rekor” seviyelere tırmandırmaktadır. Görülen o ki; yakın zamanda gerek Türkiye’de, gerekse dünyada önemini en çok artıran sorunların başında yoksulluk sorununun olacağı tahmin edilmektedir.

Böyle gitmeye devam ederse, yoksullukla mücadele konusunun yalnızca lokal ya da sosyal bir mesele gibi görülmesinden öte ekonomik programlarda model olacak bir yapıya dönüşmesi beklenmelidir. Ülkenin tamamını ilgilendiren böyle-sine büyük bir meselede Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin, siyasi partilerin, banka-cılık ve finans kurumlarının bu meseleye odaklanması gerekmektedir.

Yoksulluk konusunda yapılan araştırmalardan elde edilen veriler; son 25 yılda dünyadaki yoksul insanların oranının % 50’den % 25’e düştüğünü göstermesi açısından çarpıcıdır. Yine aynı veriler; bu düşüşte çok yoksul durumda bulunan Çin ve Hindistan gibi ülkelerde yoksullukla mücadelenin son 25 yılda ivme ka-zanmasının etkili olduğunu göstermektedir.

Ekonomik gelişmelere Çin özelinde bakacak olursak -bir grup gazeteci ile 10 günü kapsayan, araştırma ve gözleme dayalı bir gezi yapılmıştır- çarpıcı sonuçlar görülebilir. Şöyle ki; Çin’in teknoloji kenti kabul edilen Şiyan’da (7 milyon insanın yaşadığı kent) savunma sanayii ve tıp gibi ileri teknoloji gerektiren sektörlerle 10 milyar Dolar seviyesinde yatırım yapıldığı belirtilmektedir. Eğitimin ve yatırımın bir vizyon olarak konumlandığı kentte 100’ün üzerinde üniversite ve bu üniversiteler-de eğitim gören yaklaşık 800 bin genç bulunmaktadır.

Şiyan kenti, teknolojik altyapı oluşturmaya aday kentler açısından bir model kent örneği teşkil edebilir. Dünyada Şiyan benzeri birçok kent olduğu da ayrıca bilinen bir husustur. Oysa Türkiye’de ki hiçbir şehirde özellikle de pek çok açıdan avantajlı konumdaki İstanbul’da hala bir “teknopark” bulunmamaktadır. Her ne kadar İstanbul’da yapılması planlanan ‘teknopark projesine’ gerekli desteğin verileceğine dair sözler verilmiş –ki bu destek sözü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın daveti üzerine gelen Microsoft’un kurucusu Bill Gates tarafından verilmişti- olsa da proje gerçekleştirilememiştir.

Dünya Ticaret Örgütü (WTO), Çin’in yüksek oranlarda üretim gerçekleştirmesi ve dünya piyasalarına ucuz ürün ihraç etmesinin üzerine gitmektedir. Çin’e 2007 yılında yalnızca Türkiye’den 14 “anti damping” davası açıldığı bilgisi kayıtlarda mevcuttur. Çin gezisi sırasında ülkenin Ticaret Bakan Yardımcısı Gao Hucheng ile Pekin’de bir görüşme yapılmış ve o görüşmede kendisine “Nasıl bu kadar ucuza mal ürettikleri ve herhangi bir devlet desteğinin olup olmadığı” sorulmuştur. Cevap olarak ta; “Biz bir tas piring için mücadele ediyoruz. Halkımız çok çalışkan. Refah yükseldikçe işçi ücretleri de artacak. Ancak o güne kadar da Çin’de satın alma gücü de artacak” denilmiştir. Oysa yoksulların bir tas piring tüketebilmeleri için geliştirilen ekonomik model dünya rekabetini alt üst etmekte, gelişmiş ülke sanayilerini de tehdit etmeye devam etmektedir.

Günümüzde uygulanan mikrokredi modelinin yoksullukla mücadele noktasında hazırlanacak programların dışında kalabileceğini düşünmek zordur. Küresel krizin çıkış noktası, gelişmiş piyasalardaki toksit ürünler olarak sunulsa da, üretimsizliğin de önemli bir faktör olduğu konusunda uyarılar gelmeye devam etmektedir. İnsanları gerçek üretim üzerinden tüketen bireyler haline getiremeyince, türev ürünlere olan ilginin arttığı görülmektedir. Dünyada belli bir tüketici grubu ki bunlar hem bankalar, hem de firmalar tarafından neredeyse kodlanmış durum-dalar, artık tüketme kapasitelerinin sonuna geldiler.

Her yıl aynı oranlarda tüketimin devam etmesi halinde üretim ve istihdam piyasasındaki açığın kapanması söz konusu olmayacaktır. Gerek üreticiler gerekse tüketiciler noktasında belirli bir dengenin sağlanması şarttır. Ekonomik barış, dünyada tüketen insanların sayısını artırmakla mümkün olabilecektir.

Yoksulluğun yalnızca ekonomik yönden bireyleri dışlayıcı etkisi olan bir olgu olmadığı aynı zamanda sosyal yönden de dışlayıcı etkisinin olduğu ifade edilmektedir. Prof. Dr. Fikret Adaman’ın da değindiği “sosyal dışlanma” kavramı son dönemde iktisatçıların ilgi alanına giren bir konu olmuştur. Bu bağlamda, 1980’lerden bu yana yoksulluk olgusunu incelediğimizde ülkedeki yaklaşım biçimlerinin ahlaki, tanımsal ve konumsal olarak değiştiği görülebilir. Sosyal dışlanma konusunu ele alanlardan birisi de Prof. Dr. Aziz Akgül olmuştur. Akgül, 2003 yılında ‘mikrokredi’ ile ilgili olarak yapmış olduğu bir konuşmasında dışlanmayı; “yoksulu bir başka statüde ayrıştırma, ötekileştirme” olarak nitelendirmiştir. Yine Akgül yoksulların onuruna vurgu yaparak, “mikrokreditinin yoksulu dilenci konumundan çıkarıp saygın bir yere taşıdığını” belirtmiştir.

‘Yoksulluk ve Medya’ konusuna gelecek olursak; araştırma sonuçları medyanın bu konuya yeterli ilgiyi göstermediğini ortaya koymaktadır. Saha çalışmalarında aktif rol alması beklenen bu kesimin yerine akademisyenlerin ön plana çıktığı bir gerçektir. Yapılan çalışmalarda ki bunlar içerisinde “Yoksulluk Halleri” başlıklı eser en önemli çalışmalardan birisidir. Yazarlardan Aksu Bora, çalışmada, 1980’li yıllardaki ekonomik durumu ele alarak; o dönemde (Turgut Özal hükümetinin ilk büyüme yılları) yoksulluktan söz etmenin makbul karşılanmadığını ve sanki tarihsel bir şeyden söz ediliyormuş gibi algılandığını ifade etmiştir. 1993 yılından sonra ise siyasi iklimin değiştiğini ve gelir düzeyi düşük olanlarla, gelir düzeyi yüksek olanların siyasal tercihlerinde farklı yönelişlerin olmaya başladığını belirtmesi düşündürücüdür. Bu noktada, “Yoksulluğun siyasi sonuçları vardır!” denilebilir.

Son dönemlerde, yoksulların yerine siyasal rejimin korunmasını esas alan yaklaşımların ön plana çıkarıldığı, yoksulluğu insanlığın varoluş biçimi olarak ele alınması gerektiği düşüncesinin ise arka plana atıldığı görülmektedir. Oysa Aksu Bora çalışmasında, ‘dışlanma’ ile ilgili çok çarpıcı sonuçlar ortaya koymuş ve bunun şiddet olgusuyla da örtüşebildiğini savunmuştur. Aynı çalışmada; barınma koşullarının yetersizliği, beslenme yetersizliği, eğitim haklarından yararlanamama, sağlık güvencesinin olmaması gibi insani yaşam kalitesini belirleyen sonuçların dışlanma neticesinde ortaya çıkan sonuçlar olduğu da belirtilmiştir.

Bir diğer husus, yoksulluğun çocuklar üzerindeki etkisidir. Çocuk yoksulluğu ‘medya’ açısından en çok dikkat çeken konuların başında gelmektedir. Dikkat çektiği kadar üzerinde hassasiyetle durulması gereken de bir konudur. Çünkü kullanılan dil büyük önem arz etmektedir. Örneğin; tinerici çocuk, çocuk çeteler, göç nedeniyle şehirlere gelen çocuk hırsızlar gibi ifadeler aynı zamanda çocuklar üzerinde de bir şiddeti tarif etmiş olmaktadır. Bu durum ‘medya’nın sıkıntılı alanlarından birisi olarak görülmektedir. Çünkü bir taraftan çocuk gerçeğini ve yoksulluk gerçeğini ortaya koyarken diğer taraftan çocuklarla şiddeti özdeşleştiren bir tehdit ortaya çıkmaktadır.

Medyanın kullandığı kimi ifadelerin, çoğu zaman algıda kolaylığı sağladığı görülmektedir. “Minik bedenler krizin bedelini ödüyor” başlıklı haberlerde olduğu gibi ortada çocuk hikâyesi olunca yoksulluk konusu da yeterince algılanabilmektedir. Yine bu konuda Türkiye’de yapılan çalışmalar ve atılan adımlar umut verici görünmektedir. Çünkü çalışmalarını kapsamlı bir şekilde yürüten sivil toplum kuruluşları bulunmakta ve ayrıca sosyal politikalar devlet bütçelerinde tarif edilebilir bir noktaya çekilme aşamasına doğru gelmektedir. Galatasaray Üniversitesi İktisat Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ahmet İnsel’in, Türkiye Kadın Girişimciler Derneği’nde yapmış olduğu açıklama dikkat çekicidir. İnsel’e göre; “ücret eşitsizliği konusu önemli; ücretler arasında bire yüz, bire bin gibi farklar oluştu. Bu sistemin yarattığı bir eşitsizlik olarak karşımıza çıktı. Devletler nasıl asgari ücret belirliyorsa, azami ücreti de belirleyebilir. Hangi seviyeden sonra ücret ahlaki olmaktan çıkar? Toplumda ahlaki ücret seviyesinin belirlenmesi 5-10 yıl sonra gündeme gelebilir.” Bu görüşleriyle ücretlendirme sistemindeki çarpıklığı ortaya koymaya çalışan İn-

sel, aynı zamanda çarpık sistemin yarattığı ekonomik ve sosyal dengesizliğe de alternatif bir çözüm getirmektedir.

Yapılan araştırmalar, dünyadaki kaynakların azaldığını ve yoksul nüfusta artışların kaydedildiğini ortaya koyarken, aslında barış ve insanlık sorununun yaygınlaştığını bizlere göstermektedir.

Uzmanlar ekonomik krizin otoriter sistemleri tetikleyeceğini öngörmektedirler. Ayrıca kriz ortamında işsizliğin artacağı yine yapılan tahminler arasındadır. Son bir husus var ki, o da gelişecek sendikal hareketlere karşı ne devletin, ne de sermaye sınıfının hazırlıklı olmadıklarıdır.

BÖLÜM II

Mikro kredi Vasıtasıyla Küresel, Ulusal ve Yerel Düzeyde Yoksullukla Mücadele

1. Dünyada, Türkiye’de ve Kahramanmaraş’ta Mikro kredi Projesi

Mehmet Niyazi TANILIR, Kahramanmaraş Valisi

2. Yoksulluğun Azaltılmasında Mikro kredi Uygulamasının Rolü: Türkiye Grameen Mikro kredi Programı

Prof. Dr. Aziz AKGÜL, TİSVA Mütevelli Heyeti Başkanı

3. Yoksullukla Küresel Mücadele Çalışmalarına Grameen Bankası’nın Katkısı

Lamia MORSHED, Grameen Trust Yöneticisi

4. Finansal Katılım: Neden ve Nasıl?

Prof. H. İ. LATİFEE, Bangladesh Grameen Trust Yöneticisi

CHAPTER II

Global, National and Local Struggle Against Poverty Through Microcredit

1. Microcredit Project in the World, in Turkey and in Kahramanmaraş

Mehmet Niyazi TANILIR, Kahramanmaraş Governor

2. The Role of Microcredit Practices in Eradication of Poverty: Turkish Grameen Microcredit Program

Prof. Dr. Aziz AKGÜL, TİSVA President

3. The Contribution of Grameen Bank to the Global Struggle Against Poverty

Lamia MORSHED, Grameen Trust Manager

4. Financial Inclusion: Why & How?

Prof. H. I. LATIFEE, Grameen Trust Manager

1. Dünyada, Türkiye’de ve Kahramanmaraş’ta Mikro kredi Projesi

Mehmet Niyazi TANILIR, Kahramanmaraş Valisi

ÖZET

Yoksul ve zor durumda olan insanları desteklemekte olan Mikro kredi Projesi Profesör Muhammad Yunus tarafından 1976 yılında Bangladeş’te başlatıldı. Dünyadaki en etkili yoksullukla mücadele araçlarından birisi olarak kabul edilen Mikro kredi Programı 2003’ten itibaren Türkiye’de ve 2007’den itibaren ise Kahramanmaraş’ta uygulanmaktadır. Ancak mikro kredi vasıtasıyla yoksulluğu ortadan kaldırmada daha da başarılı olabilmek için Parlamentomuzun mümkün olan en kısa sürede Mikro kredi Finansman Kanununu çıkarması gerekmektedir.

1. Microcredit Project in the World, in Turkey and in Kahramanmaraş

Mehmet Niyazi TANILIR, Kahramanmaraş Governor

ABSTRACT

Microcredit Project by which poor and underprivileged people are supported was initiated in Bangladesh in 1976 by Professor Muhammad Yunus. Microcredit Program which is accepted as one of the most effective instrument in eradicating poverty all around the world has been applied in Turkey since 2003 and in Kahramanmaraş since 2007. However, in order to be more succesful in terms of eradicating the poverty through microcredit, the Parliament must accept the proposal for making Microcredit Financing Act as soon as possible.

Dünyada, Türkiye’de ve Kahramanmaraş’ta Mikro kredi Projesi

Mikro kredi Projesi Nedir ve Nasıl Başlamıştır?

Kredi piyasasının gerektirdiği güvence imkânlarına sahip olmadıkları için geleneksel bankacılık sistemi içinde finansman kaynağı bulamayan toplumun en yoksul kesimlerini küçük kredilerle iş sahibi yapmayı amaçlayan mikro kredi uygulaması, 1976 yılında Bangladeş’te Profesör Muhammad Yunus tarafından, cebindeki 28 Dolar ile yoksulun yoksulu 42 kadına yönelik bir uygulama olarak başlatıldı.

Mikro kredi uygulamasını başlattığında, Muhammad Yunus’a arkadaşları Grameen Trust başkanı Prof. H.İ. Latif ve Grameen Bank Genel Müdürü Nurjahan Begum ile çok az sayıda öğrencisi dışında kimse inanmamıştı. Şimdi mikro kredi uygulaması sadece fakir ülkelerde değil, aynı zamanda çok zengin olan Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İngiltere, Fransa, Almanya ve Norveç gibi ülkeler de dâhil olmak üzere 175 ülkede uygulanmaktadır.

Türkiye’de de Mikro kredi Projesi 2003 yılından beri Türkiye Grameen Mikro kredi Programı çerçevesinde, Türkiye İsrâfı Önleme Vakfı (TİSVA) ve valiliklerin işbirliği ile yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Halen 1 Nisan 2010 tarihi itibarıyla 40 ildeki 57 şubede, 33,166 yoksul kadına 47.919.928,53 TL kredi verilmiş olup; senet, teminat, kefalet gibi güvenceler ile icra ve mahkeme süreçleri olmamasına rağmen geri dönüş oranı % 100’dür. Bu uygulamanın dışında, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı ve Toplum Gönüllüleri Vakfı da Türkiye’de mikro kredi uygulamaları yapmaktadırlar.

Prof. Muhammad Yunus’un (2008) ifadesiyle yoksul insanlar bonsai ağaçlarına benzerler. Bonsai benzetmesini şu şekilde izah eder Yunus: “Nasıl uzun bir ağaçtan alınan iyi bir tohumu verimli toprakla doldurulmuş bir saksıya eker de, suyunu ve diğer ihtiyaçlarını zamanında karşılayarak gülbüz ve iyi bir ağaç elde ederseniz; aynı şekilde kıraç ve verimsiz bir toprakla doldurduğunuz saksıya ektiğiniz ve bakım yapmadığınız iyi bir tohumdan olsa olsa bonsai ağacı elde edersiniz. İşte fakirler kıraç topraklarda yaşamaya çalışan insanlardır. Kısaca, toplum onlara ihtiyaç duydukları imkanı hiç sağlamamıştır. Şartları uygun olsaydı, onlar da diğer insanlar gibi zorluk çekmeden hayatlarını sürdürecektelerdi” (s. 54).

Littlefield, Murdoch, ve Hashemi’nin (2003) de belirttiği gibi, fakirliği dünya üzerinden kaldırmak için tek bir çözüm girişimi çare olmayacaktır. Ancak, mikro kredi yüzyılın fakirlikle mücadele politikası olarak görmek de yanlış değildir.

Kahramanmaraş Mikro kredi Projesi ve Özgün Yönleri

Mikro kredi Projesi, Kahramanmaraş Valiliği ve TİSVA işbirliği ile 12 Eylül 2007

Microcredit Project around the world, in Turkey and in Kahramanmaraş

What Microcredit Project Is, and How It Has Started?

The microcredit application intended to make the poorest segment of the society become owner of businesses by small loans, because these people cannot have access to facilities of financing sources in the traditional banking system since credit market requires assurances. Microcredit started in 1976 in Bangladesh, by Professor Muhammad Yunus, through a fund of 28 Dollars in his pocket and aimed at 42 women who are the poorest of the poor.

When he started microcredit, nobody did not believe in his success, except his friends Prof. H.I. Latifée, Chairman of Grameen Trust, Nurjahan Begum General Manager of Grameen Bank and a very small number of his students. Now microcredit application has been implemented not only in poor countries, but in 175 countries including also very rich ones such as the United States, Canada, Britain, France, Germany and Norway.

Microcredit Project in Turkey has been practiced since 2003, in the framework of Turkish Grameen Microcredit Program, in cooperation with Turkish Foundation for Waste Reduction (TİSVA) and governorships. As of April 1, 2010 in 40 provinces and 57 branches, to 33.166 poor women 47,919,928.53 TL credit was given; although no guarantees such as stock, bond, surety, and no enforcement and court processes have been proposed, rate of credit return is 100%. Apart from this, Association of Women's Labour Valuation and the Community Volunteers Foundation have been implementing microcredit programs.

According to Prof. Muhammad Yunus (2008) the poor people are like bonsai trees. He explains this metaphor as follows: "Grameen has given me an unshakeable faith in the creativity of human beings. This has led me to believe that human beings are not born to suffer the misery of hunger and poverty. To me poor people are like bonsai trees. When you plant the best seed of the tallest tree in a flower-pot, you get a replica of the tallest tree, only inches tall. There is nothing wrong with the seed you planted, only the soil-base that is too inadequate. Poor people are bonsai people. There is nothing wrong in their seeds. Simply, society never gave them the base to grow on. All it needs to get the poor people out of poverty for us to create an enabling environment for them. Once the poor can unleash their energy and creativity, poverty will disappear very quickly" (p. 54).

As Littlefield, Murdoch and Hashemi (2003) also indicated, a single solution to remove poverty in the world will be too utopic. However, it is not wrong to regard microcredit as the instrument of the century to struggle against poverty.

tarihinden beri Kahramanmaraş'ta uygulanmaktadır. Projeye Kahramanmaraş İl Özel İdaresi, Kahramanmaraş Belediyesi, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası ile bazı işadamları da finansal destek vermektedirler. Aradan geçen yaklaşık 14 aylık süre içinde, 28 Kasım 2008 tarihi itibarıyla proje kapsamında toplam 654 kişiye 443.422 YTL kredi verilmiş iken bu oran 1 Nisan 2010 tarihinde Kahramanmaraş il merkezinde 1274 kadın ve 1.686.680,35 TL'ye; Kahramanmaraş il genelindeki toplam 5 şubede ise 2808 kadın ve toplam 2.852.290,35 TL'ye ulaşmış olup geri dönüş oranı % 100'dür. Bu arada geçen 16 aylık süre içerisinde de üye sayısı % 429, verilen kredi miktarı ise % 643,2 oranında artış göstermiştir. Mikro kredi kullanan kadınlarımız çok geniş bir yelpazede üretim yapmakta ve elde ettikleri gelirlerle aile bütçelerine katkı sağlayarak toplumsal yaşama daha aktif bir biçimde katılmakta ve geleceğe daha güvenle bakabilmektedirler.

Kahramanmaraş Valiliği Türkiye'de bir ilk olabilecek bir uygulamaya imza atarak, mikro kredi kullanan kadınlarımızın ürünlerini satabilmeleri için, Kahramanmaraş'ın ticari olarak en işlek caddesi olan Trabzon Bulvarı üzerindeki Hükümet Konağı'nın bahçesini haftada 2 gün kadınlarımıza tahsis etmiştir. Başarılı bir şekilde uygulanmakta olan Mikro kredi Projesi Kahramanmaraş kentinin yoksul mahallelerinde kısa sürede bir heyecan ve umut yaratmış ve yoksullar için bir yaşama tutunma aracı olarak görülmeye başlanmıştır.

Bu projeyi çok önemsememizin önemli bir nedeni, bunun bir sosyal sorumluluk projesi olmasıdır. Zira, Payne'in (2008) de belirttiği gibi, yoksulluğun yaygın olduğu yerlerde ekonomik ve politik güçlerin sorumlu olduğuna inananlar çoktur. Bu konunun tartışmasına girmeden, yoksulluğu azaltmak için çareler düşünmek gerekir ve işte Kahramanmaraş Mikro kredi Projesi bunun için uygulanmaktadır. Küreselleşmenin baskın olgu olduğu günümüz dünyasında tüm insanlığın gündemindeki en önemli sorun yoksulluktur. İnsanoğlu tarihin başlangıcından bugüne kadar ilerleme yolunda çok büyük başarılar elde etmiştir. Ancak ilerleme ve kalkınma adına sahip olduğumuz maddi ve manevi değerler ve imkânlar, sahip olduğumuz bilgi ve teknoloji, yoksulluğu insanlığın gündeminden kaldırmaya yetmemiştir. Yoksullukla birlikte adaletsiz gelir dağılımı bugün insanlığın geleceğini tehdit eden en önemli unsurdur. Diversi (2006), aşırı yoksulluk, geniş aile bağlarının kaybolması, eğitim yetersizliği ve hükümetlerin yeterince olumsuzlukların üzerine gidememesi gibi sebeplerle Brezilya kırsalındaki çocukların normal dışı davranış kalıpları geliştirdiklerini, bu olumsuzlukların kurbanı olmanın ötesinde mağduriyet yaşadıklarını ileri sürmektedir (s. 370). İşte Mikro kredi, ister hükümetler, ister yerel yönetimler, isterse sivil toplum kuruluşları tarafından uygulansın, Diversi'nin ileri sürdüğü yoksulluğun getirdiği olumsuzlukları ortadan kaldırmayı hedefleyen yüzyılın en önemli yoksullukla mücadele stratejisidir. Katılımcı bir modelle uygulanması halinde çok daha faydalı ve etkili sonuçlar doğuracaktır. Kahramanmaraş Mikro kredi Projesi; Kahramanmaraş Valiliği, Kahramanmaraş Belediye Başkanlığı, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası ve Kahramanmaraş İl Özel İdaresi kaynaklarıyla katılımcı bir modelle faaliyete geçirilmiş ve birçok işadamlarının da desteğiyle örnek bir uygulama olmuştur.

Microcredit Project of Kahramanmaraş and Its Specifications

Microcredit Project, with the cooperation of Kahramanmaraş Governorship and TİSVA, has been implemented in our province since September 12, 2007. Special Provincial Administration, Municipality, and Chamber of Commerce and Industry as well as some businessmen have also given financial support to the project. In the intervening period of almost 14 months, as of 28 November 2008, in the framework of the project, to 654 persons 443,422 YTL credit was given, whereas these figures reached in April 1, 2010, to 1274 women and 1.686,680.35 TL, and considering all 5 branches including those set up in districts, to 2808 women and 2.852.290,35 TL, with the return rate of 100%. In the last 16-month period, beneficiaries/members have increased by 429%, the amount of loans by 643,2%. Women are using microcredit to produce in a wide range of areas, to ensure revenue and to contribute to family finance, more actively participate in social life and can look to the future with more confidence.

Kahramanmaraş Governorship, breaking new ground in Turkey, has allocated the frontyard Governorship facing the commercially busiest Trabzon Avenue, to beneficiary women, two days in a week, with an idea to support them in selling their products. The Project being implemented successfully has created great excitement in a short time and a new lease of life in the poorer areas and has been considered by them as a footing, a holding for survive in difficult conditions.

A very important reason we care about this project is its being a social responsibility project. Because, as also Payne (2008) indicated, in places where poverty is widespread there are many who hold economic and political power is directly responsible for it. Without going into discussion of this topic, it is necessary to ponder on solutions and remedies to help to reduce poverty. Kahramanmaraş Microcredit Project is one of ways to serve this purpose.

In the challenge of dominant phenomenon of globalization in today's world, the most important issue on the agenda of all humanity is poverty. Since the beginning, mankind on the path of progress to date has achieved huge success. However, tangible and intangible assets and opportunities we have achieved in the name of progress and development, our development in knowledge and technology, have not been enough to remove poverty from the agenda of humanity. The most important factor threatening the future of humanity today is the unjust distribution of income and poverty. Diversi (2006) has put forward that due to extreme poverty, loosening family ties, educational failure and the governments' incapacity to face the challenges, children in rural Brasil have developed abnormal behaviour patterns and they, being victims of unfavourable social situation, suffer from very hard conditions and negative factors (p.370). Microcredit at work, by either governments or local authorities, or by civil society organizations, is the most important poverty alleviation strategy of the century that aims

Mikro kredi Uygulamaları Niçin Önemlidir?

Mevcut kalkınma modelleri, büyüme teorileri, finansman sistemleri ve banka kredileri ile yoksulluğu tamamen yenmek mümkün görünmemektedir. Kaldı ki, tüm bu tedbirlere rağmen, Erman'ın da (2001) belirttiği gibi, özel sektörün emek yoğun üretimden, ileri teknoloji kullanan üretime geçmesi ve kamu sektörünün daralmaya başlamasıyla işsizlik oranlarında ve dolayısıyla kronik yoksulluk oranlarında artış olmaktadır. Ancak, 1970'li yıllarda Prof. Dr. Muhammad Yunus tarafından mütevazı adımlarla başlatılan mikro kredi modeli, bugün bütün dünyaya yayılmış ve hayatın pratiği tarafından sınanıp doğrulanmış bir model olarak yoksullukla mücadelede umut olmaya başlamıştır. Mikro kredi yalnız yoksul ülkeler için değil, kalkınmış ülkeler için de geleceğin sektörü olmaya adaydır. Eski Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Kofi Annan 2003 yılında yaptığı bir konuşmada, dünyadaki fakir insanların tasarruf, kredi ya da sigorta gibi sürdürülebilir finansal hizmetlere ulaşamadıkları hususunun yadsınamaz bir gerçek olduğunu, önümüzde bizlerin çözmesi gereken sorunun ise fakirleri finansal hizmetlere ulaşmaktan alıkoyan engelleri ortadan kaldırmak olduğunu ifade etmektedir. Tüm dünyaya seslenen Annan, hep birlikte insanların hayatlarını geliştirmelerine yardımcı olacak kapsayıcı finansal sektörün oluşturulabileceğini ve oluşturulmasının zorunlu olduğunu söylemektedir (CGAP, 2006). Annan'ın işaret ettiği finansal sektöre Kahramanmaraş'ta da uygulanmaya başlayan Mikro kredi Projesi güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Günümüzde geçerli olan küresel kapitalizm iddiasının getirdiğine inanılan katılımcılığın, yerelliğin ötesine geçmesi mümkün olmamıştır. Dahası, katılımcılığın yerel düzeyde sağlanabilmesi de çok mümkün görülmemektedir (Hope, 2009). Özellikle mikro kredi uygulamasının hedef kitlesi olan kadınlar düşünüldüğünde katılımcılık oranının daha da azaldığını söylemek yanlış olmayacaktır. İşte mikro kredi uygulaması yapılmasının gerekliliği de bu nokta ortaya çıkmaktadır. The New Yorker dergisinde Connie Bruck (2006) tarafından kaleme alınan Milyonlar İçin Milyonlar (Millions for Millions) başlıklı bir yazı katılımcılık konusunda mikro kredi uygulamalarının müstesna başarısını ortaya koyarken, Vietnam'da mikro kredi almak için gelen kadınların halini şöyle tasvir etmektedir: "İlk geldiklerinde iki büklüm oturuyorlar, dizlerine bakarak konuşuyorlar, aldıkları krediyi kulaklarının arkasına taktıkları bir saç tokasındaki kutunun içine koyarken korku duyuyorlar ve bu korkunun gerekçesini de aldıkları krediyi geri ödeyememe olarak açıklıyorlardı. 2-3 yıl kadar sonra ise bu kadınlar kendi işletmelerine sahip insanlar haline geliyorlar, bazıları köylerinde politikaya atılıyorlar. Hepsi başarılı mı peki? Elbette hayır. Tıpkı yatırım işlerinde herkesin başarılı olamadığı gibi. Ya küçük risk alır hayatını idame ettirirsin, ya da büyük risk alır işini büyütme şansı elde edersin." Vietnam'daki bir mikro kredi uygulamasından örnek veren yazar, aynı yazısında Muhammad Yunus'tan bahsederken, Yunus'un 30 yıl içerisinde mikro kredi uygulamasında çeşitli metod değişiklikleri yaptığını, ancak fakirliği "Yoksulluk Müzeleri"nde ziyaret edilecek tarihi bir olgu haline getirme idealinden asla vazgeçmediğini belirtmektedir. Dahası, aynı makalede tasvir edilen Yunus, fakir-

to eliminate the drawbacks argued by Diversi. If implemented in a participatory model it will be much more successful, useful and will lead to more effective results. Kahramanmaraş Microcredit Project is an example of best practises carried out by close cooperation of Kahramanmaraş Governorship, Municipality of Kahramanmaraş, Kahramanmaraş Chamber of Commerce and the Provincial Special Administration, and several businessmen.

Microcredit Practices Are Very Important. Why?

Existing models of development, growth theories, financial systems and bank loans do not seem sufficient to completely overcome poverty. Moreover, considering all measures, Erman says that (2001), the private sector's move from labor-intensive production to advanced technology production, and shrinking of public sector has led to increases in unemployment rates, hence chronic poverty. However, in the 1970s, initiated by Prof. Muhammad Yunus by modest steps, microcredit model has spread all over the world today and has been practically verified by daily life to develop into becoming a model of hope in the fight against poverty. Microcredit, not for the poor countries alone, but also for developed countries is poised to become tomorrow's industry. Former United Nations (UN) Secretary-General Kofi Annan in a speech in 2003, said that it was an undeniable truth that poor people had not access to such sustainable financial services as savings, credit or insurance, and that our main task ahead of us in the near future would be altering this situation, and eliminating the hindrances holding back the poor from reaching these instruments. Annan, appealing to the whole world, said that we all together should help improve the lives of people and the creation of inclusive financial sectors supportive to people developing thier life standarts (CGAP, 2006). Kahramanmaraş Microcredit Project constitutes a good example for the point mentioned by Annan.

Today, current widesprad global capitalism, which is believed to bring the alleged participation, has not been successful to ensure it beyond local level. Moreover, participation has not been regarded very successfully set even at the local level (Hope, 2009). It is not wrong to say that participation rates have been extremely low especially when women were taken into consideration. Here comes the necessity of implementation of microcredit projects. In the New Yorker magazine, an article drafted by Connie Bruck (2006) titled Millions for Millions (Millions for Millions), displayed exceptional achievements of microcredit projects in terms of participation and depicted the situation of women applying for microcredit in Vietnam as follows: When the women first came for loans, "they sat hunched, looking down into their laps. They would take the money and fold it into a hairpin behind their ears, looking so frightened—because, they said, they were afraid they couldn't pay it back. Two or three years later, these same women were running businesses, and were often involved in politics in their village." She continued, "Does everyone succeed? No. But it is the same in the investment business. You don't want to take a lot of risk? Buy some ducks. But the more

leri doğal yatırımcılar olarak görmektedir. Çünkü fakirler için yatırım bir hayatta kalma aracıdır.

Mikro kredi büyük kaynaklar ve özel düzenlemeler gerektirmeden kısa sürede başarılı sonuç almayı mümkün kılması ile yoksullukla mücadelede en etkili enstrüman haline gelmiştir. Mikro kredi ile hiçbir şeyi olmayanların bir şeye sahip olmaları mümkün hale gelmiştir. Bu yönü ile mikro kredi, gelir adaletsizliğini ve sınıfsal çelişkileri törpülemek suretiyle en alttakilerin yaşama tutunmasını sağlayarak toplumsal barış ve huzura hizmet etmektedir.

Muhataf kitlesi olan kadınların ekonomik kalkınma yoluyla toplumsal statüsünü yükselttiği için mikro kredi, yalnız bir yoksullukla mücadele projesi değil, aynı zamanda bir toplumsal dönüşüm projesidir. Niçin yalnız kadınlara mikro kredi desteği verildiği çok sorulan bir sorudur. Bunun cevabını TİSVA Mütevelli Heyeti Başkanı Sayın Prof. Aziz Akgül çok kısa bir cümle ile vermektedir: “Çünkü kadınlar, kazandıkları parayı kendilerine değil çocuklarına ve evlerine harcamaktadırlar.” Bu sözlerle bir ilave yapmak gerekirse, Kahramanmaraş’ta gözlemlenebilen bir olgu, kendi ayakları üzerinde durmaya başlayan kadınların daha sağduyulu bir şekilde, birden koşmaya başlamadan, yavaş yavaş işveren kadınlar konumuna geliyor olmalarıdır. Yani, kadınlarda heyecan değil, sağduyu hâkimdir ve maceraya atılmak yerine durum analizini iyi yaparak pazarda tutunabilecek işleri yapmaktadırlar. Karnani’nin (2006) de belirttiği gibi, bugün için mikro kredi doğrudan finansal sonuçları itibarıyla yoksulluğu ortadan tamamen kaldırmayı başaramamış olsa bile, kadınlara özgüven sağlaması, sosyal dayanışmayı arttırması ve kadınların statüsünü güçlendirmesi sebebiyle bile başlıbaşına başarılı bir uygulamadır. Başka türlü kendi kapasitelerini fark edemeyecek onbinlerce kadına bu imkân sağlanmaktadır. Kahramanmaraş Mikro kredi Projesi ile ortaya çıkan sonuçta bu açıdan anlamlıdır. Kendi mahallesindeki diğer kadınların elinden tutmaya başlayan kadınların sayısı küçümsenmeyecek kadar çoktur. Bunun yanında işkâdını olmaya başlayan kadınlarımız ortaya çıkmaya başlamıştır. Kendisinin dışında 18 kadına iş imkânı sağlayan kadınlar, çocuklarına, evlerine, eşlerine ve işlerine daha fazla destek oluyor olmanın haklı gururunu yaşamaya başlamışlardır.

Bu inanç ve kanaatle Kahramanmaraş Valiliği Mikro kredi Projesine her türlü desteği vermektedir. Mikro kredi uygulamamızın, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından 2008 yılında ilk defa düzenlenen 2008 Avrupa Bölgeler Ödülü yarışmasına 47 ülkeden müracaat eden çok sayıda proje arasından ödüle layık görülerek onurlandırılması, mikro kredinin geleceği ve başarısına olan inancımızı pekiştirmiş ve cesaretimizi arttırmıştır.

Dünyadaki gelişmeler paralelinde Türkiye’de mikro kredi projesinin yaygınlaşarak 7 yıl içinde uygulama yapılan il sayısının 40’a ve bu illerdeki şube sayısının 57’ye ulaşması ve kredi kullanan kişi sayısının 33.000’i geçmesi şüphesiz çok önemlidir. Kahramanmaraş’ta da mikro kredi uygulaması hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Ancak, mikro kredinin kurumsallaşıp bu başarının artarak sürdürülebilmesi

risk-taking borrowers will pool their loans and buy a baby water buffalo and rent it to men for farming. And then there are those who blow right past livestock and build a brick factory.” Giving examples from Vietnam, a good microcredit practice, the author, in the same article praise Muhammad Yunus, saying that he did many changes over 30 years in the microcredit applications, but never gave up the ideal of making poverty a historic phenomenon which would be seen only in “poverty museums” of future. Moreover in the same article, Yunus was depicted as the man who sees the poor as the natural investors. Because he says, investment is a survival tool for the poor.

Without requiring major sources and special arrangements microcredit made possible to get good results quickly, so becoming the most effective instrument in the fight against poverty. Microcredit has made it possible that those who have nothing would be owners of certain things. With this aspect, microcredit, abating income inequalities and class conflicts, serve to social peace and repose by ensuring the lowest clinging to life.

Microcredit, aimed at women as main target group, with the goal of upgrading social status of women, is not only a poverty alleviation project, but also a social transformation project. Why credit is only given to women is a frequently asked question. President of the Turkish Foundation for Waste Reduction (TİSVA) gave a short answer to this. Aziz Akgül’s short sentence is: “Because women earn and spend their money not for themselves but for their children and for their homes.” If it would be necessary to add something, a phenomenon easily observable in Kahramanmaraş, that once they succeed to stand on their own feet, they, being more reasonable and realistic than men, have not tried to run but gradually become business women, even employers. Clearly, reason and good sense not excitement are predominant in women and they prefer businesses promising good results in the market than adventure. They can better analyze of businesses that can hold well in the market. Karnani (2006) indicated, today, the microcredit have not yet succeeded to remove poverty totally but, it was very successful in its own right, for it brought about self confidence in women, it developed social solidarity, and strengthened social status of women. It has given means to tens of thousands of women that would not been able to discover their talents and capacities otherwise. The results obtained from Kahramanmaraş Microcredit Project are significant in this respect. The number of women is so much not to be underestimated, who also have begun to take hands of other women in their neighbourhood. Besides being a businesswoman on their own, our women have started to emerge in social life. Like some employing 18 women in addition to themselves, women now are right to be proud of themselves because of their fundamental contribution to their homes, children and family and business life in the city.

With this belief and conviction Kahramanmaraş Governorship provide every assistance possible to the Microcredit Project. Our Microcredit Project application, awarded with 2008 Prize of the Regions by the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, in the first contest organized by this organization, participated by 47 countries, increased our belief in the future and suc-

için halen Parlamentomuzun gündeminde bulunan Mikro kredi Finansman Kanunu teklifinin bir an önce yasallaşması gerektiğine inanıyorum.

Kaynaklar

- Bruck, Connie, (2006), Millions for millions, The New Yorker, 30 Ekim 2006. http://www.newyorker.com/archive/2006/10/30/061030fa_fact1?currentPage=all (20/12/2009).
- CGAP, (2006), Good Practice Guidelines for Funders of Microfinance, İkinci Baskı, Consultative Group to Assist the Poor, Washington, DC. http://www.cgap.org/gm/document-1.9.2746/donor_guidelines.pdf (25/12/2009).
- Diversi, Marcelo, (2006), Consumption Street Kids in Nikes: In Search of Humanization Through the Culture of Consumption, Cultural Studies <=> Critical Methodologies, 6(3), 370-390.
- Ermann, Tahire, (2001), The Politics of Squatter (Gecekondu) Studies in Turkey: The Changing Representations of Rural Migrants in the Academic Discourse, Urban Studies, 38(7), 983-1002.
- Hope, Wayne, (2009), Conflicting Temporalities: State, nation, economy and democracy under global capitalism, Time & Society, 18(1), 62-85.
- Karnani, Aneel, (2006), Employment, not microcredit, is the solution, <http://www.iamfi.com/pdf/Employment,%20Not%20Microcredit,%20is%20the%20Solution.pdf> (23/12/2009).
- Littlefield, Elizabeth; Murdugh, Jonathan ve Hashemi, Syed, (2003), "Is Microfinance an Effective Strategy to Reach the Millenium Development Goals?" (with Syed Hashemi and Elizabeth Littlefield). Focus Note, No. 24. Washington, DC: Consultative Group to Assist the Poor.
- Payne, Yasser Arafat, (2008), "Street Life" as a Site of Resiliency: How Street Life Oriented Black Men Frame Opportunity in the United States, Journal of Black Psychology, 34(1), 3-31.
- Yunus, Muhammad. (2008), Creating a world without poverty: Social business and the future of capitalism. Subarna: Dhaka, Bangladesh.

cess and encouraged us in further activities.

Parallel to developments in the field of microcredit in the world, this subject being more prevalent and widespread in Turkey, and having become common practice for recent 7 years in 40 provinces and cities, number of branches reaching 57 and number of people who use credit 33,000 is certainly very important. Microcredit in Kahramanmaraş, too, is quickly becoming common practice. However, for microcredit practices to sustain this success is only possible, I think, by our Parliament after adopting the Microcredit Financing Act which is on its agenda and which would ensure the practise to become an established and more legal and formal activity.

References

- Bruck, Connie, (2006), Millions for millions, The New Yorker, 30 Ekim 2006. http://www.newyorker.com/archive/2006/10/30/061030fa_fact1?currentPage=all (20/12/2009).
- CGAP, (2006), Good Practice Guidelines for Funders of Microfinance, İkinci Baskı, Consultative Group to Assist the Poor, Washington, DC. <http://www.cgap.org/gm/document-1.9.2746/donorguidelines.pdf> (25/12/2009).
- Diversi, Marcelo, (2006), Consumption Street Kids in Nikes: In Search of Humanization Through the Culture of Consumption, Cultural Studies <=> Critical Methodologies, 6(3), 370-390.
- Erman, Tahire, (2001), The Politics of Squatter (Gecekondu) Studies in Turkey: The Changing Representations of Rural Migrants in the Academic Discourse, Urban Studies, 38(7), 983-1002.
- Hope, Wayne, (2009), Conflicting Temporalities: State, nation, economy and democracy under global capitalism, Time & Society, 18(1), 62-85.
- Karnani, Aneel, (2006), Employment, not microcredit, is the solution, <http://www.iamfi.com/pdf/Employment,%20Not%20Microcredit,%20is%20the%20Solution.pdf> (23/12/2009).
- Littlefield, Elizabeth; Murdugh, Jonathan ve Hashemi, Syed, (2003), "Is Microfinance an Effective Strategy to Reach the Millenium Development Goals?" (with Syed Hashemi and Eliza beth Little field). Focus Note, No. 24. Washington, DC: Consultative Group to Assist the Poor.
- Payne, Yasser Arafat, (2008), "Street Life" as a Site of Resiliency: How Street Life Oriented Black Men Frame Opportunity in the United States, Journal of Black Psychology, 34(1), 3-31.
- Yunus, Muhammad. (2008), Creating a world without poverty: Social business and the future of capitalism. Subarna: Dhaka, Bangladesh.

2. Yoksulluğun Azaltılmasında Mikrokredi Uygulamasının Rolü: Türkiye Grameen Mikrokredi Programı

Prof. Dr. Aziz AĞÜL, Türkiye İsrarı Önleme Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

ÖZET

Bu çalışma, mikrokredinin önemi ile Diyarbakır ve çevresindeki uygulamalarından örnekleri ele almaktadır. Çalışma, sosyal ve ekonomik yararlarını da kapsayacak şekilde mikrokrediyi çeşitli perspektiflerden değerlendirmektedir. Yoksul insanların desteklenmesi prosedürü ile mikrokredi uygulaması yapan kuruluşlara nasıl destek verildiğine de yer verilmektedir.

2. The Role of Microcredit Practices in Eradication of Poverty: Turkish Grameen Microcredit Program

Prof. Dr. Aziz AKGÜL, President, Turkish Foundation for Waste Reduction

ABSTRACT

This study explains the importance of microcredit and its applications along with examples taking place in Diyarbakır and surrounding cities. The study evaluates microcredit from several perspectives including its social and economic contributions. It also explains the procedure of supporting people and organizations in microcredit applications.

Yoksulluğun Azaltılmasında Mikro kredi Uygulamasının Rolü: Türkiye Grameen Mikro kredi Programı

Mikro kredi kavramını ortaya atan ve geliştiren Bangladeş’li Bankacı ve Ekonomi Profesörü Muhammad Yunus, bugün dünya üzerinde 175 ülkede, 135 milyon insanın aileleri ile birlikte yaklaşık 600 milyon insanın mikro krediyle tanışmasını sağlamıştır.

Türkiye ölçeğinde de bu fikrin tanıtılması, yaygınlaştırılması ve hedef kitlelere kolay bir şekilde ulaştırılması yönünde çalışmalara 2003 yılında başlanılmış olup bu çerçevede ilk olarak İstanbul’da bir konferans düzenlenmiştir. Başta Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın ve dönemin İçişleri Bakanı Sayın Abdulkadir Aksu’nun katılımlarıyla gerçekleşen konferans diğer katılımcılarla birlikte Prof. Muhammad Yunus’un yakın çalışma arkadaşlarından olan ve Yunus’un da ifade ettiği üzere “çok fedakâr çalışan insanlardır” dediği Grameen Bank ve Grameen Trust yöneticilerinden Prof. H.I. Latifee, Nurjahan Begum ve Lamia Morshed’in de katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Prof. Dr. Muhammad Yunus’un dünyada öncülüğünü yaptığı ve 2006 Nobel Barış Ödülü de alan ve Türkiye Grameen Mikro kredi Programı çerçevesinde yürütülmekte olan mikro kredi uygulaması; Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın verdiği ilk çeklerle, Türkiye’de ilk defa Diyarbakır’da 18 Temmuz 2003 tarihinde başlatılmış olup, halen Diyarbakır, Mardin, Batman, Erzincan, Gaziantep, Kahramanmaraş, Aydın, Niğde, Ankara, Çankırı, Malatya, Yozgat, Zonguldak, Amasya, Çorum, Eskişehir, Samsun, Siirt, Kayseri, Konya, Artvin, Isparta, Burdur, Bilecik, Tokat, Kırşehir, Sivas, Rize, Denizli, Manisa, Hatay ve Balıkesir illerinde çok başarılı bir şekilde sürdürülmektedir.

Nobel Ödülü sahibi Prof. Dr. Muhammad Yunus ile birlikte yürütülmekte olan Türkiye Grameen Mikro kredi Programı çerçevesinde, mikro kredi uygulamasının 2010 yılına kadar bütün illerde yaygınlaştırılmasını hedeflemekteyiz.

Türkiye Grameen Mikro kredi Programı kapsamında 40 ilde ve 57 şubede, hiçbir teminat ve kefalet istenmeden, tamamen güvene dayalı olarak, yaklaşık 33.000 yoksul kadına, 36 milyon liradan fazla kredi verilmiş olup, verilen kredilerde vadesi gelen mikro kredilerde % 100 geri dönüş oranı sağlanmıştır.

Yoksulluğun azaltılması ile ilgili Türkiye dâhil 175 ülkede uygulanmakta olan Grameen mikro kredi uygulaması; 2006 yılında Nobel Barış ödülü almıştır. 24 Mart 2008 tarihli Time dergisinin kapağında, “Dünyayı Değiştiren 10 Fikirden Biri Olarak” açıklanmıştır.

Mikro kredi uygulamasına 18 Temmuz 2003 yılında geçilmiş ve uygulama noktası olarak seçilen Diyarbakır’da, 3.000 YTL’lik ilk çek Sayın Başbakan tarafından ilk kullanıcıya takdim edilmişti. Bugün geline nokta, çalışmaların istenilen hedefe

The Role of Microcredit Practices in Eradication of Poverty: Turkish Grameen Microcredit Program

Economics Professor Muhammad Yunus, inventor and practitioner of microcredit idea who as a result became microcredit banker, introduced the microcredit idea to more than 135 Millions (600 Millions with their families) in more than 175 countries.

The efforts to introduce and apply microcredit idea in Turkey have begun in 2003 with a conference organized in Istanbul. The attendees of the Conference were, first to mention, His Excellency Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan and Interior Minister of the time His Excellency Abdülkadir Aksu and all other attendees including Prof. H. I. Latifee, Nurjahan Begum, and Lamia Morshed all of whom are managers of Grameen Bank and Grameen Trust and praised by Prof. Muhammad Yunus as diligent supporters of Microcredit idea.

The Turkish Grameen Microcredit Program, applying the Grameen Microcredit Model developed jointly by the Turkish Foundation for Waste Reduction and 2006 Nobel Peace Prize Laureate Professor Dr. Muhammad Yunus and still is working in direct collaboration with him. The Program was launched in Diyarbakır on July 18, 2003 with the first microcredit checks given out by Prime Minister Mr. Recep Tayyip Erdoğan.

To date, the Program runs successful operations in Diyarbakır, Mardin, Batman, Erzincan, Gaziantep, Kahramanmaraş, Aydın, Niğde, Ankara, Çankırı, Malatya, Yozgat, Zonguldak, Amasya, Çorum, Eskişehir, Şanlıurfa, Konya, Artvin, Samsun, Siirt, Kayseri, Manisa, Isparta, Bingöl, Bursa, Burdur, Denizli, Manisa, Bilecik, Tokat, Kırşehir, Sivas, Rize, Hatay and Balıkesir.

The objective of the Turkish Grameen Microcredit Program is to expand the microcredit operations to every Turkish city by the end of year 2010.

The Turkish Grameen Microcredit Program operates in 40 cities with 57 branches and loaned over 36 million Turkish Liras in microcredit to near 33.000 poor Turkish women on a pure trust basis, without requiring any collateral or security the return rate on these microcredit loans is 100 %.

The Grameen microcredit application works to alleviate poverty in 175 countries including Turkey. Prof. Muhammad Yunus, with his microcredit idea, has been the 2006 Nobel Peace Prize Laureate. Also, microcredit has been declared “One of the 10 Ideas that Changed the World” by the Time magazine, as depicted on the cover of the March 24, 2008 issue.

Microcredit application has started on 18th July 2003 in Diyarbakır as a launching post where a cheque of 3,000 YTL has been presented by his Excellency

ulaştığını göstermektedir.

Mikro kredi uygulamasının üstün yanlarından birisi bu uygulamanın teminat, kefalet, icra, mahkeme gibi bürokratik ve zorlayıcı bir kısım işlemleri kredi kullanıcısı lehine devre dışı bırakmasıdır. Mikro kredi projesi kapsamında sunulan hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve işletme giderlerinin karşılanması noktasında bir bedele ihtiyaç duyulmaktadır. Bir diğer ifade ile mikro kredi uygulamalarında sürdürülebilirliğin sağlanması, için kredi verilenlerden bir hizmet bedeli talep edilmektedir.

Projeye bağışlanan her 100 Liranın en azından enflasyonist durumlar dikkate alınmasa dahi nominal olarak 100 Lira kalması gerekir. Bu açıdan hizmet bedeline ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak mikro kredi uygulamasında alınan hizmet bedeli ile geleneksel bankacılık sistemindeki faiz arasında bir farklılık söz konusudur. Mikro kredi uygulamasında kurumsal bakış; geleneksel bankacılık sisteminde faizin para üzerinden kazanılan bir para olduğudur. Dolayısıyla yoksullar üzerinden para kazanmak da ahlaki bir davranış değildir.

Türkiye’de günümüzde ulaşılan hedefin daha ileri bir noktaya taşınması yönünde büyük çabalar sarf edilmektedir. Bu bağlamda ülkemizde mikro kredinin 2010 yılı içerisinde 81 ilin tamamını kapsamaya ve asgari 100.000 yoksul kadına ulaşması hedeflenmiştir. Ümidimiz Cumhuriyet’in yüzüncü yılı olan 2023’te Türkiye’nin dünya ülkeleri arasında yoksulluğun olmadığı bir ülke olmasıdır. Kurumsal olarak vizyonumuzun ve gayretlerimizin gelmesi gereken nokta böyle bir hedeftir.

Bu bakımdan, başlangıçtan günümüze değin süregelen uygulamalarda sürdürülebilir bir başarının sağlanmış olduğu gerçeğinin arkasında hiç kuşkusuz Prof. Muhammad Yunus’un fikri öncülüğü ve Sayın Başbakanın büyük desteği yatmaktadır.

25 Temmuz’da Sayın Başbakanın kabulünde 22 ilin Valisi, İl Genel Meclis Başkanı, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ve illerden gelen temsilciler Başbakanlık’ta kabul edilmiş ve 10.000’nci üyeye kredi çeki takdim edilmiştir. Yine Sayın Başbakan öncülüğünde HSBC Bankası tarafından mikro krediye 5.000.000 Dolar kredi desteği sağlanmıştır.

Bir diğer husus da uygulamanın yasal mevzuat boyutudur. Yerel Yönetim Reformu ile birlikte yürürlükteki İl Özel İdaresi Kanununun bu faaliyetin yürütülmesine imkân vermesi noktasında eski İçişleri Bakanı ve halen İstanbul Milletvekili olan Sayın Abdulkadir Aksu çalışmalarıyla çok önemli katkı sağlamıştır.

Bu sayede İl Özel İdaresi Kanununun 6. ve 64. maddesine atfen illerde valiler mikro kredi uygulamasını Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) veya herhangi bir Sivil Toplum Kuruluşu (STK) ile yapabilmektedirler. Bu hususta 2005 yılında Ankara’da düzenlenmiş olan “valiler toplantısında” gelen tüm valilere mikro kredi

Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan to the first microcredit member. The point reached today shows that the aim is achieved. Amount of credit dispursed today have reached to 19.000.000 TL.

The most important strength of microcredit application is trust to members, as they are not required to present a guarantee, subject to face any legal or bureaucratic remedies if they are not successful. A sustainable service through microcredit requires collecting a small amount of fee from members as a service charge.

Microcredit program requires keeping nominal value of the money, for example a 100 TL should be kept as a 100 TL. A service charge is collected to keep the nominal value of the money. However, the service charge is different than the interest in conventional banking. Interest is earning money from money that is not ethical in microcredit application, which means benefiting from the poor.

There are diligent efforts in Turkey to advance microcredit to a higher level than today. The aim is to disseminate microcredit idea to all 81 cities and 100.000 women members in 2010. We have a hope to reach a Turkey without poverty that will be unique among other world countries in 2023, 100th Anniversary of Turkish Republic. We are determined to reach our vision institutionally.

We are aware that sustainable development and great success in our mission are backed up by microcredit idea and leadership of Prof. Muhammad Yunus and invaluable support of His Excellency Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan.

Governors and Special Provincial Administration Secretary Generals of 22 provinces were accepted by Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan and 10.000th Member's cheque from Kahramanmaraş Microcredit Project has been presented to her. HSBC Bank has donated \$ 5.000.000 to disburse as credits to microcredit program members.

Another issue to mention is the legal aspect of microcredit in Turkey. Abdülkadir Aksu, İstanbul MP and former Minister of Interior, supported microcredit by adding a clause to Local Government Reform to let the Special Provincial Administration Secretariat to support microcredit program. Hence, according to 6 and 64th provisions of Special Provincial Administration Act, governors in provinces may apply microcredit program in cooperation with either Turkish Foundation for Waste Reduction of Turkey or any other non-governmental organization. Microcredit issue has been addressed to the governors in 2005 in a "governors' meeting" and taking action accordingly has been encouraged. First concrete step has been initiated by Van Governor his Excellency Mehmet Niyazi Tanılır who is now Kahramanmaraş Governor, as a self-initiated project using his discretionary power.

ile ilgili tüm konular ayrıntılı bir şekilde anlatılmış ve inisiyatif alınabilineceğine dair görüşler dile getirilmiştir. Bunun ilk somut örneğini Halen Kahramanmaraş Valisi olan Sayın Mehmet Niyazi Tanılır gerçekleştirmiştir. Sayın Tanılır, Van Valisi olarak görev yaptığı dönemde Van’da mikrokredi faaliyetini ilk kendi inisiyatifiyle başlatan Vali olmuştur.

Sayın Kahramanmaraş Valisi ayrıca, Kahramanmaraş ilinde uyguladığı mikrokredi projesini Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi’ne taşımış ve projenin “2008 Bölgeler Ödülü” almasını sağlamıştır. Profesör Muhammad Yunus mikrokrediyi “Nobel Ödülünü” almış ve bir açıdan mikrokredi “Nobel Ödüllü” bir proje olmuştur. Şimdi aynı zamanda Avrupa Birliği ödülü alan bir proje haline gelmiştir.

Türkiye’de mikrokredi şubeleri farklı finansman şekilleri kullanılarak açılmaktadır. Bazı durumlarda bağışçılar ilgili mikrokredi şubesinin işletme ve kredi ihtiyacının tamamını kendileri en fazla 5 yıla yayılmış şekilde ve en az 300.000 lirayı; ilk yıl 100.000 lira olmak üzere, diğer yıllarda ise bağışçının takdirine kalacak şekilde en az 50.000 lira olmak üzere, azami 5 yıl süreyle finanse ettikleri takdirde, isimleri şubeye verilmektedir. Mesela, Hamdi Akın Kayseri Mikrokredi Şubesi, Hüsnü Özyeğin Ergani Mikrokredi Şubesi, Murat Vargı Balıkesir Mikrokredi Şubesi, Eyüp Cenap Gülpınar Siverek Mikrokredi Şubesi, Ramazan Öz İskenderun Mikrokredi Şubesi, Turgay Ciner Elbistan Mikrokredi Şubesi, Asım Kocabıyık Afyonkarahisar Mikrokredi Şubesi ve Nihat Özdemir Kurtalan Mikrokredi Şubesi, Feyyaz Berker Konya Mikrokredi Şubesi ve Nihat Gökyiğit Artvin Mikrokredi Şubesi bu şekilde finanse edilerek oluşturulmuştur.

Diğer taraftan, birçok ilde İl Özel İdareleri, İl Özel İdaresi Kanunun 6’ncı ve 64’ncü maddeleri çerçevesinde, mikrokrediye bir valilik uygulaması olarak finansman katkısı yaparken, diğer bütün sağlanan büyük finansman kaynakları bağışlardan elde edilmektedir.

Avuç açma kültürünün yaygınlaşmasına sebebiyet veren hibe şeklindeki yardımlar; çalışamayacak durumdaki yaşlı, hasta ve engellilerle mutlaka sınırlı tutulmalıdır.

Bu bakımdan, yoksul kadınların daha onurlu bir şekilde kendi kendilerine gelir getirici faaliyetlerde bulunmalarına yardımcı olacak şekilde ve Nobel Barış Ödülü sahibi Prof. Dr. Muhammad Yunus ile birlikte uygulamakta olduğumuz Türkiye Grameen Mikrokredi Programı çerçevesinde, yeni mikrokredi şubeleri oluşturarak Türkiye’de yoksulluğun onurlu bir şekilde azaltılmasına önemli katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

His Excellency Tanılır also applied microcredit program in Kahramanmaraş which has been Congress of the Local and Regional Authorities of the European Council's "2008 Prize of the Regions" Laureate with Kahramanmaraş Microcredit Project. After Muhammad Yunus' Nobel Prize of microcredit idea, microcredit has got its second important recognition from European Union.

The microcredit branches in Turkey are set up using different financing methods. In some cases, the donors commit a minimum of 300.000 TL over five years to cover the operational and loan expenses of a designated branch, in the form of 100.000 TL in the first year, and an amount no lower than 50.000 TL to be determined by the donor in the following years. In such cases, the microcredit branch is named after the specific donor. For example, Hüsnü Özyeğin Ergani Branch, Murat Vargı Balıkesir Branch, Eyüp Cenap Gülpınar Siverek Branch, Ramazan Öz İskenderun Branch, Turgay Ciner Elbistan Branch, Nihat Özdemir Kurtalan Branch, Feyyaz Berker Konya Branch, Nihat Gökyiğit Artvin Branch and Hamdi Akın Kayseri Branch have all been financed in this manner.

On the other hand, although very limited in size, according to the 6th and 64th clauses of the Special Provincial Administration Law (İl Özel İdaresi Kanunu), the City Governorships designate some funds to microcredit branches as a local government operation. However, the vast majority of all funds come from private donations.

Thus, in an effort to help poor women to engage in their own dignified income-generating activities, through the Turkish Grameen Microcredit Program in co-operation with Prof. Dr. Muhammad Yunus, will contribute significantly to the eradication of poverty through honorable means.

3. Yoksullukla Küresel Mücadele Çalışmalarına Mikrokreditin Katkısı

Lamia MORSHED, Grameen Trust Yöneticisi

ÖZET

Bu çalışma mikrokredi fikrinin nereden geldiğini, nasıl uygulandığını ve bugünkü durumunu ortaya koymaktadır. Küçük çaplı bir akademik araştırma kapsamında fakirlere yardım etme fikrinin program haline getirilmesinden doğan mikrokredi, fakir ve çaresiz insanlara gelir getirici ve sürdürülebilir işler yapmalarını sağlamak suretiyle bugün dünya çapında bir program haline gelmiştir. Fakir ve çaresiz insanların yalnız acil ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayan mikrokredi, aynı zamanda bu insanların ailelerinin geçimini temin edecekleri bir iş sahibi olmalarını sağlamaktadır. Mikrokredi, Birleşmiş Milletlerin ortaya koyduğu Milenyum Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olan önemli bir araçtır.

3. The Contribution of Grameen Bank to the Global Struggle Against Poverty

Lamia MORSHED, Grameen Trust Manager

ABSTRACT

This presentation outlines the microcredit idea as where it came from, how has it been applied initially, and what is the state of microcredit today. Microcredit grew from a small scale, research-based, poor helping initiative to a world class program to reach poor and destitute people with viable income generating projects. The program doesn't only seek to help poor and destitute people to meet their immediate needs, but also encourages them to run their own business to help their families. Microcredit is an important tool in achieving Millennium Development Goals of United Nations.

Yoksulluğa Karşı Küresel Mücadeleye Mikro kredinin Katkısı

Grameen Bankası 1976'da bir proje olarak başladı. İlk olarak Profesör Muham-mad Yunus tarafından Bangladeş'in Jobra Köyünde yaşayan 42 kişiye verilen 27 Dolar ile yola koyuldu. Sonuç olarak 1983'te müstakil bir finans enstitüsü ola-rak yoluna devam etti. Ekim 2008'e kadar Grameen Bankası ulusal çapta büyük çoğunluğu kadın olan 7,6 milyon üyeye teminat aramaksızın 7,4 milyar Dolar ödemede bulundu. Gerçekleşen geri ödeme oranı % 98,2 oldu. Grameen Ban-kası sadece bir banka değil aynı zamanda bir kalkınma enstitüsüdür. Grameen Bankası temel olarak:

- Üyelerin yoksulluğun üstesinden gelebilmelerine yardımcı olmak için uy-gun finansal hizmetlere kolay erişim sağlamaktadır.
- Borç veren ve borçlu arasında teminat ve kefil aramaksızın kapıda ban-kacılık hizmeti sunmaktadır.
- Borçlu ve banka arasında güvene dayalı yakın ilişki kurmaktadır.
- Sahibi % 95 oranında fakirler olan bankanın tüm kârı, kâr payı olarak yoksul insanlara gitmektedir.
- Grameen Bankası'ndan yararlananların % 97'si kadın olup, bankanın 12 kişilik icra kurulunda yoksul köylüler görev yapmaktadırlar.
- Ulusal çapta merkez ve şubelerden oluşan bir ağıdır.
- Kredilerin % 100'ü 1995'ten bu yana üyelerce yapılmakta olan geri öde-melerden elde edilmekte olup, dış fon bağımlılığı yoktur.

Grameen Bankası halen 2.517 şubesi ve 24.000 çalışanı ile 82.000'den fazla köye hizmet sunmaktadır. Bankanın programları aşağıdaki şe-kilde özetlenebilir:

- Gelir Oluşturan Krediler
- Konut Kredileri
- Küçük Ölçekli İşletme Kredileri
- Taşınabilir Telefonlar (uydu ve cep telefonları) için Krediler
- Dilenciler için Krediler
- Burs ve Eğitim Kredileri
- Özendirici Tasarruf Programları – 850 Milyon Amerikan Doları

Grameen Şirketler Ailesi

- 26 Şirket: Grameen Telekom, Grameen Enerji, Grameen Eğitim gibi çe-şitli sosyal amaçlara hitap eden bağımsız şirketler.
- Özel sosyal amaçları gerçekleştirmek üzere kâr amacı gütmeyen ve za-rar endişesi taşımayan şirketler.
- Sağlık hizmetleri girişimleri - Grameen Kalyan, Göz Bakım Hastaneleri
- Grameen Bankası'nın büyük kırsal ağı üzerinde kümelenme ve güçlen-dirme

Grameen Bankası'nın üyeleri üzerindeki etkisi nedir?

- Grameen Bankası üyelerinin gelişmesini, çocukların okula kayıt

The Contribution of Microfinance to the Global Struggle Against Poverty

Basically, the Grameen Bank (GB) started as a project in 1976. The initiative has started with \$ 27 given to 42 people in Jobra Village, Bangladesh by Professor Mohammad Yunus. Eventually, he replicated this as a separate financial institution in 1983. By October 2008, the Grameen Bank has disbursed \$ 7,4 billion without seeking any guarantees to 7,6 million members nationwide, most of whom are women. The achieved repayment rate has been 98,2 %. The Grameen Bank is not just a bank, but also a development institution.

Basically Grameen Bank:

- Give easy access to affordable financial services to its members to help them overcome poverty
- No collateral, no legal instrument is required between lender and borrower. It is banking at doorstep.
- There is a close relationship between borrower and bank which depends on trust.
- Bank is 95 % owned by the poor, all profits that come goes back to poor people as dividends.
- 97 % women benefit from the Grameen Bank and poor village people sit on the 12-member board of the Bank.
- It is a nationwide network of centers and branches.
- The loans are 100 % financed from deposits that are mobilized since 1995 which earn profits. There is no external fund dependence.

The Grameen Bank now operates in 2,517 branches in more than 82,000 villages and with more than 24,000 staff. Programs are

- Income Generating Loans
- Housing Loans
- Micro enterprise Loans
- Loans for Mobile Phones
- Loans for Beggars
- Scholarships and Education Loans
- Attractive Savings Programs – US\$ 850 million

Grameen family of companies

- 26 Companies: Independent companies addressing diverse social objectives including Grameen Telecom, Grameen Energy, Grameen Education
- Promoting social business – non-loss, non-dividend companies addressing specific social goal
- Health Care initiatives – Grameen Kalyan, Eye Care Hospitals

durumları, konut kalitesi ve bankadaki tasarrufların miktarını da içeren 10 temel gösterge üzerinden değerlendirmektedir.

- Bunlar, üyeler tarafından hayata geçirilen sosyal geliştirme programlarına yönelik 16 karara dayanmaktadır.
- “Ailelerimize refahı getireceğiz”
- “Çocuklarımızı eğiteceğiz”

Yoksulluk Düzeyinin Belirlenmesindeki 10 Temel Gösterge

Bir Grameen üyesinin ailesinin durumu şayet aşağıdaki kriterlere uyuyorsa yoksulluk dışına çıkmış kabul edilir:

1. Aile, değeri en az 25,000 (yirmibeş bin) Taka eden bir evde, yahut tavanı çinko kaplı bir evde yaşamakta ve ailenin her bir ferdi zemin üzerinde uyumak yerine yatakta uyumaktadır.
2. Aile fertleri çeşme suyunu, kaynatılmış suyu veya şap, ağartma tozu, temizleme tabletleri yahut sürahi filtreleri kullanarak arıttığı suyu içmektedir.
3. Ailede 6 yaşın üzerindeki tüm çocuklar ya okula gitmektedir yahut ilkökulu bitirmiştir.
4. Borçlunun haftalık asgari kredi taksidi 200 Taka veya bundan daha fazladır.
5. Aile hijyenik tuvalet kullanır.
6. Aile fertleri günlük kullanım için atkı, kazak, battaniye ve sineklerden korunmak için cibinlik gibi yeterli giyeceğe ve kışlık sıcak tutan giysiye sahiptir.
7. Aile ilave gelir kaynaklarına sahiptir. Örneğin sebze bahçesi, meyveli ağaçlar gibi ek geçim kaynaklarına başvurabilmekteler.
8. Borçlu yatırım hesabında bulunan 5,000 Taka'nın yıllık ortalama dengisini korur.
9. Aile yıl boyunca günde 3 öğün yemeğe sahip olmada hiçbir sıkıntı yaşamaz. Mesela ailenin hiçbir üyesi yılın herhangi bir zamanını aç geçirmez.
10. Ailenin herhangi bir üyesi hasta düştüğü takdirde, aile sağlığını koruyabilir. Ailenin sağlık hizmetinden istifade edebilmesi için gerekli adımları atmaya gücü yetebilir.

Kurum Üyeleri Arasında Yapılan Anket Sonuçları

- 10 göstergeye dayalı en son yapılan ankete göre; borçlanan Grameen üyelerinin ailelerinin % 65'i yoksulluk sınırını geçtiler. Geride kalan aileler aynı yönde hareket ediyorlar.

Yoksulluk Üzerinde Etkisi?

- CGAP (The Consultative Group to Assist the Poor = Fakirlere Yardım İçin Danışma Grubu) Dünya Bankası Çalışmaları: Ampirik gözlem, finansal hizmetlere erişen yoksulların bireysel ve hanehalkı düzeyinde refah durumlarını, finansal hizmetler erişme imkânı olmayanlara nazaran daha çok artırdığını göstermektedir.
- Sekiz yılı aşan kredi borçlanmalarının ardından, Grameen borçlusu olan hane halkının % 57,5'i artık fakir kabul edilmezken, bunlara kıyasla kredi

- Reinforcing mission and building on massive rural network of Grameen Bank

What is the Impact of GB on its members?

- GB's assesses the progress made by its members on the basis of a 10 point indicator which includes enrollment of children in school, quality of housing, amount of savings in bank.
- These are based on 16 Decisions undertaken by borrowers – social development program of GB
- “We will bring prosperity to our families”
- “We shall educate our children”

Ten Indicators to Assess Poverty level

A member is considered to have moved out of poverty if her family fulfills the following criteria:

1. The family lives in a house worth at least Taka 25,000 (twenty five thousand) or a house with a tin roof, and each member of the family is able to sleep on bed instead of on the floor.
2. Family members drink pure water of tube-wells, boiled water or water purified by using alum, bleaching powder, purifying tablets or pitcher filters.
3. All children in the family over six years of age are all going to school or finished primary school.
4. Minimum weekly loan installment of the borrower is Taka 200 or more.
5. Family uses sanitary latrine.
6. Family members have adequate clothing for everyday use, warm clothing for winter, such as shawls, sweaters, blankets, mosquito-nets.
7. Family has sources of additional income, such as vegetable garden, fruit-bearing trees, etc, so that they are able to fall back on these sources of income.
8. The borrower maintains an average annual balance of Taka 5,000 in her savings accounts.
9. Family experiences no difficulty in having three square meals a day throughout the year, i. e. no member of the family goes hungry any time of the year.
10. Family can take care of the health. If any member of the family falls ill, family can afford to take all necessary steps to seek adequate health care.

Results of Internal Survey

- According to latest internal survey, based on the 10 indicators, 65 % of families of Grameen borrowers have crossed the poverty line. The

almayan hanehalkının % 18'inin hala fakir oldukları tespit edilmiştir.

Bangladeş Kırsal Kalkınma Komitesi (BRAC) müşterilerinin ev harcamalarını % 28, mevduatlarını % 112 arttırdıkları görülmüştür.

Eğitim: Nesillerin Fakirliğine Son Vermek

- Grameen Bankası'nın üyelerinin tüm çocukları okula gitmek zorundadır.
- Okulda tutmak ve teşvik etmek için bugüne kadar 70,000 yetenekli çocuğa burs imkânı sağlanmıştır.
- Grameen Bankası yüksek eğitim düzeyine ulaşmada üyelerinin çocuklarına eğitim kredisi vermektedir. Şimdiye kadar yaklaşık 30,000 öğrenciye kredi vermiştir.

Eğitimde Mikrofinansın Etkisi

- CGAP'a göre, Grameen müşterisi olan hanelerde hemen hemen tüm kızlar müşteri olmayan hanelerdeki kızların % 60'ına kıyasla okullaşmış durumdadır. Erkek çocuklar için okullaşma oranı önemli ölçüde yüksektir. Müşteri hanelerdeki çocukların % 81'i müşteri olmayan hanelerdeki % 54'e kıyasla eğitimlidir.
- CGAP çalışması verilerine göre; artan gelirler, birikimler ve eğitim kredisi yoksul insanlara yetenekleri sayesinde çocuklarının geleceğine, Özellikle eğitimlerine yatırım yapmalarını sağlamaktadır.
- Finansal hizmetlere erişim ile yoksul hanelerin çocukları okula daha büyük oranda gönderilmekle kalmamışlar, fakat aynı zamanda, göreceli çocuk çalıştırılması verilerine bakılarak, daha uzun sürelerle okulda eğitime devam etmeleri sağlanmıştır.

Kadınların Güçlendirilmesi

Grameen Bankası kadınların, çocukların sağlık ve eğitimini kapsayan aile refahı yönünde katkıda bulunduklarını keşfetti. Bu nedenle kadınlar üzerine odaklanmaya başladı. Bugün Grameen üyelerinin % 97'sini kadınlar oluşturmaktadır.

Dünya Bankası CGAP çalışması, kadınların mikrofinans üyesi olmalarının kendilerine olan özgüvenlerinin daha çok artmasını ve daha girişken olmalarını sağladığını ispatlamaktadır.

Bangladeş'te Grameen müşterisi olan ve olmayan 1.300 kişi (GB ve diğeri) üzerinde yapılan anket çalışması verilerine göre; fiziksel hareketlilik kabiliyeti, mülkiyet edinme ve üretim araçları kontrolü (arazi dâhil), karar verme mekanizmalarında rol alma, hukuki ve politik konular hakkında bilgi sahibi olma ve toplumdaki liderlik rollerini geliştirme konusunda Grameen müşterisi olanların daha güçlü

remaining families are moving in same direction.

Impact on Poverty?

- CGAP (The Consultative Group to Assist the Poor) World Bank Studies: Empirical evidence shows that, among the poor, those who have access to financial services were able to improve their well-being both at the individual and household level much more than those who did not have access to financial services.
- After more than eight years of borrowing, 57,5 % of Grameen borrower households were “no longer poor” as compared to 18 % of non-borrower households
- Bangladesh Rural Advancement Committee (BRAC) clients increased household expenditures by 28 % and assets by 112 %.

Education: Making Break in Generational Poverty

- All children of members of GB are required to go to school
- Scholarships to gifted children in school to encourage and keep in school – 70,000 scholarships to date
- Grameen Bank provides education loans to support children of Grameen members who are able to reach tertiary level of education. So far it has provided loans to nearly 30,000 students.

Impact of Microfinance (MF) on Education

- According to CGAP, almost all girls in Grameen client households had some schooling, compared to 60 % of girls in non-client households. The schooling rate for boys was significantly higher – 81 % of boys in client households received some schooling, compared to 54 % in non-client households.
- The CGAP study shows that increased incomes, savings and education loan products provide poor people with the ability to invest in their children’s future, particularly in their education.
- Poor households with access to financial services, children are not only sent to school in larger numbers, but they also stay in school longer because of reduced imperative of child labour.

Empowerment of Women

- GB found women contributed towards family welfare including children’s health and education, so started focusing on women. Today 97 % of members are women.
- World Bank CGAP study gives evidence that access to MF leads to women becoming more confident and assertive.

oldukları görülmektedir.

Grameen Bankasının Yaygın Etkisi Nedir?

Grameen Bankası örneğini takiben, Bangladeş'te geniş çapta birçok mikrofinans programı ortaya çıktı. Bangladeş şimdi yoksul hanelerin % 80'ini kapsayan büyük oranda mikrofinans hizmetine sahip bulunmaktadır.

Dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde Grameen tipi mikro kredi programları ortaya çıkmıştır. Bu gelişme küresel bir mikro kredi hareketi oluştuğunu göstermektedir.

Grameen Trust, Grameen Amerika gibi gelişmiş ülkeleri de kapsayan 42 ülkede 145 program uygulamaktadır.

Mikrofinans ve Milenyum Kalkınma Hedefleri

- Eylül 2000'de, Birleşmiş Milletler üyesi devletler, dünyanın en fakir insanların refah seviyesini artırma konusunda ülkelerin üstesinden gelmesi gereken belirli, ölçülebilir, zamana bağlı sekiz hedefi, Milenyum Kalkınma Hedeflerini (MDGs) oybirliğiyle kabul etmişlerdir.
- Dünya çapındaki mikrofinans programları konusunda Dünya Bankası, Uluslararası Gıda Politikası Araştırmaları Enstitüsü, İngiltere Uluslararası Kalkınma Çalışmaları gibi kuruluşlarca yapılan çalışmalar, mikrofinans programlarının yoksul hane halklarının finansal hizmetlere kolay ve karşılanabilir şekilde ulaşmalarını temin etmek suretiyle Milenyum Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Milenyum Kalkınma Hedeflerinin Gerçekleştirilmesine Yönelik Mikrofinans Çalışmaları

Bangladeş, Endonezya, Hindistan, Nepal, Bolivya, Peru, Honduras ve Mali'de Dünya Bankası tarafından yapılan (2003) çalışmalara göre Milenyum Kalkınma Hedefleri'ne mikrofinansın katkısı aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Aşırı yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırma
- Evrensel temel eğitimi gerçekleştirme
- Cinsiyet eşitliğini destekleme ve kadınları güçlendirme
- Çocuk ölümlerini azaltma ve ana sağlığını geliştirme
- Çevresel sürdürülebilirliği sağlama

Sonuç

- Mikrofinans, Milenyum Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesini tek başına sağlayamaz.
- Finansal hizmetler, insanların kendi insani sermayelerini (beşeri sermayelerini) geliştirmelerine yardımcı olur.
- Yoksul insanlar finansal hizmetlere eriştiklerinde kredilerini, ekstra kârlarını veya birikimlerini geniş bir faaliyet alanında kullanırlar ve bu becerilerinden yalnızca işleri değil aynı zamanda ev halkları da istifade eder.

- In Bangladesh, a survey of 1,300 clients (GB and other) and non-clients showed that those receiving microfinance are significantly more empowered than non-clients in terms of their physical mobility, ownership and control of productive assets (including land), involvement in decision making, and awareness of legal and political issues, development of leadership roles in the community.

What is Broader Impact of Grameen Bank?

- Following Grameen Bank example, many large microfinance programs in Bangladesh have scaled up – Bangladesh now has massive MF outreach covering 80 % poor households.
- Grameen type microcredit programs now are in nearly all countries of the world. That is there is a global microcredit movement.
- Grameen Trust operates 145 programs in 42 countries –including developed countries such as Grameen America.

Microfinance and the Millennium Development Goals (MDGs)

- In September 2000, the member states of the United Nations unanimously adopted the Millennium Development Goals (MDGs), a set of eight, specific, measurable, time-bound targets that challenge countries to improve the welfare of the world's poorest people.
- There is growing evidence from studies of MF programs around the world (WB – World Bank, IFPRI- The International Food Policy Research Institute, Impact/IDS UK –Institute of Development Studies) that easy and affordable access of financial services for poor households – microfinance – can help achieve the MDGs.

MF Working Towards Achievement of Following MDGs

Based on studies by WB (2003) from Bangladesh, Indonesia, India, Nepal, Bolivia, Peru, Honduras, Mali Microfinance is contributing to following MDG goals

- Eradicate extreme poverty and hunger
- Achieve universal primary education
- Promote gender equality and empower women
- Reduce child mortality and improve maternal health
- Ensure environmental sustainability

Conclusion

- Microfinance alone will not bring about the achievement of the Millennium Development Goals.
- Financial services allow people to improve their own human capital

- Finansal hizmetlere erişim, yoksullara Milenyum Kalkınma Hedeflerinin çoğunu sürdürülebilir şekilde gerçekleştirecekleri imkânlar sağlar.

- When poor people have access to financial services, they invest their loans, additional earnings, or savings in a wide range of activities and assets that benefit not only their businesses but also their households.
- Access to financial services provides the poor with the means to achieve most of the MDGs—in a sustainable way.

4. Finansal Katılım: Neden & Nasıl?

Prof. H. İ. LATİFEE, Grameen Trust Yöneticisi

ÖZET

Bu çalışma, mikrokrediyi normal yoksuldan en yoksula kadar olan insanları finansal sisteme dâhil eden bir program olarak tarif etmektedir. Finansal katılım ise dezavantajlı ve krediye erişim imkânı olmayan geniş kitlelere mensup insanlara, onların karşılayabileceği şartlarla kredi vererek onların ekonomik hayata dâhil edilmesi olarak adlandırılabilir. Makale, finansal katılımın nasıl hem fakirlerin hem de bir şehir ya da ülkenin kalkınmasına yardımcı olduğunu detaylı olarak dile getirmektedir. Finansal katılım ve dolayısıyla mikrokredi dezavantajlı insanların daha geniş çaptaki sosyo-ekonomik ve sosyo-politik çevreye katılmalarına yardımcı olmaktadır.

4. Financial Inclusion: Why & How?

Prof. H. I. LATIFEE, Grameen Trust Manager

ABSTRACT

This paper defines microcredit as one of the programs that incorporates the poor, poorer, and the poorest into the financial system. The process of inclusion of the disadvantaged into financial system through affordable banking credits is called financial inclusion. The article elaborates on how financial inclusion serves both to poor and to development of a city or a country. Financial inclusion and hence microcredit helps underprivileged people to join a greater socioeconomic and sociopolitical environment

Finansal Katılım: Neden & Nasıl?

Türkiye, 2001 yılında en ağır ekonomik krizi yaşadığında, ekonominin yeniden yapılandırılması için ortaya konulan yeni program orta ve düşük gelir seviyesindeki insanlar için uygun değildi. Böylelikle zengin ve fakir arasındaki gelir eşitsizliği bu yıllarda arttı. Bir değerlendirmeye göre Türkiye'nin en zengin ailelerinin aylık geliri yaklaşık 6,360 Dolardır. Oysa en fakir ailelerin bir ayda kazandığı ise hemen hemen 80 Dolardır. Türkiye nüfusunun yaklaşık % 48'inin alt gelir grubuna ait olması çok çarpıcıdır.

Yoksulluğun ortaya çıkardığı bu insanlara yardım etmek herkesin sorumluluğudur. Bu bakımdan mikro kredi vasıtasıyla yoksulluğun azaltılmasına destek olunması ve 2006 yılında Nobel Ödülünü kazanmış bir organizasyonun tecrübelerinin paylaşılması çok isabetli olur. Mikro kredinin fikir babası Profesör Muhammad Yunus'un 1976 yılında başlattığı Grameen Bankası projesi 1983 yılında bir banka haline geldi. Grameen Bankası yoksulun bankasıdır ve uygulamalı öğrenme sürecinde gelişmiştir. Son derece yenilikçi bir kurumdur. Eğitim ve teknik desteğin yanı sıra kredi dağıtım, geri ödeme sistemi ve kendi hedef kitleleri ile birlikte mükemmel çapta finansal sonuçlar ve hizmetler geliştirdi.

Şayet Grameen Bankası'nın ulaştığı muazzam başarıdaki temel noktayı bilmek istiyorsak, felsefesini ve yöntemlerini öğrenmeye ihtiyacımız var. Grameen felsefesi kısaca ifade edilmek istenirse buna "finansal katılım" denilmesi gerekir.

Dünyada bugün finansal katılım büyük ilgi çekmektedir. ABD, İngiltere, Fransa, Çin, Hindistan, Bangladeş, Güney Afrika, Zambiya, Uganda ve Brezilya'yı kapsayan pek çok ülkede politik bir önceliğe sahiptir. Dünya genelinde yoksulluk durumunun ve finansal dışlamanın sonuçları göz önüne alındığında, finansal katılımın önemi her ülkede fark edilmektedir.

"Kredi bir insan hakkıdır" ve "Her insanın belirli bir kapasitesi vardır" düşüncesinden hareketle, Profesör Muhammad Yunus mikro krediyle yoksulun en yoksuluna iş imkânı sağlamak, onları imkânlar dâhilinde desteklemek ve onlara hizmet sunmak için Grameen Bankası modelini oluşturmuştur. Yunus'a göre yoksullar için oluşturulmuş bir finansal sistem;

- Yoksulluğun üstesinden gelebilmesi için yalnızca yoksula hizmet etmemelidir.
- Karşılıklı destek sayesinde kavrayabilecekleri, çalışabilecekleri ve sosyo-politik ve ekonomik gücü bulabilecekleri kimi organizasyonel grupların içerisine dezavantajlı durumdaki insanları getirmelidir.
- Yoksulun kendi iş ve geliri için fırsatlar oluşturmalıdır.
- Uygun maliyetle ve sürdürülebilir olmalıdır.
- Temel ihtiyaç olmalıdır.
- Esnek olmalıdır ve

Financial Inclusion: Why & How?

As Turkey suffered the most severe economic crisis in 2001, a new program to rebuild the economy was not favorable to the middle and lower income people. Thus the income inequalities between the rich and the poor increased during these years. According to an estimate monthly income of Turkey's richest families is approximately US\$ 6,360 while the poorest families barely earn US\$ 80 a month. It is very shocking to know that almost 48 percent of Turkish population belongs to the low income category.

It is our responsibility to help these people come out of poverty and here I share the experiences of an organization which won Nobel Peace Prize in 2006 for its contribution in the field of poverty alleviation through microcredit. It is the experience of Grameen Bank.

Professor Muhammad Yunus, the father of microcredit, started the Grameen Bank Project in 1976, which became a bank in 1983. The Grameen Bank is a bank for the poor and of the poor. It has grown through a process of learning by doing. It is a highly innovative institution. It has developed unique inclusive financial products and services, its own criteria of targeting poor and a system of credit delivery and recovery, as well as training and technical assistance.

If we are interested to know the key to the tremendous success that Grameen Bank has achieved, we need to learn its philosophy and methodology. There is one single term that the philosophy of Grameen Bank can be broken down into: That is "Financial Inclusion."

Financial inclusion is a matter of great consideration in the world today. It has become a policy priority in many countries including USA, UK, France, China, India, Bangladesh, South Africa, Zambia, Uganda, and Brazil. Given the poverty situation worldwide and the consequences of financial exclusion, the importance of financial inclusion is being realized in every country.

With the belief that "Credit is a human right" and "There is an inbuilt capacity in every person", Professor Muhammad Yunus framed the Grameen Bank model in order to serve the poorest of the poor with microcredit to provide them with opportunities to engage themselves in income generating activities. According to him, a financial system for the poor should;

- only serve the poor to help themselves overcome poverty;
- bring the disadvantaged people within the folds of some organizational format which they can understand and operate, and can find socio-political and economic strength in it through mutual support;
- create opportunities for self-employment and income for the poor;
- be cost-effective and sustainable;

- Borçluların yaşamları üzerinde olumlu etkiye sahip olmalıdır.

Grameen Bankası teminatsız kredi sağlamaktadır. Güvene dayalı bir bankacılıktır. Kredi temini için herhangi bir kredi geçmişi veya iş deneyimi istenmemektedir. Aşırı yoksul kadınlar öncelikli olarak tercih edilmektedir. Kadınlar, daha büyük sosyal yardımlaşmanın ve sosyal değişimin etkin faktörleri olarak görülmektedir.

Grameen Bankası için, şayet birisi yoksul ise o makbuldür, daha yoksul ise daha makbuldür ve daha çok yoksul ise daha çok makbuldür. Grameen sisteminde banka yoksulun ayağına gitmektedir. Bankanın kredi dağıtımı ve geri dönüşüm mekanizması çok kullanıcı ve esnektir. Geri ödeme haftalık taksitlendirmeler içerisinde yapılmaktadır. Banka sosyal kazanımı teşvik etmektedir. Tüm Grameen sistemi 5 üyeli bir grubun ve tek merkezli geniş yapının müşterek desteği üzerine kuruludur. Liderlik özelliğini üyeleri arasından grup ve merkez liderlerinin yıllık seçimi yoluyla oluşturur, kuruluş olarak yönetim kurulu üyelerinin seçimi borçlulara aittir.

Grameen’de tüm bankacılık işlemleri merkez toplantısında görüşülür. Bütün işlemler son derece şeffaftır. Yoksul bankaya gelmez, fakat banka yoksula gider. Eylül 2008 itibarıyla, Grameen’in 140,016 merkezi, 198,038 grubu ve 7,6 milyon civarında üyesi bulunmaktadır. Üyelerin % 97’sini kadınlar oluşturmaktadır. Grameen daima borçlularının maddi ve manevi imkânlarını göz önünde tutar. İhtiyaç durumuna göre kredilerini ve sürelerini genişletmektedir. Koşulları yerine getiren biri daha fazla da borçlanabilir.

Grameen problem çözme kültürünü destekler ve sürdürür. Kriz yönetiminde çalışanlarının ve müşterilerinin yaratıcı gücüne toplam güveni koyar. Güven, Grameen sisteminin temelidir.

Grameen, kredi ve tasarruf sahibidir. Kredilendirme programının tamamlayıcı bir bölümünü tasarrufla harekete geçirmeyi düşünür. Kredilendirme programı; temel krediyi, konut kredisini, üyelerin çocukları için yüksek öğrenim kredisini, küçük işletme kredisini, köy telefonu kredisini, Grameen ailelerinin mezun öğrencileri için işletme kredisini ve çaba gösteren üyeler için olan krediyi kapsamaktadır. Grameen aynı zamanda yaşam sigortasına ve kredi sigortasına sahiptir. Temel kredi süresi 3 aydan 3 yıla kadar değişebilir. Konut için kredi süresi 10 yıldır. Küçük işletme kredisi de 3 yıllık bir süre için verilir. Eğitim kredisi eğitim devam ettiği sürece devam eder. Grameen’de üyelerinin çocukları için burs programı vardır. Tüm gelir üretici kredi faaliyetlerini kapsayan temel kredi, toplam kredi portföyünün yaklaşık % 98’ini teşkil etmektedir.

42 üyeye ödenen ilk kredi miktarı 27 Dolardı. Eylül 2008 sonuna kadar toplu ödeme 7,4 milyar Doları buldu. Aylık ödeme 80 Milyon Dolardan daha fazladır. Eylül 2008’de kalan kredi miktarı 609,60 Milyon Dolar idi.

- be need based;
- be flexible; and
- have positive impact on the lives of its borrowers.

Grameen Bank provides loan without any collateral. It is a trust-based banking. It does not require any credit history or business experience for providing loans. Grameen has a revealed preference for the poorest women. It regards women as the effective agents of greater family welfare and social change.

For Grameen Bank, if one is poor, she is welcome, if one is poorer, she is more welcome and if one is the poorest she is most welcome to Grameen. In Grameen system, the bank goes to the poor. Its credit delivery and recovery mechanism is very client friendly and flexible. Repayment is made in weekly installments. It promotes social capital. The entire Grameen system is built on peer support with the framework of a five- member group and the broader framework of a centre. It develops leadership quality among its members through annual election of group and centre leaders, electing board members as the institute is owned by the borrowers.

In Grameen, all banking transactions take place at the centre meeting. All transactions are highly transparent. The poor do not come to the bank but the bank goes to the poor. As of September 2008, Grameen has 140,016 centers, 198,038 groups and about 7,6 million members. 97 % of its members are women.

Grameen has always taken into consideration the potential and capacity of its borrowers, their affordability and viability. It has developed loan products and terms according to their needs. One can borrow more and more as one grows in confidence, skills, and experiences and fulfill Grameen requirements.

Grameen promotes and maintains a problem-solving culture. It puts total trust in the creative potential of its staff and clientele in crisis management. Trust is the foundation of the Grameen system.

Grameen has both loan and savings products. It considers savings mobilization an integral part of its lending program. Its loan program includes basic loan, housing loan, higher education loan for member's children, micro enterprise loan, loan for village phone, business loan for graduate students of Grameen families and loan for struggling members. Grameen has also life and loan insurance products.

The period for the basic loan may vary from 3 months to 3 years. The period for housing loan is 10 years. Micro enterprise loan is also given for a period of up to 3 years, education loan is provided for the study period. Grameen has also scholarship program for the children of its members. The basic loan which includes all income generating loan activities constitutes about 98 percent of the

Grameen’de farklı tasarruf birikimleri de vardır. Bunlar Grameen emekli aylığı tasarrufları (Grameen Bankası üyeleri ve çalışanları için), kişisel tasarruflar (herkese açık), 7 yıl vadeli çifte mevduat (herkese açık), kredi sigortası tasarrufları fonu (Grameen Bankası üyeleri), aylık gelirle sabit vadeli mevduat (herkese açık) ve diğerleri (10 TAKA oranında haftalık zorunlu tasarruf, ilave Emeklilik Tasarruf Mevduatı = Grameen Pension Savings (GPS) v.s).

Grameen, üye olmayanlardan alınan 373 Dolar dâhil mevduat olarak 826 Milyon Dolardan fazlasını seferber etti (Eylül 2008). Kalan kredilerin yüzdelik olarak mevduatı % 136’dır. Grameen Bankası mevduatlar için çok cazip oranlar sunmakla birlikte sunulan asgari faiz % 8,5’dir ve maksimum oran % 12’dir.

Grameen her zaman gelişim ve kullanım için güçlendirilebilir bir mikro kredi programıdır. Banka, borçlulara uygun bir faiz oranında ödeme yapma imkânı tanır.

Yönetimde lükse kaçan harcamalar veya sistemdeki herhangi bir yetersizlikte borçluların daha fazla ödememesi konusunda uyarılarını sürdürür.

Profesör Muhammad Yunus’a göre mikro kredi programlarına odaklı yoksulluk % 10’a kadar olan piyasa oranı fazlasında fon maliyetine denk olabilen daha düşük bir faiz oranını sağlamalıdır. Muhammad Yunus yoksulluğu Yeşil Bölge olarak adlandırır. Fon maliyetinin üzerine % 10-15 eklenmesi suretiyle oluşan piyasaya Sarı Bölge denir. Eğer herhangi bir program Sarı Bölgeden daha yüksek bir faiz oranı sağlarsa Yunus’a göre onlar faizcilerin (tefecilerin) bölgesi olan Kırmızı Bölgede çalışırlar. Bu sosyal faydanın maksimizasyonu için değil kazancın maksimizasyonu içindir.

Grameen Bankasının belirlediği faiz oranı Bangladeş hükümetinin mikro kredi programları için belirlediği faiz oranından daha düşüktür. Hükümet programının faiz oranı tam olarak % 11’dir. Grameen temel kredileri ise yalnızca % 10’dur. Grameen Bankası’nın kredileri için gerçekte dört faiz oranı vardır; % 20 gelir getirici kredi (düşük bazda), % 8 konut kredisi, % 5 öğrenci kredisi ve çabalayan muhtaç durumdaki üyeler için serbest faizli krediler. Tüm faizler basit faizdir. Borçlulardan faiziyle toplanan miktar asıl miktarı asla geçemez. Grameen Bankası kâr edinir. 1983, 1991 ve 1992 yılları haricinde her yıl kâr elde etmiştir.

Grameen’in çabalayan üyeler programı çok özel bir programdır. Program derinleşen finansal katılımın bir örneğidir ve yalnızca dilenerek geçimlerini sağlayan muhtaçlar için olan bir programdır. Programın amacı dilenen muhtaçlara onurlu bir geçim kaynağı bulmalarına yardımcı olmak üzere mali hizmetler sunmak, düzenli olarak Grameen Bankası üyelerinin çocuklarını okullara göndermek ve mezun etmektir. 100.000 kişiden fazla dilenen muhtaç programa iştirak ettiler ve halen birçoğu dilenmeyi bırakmışlardır.

total loan portfolio.

The first disbursement of Grameen loan was US\$ 27 to 42 members. The cumulative disbursement by the end of September 2008 stood at US \$ 7.4 billion. The monthly disbursement is more than US \$ 80 million. The amount of loan outstanding was US \$ 609,60 million in September 2008.

Grameen has different kinds of savings products. These are Grameen Pension Savings (GPS) (for Grameen Bank members and staff), personal savings (open to all), double in 7 years-term deposits (open to all), loan insurance savings fund (Grameen Bank members), Fixed Deposit with monthly income (open to all) and others (like weekly compulsory saving at the rate of TAKA 10, additional GPS etc.).

Grameen has mobilized more than US\$ 826 Millions as deposits including US\$ 373 Millions from non-members (Sept. 2008). The deposit as a percentage of outstanding loans is 136 percent. Grameen Bank offers very attractive rates for deposits. Minimum interest offered is 8,5 percent and maximum rate is 12 percent.

As Grameen is always for developing and operating a sustainable microcredit program, it charges the borrowers an affordable interest rate. It remains cautious to avoid changing a price which makes the borrowers pay for any inefficiency of the system or luxury of its management.

According to Professor Muhammad Yunus, poverty focused microcredit programs should charge a lower rate of interest which may be equal to the cost of funds at the market rate plus up to 10 percent. He calls it Green Zone. It may be in the Yellow Zone as well which equals the cost of funds plus 10 to 15 percent. If any program charges an interest rate higher than the Yellow Zone, they operate in the Red Zone, which according to Professor Muhammad Yunus is the territory of the moneylenders. This is for maximizing profit and not for maximizing social benefit.

The interest rate Grameen Bank charges for its loans is lower than the rate of interest the government of Bangladesh has fixed for government run microcredit programs. The interest rate for government program is 11 percent flat. It is only 10 percent flat for Grameen basic loans. There are in fact four interest rates for loans from Grameen Bank: 20 percent (declining basis) for income generating loans, 8 percent for housing loan, 5 percent for student loan and interest free loans for struggling members who are beggars. All interests are simple interest. The amount collected from the borrowers in interest can never exceed the principal amount. Grameen Bank earns profit. It has earned profit every year except in 1983, 1991 and 1992.

Çabalayan üyeler programının temel özellikleri:

- 1) Grameen Bankasının mevcut kuralları dilenerek geçinmek zorundaki üyeleri yoksullaştırmak için uygulanmaz; onlar kendi kurallarını oluştururlar.
- 2) Tüm krediler serbest faizlidir. Krediler çok uzun süre için olabilir. Geri ödemede taksitlendirmeler oldukça küçüktür.
- 3) Muhtaç durumdaki dilencilikle geçinen üyeler herhangi bir ücret ödemeksizin yaşam sigortası ve kredi sigortası programları altında korunmaktadır.
- 4) Gruplar ve merkezler muhtaç durumdaki dilencilikle geçinen üyelerin koruyucuları olmaya teşvik edilmektedir.
- 5) Çabalayan üyeler dilenmeyi bırakmak zorunda değiller, ancak kapıdan kapıya veya dilenilen yerde yaygın tüketim maddelerini satmak gibi ilave gelir artırıcı faaliyetleri yapmak için teşvik edilmektedir.

Grameen Bankası merkezi olmayan bir sistem geliştirdi. Karar vermedeki gücü ve yetkileri her zaman daha düşük seviyedeki bölge bürolarına, şubelere, merkezlere ve gruplara tanımaktadır. Şeffaf bir sistemde çalışmakta ve böylece her şey görülebilmektedir. Banka katılımcı bir süreci takip etmektedir.

Grameen tüm faaliyetlerini sürekli olarak gözlemlemektedir. Hatta faaliyetlerine leke bulaştırmama adına sistemin uzak ve karanlık köşelerine dahi ulaşmaya çalışır, bu anlamda güçlü bir Yönetim Bilgi Sistemi (YBS) geliştirmiştir. Tüm şubelerinde bilgisayar mevcuttur.

Grameen organize olan iyi bir iç denetim sistemine sahiptir. Her düzeydeki büroların finansal ve yönetsel denetimini yapmaktadır.

Grameen insan haysiyetine ve değer oluşturmaya inanmaktadır. Kendine saygı, kendine güvenme, kendini keşfetme, uyum, iş ve disiplinin öğretileri Grameen sisteminde çok önemlidir.

Grameen sadece yoksula sağlanan finansal hizmetler ile ilgili değil, aynı zamanda onların yaşam kalitesini geliştirmeleriyle de ilgilidir. Grameen kredisi kendi içinde bir son değildir. Yoksulluğu bitirmek anlamındadır. Yoksulluk düzeyini değerlendirmek için üyelerin kendilerince alınan 16 karar ve 10 temel gösterge bunun örnekleridir. Son bir rapora göre; Grameen üyelerinin % 65'i şimdiden yoksulluk sınırını geçtiler.

Grameen, rekabeti teşvik etmek ve sürdürülebilir çalışmanın hedeflerine ulaşmak ve yoksulluğu hafifletmek için yönetimindeki ni tanıttı. Sistem; finansal ve sosyal performansın ölçülmesini ve sistemin daha yüksek düzeydeki gelişmelere yönlendirilmesi konusunu içermektedir.

The struggling members program of Grameen is a very special program. It is an example of deepening financial inclusion. It is a program for beggars only. The objective of the program is to provide financial services to the beggars to help them find a dignified livelihood, send their children to schools and graduate into becoming regular Grameen Bank members. More than 100.000 beggars have already joined this program and many of them already left begging.

Basic features of the struggling members program are:

- 1) Existing rules of Grameen Bank do not apply to beggar members; they make up their own rules.
- 2) All loans are interest-free. Loans can be for very long term. To make repayment, installments very small.
- 3) Beggar members are covered under life insurance and loan insurance programs without paying any cost.
- 4) Groups and centers are encouraged to become patrons of the beggar members.
- 5) Struggling Members are not required to give up begging, but are encouraged to take up additional income-generating activities like selling popular consumer items from door to door, or at the place of begging.

Grameen Bank has developed a decentralized system. It always delegates decision making power and authorities to the lower level zonal offices, area offices, branches, centers and groups. It operates a transparent system so that everything remains visible. It follows a participatory process.

Grameen monitors all its activities continuously and thoroughly. It tries to reach out even to the remote and dark corners of the system to keep them clean. It has developed a strong Management Information System (MIS). All its branches are computerized.

Grameen has a well-organized Internal Audit System. It conducts both financial and management audit of its offices at all levels.

Grameen believes in human dignity and value building. The principles of self-esteem, self-confidence, self-discovery, self-reliance, unity, work and discipline are very important in the Grameen system.

Grameen is not only interested in providing financial services to the poor but it is also interested in improving the quality of their lives. Grameen credit is not an end in itself. It is a means to end poverty. The 16 decisions taken by the members

5 Yıldız Yeşil, Mavi, Mor, Kahverengi ve Kırmızıdır. Bunlar, özel bir görevin % 100 başarısı için şubelere ve çalışana temin edilmektedir. Yeşil yıldız % 100 geri ödeme için, Mavi yıldız kazanç elde etmek için, Mor yıldız otofinansman için, Kahverengi yıldız okuldaki tüm çocuklar için ve Kırmızı yıldız yoksulluğun dışında hareket eden tüm üyeler içindir.

Sonuç

Eğer insanları amacın ve gelişimin aracı olarak düşünürsek ve eğer gelişimle nüfusun alt kesimde kalan yarısının yaşamlarında olumlu bir değişimi anlayacak olursak finansal katılıma hak ettiği ilgiyi vermemiz gerekir.

Yoksulluktan gelen insanlara yardım eden Grameen Bankası'nın başarısı, onun mikrokrediye bir insan hakkı olarak yaklaşmasından gelmektedir. Eğer bu hak kabul ettirilebilirse yeterli kurumsal, finansal ve hukuki adımların dikkatlice atılması suretiyle mikrokredi programlarının mikrofinansı içerecek şekilde büyümesi, yoksulluğun olmadığı bir dünyanın kurulmasına yol açacaktır.

themselves and 10 indicators to assess the poverty level are the examples of this. According to a recent report 65 percent of Grameen members have already crossed the poverty line.

In order to encourage competition and achieve the objectives of sustainable operation and poverty alleviation. Grameen has introduced 5 stars system in its management. It examines both financial and social performance and leads the system to higher level growths.

The 5 stars are Green, Blue, Violet, Brown and Red. These are provided to branches and staff for 100 percent achievement of a special task. The green star is for 100 % repayment, the Blue is for earning profit, the Violet is for self-financing, the Brown is for all children in school and the Red is for all the members moving out of poverty.

Conclusion

If we consider people as both the end and the means of development and if by development we mean a positive change in the lives of the bottom half of the population we must give due attention to the financial inclusion.

The success of Grameen Bank in helping poor come out of poverty can be attributed to its focus on providing microcredit as a human right. If this right is established and if adequate institutional, financial and legal steps are taken with due diligence to create an enabling environment to help microcredit programs grow for an inclusive microfinance, it will pave the way for building a poverty free world.

BÖLÜM III

Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi ve Diğer Girişimler

1) Danone’nin Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğu Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi Girişimleri

Serpil TİMURAY, DANONE Türkiye Genel Müdürü

Bernard GIRAUD, DANONE Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Sorumluluk Projeleri Müdürü

2) Avrupa’da Mikro kredi: Mikro kredi Üzerine Yapılan bir Çalışmadan Bazı Yansımalar

Prof. Louisa BRUNORİ, Bolonya Üniversitesi

Shamimur RAHMAN, C.I.R.I.G Müdürü

3) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam

Aziz YILDIRIM, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü

4) Düzenleyici Otorite Perspektifinden Mikro kredi

İsmail ERDEMİR, BDDK Başkan Yardımcısı

CHAPTER III

Microcredit and Other Initiatives Towards Eradication of Poverty in Turkey and in the World

1) Microcredit Initiatives of Danone Towards Eradicating Poverty in Turkey and in the World

Serpil TİMURAY, DANONE's Director General, Turkey

Bernard GIRAUD, DANONE's Sustainable Development and Social Responsibility Projects Dir.

2) Microcredit in Europe: Some Reflections from a Research on Microcredit

Prof. Louisa BRUNORİ, Bologna University

Shamimur RAHMAN, C.I.R.I.G Director

3) Employment, Support and Projects Conducted by the General Directorate of Social Aid and Cooperation

Aziz YILDIRIM, Director General of Social Aid and Cooperation

4) Microcredit from a Regulating Authority's Perspective

İsmail ERDEMİR, Vice President, Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA)

1. DANONE'nin Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikrokredi Girişimleri

Serpil TİMURAY, DANONE Türkiye Genel Müdürü

Bernard GIRAUD, DANONE Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Sorumluluk Projeleri Müdürü

ÖZET

Misyonu gıda yoluyla insan hayatının tümüne katkıda bulunmak olan Danone Grubu, sağlıklı gıda üretiminde en başarılı şirketlerden birisi olup 5 kıtadaki 120 ülkede faaliyet göstermektedir. Danone Grubu gıda ile ilgili çeşitli sektörlerde rekabet etmekte ve sağlıklı gıda pazarında liderlik rolü üstlenmektedir. Danone Grubu, misyonu ile uyumlu bir şekilde çeşitli sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, Danone Grubunun vizyonu, hedefleri ve gerçekleştirdiği sosyal sorumluluk projelerindeki amaçları ele almaktadır.

1. Microcredit Initiatives of Danone Towards Eradicating Poverty in Turkey and in the World

Serpil TİMURAY, DANONE's Director General, Turkey

Bernard GIRAUD, DANONE's Sustainable Development and Social Responsibility Proj. Dir.

ABSTRACT

Groupe Danone whose mission is to contribute to the people in their whole life through nourishment is one of the most successful organizations producing healthy food, operating in five continents and in 120 countries. Groupe Danone competes in several foods related industries and places itself in a leadership position in healthy food market. In accordance with its mission, Groupe Danone initiated several social responsibility projects to contribute to the economic and social development. This study focuses on the scope, targets and aims of social responsibility projects initiated by Groupe Danone.

1. DANONE'nin Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi Girişimleri

1) Giriş

Dünyada mümkün olan en fazla sayıda insanın sağlığına tüm hayatları boyunca beslenme yolu ile katkıda bulunma misyonu ile faaliyet gösteren Groupe Danone, dünyanın en başarılı sağlıklı gıda firmalarından biri konumundadır. 5 Kıtada ve 120'yi aşkın ülkede faaliyet gösteren Groupe Danone, sağlıklı gıda pazarındaki lider pozisyonunu sırasıyla; Taze sütü ürünler (dünya sıralamasında birinci); İçecek (ambalajlı su kategorisi dünya sıralamasında ikinci); Bebek beslenmesi (dünya sıralamasında ikinci); Medikal Beslenme (dünya sıralamasında üçüncü) olmak üzere dört ana iş kolunda sürdürmektedir.

Groupe Danone misyonu paralelinde, ekonomik gelişme ve başarıyı, toplum ve insana faydalı olan sosyal gelişim programlarıyla beraber elde etme prensibi doğrultusunda, sürdürülebilir gelişimi sağlamak adına ekonomik ve sosyal açıdan fayda sağlayan pek çok sosyal sorumluluk projesine imza atmaktadır.

2. Muhammad Yunus ve Groupe Danone'den Benzersiz İş Modeli: Grameen Danone Foods

Groupe Danone'nin gıda aracılığıyla olabildiğince insana sağlık ulaştırmak misyonuna yönelik büyük ve yenilikçi bir iş modeli olan Grameen Danone Foods, Bangladeş'te düşük gelirli ve besin eksikliği bulunan nüfusun, günlük sağlıklı beslenme ihtiyacının karşılanmasını ve yoksulluğun hafifletilmesini hedefleyen Nobel ödüllü Bangladeşli iktisatçı Muhammad Yunus'un kurucusu olduğu Grameen Bankası ile Groupe Danone'nin ortak girişimidir.

Bu benzersiz girişim, Groupe Danone'nin sağlıklı gıda konusundaki uzmanlığı ile yoksulluk ve ekonomik gelişme için mikro kredi konusunda uzman Grameen Bank tarafından kurulan Group Grameen'in uzmanlıklarını birleştirmeyi hedeflemiştir.

Ekim 2005 tarihinde Groupe Danone CEO'su ve Yönetim Kurulu Başkanı Frank Riboud ve Muhammad Yunus'un tanışmaları ile temeli atılan Grameen Danone Foods iş yaratmak amacıyla oluşturulmuş sosyal bir iş modeli ve kâr marjını artırmanın aksine, kayıp yaratmadan halkın çıkarları için hareket eden bir girişimdir.

Başlangıç olarak, herkesin satın alabileceği bir sütü ürünün lansmanına odaklanan Grameen Danone Foods, Bangladeşli çocukların beslenme ihtiyacını karşılamak, süt ve ihtiyaç duydukları vitamin ve mineralleri (demir, çinko, kalsiyum v.b.) ihtiva eden besin öğelerini sağlayarak onların sağlıklı gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla "Shoktidoi" isimli sütü ürünü GAIN (İyileştirilmiş Beslenme

Global İttifakı)'ın iş birliği ile özel olarak geliştirilmiştir. Grameen Danone Foods'un ilk fabrikası bu ürünün üretimi için Kasım 2006'da Bogra'da faaliyete geçmiştir.

Grameen Danone Foods'un başlıca amaçlarından bir tanesi yerel iş faaliyetlerini teşvik ederek, tarım sanayiinde, satış ve dağıtımda dolaylı olarak istihdam yaratmaktır. Girişimin uzun dönemli başarısı için projede rol alacak yerel halka uygun mikrokredi çözümleri getirilmesi ve profesyonel eğitim verilmesi esastır. Grameen Danone Foods, her iki şirketin ana değerlerinde yansıtıldığı gibi, yerel çevreyi korumayı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik etmeyi taahhüt etmektedir. Bu doğrultuda, çevreye daha dost paketlerin üretilmesi için öncü tekniklerin kullanılması da esastır.

Grameen Danone Foods fabrikasında üretilen "Shoktidoi" isimli sütlü ürün inek sütü, hurma şerbeti ve şekerden üretilmektedir. Çocukların sağlıklı büyümesi ve kemik gelişimi için gerekli kalsiyum ve proteinin doğal kaynağı olmasının yanı sıra içindeki canlı ferment kültürleri ile ishal nöbetlerinin şiddetini ve süresini azaltmaya yardımcı olur. Besin öğeleri ile zenginleştirilmiş Shoktidoi, 80 gramlık bir kâse ile çocukların günlük A vitamini, demir ve çinko ihtiyacının % 30'unu karşılayabilmektedir.

"Shoktidoi" nin hammaddelerinin, Grameen Bank'dan mikrokredi olarak küçük işletmeler geliştiren çiftçiler tarafından tedarik edilmesi esastır. Söz konusu çiftçilere ürünlerinin verimini ve kalitesini arttırmak amacıyla Grameen Danone tarafından sık aralıklarla uzman yardımı sağlanmaktadır. Taraflar arasındaki sözleşme ile çiftçilere tüm sene boyunca sabit fiyat garantisi verilerek, yerel tedarik sayesinde hammadde maliyetlerinin azaltılması, yakıt tüketiminin minimize edilmesi, yerel toplumların gelişmesinin teşvik edilerek kırsal göç ile mücadele edilmesi hedeflenmektedir.

Bogra'da kurulan fabrika, makineden çok yerel iş gücüne dayalı olarak tasarlanmış olup bu sayede istihdam yaratmayı amaçlamaktadır. Kuruluş tarihinden itibaren 4 sene içinde full kapasite çalışacak fabrika ile 50'ye yakın işçiye tam zamanlı iş fırsatı sağlanması söz konusudur. Ürünlerin ambalajı ise aynı amaca uygun olarak geri dönüşümlü malzemeden elde edilecektir.

Ürünlerin dağıtımı ise, Bogra Fabrikasının 30 km. çapındaki alanda Bangladeşli kadınların oluşturduğu bir ağ tarafından organize edilmektedir. Bangladeşli kadınlar da bu iş kolunun parçası olarak, "kapıdan kapıya satış" yöntemiyle satışları her ürün için komisyon almaktadır. Bu işleyiş sayesinde 30 km. çapındaki bölgede bulunan yaklaşık 1,600 kadar insana istihdam alanı hedeflenmektedir. Grameen Danone Foods'un bu ilk uygulamasının sonucunda, yerel topluluklarda 1000'den fazla insana tarım, hayvancılık ve satış alanlarında istihdam yaratılması beklenmektedir.

Grameen ve Danone, projenin toplumsal etkisini artırmak amacıyla Grameen

Danone Foods'dan gelen sermaye maliyeti sonrası kalan kârı, tekrar yatırıma aktararak, 50 fabrika hedefi ile bu benzersiz iş modelinin çoklu yerel açılımını amaçlamaktadır.

3. Danone Dünyasından Diğer Örnekler

Groupe Danone, bilgi birikimini ve tecrübesini kullanarak, birçok ülkede yoksul insanların beslenme ihtiyacını karşılayacak tek ürün üretmektedir. Ülke yapılarına özgü geliştirilen dağıtım ve satış yöntemleri ile ürünün ulaşılabilirliği artırılmaktadır. Güney Afrika'da yoksul ve yoğun vitamin ihtiyacı bulunan Afrikalı çocuklar için vitaminli içecek üretmekte ve bölge yapısı sebebi ile dağıtım bakkallar yerine kapı kapı dolaşıp ürünü satan anneler aracılığı ile yapılarak istihdama katkı sağlanmaktadır. Polonya'da ise açlık sınırının altında yaşayan halkın yüksek oranlarda olması noktasından hareket edilerek yoksul halk için geliştirilen süt bazlı soğuk çorba ürünü üretilmektedir. Bangladeş'te kurulan Grameen Danone Food girişimi aynı misyona hizmet etmektedir.

4. Danone'nin Türkiye'de Yoksulluğu Azaltmaya Yönelik Girişimleri

Danone Türkiye, 1998'den bu yana Danone Tikveşli A.Ş. ile Türkiye'de sütlü ürünler sektöründe yerleşik olarak faaliyet göstermekte, Türkiye'de Lüleburgaz ve Gönen'deki fabrikalarında % 100 yerli üretim yapmakta, Danino, Danette, Activia, Danone Doğal, Tikveşli, Birtat markalarından oluşan sağlıklı, lezzetli ve geniş ürün yelpazesi ile tüketicilerine hizmet vermektedir.

Danone Türkiye mümkün olan en fazla sayıda insanın sağlığına beslenme yolu ile katkıda bulunma misyonu çerçevesinde yoksulluk ve yetersiz beslenmeye yönelik yaklaşımını “düşük gelirli ve beslenme yetersizliği olan nüfusu, ihtiyacına uygun sağlıklı besinlere kavuşturarak, yoksulluğun beslenme üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması” olarak tanımlamaktadır. Bu yaklaşımı çerçevesinde üç ana proje gerçekleştirmektedir.

Danone Köyde Sağlıklı Süt Üretim Modeli: Türkiye'deki çiğ süt üretiminin büyük bölümü (sayıca yaklaşık % 85) 1-9 baş hayvanı olan “küçük işletmeler” tarafından yapılıyor. Yapılan bu üretimin, genel olarak kalite, hijyen, verimlilik açısından düşük ve profesyonellikten uzak olması sebebiyle, geçim kaynağı sütçülük olan bu üreticiler yeterince para kazanamamaktadır.

Danone Tikveşli, bu problemleri aşabilmek için, küçük ölçekli bu işletmelerin profesyonel bir çiftlik modeli ile çalışarak kaliteli, verimli, karlı ve sürdürülebilir üretim yapabilmeleri için Türkiye'de “Köyde Sağlıklı Süt Üretimi” temasıyla yepyeni bir model oluşturmuştur. Bu modeli, Tarım Bakanlığı, üretici birlik ve kooperatifler, finans kurumları, tedarikçileri ve üniversitelerin ortak çalışması ile hayata geçirmiş bulunmaktadır.

Bu model ile:

- Danone Tikveşli, köy kooperatiflerine uygun kredi, teknik ve ekipman desteğinin verilmesinde aracı olup danışmanlık yapmakta,
- Süt sağım ve soğutma işlemlerini üstün teknoloji ile bir araya getiren, Merkezi Sağım Ünitesi & Soğutma Sistemi kurulmasını, böylelikle köylünün ahırındaki kötü sağım koşullarından kurtulmasını, AB standartlarında kaliteli ve hijyenik süt üretilmesini sağlanmakta,
- Hayvan yeminin kaliteli ve ideal içerikte olmasını garanti etmek ve köylünün yem maliyetlerini azaltmak amacıyla sağım merkezinin yanına Merkezi Yem Ünitesi kurulmakta,
- Sağılan ineklerin sağlık kontrollerini, tedavilerini ve izlemelerini sağlamak için sağım merkezinde bir veteriner aracılığı ile hayvan kontrolü ve kayıt sistemi uygulaması yapılmakta,
- Köylüleri üretim, hijyen, hayvan besleme ve sağlık izleme konularında bilinçlendiren eğitimler düzenlenmektedir.
- Bu model ile üretime başlayan köy kooperatiflerine Danone Tikveşli tarafından süt alım garantisi verilmekte,
- Süt alım garantisi yanında kaliteli süt üretimini garanti eden bu model ile üreticilere Danone Tikveşli tarafından kalite primi verilerek, gelirlerinin % 20'ler seviyesinde artırılması hedeflenmektedir.

Modelin ilk örneği, Mayıs 2008'de Kırklareli'ne bağlı Yeniköy'de hayata geçirilmiştir ve çok kısa sürede süt kalitesi, verimlilik, köylü gelir artışı konularında çok önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bugün Türkiye'de 6 köyde kurulan bu modelin yaygınlaştırılması için Danone Tikveşli yatırımlarına devam etmektedir.

Gıda Bankası Pilot Uygulaması: Yoksul bölgelerdeki halkımız, beslenmelerinde gerekli olan sütlü ürün ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Danone Tikveşli, bu problemin çözümüne destek için tüketim şartlarına uygun satış/üretim fazlası sütlü ürünlerin, Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) Gıda Bankası Beykoz Şube'si işbirliği ile bölgedeki ihtiyacı olan yoksul halka dağıtılmasını sağlamaktadır. 2007 yılından bu yana yaklaşık 40.000 kişiye sütlü ürün dağıtılmıştır.

Doğu Anadolu Bölgemizde Çocuklarımızın Sağlıklı Beslenmesine Yönelik Özel Projemiz: Bölgede yoksulluk sebebi ile beslenme yetersizliğinin çözümüne destek amacıyla, Danone Tikveşli'nin Ca miktarı yüksek ve D vitamini ile zenginleştirilmiş taze peynir ürünü Danino, Şubat 2007 itibarıyla bölgede özel fiyatla 25 Kuruşa satılmaktadır. Şubat 2007'den bugüne % 24 oranında daha fazla hane (ayda yaklaşık 300.000 hane) D vitaminli bu sütlü ürünü tüketebilmektedir.

2. Avrupa’da Mikro kredi: Mikro kredi Üzerine Yapılan Bir Araştırmadan Bazı Yansımalar

Prof. Luisa BRUNORI, Bolonya Üniversitesi
Shamimur RAHMAN, C.I.R.I.G. Müdürü

ÖZET

Mikro kredi bugüne gelene kadar oldukça gelişmiştir. Dünyadaki 150 milyondan fazla insan mikro krediden yararlanmaktadır. Çoğunlukla Asya, Afrika ve Latin Amerika gibi “gelişmekte olan ülkeler”de yaşayan ve açlıkla mücadele eden fakir insanlar için bir hayatta kalma aracı olarak kullanılmaktadır. Yoksulluğun sosyal dışlanma olarak görüldüğü “gelişmiş ülkeler”de ise, sosyal içermeyi ve sosyal bağların kuvvetlenmesini kolaylaştıran bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, sembolik önemi olan iki farklı ülkenin iki alandaki görünümünün altını çizmek istiyoruz: Norveç ve Bangladeş.

2. Microcredit in Europe: Some Reflections from a Research on Microcredit

Prof. Luisa BRUNORI, Bologna University
Shamimur RAHMAN, C.I.R.I.G. Director

ABSTRACT

Microcredit in the world has developed a lot till now. In fact, in the whole world more than 150 million people are beneficiaries of it. In the so called “developing countries” like Asia, Africa, Latin America it is operated mostly in rural areas for the means of survival for poor people who die out of starvation there. In the so called “developed countries” where poverty appears through social exclusion microcredit is used as an instrument to facilitate social inclusion and the valorisation of social links. We want to underline here, the presence in both areas of two special countries that are emblematic in this discussion: Norway and Bangladesh.

Avrupa’da Mikro kredi:

Mikro kredi Üzerine Yapılan Bir Araştırmadan Bazı Yansımalar

1. Giriş

Mikro kredi, bugüne gelene kadar oldukça gelişmiştir. Dünyadaki 150 milyondan fazla insan mikro krediden yararlanmaktadır. Çoğunlukla Asya, Afrika ve Latin Amerika gibi “gelişmekte olan ülkeler”de yaşayan ve açlıkla mücadele eden fakir insanlar için bir hayatta kalma aracı olarak kullanılmaktadır. Yoksulluğun sosyal dışlanma olarak görüldüğü “gelişmiş ülkeler”de ise sosyal içermeyi ve sosyal bağların kuvvetlenmesini kolaylaştıran bir araç olarak kullanılmaktadır.

Biz burada bu tartışmada sembolik önemi olan iki ülkenin iki alandaki görünümünün altını çizmek istiyoruz: Norveç ve Bangladeş. Bunun nedeni kalkınma üzerine olan tüm karşılaştırmalı çalışmalarda Norveç’in en zengin ülkelerden Bangladeş’in de en yoksul ülkelerden biri olarak görünmesidir!

Norveç’de farklı mikro kredi deneyimleri vardır; bunlardan bir tanesi Lofoten Adaları’nda gerçekleşmiştir ve o bölgelerdeki yerel halka yönelik olarak düşünülen ve Norveç Merkezi Hükümeti İnovasyon Birimi’nin bir girişimi olarak başladığı için oldukça ilginç bir örnektir.

Aslında, ekonomisi balıkçılığa dayanan ve doğal güzellikleri ile dünyanın en güzel yerlerinden biri olarak kabul edilen Lofoten Adalarında kadınlar yeterli iş olmadığı için bu bölgeyi terketme sürecindeydiler. Gerçekten de mikro kredi gerçek bir başarıdır. Mikro kredi uygulamasında yer alan kadınlar bunun için hala istekli ve bunu gerçekleştirenlere derin bir minnet duygusu taşımaktadırlar.

Lofoten Adalarında mikro krediye bağlı olarak birçok küçük aktivite gelişmiştir ve sosyal bağlara dayanan turizm canlanmıştır. Böylece mikro kredi ile yöre halkı ve ziyaretçilere fayda sağlayan sosyal bir sistem yeniden inşa edilmiş oldu. Değerli sonuçlar elde edildiği çok açıktır.

Bangladeş’teki Grameen deneyiminde neler olduğunu hepimiz biliyoruz. Bir sosyal ve ekonomik kalkınma ile çoğunluğunu kadınların oluşturduğu 7,5 milyon kişi kendilerini ve ailelerini yoksulluk sınırından kurtarmışlardır!

Lofoten Adaları ve Bangladeş’i bir araya getiren şey önemli bir insanlık deneyimidir. Şöyle ki, “onlar ilginç bir şekilde tek boyutlu varlıklar değil, çok boyutlu varlıklardır (entities) ve gerçekten çok renklidirler. Duyguları, inançları, öncelikleri ve davranışları o kadar değişiktir ki, onlardan üç temel rengi değişik oranlarda karıştırarak milyonlarca renk ve ton üretebilecek varlıklar olarak doğru bir şekilde tanımlayabiliriz” (M. Yunus 2006).

Bu çeşitlilik, insanlığın ekonomik kalkınmaya tanıklık edebileceğinin bir göster-

Microcredit in Europe: Some Reflections from a Research on Microcredit

1. Introduction

Microcredit in the world has developed a lot till now. In fact, in the whole world more than 150 million people are beneficiaries of it. In the so called “developing countries” like Asia, Africa, Latin America it is operated mostly in rural areas for the means of survival for poor people who die out of starvation there. In the so called “developed countries” where poverty appears through social exclusion microcredit is used as an instrument to facilitate social inclusion and the valorisation of social links.

We want to underline here, the presence in both areas of two special countries that are emblematic in this discussion: Norway and Bangladesh. The reason for that stands on the fact that in all comparative studies on development Norway appears to be one of the richest country in the world while Bangladesh amongst the poorest! In Norway there are two experiences; one of them, the first one, is based in the Lofoten Islands and is a very interesting case study as it started through the action of an Agency of the Central Government, Innovation Norway, aiming at facilitating the local people presence in those areas.

In fact, in Lofoten Islands which is considered to be one of the most beautiful places in the world from a naturalistic point of view based on fishing economy, women were in the process to abandon those places for lack of work. As a matter of fact, Microcredit has been a real success. Women involved are still enthusiastic for the experience that have done and feel a deep sense of gratitude towards the inventor. A lot of small activities have been developed and, at the same time a lot of relations that have become the social net on which a flourishing tourism has been developed as well.

So that on the basis of a social system re-invented through microcredit, a lot of activities have been activated for the benefit of the local inhabitants and the visitors. The virtuous consequences are evident. We all know what happened in Bangladesh and in the Grameen experience. Something very similar in terms of social development that has gone increasing together with the economic one and more than 7.500.000 people, mostly women have overcome the poverty line for them and their families!

What puts together Lofoten Islands and Bangladesh, is the humanity of the experience. It corresponds to an idea of human beings that is “not one dimensional entities, they are excitingly multi dimensional entities and indeed very colourful. Their emotions, beliefs, priorities, behaviour patterns vary so much that they can be more aptly described by drawing analogy with producing millions of colours and shades by mixing three basic colours in varying proportions” (M. Yunus, 2006). It is a demonstration that humanity has been able to witness economic development. As a consequence, we probably can say from the beginning that

gesidir. Sonuç olarak, daha en baştan söyleyebiliriz ki, maddi olanla maddi olmayan arasında bir çelişki yoktur, her biri diğerine eşit şekilde ihtiyaç duyduğu için tersi doğrudur. Yaratıcılık, eklenmesi gereken diğer bir sözcüktür. Özellikle Norveç ve Bangladeş'te yer alan Grameen kadınlarının hikâyelerini biliyorsanız yaratıcılık kavramı daha iyi anlaşılabilir. Özellikle girişimciliklerini geliştirebildikleri için tatmine ulaşmaları, birbirlerine karşılıklı destek olarak kazan-kazan döngüsü fikri çerçevesinde ve kendisini geliştirmiş bir grup içerisinde yardımlaşma anlamında her iki yerde de benzer davranışları görebiliriz.

2. Avrupa'da Bir Araştırma

"Mikrokredi" sözcüğü yetmişlerden önce yoktu. Artık kalkınmacılar arasında çok kullanılan bir moda kelime (buzz-word) olmuştur. Süreç içinde sözcük herkes için her anlama gelmiştir. Artık hiç kimse şaşırılmamaktadır. Eğer, biri "mikrokredi" sözcüğünü tarım kredisi veya kırsal alan kredisi veya kooperatif kredisi veya tüketici kredisi veya tasarruf ve kredi kurumlarından alınan kredi veya kredi kooperatiflerinden alınan kredi veya borç para verenlerden alınan kredi anlamında kullanırsa. Biri mikrokreditinin bin yıllık tarihi veya yüzyıllık tarihi olduğunu iddia ettiğinde kimse bunu tarihsel bilginin ilginç bir parçası olarak anlamıyor. Bence bu birçok yanlış anlamalara neden oluyor ve mikrokredi hakkındaki tartışmalarda karışıklık yaratıyor. Gerçekten kimin ne hakkında konuştuğunu bilmiyoruz (M. Yunus, 2008).

Avrupa'da mikrokredi çok gelişti ancak bilinmesi kolay olmayan şey bunun nasıl olduğudur. Eğer mikrokreditinin bazı unsurlarını derinleştirmeyi denersek Bangladeş deneyimi ile karşılaştırılınca birçok farklılık bulabiliriz. Avrupa'da mikrokreditinin nasıl işlediğini açıklayan Avrupa Mikrofinans Ağı'ndan İspanya'da faaliyet gösteren Nantik Lum Vakfı tarafından yapılan bazı araştırmaları takip ettik. Çalışma bazı parametrelerle geliştirilmiştir. Sonuçlar belkide neyi görmenin mümkün olduğundan çok neyin söylenmediği ve neyi anlamının mümkün olmadığı ile ilgilidir.

Bu çalışma, mikrokrediyi anlamak için enstitülerin, prosedürlerin, hedef insanların ve diğerlerinin yapılarıyla ilişkili birkaç parametre kullanılarak yapılmıştır. Bu araştırma için irtibata geçilen mikrokredi kuruluşu sayısı 208'dir. Elbette biz Avrupa'da aktif olarak rol oynayan mikrokredi kuruluşu toplam sayısının 208 olduğu hakkında bir kanıtı sahip değiliz. Bu toplam 208 sayısının arasında sadece 94 tanesi, burada bizim atıfta bulunacağımız verilere cevap vermiş durumdadır. Bu durumda irtibat kurulanların % 45'i cevap vermiş durumdadır.

Bolonya Üniversitesi'nde faaliyet gösteren Uluslararası Mikrofinans Gözlemevi (Microfinance International Observatory (M.I.O.)) tarafından gerçekleştirilen bu araştırmanın dışında bu araştırmayı kapsayan, genel anlamda toplanan verilerde olayın karmaşıklığının yeterince gösterilmediğini düşünüyoruz.

there is no contradiction between tangible and intangible, the opposite is true as both need reciprocally one another.

Creativity is another key word that has to be added and it is understandable particularly if you can listen to the tales of the Grameen women involved both in Norway and in Bangladesh. In both places we can see similar attitudes especially those related to the great satisfaction in having been able to recuperate their entrepreneurship “capabilities” and reciprocal support and help through the group developed according to the idea of a win-win virtuous circle.

2. A Research in Europe

There are many ways in which microcredit (MC) has been interpreted. The word “microcredit” did not exist before the seventies. Now it has become a buzz-word among the development practitioners. In the process, the word has been imputed to mean everything to everybody. No one now gets shocked if somebody uses the term “microcredit” to mean agricultural credit, or rural credit, or cooperative credit, or consumer credit, credit from the savings and loan associations, or from credit unions, or from money lenders. When someone claims microcredit has a thousand year history, or a hundred year history, nobody finds it as an exciting piece of historical information. I think this is creating a lot of misunderstanding and confusion in the discussion about microcredit. We really don’t know who is talking about what (M. Yunus, 2008).

In Europe MC is very much developed but what is not easy to know is that how it is developed, we have some vague ideas that if we try to deepen several aspects of it we found a lot of differences compared to the experience in Bangladesh. We have followed a research done by Nantik Lum by European Microfinance Network which describes how MC works in Europe. The research has been developed through several parameters. The outcome is of great interest probably more for what is not said or impossible to understand than from what has been possible to see.

The work has been done to understand Microcredit through several parameters related to the structure of the Institutions, the procedures, the target people and others. There are 208 Microcredit Institutions that have been contacted for this research. However, we do not have evidence that the total number of Microcredit Institutions actually acting in Europe is 208. Amongst this total number of 208, only 94 responded to research study which means that all the data that we will refer to here, in this discussion correspond only to 45 % of the lenders contacted.

Out of a meta research that has been carried out by M.I.O., Microfinance International Observatory that acts in Bologna University, we have understood that the complexity of the phenomenon is never enough represented in the data that are collected in general, including this research.

Bu düşünce, organize bir biçimde yapılandırılan mikro kredi sürecinde uygulanan tüm farklı veri toplamada daha organize araştırma sisteminin olması ihtiyacı doğuruyor. Aslında yine de biz geleneksel araştırmaların özellikle bir kaçında anlaşılan verilerden bazılarına büyük ilgi gösterip ve burayla ilişkili yorumlara gitmekteyiz.

Bu amaçla biz, kabaca araştırmanın yapısını inceledik ve özellikle bizimle ilgili bazı veriler elde ettik. Tamamına kaynakçadan ulaşılacak bu çalışmayı kısım aşağıdaki bölümlerdeki kutularda sunuyoruz:

• **Kredi ödemesi ve boyutu**

Kuruluşların dışında:
Yıllık 50 krediden daha az % 50 ödeme
Yıllık 400 krediden daha fazla % 20 ödeme
Ortalama yıllık ödenen kredi 100'den küçük
Avrupa'da ortalama kredi boyutu 11.002 Avro

Kutu no: 1

• **Avrupa'da mikro kredi kuruluşları: Yapısı**

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, vakıflar veya bankaların % 77'si kâr amacı dışında

Kutu no: 2

• **Finansman**

% 66'sını özel finansman kaynağı karşılıyor
% 28'ini kazanılan gelirler karşılıyor

Kutu no: 3

This consideration reflects the need to have a more organized research system in which the collection of all different data implied in the microcredit process can be organically structured. However we have seen with great interest, some of the data which appears in Antic Loom research especially some of them that we are going to comment herewith.

For these purposes, we have followed roughly the structure of the research and collected some data, which the whole work of it is reachable in the bibliography, are particularly interesting for us and that will be presented in the following boxes:

- **Loan disbursed and size**

Out of the Institutions:
 50 % disburse less than 50 loans per year
 20 % disburse more than 400 loans /year.
 < 100 loans per year disbursed is the average
 Euro 11.002 is the average loan size in Europe

Box no: 1

- **Microcredit Institutions in Europe: Structure**

NGO's or Foundations or Banks and 77 % of them are non-for-profit.

Box no: 2

- **Funding**

66 % cover it's cost through private funds
 28 % cover it's cost through earned income.

Box no: 3

- **İşçiler**

% 74 gönüllü çalışanlar
% 64 her biri 5 insandan daha az kişi çalıştırmaktadır (uzman mı gönüllü mü belli değil)

Kutu no: 4

- **Faiz oranı**

Ortalama faiz oranı % 8. Maksimum % 22 ve minimum % 5. Bazı ülkelerde sıkı faiz limitleri var.

Kutu no: 5

- **Hedef nüfus**

% 32 kuruluşta beyan edilen hedef nüfus yok
% 68 kuruluşta hedef var: kadınlar, bekârlar, yaşlı ve rahatsız kimseler

Kutu no: 6

- **Operasyonel performans**

Veri, 208 yapıdan sadece % 10'una atıfta bulunuyor. Bu durum, bu konuda spekülasyon yapacak yeterli bilginin olmadığı anlamına geliyor. Sonuç olarak ücret, geri ödeme oranları, risk hakkında yeterli bilgi yok.

Kutu no:7

- **Employees**

74 % employ only volunteers.
64 % employ, each less than 5 persons (it is not clear if professional or volunteers)

Box no: 4

- **Interest rate**

The average interest rate is 8 %. The maximum: 22 % and minimum is 5 %. In most of the countries there are strict interest caps.

Box no: 5

- **Target people**

32 % of the Institutions do not have any declared target population.
68 % have targets: women, single parents, older people and disabled.

Box no: 6

- **Operational performance**

Information refers only to 10 % of the 208 structures. This means that the information is not sufficient to make any speculation on this aspect. As a consequence no information on self sufficiency rate, repayment rate, portfolio at risk, write offs, etc.

Box no: 7

- **Ürün ve hizmetler**

Minimum kredi geri ödeme zamanı 6 ay ve maksimum 8 yıldır. Şu anki ortalama kredi zamanı 3 yıldır. Ödünç alanların % 77'si vadeyi uzatmayı teklif ediyor. Vadeden kasıt ortalama 6 ay, minimum 1 ay, maksimum 24 aydır. Kuruluşların % 49'u kredi başvuru harcı alıyor. Faiz oranlarıyla beraber kredi harçları (ücretleri) ödünç verenlerin operasyonel maliyetlerini karşılamalarını ve faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasını sağlıyor.

Kutu no:8

- **Garantiler**

Kredi verenler, kredileri farklı garantiler(sigorta) şeklinde örneğin maddi teminat, garantör, garanti fonu, kişisel tasarruflar ve eş grup baskısı gibi güvence altına alıyor. En sık kullanılan şekil temerrüt zamanında yasal sorumluluk alan arkadaşlardan ve aile üyelerinden kaynaklı garantidir. Diğer genel garanti şekli teminatıdır. En az kullanılan ise kişisel tasarruflar ve grup garantisidir.

Kutu no: 9

- **Kredi türü**

% 94'ü bireysel kredilerini ödüyor.
% 22'si ilk aldığı krediyi geri ödemek için başka kredi kullanıyor.

Kutu no: 10

- **Kredi karar verme kriterleri**

Kredi güvene dayalı verilmiyor ama iş hayatında yatırım amaçlı bir kimsenin kendi kaynaklarına, sahip olduğu varlıkların değerine göre veriliyor. Arkadaş veya akrabaların garantisine göre veriliyor. Kişisel tutum ve davranışlar yeterli görülüyor.

Kutu no: 11

- **Products and services**

The minimum loan repayment term is 6 months and the maximum is 8 years. The current average loan term is 3 years. 77 % lenders offer grace period of varying lengths. Mean grace period is 6 months. Minimum: 1 month, Maximum: 24 months. 49 % of the institutions charges loan fees which is loan application fees. Loan fees along with interest rates enables the lenders to cover operational cost and risk to reach sustainability.

Box no: 8

- **Guarantees**

In most cases the operators secure loans through different forms of guarantees such as collateral, guarantors, guarantee funds, personal savings and peer group pressure. The most frequent form is a guarantee from friends/family members who take legal responsibility in the time of default. Another common guarantee is collateral. The least common is personal saving and group guarantee.

Box no: 9

- **Nature of loans**

94 % of the lenders disburse individual loan.
22 % provides another loan when their first loan is paid back.

Box no: 10

- **Loan decision making criteria**

Loan is not given on trust but: on one's own resource to invest in the business according to the value of the existing asset, on a guarantee of friends or relatives. Personal attitude and behaviour are not enough.

Box no: 11

• Sonuçları izleme

98 Kuruluşun sadece % 54'ü operasyonların sonuçlarını izliyor, değerlendiriyor.

Kutu no: 12

Bu verilere dayalı bazı gözlemler:

Sürdürülebilirlik: Profesyonellik

1. Veride açık bir şekilde belirtilmemiş olmakla birlikte, sürdürülebilirliğin çok belirgin olmayan çeşitli faktörlere göre nasıl hesaba katıldığını merak ediyoruz:

1) Avrupa'daki 100 borçlunun yıllık ortalama kredi alma oranları, gelişmiş ülkelerdeki mikro kredi alanlarla karşılaştırıldığında açık farkla düşük gözüküyor. Bu, uzun vadede sürdürülebilirlik konusunun pek mümkün olmadığını gösteriyor. Her bir kredi miktarının oranı, özellikle mikro kredi alanında ki ortalama miktarlarla karşılaştırılıyor. Bu, maliyetleri karşılama ihtiyacı ile dengeleniyor. Bu olaydaki çelişen husus, yoksul kimseler ve küçük kredi-lerle ilgilenmesi gereken mikro kredi organlarının amacı gibi gözüküyor.

2) Kar amaçsız borç verenlerin birçoğu uzun vadede kendilerine yetmenin zorluğunu yaşıyor. Kar etme yapıları her zaman yoksul insanları sarma ve onlara daha fazla kredi ve maliyetleri minimize etme imkânı sunmakla uğraşıyor.

3) Organizasyonların birçoğu profesyoneller yerine gönüllüleri çalıştırıyor ki, mikro kredi ihtiyaçları profesyonellerin rahatça çalışmaları için amaç olmamalıdır. Diğer örneklerde, gelişmiş ülkelerde borç verenlerin sadece profesyonellere ki çok uzmanlaşmış sektörler gibi kredi kullandığını görüyoruz. Bunun yanı sıra, mikro kredi sektörü kar amacı dışında sadece yaşayabilecek düzeyde kâr ihtiyacı içindeyken gönüllüler kar amaçsız yapılarda bulunuyorlar ve bu gönüllüleri çelişkili bir durumda bırakıyor.

4) Uzun vadede kar amaçsız borç verenlerin kendilerine yetmeleri için sıkı faiz oranı sınırları onları daha zor durumda bırakıyor. Hükümet bu durumda bazı sorumluluklar yüklenmelidir (Bak 1, 2, 3, ve 4 No.lu kutular).

Tanım Eksikliği: Kimlik

2. Borç verenler, fakirlik düzeyini azaltmaya yarayan mikro kredinin ilişkilendirile-

• **Monitoring of outcome**

Only 54 % of 98 institutions monitor the outcome of their operation.

Box no: 12

Some observations from these data:

Sustainability: Professionalism

1. We are wondering (from data, it is not so clear) how sustainability is taken into account (reached) as several factors on which it should stand, are not so evident:

1) The average loan disbursement rate of a 100 borrowers per year in Europe seems to be fairly low compared to that of microcredit lenders in the developing countries. This puts into discussion the issue of sustainability that seems not be possible in the long run. The amounts of each loan are particularly high compared to the average amounts in the microcredit field. This might compensate the need to cover the costs through it. What seems to be contradictory in this case is the aim of the microcredit bodies which should be to deal with poor people, and small loans.

2) Most of the lenders are non for profit, which might make it difficult to become self sufficient in the long run. As non for profit structures always struggles to keep pace with its goal to get more poor people involved and provide them with more loans and to minimise their costs.

3) Most of the organizations are employing volunteers instead of professionals which should not be the case as Microcredit needs professional people to run it smoothly. As we can see from other examples, in developing countries, lenders only employ professionals, as the sector is a very specialized one. Besides, volunteers are usually employed in non for profit structures while Microcredit sector is not profit oriented or driven but it needs to make profit to make it viable and volunteers might appear to be in a contradictory position.

4) Having strict interest rate caps makes it even more difficult for these non-for-profit lenders to become self sufficient in the long run; Government should come forward with some necessary action on this. (See box no: 1, 2, 3, 4 and 5)

bileceği bir hedef halk topluluğu belirlemelidirler. Bu hedef kitle ayrıca fakirin fakiri sınıfındaki, özellikle daha güvenilir olan kadınları içermelidir. Kredi verenlerin % 32'si bir hedef kitleye sahip değilken, % 68'inin hedef kitlesi olan yararlanıcıları ve üyeleri kadınlardan oluşmaktadır.

3. Operasyonel performansı daha iyi anlamak için, şu gibi kalemlerde daha yüksek yanıt oranları almamız gerekir: riske maruz portföy, geri ödeme oranı, kendi kendine yeterlilik ve başarısızlar. Eldeki veriden çıkarılabilecek bir sonuç ise, kâr amacı gütmeyenlerden oluşan ve bütçe sınırlamalarına tabi olan kredi verenlerin % 77'sinin yönetim bilgi sistemleri geliştirememiş olmalarıdır. Bu açıdan diğer bir olumsuzluk ise; bunların uygulama tecrübesi ve güven eksikliklerinin yanı sıra, performans oranlarının yeterince pozitif olmaması halinde finansal performanslarını açıklamama eğiliminde olmalarıdır.

4. Tipik bir mikro kredi prosedürüne göre; en fazla 8 yıllık bir kredi geri ödeme dönemi, aşırı uzun görünmekte ve beraberinde ödeyememe riskini, zaman içerisinde kredi alanın arzu ve motivasyonunu kaybetme sonucunu verebilmektedir. Buna karşın, gelişmekte olan ülkelerde kredi geri ödeme dönemi bir ya da iki yıldır ve bu süre işleyişte etkinlik sağlamakla kalmamakta, bunun yanı sıra hem kredi veren hem de alan için rahatlatıcı olmaktadır. Kredinin geri ödemesiz dönemi de oldukça uzun görünmektedir. Kredi başvuru ücretleri ana model açısından öngörülmemiş bir fenomendir. Bu ücretler, faaliyetin yürütülebilmesi açısından gerekli kabul edilebilir. Ancak, kredi alanlar için bir yük de getirmektedir (Bak 6, 7 ve 8 No.lu kutular).

Güven

5. Teminat ya da kefaletin varlığı, kredi anlaşması sırasında güven ve sorumluluğun sağlanmasına katkı sağlamamaktadır. Zaten, mikro kredi uygulamasında kefalet istenmemektedir.

6. Verilen kredilerin % 94'ü bireysel kredilerdir. Bu uygulama, mikro kredinin etkin genel uygulamasında ihtiyaç duyulan sosyal uyumu sağlamayı engellemektedir. Buradan hareketle gruba dayalı mikro kredi uygulamasının Avrupa'da bulunmadığını söyleyebiliriz.

7. Kredi karar mekanizması kriterleri mikro kredi uygulamasıyla uyumlu değildir ve bu haliyle mikro kredi fikrinin ve sahip olduğu prestijin zarar görmesine neden olabilir. Güven faktörüne gelince kişinin kendi refah düzeyine çok vurgu yapılmakta ve akrabalar, arkadaşlar ve hatta komşuların desteğine dayanan garantiler gerekmektedir (Bak 9, 10 ve 11 No.lu kutular).

8. Kredi verenlerin yaklaşık yarısından fazlası programlarının başarısını takip etmektedirler. Bu yapıda düzenli izleme bir gerekliliktir. İzleme mekanizması uygulamanın amacının değerlendirilmesine ve işleminin sağlanmasına yardımcı

Lack of Definition: Identity

2. The lenders should define a target people as far as the microcredit is concerned as it works for poverty reduction. The target should also be concentrated towards women which are also regarded as poorest of the poor and particularly reliable. Though 32 % lenders do not have any target but the remaining 68 % do, and primary target are women as members and beneficiaries.

3. To understand better operational performance, we should have higher response rate on several items like: Portfolio at risk, repayment rate, self-sufficiency rate and write-offs. What has been possible to understand through the data available is that the management information system is not developed enough as 77 % lenders are non-for-profit with budget restrictions as well as lender's lack of practice or confidence to disclose financial performance information when the ratios are not positive enough.

4. According to typical microcredit procedure, the maximum loan repayment term of 8 years seems to be excessive and this increases the risk of non repayment as might reduce borrower's will and self motivation and interest to pay back in due course. Whereas in the developing countries the loan repayment term is usually for either one or two years, which makes the whole structure efficient and convenient both from the lenders and the beneficiaries point of view. The same thing can also be said on the existence of the grace period which seems very long. The presence of loan application fees is an unknown phenomenon in the "main" model. Maybe it is a kind of mechanism to cover some costs to make the operation self sufficient. But it could also become a burden on the borrowers. (See box no: 6, 7 & 8)

Trust

5. The presence of collateral or guarantor in the time of default does not help in the development of trust and responsibility. Collateral, in act, is not required in microcredit action in principle.

6. 94 % disburse is individual loan. This practice does not help in the development of the social link needed for the whole microcredit efficient structure. So we can say that the group based system is almost completely absent here in Europe.

7. Loan decision making criteria does not match with Microcredit principles and even risks to harm the whole idea and its reputation. In the place of trust, much emphasis is given on one's own personal wealth and the support of others like relatives, friends or even neighbours through guarantees (See Box no: 9, 10 & 11).

8. Around half of the lenders do not monitor the outcome of their programs. Regular monitoring is a must need in this structure. The monitoring on outcome

olur. Dolayısıyla düzenli olarak izleme yapılmalı ve bu izleme, organize ve etkili bir şekilde yapılmalıdır (Bak 12 No.lu kutu).

Bu veri bizlere, mikrokrediye çok değişik anlamlar yüklediğini göstermektedir. Bu özelliği nedeniyle kendi asıl anlamını kaybetme riskiyle karşı karşıyadır ve bazen çeşitli problemler ortaya çıkarmaktadır. Bunların en önemlisi güven oluşturmaya yönelik bir kısım kesin tanımsal altyapıya ihtiyaç duymasındır. Mikrokredi uygulamasına çok değişik anlamlar yüklenmesi, mikrokreditin anlamı ve anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Bu husus, Endonezya'nın Bali kentindeki Nusa Dua'da 2008 yılının Temmuz ayında en son gerçekleştirilen Mikrokredi Zirvesi'nde dile getirilmiştir. Mikrokredi'nin daha iyi anlaşılabilmesi için bazı özelliklerinin ortaya konulması gerekir. Bunlar; güvene dayalı kredi, veriler ile kurumsal ilişkilerde şeffaflık ve çok özel bir tür sosyal sermaye oluşturmastır.

3. Eski & Yeni Avrupa: Diğer Bir Yaklaşım

Avrupa'nın jeopolitik panoraması ile ekonomik sistemdeki yeni değişiklikler çok ilginç bir fenomeni gözlememize olanak sağlamıştır: Doğu Avrupa olarak adlandırdığımız alandaki özel girişimlerin gelişmesine rağmen zorlayıcı ve katı sosyal yapı, mikrokredi fikrini aykırı bir şekilde vatandaşlar arasında ticari faaliyete imkân tanımamıştır.

Mikrokredi, “serbest girişim” fikri temeli üzerine kurulduğundan, devlet kontrolünde işleyen bir ekonomi ile tezat teşkil etmektedir. Bu politik/ekonomik durum, 1990'larda Batı Avrupa'da ve 2000'lerde Doğu Avrupa'da başlayan mikrokredi uygulamalarında önemli ve ilginç farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Doğu Avrupa'daki ekonomik geçiş çok ilginç bir şekilde vuku bulmuştur. Zorunlu bir işbirliği düşüncesinden doğan sosyalist uygulamaların aksine, mikrokredi tecrübesi, özgür dayanışma fikrine dayalı olarak sosyal bağlar oluşturmak ve kuvvetlendirmek temeli üzerinde önerilmiştir. Bu dayanışma faaliyetleri ise insanların ihtiyaçlarından kaynaklanan sosyal bağlar kurma ve güçlendirme temeli üzerinde inşa edilmiştir.

Avrupa'ya daha geniş bir spektrumdan bakabiliriz. Toplumun ve kültürün “piyasa ekonomisine” dayandığı Batı Avrupa ve sosyal baskıcı bir ekonomiden meydan okuyucu olduğu kadar aynı zamanda endişe verici olan geçiş ekonomilerine geçen Doğu Avrupa.

Geliştirilen mikrokredi tecrübesine bakıldığında, bizim bulduğumuz farklılıklar şunlardır:

- Batı Avrupa ülkelerindeki geriye dönük borç ödemeleri borçlarda artışlara neden olmaktadır. Öte yandan, Doğu Avrupa ülkelerindeki mikrokredi kuruluşları halen küçük miktarlarda krediler vermekle beraber, toplam borç hacminde artış-

also helps to assess the goal and function of the operation. So, it should be done in regular basis and it should also have to be organized and efficient. (See Box no: 12)

These data show us that microcredit is a “multi interpreted tool”, some times at risks to loose it's own identity and this is, sometimes a problem for several reasons. The more important one refers to the need of some certainties to develop trust. It is possible that so many different interpretations of microcredit application deplete the understanding of it and of its meaning.

This issue has been mentioned in the last Microcredit Summit in Nusa Dua, Bali, Indonesia, July 2008 where some aspect of the microcredit experience has been recognised to be present to be allowed to mention that activity “microcredit” One of them is loan on trust, another one transparency on data and institutional relations, a further one related to aim: that to build social capital; a special kind of social capital.

3. Old Europe & New Europe: Another Perspective

The changes in the new geographic political panorama in Europe and the change in the Economical system allow us to witness a very interesting phenomenon: that of the development of private initiative in the so called “eastern Europe”. The social coercive structure did not allow citizens to have any direct economical exchange between them which is, we could say, the opposite of microcredit.

Microcredit is based on “self entrepreneurship” and this attitude conflicts with an economy based on state control. This political/economic ground has created conditions that have determined important and interesting differences in the Microcredit operation if we compare microcredit as it has been applied in Western Europe where microcredit started in the years 1990 and Eastern Europe where it has started very recently in the years 2000. The economical passage that took place in Eastern Europe has been very interesting. From the idea of a compulsory cooperative-ness typical of those socialistic applications, the microcredit experience has been proposed in a frame of a free solidarity relational system transforming those obligations into a free cooperation based on the need of people for solidarity actions based on the idea to create and reinforce the social link.

We can so look at Europe in a broader spectrum: the western side of Europe where society and culture are based on “market economy” and the eastern side whose countries proceed from social coercive economy passing through a transition, we could say that they are, now in a kind of “transition economy” which is a very challenging experience as well as exciting and worrying at the same time. Looking at the Microcredit experience that has been developed, these are the differences that we have found:

- In Western European countries loan disbursement is moving towards the big

lar gözlenmektedir.

- Batı Avrupa ülkelerinde, borç verenler geleneksel mikrokrediden farklı faaliyetlere yoğunlaşırken, Doğu Avrupa’da bunun tam tersi olmaktadır.
- Batı Avrupa ülkelerinde, borç verenler gönüllüleri işe alırken, Doğu Avrupa’dakiler tam zamanlı çalışanları işe almaktalar.

Ancak, Doğu Avrupa ülkelerindeki kredi verenlerin birçoğu hala teminat, kefalet, şahsi tasarruf hesabı ve meslektaş grubu baskısı kullanma gibi çok çeşitli garantiler aramakta olduklarından, güven unsuru hala gerekli bir unsur özelliği taşımaya devam etmektedir.

4. Somut ve Soyut Arasında Mikro kredi

Bir önceki paragrafta tartışılan şey, mikro kredi tecrübesini oluşturan malzemelere bir ışık tutabilir. Mikro kredi aslında, soyut ve somut kavramlar arasında çok özel bir şekilde ortaya çıkan çok faziletli bir sistemdir.

Somit denince kastedilen şey finans, para, üretilimdir. Grameen kadınlarının hikâyesine bakıldığında şöyle sözler görebiliyoruz: “Grameen Bank’ta olduğum bütün bu yıllardan sonra, kendime daha fazla güvenir oldum, aileme daha fazla katkıda bulunabilirim, kocam bana daha fazla güvenebilir... Şimdi kendi onurum daha da arttı vs.”

Bu sözler, Grameen köylerine ziyarete giden birilerinin Grameen kadınlarıyla konuştuğunda duyabileceği sözlerdir. Bu, Grameen tecrübesinden önceki durumdan farklı bir histir. Başvurulan metodoloji değişim sürecine odaklanır: “Maddi olarak yetersiz olduğum zamandan beri.... parasal imkânım olunca....şimdi artık yapabilirim...” İnsanlar Grameen’i ele aldılar ve cevap bu insanların kaynakların geliştirilmesi adına aradıkları yardıma bir çözüm yolu bulmaya çalışmaktır. Ve yardım insanlara her gün bir balık vermek yerine onlara balık tutmasını öğretmeyi içermektedir. Bu orta/uzun vadeli bir süreçtir, orta/uzun vadeli yatırımlar ve hem toplum hem de her bir birey için taahhütlerdir.

Grubun durumu, sürecin yer aldığı geçiş boşluklarında görülebilir. Bireyler bankadan güven alırlar ve gruptaki her bir bireyin hem gruba hem de diğer bireylere karşı onlara bu güveni geri vermek adına sorumlulukları vardır. Sosyal bir link olarak güven ortak bir unsur haline gelmiştir. Ve hepimiz biliyoruz ki güven, nezih bir vatandaşlığın gelişimi için temel bir unsurdur. Diğerleri; zihinsel sağlık, insan hakları, toplumsal ve bireysel sorumluluklara saygı ve hepsiyle birlikte daha iyi bir ekonomi.

Daha önce geçiş boşluğu olarak ifade ettiğimiz ve geçişlerde yer alan dönüşümün sonucu olarak utanmak bir gurur haline gelmiştir.

loan. On the other hand, in the Eastern European countries the MC institutions are based still on small amounts but increasing their average loan size.

- In Western European countries the lenders are focusing on actions different from traditional Microcredit such as, social enterprise lending. Consumer lending, employment related services etc. On the contrary. In Eastern European countries, the MC institutions are concentrating only on Microcredit keeping the sense and the meaning of it.
- In Western European countries, the lenders employ mostly volunteers while in Eastern European countries lenders employ only full time employees.

However, something related to trust still has to be acquired. In most Eastern European countries lenders secure loans through different forms of guarantees given by borrowers such as collateral, guarantors, guarantee funds, personal savings and peer group pressure.

4. Microcredit Between Tangible and Intangible

What is discussed in the previous paragraph can open to a reflection on the “ingredients” that compose microcredit experience. Microcredit, in fact, is an intertwining system between tangible and intangible aspects that are blended in a very special virtuous way.

When we speak of tangible we mean finance, money, the concrete side of the production and of the concrete monetary value that allow the exchange. Looking at the stories of Grameen women we can see very often words like: “after all these years, being in Grameen Bank, I have become more confident of myself, I can contribute more for my family, my husband can put a lot of faith in me.... now my self-esteem has increased etc.”

These words are one of many examples that anyone who goes to visit Grameen villages can find talking to the so called “Grameen women”. What is said is something that reflects a sense of self which is different from before Grameen experience. The methodology applied is concentrated in a process of change: “from when I was unable to... towards the possibility, now to be able to...”. People approach Grameen and the answer is to try to find the way to develop the resources of those people who ask for help. And the help consists of teaching to fish instead of giving fish for a day. It is a medium/long run process, a medium/long run investment and a commitment for each individual and for the community.

The group situation can be seen as a transitional space where this process takes place. The individuals get trust from the Bank and from each individual of the group and it is their responsibility to give it back to both the Community and each group member. In doing so trust becomes a common “ingredient” on which social link is based. And we all know that trust is also a basic ingredient for the

Mekanizma kredi alımı kararında ve bunun için sarfedilen bütün çabaların, proje içerisinde başarıyla yerine getirilen taahhüt ve yaratıcılıkların risklerinin varsayımı içerisinde yer alır. Bu durum tatmin, heyecan, daha iyi beşeri ilişkiler, özsaygı, umut üretir ve toplum esaslı bir davranışa sahip olmaya eğilim gösterir ve aynı zamanda her birey kendisini, hiçkimsenin bir değerini reddetmediği bir topluluğun bir parçası olarak görür.

Bize göre bu görüşler mikrokredinin yakıtı ve “varoluş nedeni”dir. İnaniyoruz ki, somut olan şey diğeri olmadan var olamaz: soyut.

İnsanoğlu tarafından ihtiyaç duyulan ve birbirine sarmalanmış bu iki kavram çok önemlidir. Mikrokredilerin finansal ve ilişkisel durumlar arasında bir harman olduğunu söyledik ve ilişkisel durumlar, bireylerin kendi hayatları içerisindeki refahlarını tanımlamak için aynı zamanda önemlidir.

İyi bir ekonomik gelişim için güvenin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz ve bu yüzden temel sosyal güven fikri hiç de şaşırtıcı değildir.

Dolayısıyla, bu tartışma içerisinde yoksulluk, Amartya Sen’in “yetenek yetersizliği” olarak adlandırdığı “duygu olasılığı” ve “umut yetersizliği” anlamlarında görülebilir. Hayırseverlerin yardımlarıyla ortaya çıkan pasif refahın, yani sürekli olmayan yardımların kişisel girişimlere doğru aktif bir davranışa dönüşümünün olmadığı bir durumun üstesinden gelmek imkânsızdır. Mikro kredi maddi ilişkiler ve serbest katılımı sağlayan tabandan tavana bir oluşum olarak demokrasinin temelini oluşturmaktadır.

5. Sosyal Değişim Anlamında Mikro kredi

Mikro kredi süreci insanlar ve toplum arasında büyük bir değişim yaratır. Toplum ve onun değerleri, insanlar ve gruplar arasında görülen temel sosyal bağlantı anlamında ilişkiler aracılığıyla gözlemlenebilir.

İnsanlar ve gruplar (toplum) arasında gelişen ilişkiye göre, ekonomik ve sosyal değerleri yöneten bazı önemli mekanizmaları anlayabiliriz.

Zorlayıcı sosyal ekonomik sistem ile pazar ekonomisinin birbirlerine zıt bir hal aldığı, tarihsel bir dönemden geldiğimizi söylemek mümkündür. Her iki durumda da bireyler ve toplum arasındaki ilişki bir sistem içerisinde (Pazar Ekonomisi), sıfır toplamı bir ilişki olarak karakterize edilir, bireyler gruplar üzerinde üstün konumdadır aynı zamanda diğer tarafta ise gruplar bireyler üzerinde üstün konumdadır. Grameen teklifi bu durumda, birey ve grubun her ikisinde de kazan-kazan ilişkisidir, toplum her bir bireyin karşılıklı olarak bir değerinden avantaj elde eder ve bireyler gruba kendi bilgi ve çabalarını verir, bunlarla zenginleşen grup ise sahip olduğu bütün kaynakları geri verir.

development of a decent citizenship. Others being mental health, human rights, social and human respect responsibility and all together better economy.

Shame becomes pride as a consequence of the transformation that takes place crossing that “transitional space” that we mentioned before.

The mechanism takes place through the assumption of the risk in the decision to get a loan and through all efforts, creativity and commitment that will be done to succeed in the project. This produces satisfaction, enthusiasm, better human relations, self-esteem, hope, and the community tends to have an inclusive attitude and, at the same time one self feels to be able to be part of a community that is not felt rejecting anymore.

In our opinion these aspects are both fuel and “raison d’être” of microcredit. In fact we believe that one side, the tangible one could not exist without the other one: the intangible. It is very important to be aware of the intertwining of these two aspects as both are needed by human beings. We said that Microcredit is a blending between financial and relational aspects are also crucial to define the wellbeing of the individuals in their lives. We know how important is trust for good economic development so that this idea of the basic social trust is not surprising.

So, poverty in this discussion can be seen in its meaning of lack of hope and sense of possibility something that Amartya Sen calls lack of capabilities. It is impossible to overcome such a situation without transforming the charitable passive welfare into an active attitude towards self entrepreneurship. Microcredit is able to transform exclusion into social inclusion as it is a bottom up process based on relational goods and free participation: base to democracy.

5. Microcredit as a Mean for Social Change

Microcredit process creates a big change in individuals and society. Society and its values (vision) can be observed through the relations between individuals and the groups seen in their meaning of basic social link.

According to the relationship that is developed between individuals and groups/society, we can understand some important mechanisms that govern economic and social values.

We can say that we come from an historical period where social coercive economical system and market economy were opposing one another. In both cases the relationship between individuals and society/group where, however, characterised by a zero sum relation as in one system (the market economy one) the individuals were prevailing on the group while the opposite used to happen in the other one: the group prevailing on the individuals. Grameen proposal, in this sense, is that of a win-win relationship where both entities, individuals and group, society take advantage from each other in a reciprocal “intersubjective”

Mikrokreditinin sosyal etkileri üzerine çalışan birçok araştırmacı bu değişime gözleriyle tanıklık eder. Bireyler ile onların ailelerinin süreç içerisinde doğrudan bir rol üstlenmeleriyle değişim üretilir, süreçten bireysel olarak etkilenirler. grup mekanizmasının yardımıyla bir kredi alandan başlayan süreç, onun bütün ailesine doğru genişler.

6. Grameen Modeli

Bangladeş'te de uygulanarak tekrarlandığı üzere, Grameen Modeli uygulaması ile alakalı bir takım bilgiyi burada belirtmek isteriz.

Uygulamadaki bazı bilgiler EMN araştırmasından, bazıları ise Grameen modelinden elde edildi. Bu durum en iyi ve daha etkiliyi tanımlamaya yardımcı olabilecek bilgileri anlamaya çalışmaktır. Bir değerlendirme ve karşılaştırma olarak bu durum çok zor bir konudur ancak bu değişimi ve bununla alakalı tartışmayı, amacımızın yararı için kabul etmek zorundayız.

Bu amaçla birtakım bilgileri Grameen modelinin uygulandığı Avrupa'daki Kosova ve Türkiye ile Amerika'daki New York gibi yerlerden toplamaya çalıştık.

	Grameen Türkiye (TGMP)	Grameen Kosova (KGMAMF)	Grameen Amerika	Avrupa (94 ödünç veren)
Kuruluş Yılı	2003	2000	Şubat, 2008	-
Üyelerin Sayısı	8.437	5.975	435	121.677
Şube Sayısı	19	4	1	-
Ödenmemiş Krediler (\$)	2.424.296	5.700.765	553.584	-
Ödenmemiş Tasarruflar (\$)	304.725	464.331	71.651	-
Geri Ödeme Oranı	% 100	% 100	% 99,60	% 89 (ortalama)
Kadınların Yüzdesi	% 100	% 100	% 100	% 44

Karşılaştırılabilir olarak birkaç bölgeye sahibiz ve bu durum aynı zamanda pratik olarak öğrenebileceğimiz farklı tecrübeleri karşılaştırmamıza olanak sağlayacak bir taslaktır. Yukarıda bahsetmiş olduğumuz bilgilerden, 3 Grameen modelinin de özellikle geri ödeme oranlarında toplama yakın olarak randımanlı çalışmakta olduğunu görebiliriz. Ayrıca sağlıklı bir uygulamanın bir göstergesi olarak da görülebilir. Aynı zamanda üyelerin sayısına bakacak olursak, grubun önemine sebep teşkil edecek bulgular elde ederek, metodolojinin verimliliğini görebiliriz. Bu durumun bir sonucu olarak şubelerin sayısı daha yüksektir. Üye sayısı ile kıyaslandığında, kredi miktarındaki oransal artışın daha fazla olması ümit vericidir.

Diğer kaynaklardan elde ettiğimiz bilgilerden biliyoruz ki, yönetim kurulları sadece profesyonellerden oluşur ve onların dikkatleri eğitim aldıkları alanlara yöneliktir. Bu durum Grameen metodolojisi ile kesinlikle tutarlıdır ve uygulamanın başarısı için iyi bir neden olabilmektedir. Hedef kitle kadınlardır ve geri ödeme oranı %

relation where individuals give the group their knowledge and efforts and the group, enriched by that, gives back all resources.

Many researches on social impact of microcredit witness these changes. And the changes are produced, besides the individuals that have taken direct part in the process, also in their families that, in their turn are “beneficially contaminated” by the process that, because of the group mechanisms expands from one borrower working in the process, to his whole family group.

6. The Grameen Model

We like to give, here some data on the experiences where Grameen Model has been replicated as it has been applied in Bangladesh.

We would like to put into evidence, in doing so, some of the data based on the research by EMN and some data acquired by the Grameen model application. This is to try to understand, from experience, which practices we can define as “best” and more efficient. Of course it is a very difficult issue that of the evaluation and comparison but we have to accept this challenge and the related discussion for the benefit of our aim.

For this purpose we have tried to collect some data from some experiences of Grameen replications in various parts of Europe, Kosovo and Turkey, and America in New York.

	Grameen Turkey (TGMP)	Grameen Kosovo (KGMAMF)	Grameen America	Europe (94 lenders)
Year of Establishment	2003	2000	Feb, 2008	-
Number of members	8.437	5.975	435	121.677
Number of Branches	19	4	1	-
Outstanding of Loan (\$)	2.424.296	5.700.765	553.584	-
Outstanding of Savings (\$)	304.725	464.331	71.651	-
Rate of Repayment	100 %	100 %	99,60 %	89 % (average)
Percentage of women	100 %	100 %	100 %	44 %

We only have few areas which are comparable and this is also a proposal to try to allow comparison of different experiences to learn from practice. From the information above we can see that all the three “Grameen model” applications are running very well especially in relation to repayment rate which is almost total. And, in fact this can be seen as a demonstration of a good health of the experience. Also looking at the number of members, we can see the efficiency of the methodology that probably finds in the “importance of the group” a reason to take place. As a consequence of it, higher is the number of branches. Besides, the outstanding of loan compared to the numbers of members is encouraging.

100'dür. Elbette Grameen bu veriden gurur duymaktadır ve biz metodolojinin bir kere geliştikten sonra ilişkisel yöntem olarak anlaşılacağını biliyoruz.

Bu durum gelişim ihtiyacını ve yetkili bir teknik bilgiyi, yapılacak bir teknik bilgiyi ve insanlara birlikte olması gereken bir teknik bilgiyi ima eder.

Bunu, ilişkisel teknoloji olarak adlandırabiliriz.

7. Sonuç

Gördüğümüz üzere, farklı uygulamaların birçoğu mikrokredinin farklı yorumlarıdır. Bu görüş, yaratıcılık ve çaba içerisinde bir zenginlik olarak görülebilir. Ancak, bununla birlikte mikrokredinin genel çerçevesi içerisinde maalesef bazı anlam kaybolmaları olmaktadır ve kimliğinde aşınmalar meydana gelmektedir.

Geniş bir bilgi seti ve farklı görüşlere sahip mikrokredi aktörleri arasındaki bağlantı: yönetim kurulu, bilim adamları ve lehdarlar ortak bir amaç ve zenginlik olarak ele alınmalıdır ve bu duruma aktiviteler gerektiren organizasyonlar içinde ihtiyaç duyulur.

Bunlara ek olarak, mikrokredinin anlaşılması ve verilerin yansıtılması çabaları diğer bir ortak ihtiyaç olarak yer alır ve uygulanır ve bir diğer ortak gereksinim ise büyük bir sosyal araç olarak gelişim için en iyi ne yapılabilirin değerlendirilmesidir.

Bu anlamda, mikrokredinin daha sağlıklı uygulanabilmesi için Bali, Endonezya'da Temmuz 2008'de yapılan Mikrokredi Zirvesi'nde yayımlanan tavsiyeler ile bizim tavsiyelerimiz örtüşmektedir. Bu tavsiyeler: şeffaflık, mikrokredinin kimliğinin net olarak belirlenmesi ve daha fazla akademik araştırma yapılmasıdır.

We know, from other sources of information, that the officers engaged are only professionals and that their bodies have put particular attention to their training. This is strictly coherent with Grameen methodology and a possible reason for a good success of the experiences. The target people are women and the repayment rate is 100 %. Of course Grameen are very proud of these data and we believe that the methodology that has been developed since, should be understood as “the” relational methodology.

This, of course implies the need to develop and acquire a competent “know how”, “know how to do” and “know how to be” with people.

This is something that we could call is “relational technology”.

7. Conclusion

Many, so, as we have seen, are the different interpretations of microcredit. This aspect that can be seen as a richness in creativity and effort, has to be seen, however, inside a frame that still maintains its identity and its meaning which, unfortunately, sometimes gets lost..

A wide set of information and connection within microcredit actors from different points of views: officers, scholars and beneficiaries, should be considered as a common goal and richness and this should be required in the organizations involved in this activity.

Besides, this effort to reflect on data and understanding of microcredit is to be maintained and implemented as another common need is to evaluate what best can be done for the development of such a great social device...

In this sense goes the recommendation that already we mentioned and that came out in the Microcredit Summit held in Bali, Indonesia in July 2008: transparency, identity of microcredit, research.

3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam

Aziz YILDIRIM, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü

ÖZET

Her ne kadar yoksulluk az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere özgü bir sorun olarak görülmekte ise de, gelişmiş ülkeler de yoksulluktan muzdariptir. Türkiye için günümüz dünyasındaki yoksulluk fenomeni ve yoksullukla mücadele, küresel boyutları olan bir problemdir. Son yıllarda Türkiye’de de etkileri görülen ekonomik kriz yoksulluk olgusunu hem genişletmiş hem de derinleştirmiştir. İşsizlik oranlarındaki artış ve gelir dağılımındaki eşitsizliğe bağlı olarak yoksulluk karşı karşıya kaldığımız en yaşamsal problemlerden birisi haline gelmiştir. Bu nedenlerden dolayı, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yoksulluğun azaltılması kalkınma hedeflerinin en öncelikli konusu haline gelmiştir. Anayasamız Türkiye Cumhuriyeti’ni, hukukun üstünlüğüne dayalı sosyal bir hukuk devleti olarak tanımladığından, devletin fakir insanları desteklemek, dayanışmayı güçlendirmek ve toplumsal barışı sağlamak suretiyle gelir dağılımındaki dengesizlikleri giderici sosyal politikaları hayata geçirme görevi vardır. Bu çalışma, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)’nin, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından yönlendirilen proje destekleri ile istihdamın geliştirilmesini sağlayan finansman ve proje yardımları konusunda bilgiler sunmaktadır.

3. Employment, Support and Projects Conducted by the General Directorate of Social Aid and Cooperation

Aziz YILDIRIM, Director General of Social Aid and Cooperation

ABSTRACT

Although poverty is known as a problem of underdeveloped and developing countries, developed countries also suffer from poverty. In today's world "the poverty phenomenon" and "fighting against poverty" are a major concern in Turkey with a global dimension. In Turkey, economic crises experienced in recent years have expanded and deepened poverty. Due to increasing unemployment and unequal income distribution, poverty become one of the most crucial problems. For these reasons, lessening poverty is one of the most important topic in the agenda of development process in Turkey as well as in the world. Since Turkey is constitutionally defined as a social state where rule of law is a sine qua non, government is required to implement social policies to get rid of unequal income distribution by supporting poor people, enhancing solidarity, and keeping peace in society. This study provides information about the sources of the Social Aid and Cooperation Foundation (SYDV) such as fund and project assistances conducted by the Head Office that deals with the linkages between these project supports and employment.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam

1. Giriş

Yoksulluk olgusu “gelişme gösterememiş” ve “gelişmekte olan” ülkelerin en temel sorunlarının başında gelmektedir. Her ne kadar bu ülkeler açısından en temel sorun olarak görülsün de, aslında “gelişmiş ülkeler” kategorisinde yer alan ülkelerin de başına dert olmuş ciddi bir sorun olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Bu sorunun ekonomik bir sorun olarak görülmesinden öte sosyal, politik ve kültürel sorunları da beraberinde taşıyan bir yanının olduğu da ayrıca ifade edilen bir husustur.

Ülkemizde de, son yıllarda yaşanan ekonomik krizler yoksulluğun yaygınlaşmasına ve derinleşmesine yol açmış, artan işsizlik yanında gelir dağılımındaki bozukluk yoksulluğu ülkemizin önemli sorunlarından biri haline getirmiştir. Yoksulluğun azaltılması, ülkemiz ve dünya ülkeleri açısından kalkınma sürecinin en önemli gündem maddelerinden birini oluşturmaktadır.

Anayasamızda belirtilen ve devletin sosyal bir hukuk devleti olması tanımından hareketle gelir dağılımındaki eşitsizliklerin giderilmesi, yoksul kesimlerin desteklenilmesine yönelik sosyal politikaların geliştirilmesi, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve sosyal barışın korunmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Bilindiği üzere ülkemizde sosyal yardım faaliyetleri, esas olarak 1986 yılında 3294 sayılı yasa ile kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik (SYDT) Fonu tarafından yürütülmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu eğitim, sağlık ve diğer sosyal yardımların etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacak sosyal politikalar oluşturmak ve bunları uygulamaya geçirerek yoksullukla mücadele etmekle görevlidir.

Mevcut sosyal yardım programlarının vatandaşlarımıza daha etkin ve hızlı bir biçimde ulaştırılması amacıyla Fon Genel Sekreterliği, 9 Aralık 2004 tarih ve 5263 sayılı kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü olarak teşkilatlandırılarak kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur.

“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam” başlıklı bu makalede S.Y.D.T. Fonu kaynakları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olan proje destekleri hakkında bilgi verilecek ve proje desteklerimiz ile istihdam ilişkisi ele alınacaktır.

2. Proje Desteklerinin Amacı Nedir?

Bilindiği gibi, ulusal plan ve programlar ile strateji belgelerinde yardımları gerçek ihtiyaç sahibine ulaştırmak, vatandaşlarımızı “yardıma muhtaç” durumdan kurtararak, kendi alın teriyle geçinen bireyler haline getirmek en önemli politika aracı olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) tarafından 3294 sayılı “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu”nun ikinci maddesinde belirtilen “geçici olarak küçük bir yardım veya eğitim ve öğretim imkânı sağlanması halinde topluma faydalı hale gelebilecek, üretken duruma geçebilecek kişilere” yönelik proje destekleri verilmektedir. Bu kapsamda, hedef kitesinde bulunan yurttaşlara yönelik beceri ve meslek edindirme programlarına, üretime ve istihdama katkı sağlayacak proje desteklerine öncelik verilmiştir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarının önemli bir kısmı gelir getirici, üretim ve istihdam yaratıcı projelere ayrılmış, bu yöndeki çalışmalar hız kazanmıştır.

Bu çerçevede, Fon’da toplanan kaynaklar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları eliyle yoksul insanlara aktararak asgari yaşam standardı ve sürdürülebilir gelir elde etme imkânı sağlanmaktadır. Aynı zamanda, S.Y.D.G.M. tarafından dezavantajlı konumdaki insanların sosyal hayata katılımlarını artırıcı sosyal hizmet projeleri de desteklenmektedir.

Kategorik olarak S.Y.D.G.M. tarafından desteklenen bu projeleri iki ana başlık altında toplamak mümkündür:

a) Genel Müdürlük tarafından ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğine gidilerek yapılan gelir getirici projeler ile istihdam eğitimi projeleri.

b) Vakıflar aracılığıyla gerçek kişilerden, sivil toplum kuruluşlarından ve kamu kurum kuruluşlarından alınan gelir getirici projeler, istihdam eğitimi projeleri, sosyal hizmet projeleri, toplum kalkınması projeleri ve geçici istihdam projeleri.

3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün Yürüttüğü Proje Destekleri Nelerdir?

3.1. Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDEP):

2003 yılında başlatılan Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi ile kırsal kesimde yaşayan yoksul insanların en uygun organizasyonla üretime katılımları, üretim çıktılarını yerinde pazarlamaları, gelir seviyelerini yükseltmeleri ve üretimde sürekliliklerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Proje kapsamında, tarımsal üretim yapabilmek için yeterli kaynağa sahip olmayan ve süt sığırcılığı, koyunculuk ve seracılık yaparak gelir elde etmek isteyen insanların bir kooperatif bünyesinde birleşmeleri sağlanarak destek verilmektedir. Projeden yararlanacak insanlar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından belirlenmekte, kooperatif şeklinde koordine edilmesi ise İl Tarım Teşkilatı tarafından gerçekleştirilmektedir. Kooperatifler; süt sığırcılığı konusunda en az 50, en fazla 120 ortak için 2'şer baş inek, koyunculuk konusunda 50 ortak için 25'er baş koyun ve seracılık konusunda en az 50, en fazla 120 ortak için 500 m2 sera yapımı şeklinde desteklenmektedir. Ayrıca küçük gruplar mevcut kooperatiflere katılmaları sonucunda proje desteğinden yararlanabilmektedir. Fayda sahipleri proje bedelini faizsiz olarak birinci ve ikinci yılı ödemesiz olmak üzere toplam 5 yıl içinde 3 eşit taksitte ödemekle sorumlu tutulmaktadır. Borçlanma ve ödemelerin takibi ise Ziraat Bankası'nın ilgili şubeleri kanalıyla gerçekleştirilmektedir. Proje danışmanlık ve teknik hizmetleri; merkezde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, yerelde ise; ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ve İl Tarım Müdürlükleri tarafından sağlanmaktadır.

Desteklenecek projelerin sürdürülebilir olabilmesi için; proje konularının bölgenin coğrafi özellikleri ile sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısına uygun olup olmadığına bakılmaktadır. 'Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi' kapsamında; süt sığırcılığı, koyunculuk ve seracılık alanlarındaki alt projeler desteklenmektedir.

Şekil-1

01.01.2003-13.11.2008 Tarihleri Arasında Desteklenen Kırsal Alanda Sosyal Destek Projeleri			
Alt Bileşen	Proje Sayısı	Aile Sayısı	Gönderilen Tutar (YTL)
Damızlık Koyun	160	7.950	77.362.592
Seracılık	4	287	4.306.118
Süt Sığırcılığı	599	47.474	365.584.069
Toplam	763	55.711	447.252.779

3.2. Proje Destekleri

3.2.1. Gelir Getirici Projeler

Sosyo-ekonomik açıdan kentsel ve kırsal alanlarda yaşayan yoksul insanların topluma entegre olmaları noktasında süreklilik arz eden, istihdam yaratıcı ve bu çerçevede gelir getirici proje desteklerine özel önem verilmektedir.

Gelir getirici projelerin amacı, yoksul birey ya da hanelerin kendi geçimlerini sağlayacak işleri kurmaları, gelir elde etmeleri ve başlattıkları çalışmalarını uzun süre devam ettirebilmeleridir. Uygulanacak projelerin teknik ve ekonomik olarak yerel koşullara uygunluğunun yanında üretilecek ürün veya hizmetin yöresel satış ve pazarlama olanaklarının bulunması da gerekmektedir.

Bitkisel-hayvansal üretim, tarımsal ürün işleme, hediyelik-turistik eşya üretimi, market işletmeciliği, kuaförlük, terzilik, elektronik eşya satışı, el sanatları, mobilya üretimi ve satışı, hazır giyim, çiçekçilik, lokantacılık, kırtasiyecilik, elektrikçilik, tornacılık, gümüş eşya üretimi, doğalgaz-sıhhi tesisatçılık vb. konulardaki projelere destek verilmektedir. Gelir getirici projeler için kişi başına kırsal ve kentsel alanda en fazla 15.000 TL destek sağlanmaktadır. Gelir getirici projeler, faizsiz 5 yıl vade ile geri dönüşümlü olarak uygulanmaktadır. Bu oranlar:

- İlk yıl ödemesiz
- İkinci yıl verilenin % 20'si
- Üçüncü yıl % 20'si
- Dördüncü yıl % 30'u
- Beşinci yıl % 30'u şeklinde düzenlenmiştir.

3.2.2. İstihdam Amaçlı Eğitim Projeleri

“İstihdam Eğitimi” projelerinin amacı, yoksul kadınlara ve işsiz gençlere, düzenlenecek kısa süreli kurslarla çeşitli teknik ve sosyal beceriler kazandırılması ve bu kişilerin daha nitelikli iş bulmalarının sağlanmasıdır. Eğitimlerde benzer konularda çalışma yapan kamu ve sivil toplum kuruluşları (vakıflar, dernekler, sanayii, ticaret ve esnaf odaları, kooperatifler, birlikler vb.) ile işbirliği yapılarak istihdam güvencesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Tesisatçılık, terzilik, elektronik eşya tamiri, forklift operatörlüğü, gemi kaynakçılığı, sekreterlik-ön muhasebe, yaşlı bakıcılığı vb. konulardaki projelere destek verilmektedir.

3.2.3. Sosyal Hizmet Projeleri

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün destek verdiği projelerden bir diğeri de sosyal hizmet projeleri adı altında desteklediği projelerdir. S.Y.D.G.M. tarafından hedef kitlemizde bulunan dezavantajlı gruplara yönelik “sosyal hizmet projelerine” de destek verilmektedir. Bu çerçevede proje fon kay-

nakları ile yoksulluk ve sosyal dışlanmaya maruz veya bu risk altında olan birey ve grupların ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımlarının artırılması ve yaşam kalitelerinin yükseltilerek toplumsal dayanışma ve bütünleşmenin sağlanmasına yönelik sosyal hizmet/yardım içerikli proje destekleri de verilmektedir.

Sosyal hizmet projelerinin amacı, sokakta çalışan/yaşayan çocuklara, engellilere, yaşlılara, korunmasız kadın ve erkeklere, işsiz gençler ve yoksullara sağlanan düşük maliyetli sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması için toplum merkezleri veya sosyal amaçlı merkezlerin kurulması veya mevcut merkezlerdeki programların çeşitlendirilmesidir. Bu kapsamdaki projelerde öncülüğün sivil toplum kuruluşları ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından yapılması beklenmekte ve söz konusu kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde projeler yürütülmektedir. Sosyal hizmet projelerinde fayda sahipleri projeden doğrudan ve dolaylı olarak yararlanan kişileri ifade etmektedir.

S.Y.D.G.M. tarafından “Sosyal Hizmet Projeleri” kapsamında engelli vatandaşlara yönelik proje talepleri öncelikli olarak değerlendirilmektedir. “Sosyal Hizmet Projeleri” kapsamında desteklenen proje konuları şunlardır:

- Engellilere Yönelik Projeler
- Dezavantajlı Kadınlara Yönelik Danışma Merkezleri ve Sığınma Evleri
- Toplum Merkezleri
- Gençlik Merkezleri
- Yaşlı ve Hastaların Evde Bakımı
- Sosyal Marketler
- Okul Öncesi Eğitim Projeleri
- Sınavlara Hazırlık Projeleri

Dokuzuncu Kalkınma Planı’nda belirtilen tedbir ve öncelikler doğrultusunda dezavantajlı grupların dışlanma riskini asgariye indirmek ve sosyal adaletin sağlanmasına katkı sağlamak maksadıyla sosyal hizmet projelerinin desteklenmesine devam edilecektir.

3.2.4. Geçici İstihdam Projeleri

Geçici istihdam projelerinin amacı; toplumun ortak yararı için uygulanacak çeşitli projelerde ihtiyaç duyulan işgücünün kısa süreli istihdamla karşılanması, yoksul işsizlerin çalıştırılması ve bu kişilerin geçici de olsa para kazanıp aile geçimine katkı sağlamasıdır.

3.2.5. Toplum Kalkınması Projeleri

“Toplum Kalkınması Projeleri”nin amacı; entegre bir yaklaşımla geniş alanlarda birbirini tamamlayıcı birden fazla projenin birlikte uygulanması ve bu kapsamda toplum kalkınmasına yönelik çalışmalar ile gelir getirici, eğitim içerikli ve sosyal

hizmet projelerinin birlikte uygulanabilmesine olanak tanınmasıdır.

Şekil-2

2003-13.11.2008 Tarihleri Arasında Desteklenen Projeler		
Alt Bileşen	Proje Sayısı	Destek (YTL)
Gelir Getirici Projeler	12.657	188.978.667
İstihdam Amaçlı Eğitim Projeleri	674	12.040.078
Sosyal Hizmet Projeleri	3.217	55.531.981
Geçici İstihdam Projeleri	770	5.940.846
Toplum Kalkınması Projeleri	32	2.299.480

Bu proje destekleri kapsamında, sadece 2008 yılında:

- 01.01.2008 – 24.10.2008 tarihleri arasında toplam 3.386 adet gelir getirici proje ve 6.280 fayda sahibi için 46.993.186 YTL kaynak aktarılmıştır.
- Sosyal Hizmet Projeleri kapsamında 01.01.2008 – 24.10.2008 tarihleri arasında toplam 13.813.863 YTL kaynak aktarılmıştır. Bu projelerden “doğrudan ve dolaylı olarak” 224.534 kişi faydalanmıştır.
- “İstihdam Eğitimi Projeleri” kapsamında, 01.01.2008 – 24.10.2008 tarihleri arasında 1.272 kişi için toplam 1.756.008 YTL kaynak aktarılmıştır.

4. Projelerin Etki Değerlendirilmesi

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2008 yılı içerisinde:

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün Sosyal yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla ve diğer kamu kurumları ile işbirliği içinde yürüttüğü sosyal yardım ve proje desteklerinin fayda sahipleri üzerindeki etkisinin araştırılarak Genel Müdürlüğün faaliyetlerinin yoksulluğun azaltılmasında ne derece etkili olduğunun belirlenmesi,
- Araştırma sonuçları sayesinde bu faaliyetlerin yoksullukla mücadele konusundaki mevcut hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi için yeni stratejiler ve politikalar oluşturulması,

- S.Y.D.G.M. tarafından yapılan aynı ve nakdi yardım türlerinden hangisinin yoksullukla mücadele konusunda daha etkin olduğunun bilimsel olarak araştırılması amaçlarıyla Sosyal Yardımlar ve Proje Destek Programları için bir “Etki Analizi” çalışması yaptırmıştır. Bu analizde Genel Müdürlüğün yürüttüğü yerel projelerle ilgili şu hususlar gözlemlenmektedir:
- Yerel girişimler kapsamında desteklenen projelerde bir kerede bir defaya mahsus olmak üzere verilen destek miktarını yeterli bulanların oranı % 28,74, yeterli bulmayanların oranı ise % 66,67’dir.
- Bu projelerden faydalananların ürün kalitesinden memnuniyet durumlarına bakıldığında memnun olanların oranı % 63’tür.
- Yerel Girişimcilik Desteklerini alanların geri ödemeyi düzenli olarak yapabilmelerine bakıldığında, % 52,38’lik oranla “evet” diyenler ilk sırada gelmektedir. “Kısmen” cevabını verenlerin oranı ise % 42,86’dır. “Hayır” diyenlerin oranı % 4,79 olup, oldukça düşüktür.
- Yerel girişimcilik desteklerini alanların geri ödemeyi düzenli olarak yapabileceğini düşünenlerin oranı % 50,72, kısmen ödeyebileceğini söyleyenlerin oranı ise % 36,23’tür.

Proje Destek Yardımları Genel Değerlendirmesi

Şekil-3



Şekil-3’de bulunan grafikteki yüzdelik dağılımda görüldüğü üzere, yerel düzeyde uygulanan projelerden memnun olma oranı (Memnunum+Kesinlikle memnunum) % 42,77 düzeyindedir. % 6,36 düzeyinde de kararsızlar mevcuttur.

5. Sonuç: Projelerimiz ve İstihdam

Daha öncede vurgulandığı gibi, dünyada ve ülkemizde 1990'lı yıllarda ve 2000'li yıllarda yaşanan ekonomik krizler yoksulluğu yaygınlaştırmış ve derinleştirmiştir. Krizler sonrasında artan gelir adaletsizliği ve işsizlik, sosyal politikada istihdam amaçlı programların ve desteklerin önemini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. İstihdam; yoksulluğu etkin ve sürdürülebilir bir şekilde azaltmada ve sosyal uyuma katkı sağlaması noktasında en etkin yollardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu husus, ülkemizin ulusal plan ve programları ile strateji belgelerinde yerini almıştır.

Bu bağlamda, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu kaynakları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü proje destekleri yoksul kesimlerin beşeri sermayesinin güçlendirilmesi, kentsel ve kırsal alanlarda yaşayan bu yoksul insanların sürdürülebilir nitelikte kendi işlerini kurmalarının sağlanması konularına odaklanmıştır.

Sonuç olarak, istihdam ve yoksulluk ilişkisinin öneminin farkında olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, gelecekte de ülkemizde kapsamlı bir sosyal kalkınma programı doğrultusunda istihdam odaklı projeler yürütmeye ve bu projelere destek olmaya devam edecektir.

4. Düzenleyici Otorite Perspektifinden Mikrokredi

İsmail ERDEMİR, BDDK Başkan Yardımcısı

ÖZET

Mikrokredi, kamusal kalkınma politikalarının ve küçük girişimlerin hedef kitlesinde yer alan ve finansal kuruluşların düşük gelire sahip olmaları gibi çeşitli nedenlerle hizmet vermedikleri kişilere kredi sağlayacak bir finansman stratejisine sahip olan bir programdır. Günümüzde, mikrokreditin Asya ve Latin Amerika'daki birçok gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde yaygın şekilde uygulanmakta olduğu gözlenmektedir. Bu çalışmada, mikrokreditin temel özellikleri ve konuyla ilgili düzenlemeler uluslararası literatür açısından ele alınmaktadır. Öncelikle, mikrokredi konusunda bağımsız bir otorite olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) düzenlemeleri ve konuya yaklaşımı incelenmiştir. İkinci olarak, mali piyasaların düzenlenmesinin gerekçesi ve BDDK'nın düzenleyici rolü ele alınmış ve akabinde kamu sektörünün mikrokredi alanındaki rolü ve mikrokredi konusundaki düzenlemeler genel çerçevesi içerisinde ele alınmıştır. Son olarak, konu hakkında Türkiye'de yaşanan son gelişmeler ve temel problemler ortaya konmuştur.

4. Microcredit from a Regulating Authority's Perspective

İsmail ERDEMİR, Vice President, Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA)

ABSTRACT

Microcredit is a financing strategy providing credit to those to whom financial institutions cannot serve for various reasons, such as low-income groups that are the target of the public development policies and small entrepreneurs. It is observed that microcredit as a current issue in many underdeveloped and developing countries of Asia and Latin America, has been implemented extensively in today's world. In this study, the basic features of microcredit and the concerning regulations are discussed in the framework of international literature. First of all, the regulation and approach of Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) as an autonomous authority on microcredit is examined. Secondly, the reason for regulation of financial markets and the regulatory function of the BRSA are dealt with, then the role of public sector in establishing microcredit and overall frame of microcredit regulations are considered. Finally, the recent developments in Turkey and main issues in this topic will be revealed.

Düzenleyici Otorite Perspektifinden Mikro kredi

1. Giriş

Mikrofinans, finansal kuruluşların çeşitli nedenlerle müşteri olarak hizmet götüremedikleri ve şimdiye kadar kamu kalkınma politikalarının hedef kitlesi içinde yer alan düşük gelirli hane halkı ile küçük aktif girişimcilerin finansal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik geliştirilen bir finansman stratejisidir. 1980’li yılların başından itibaren Asya ve Latin Amerika’daki az gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede gündeme gelen mikrofinansın, günümüzde yaygın olarak uygulama alanı bulduğu görülmektedir.

Bu bildiride, uluslararası literatür çerçevesinde mikrofinansın temel özellikleri ve düzenlenme boyutu ele alınmıştır. Bu çerçevede, bir düzenleyici otorite perspektifinden Türkiye’de hangi tip düzenleme anlayışının benimsenmesi gerektiğine ve bu anlayışa uygun hangi düzenleme araçlarının kullanılacağına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Dünyada yaşanan küresel krize rağmen gün geçtikçe daha çok insana ulaşarak, gelişmesini sürdüren “mikrofinans” konusu üzerinde uluslararası kuruluşlar, kamu ve özel sektör kuruluşları ve üniversiteler daha fazla yoğunlaşmaya başlamıştır. Sivil toplum kuruluşları ve danışmanlık şirketleri de mikrofinans üzerine projeler üretmeye devam etmektedir.

Bu bildiride, düzenleyici ve denetleyici bağımsız bir otorite olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)’nın mikrofinans uygulamalarının düzenlenmesi ve denetimine bakışı ele alınacaktır. Öncelikle, finansal piyasaların neden düzenlendiği ve BDDK’nın düzenleme fonksiyonu üzerinde durulacak, bunu takiben, mikrofinans ve Türkiye uygulamasının değerlendirilmesi yapıp, mikrofinans sisteminin kurulmasında kamunun rolü ve mikrofinans düzenlemelerinin genel çerçevesi konusuna değinilecektir. Son olarak, Türkiye’de ki düzenleyici gelişmeler ve bu konuda ortaya çıkan temel hususlar ortaya konacaktır.

2. Finansal Düzenleme Fonksiyonu ve BDDK

Bilindiği gibi ekonomi politikalarının temel amacı, toplumun refah düzeyini arttırmak ve bunun içinde sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlamaktır. Bu amaca ulaşmada, finansal sistemin sağlıklı ve istikrarlı bir şekilde çalışması büyük öneme sahiptir. Finansal sistemin etkin bir şekilde çalışmasının sağlanması konusunda kamuya düşen görevler; uygun makro ekonomik ortamın sağlanması, finansal kurumların sağlam yapıda bulunması, hukuki alt yapının finansal piyasaların gelişmesi ve derinleşmesine olanak sağlayacak şekilde tesis edilmesidir.

Finansal piyasalar toplumsal refahı artırma noktasında önemli bir fonksiyona sahiptir. Bu piyasaların temel olarak düzenleme nedenleri, güven ve istikrarın sağ-

lanması, tasarruf sahipleri ile küçük yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunmasıdır. Finansal sistem etkin ve düzgün çalıştığı takdirde, kamu ve özel sektör politikalarının etkin bir şekilde hayata geçirilmesini sağlamakta ve bu çerçevede kamu yararına katkıda bulunmaktadır.

Diğer taraftan, uluslararası eğilimleri takip eden düzenlemeler finansal piyasalarda iyi uygulamaların oluşmasında ve yayılmasında önemli rol oynamakta, yatırımcıları koruyan ihtiyatlı düzenlemeler, açıklama yükümlülükleri ve benzeri enstrümanlar ise toplumda finansal piyasalara olan güveni artırarak, sistemin istikrara kavuşmasına yardımcı olmaktadır (Hartel, 2008: 2). Finansal hizmetlerin bir parçası olarak mikrofinansın düzenlenmesi ve denetiminde de bu hususların dikkate alınması gerekmektedir. Özellikle şeffaflık, güven tesisi ile finansal ve sosyal açıdan sürdürülebilirliğin sağlanması mikrofinans konusunda daha çok öne çıkmaktadır.

Finansal piyasanın düzenlenmesi, şu başlıklar altında yer alan düzenlemelerin bir bütünüdür: kamu kaynaklarına ve teşviklere ilişkin mali düzenlemeler, finansal hizmetlerin kontrolüne yönelik düzenlemeler, sermaye piyasası düzenlemeleri ve tüketicilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler (Hartel, 2008: 3).

Finansal piyasaların düzenlenmesini sadece BDDK gibi otoritelerin fonksiyonu olarak görmek hatalıdır. Yukarıda sayılan tüm başlıklar altında yer alan düzenlemeler, finansal piyasaların düzenlenmesinde daha önce sayılan amaçlara ulaşmada büyük öneme haizdir. Örneğin, Hazine Müsteşarlığı'nca yapılan kamu borçlanmasına ve teşviklere ilişkin düzenlemeler finansal piyasaları yakından ilgilendirmektedir. Hakeza, finansal hizmetlerin kontrolüne ilişkin yabancı sermaye hareketleri, "Türk Parasının Kıymetinin Korunması Hakkında Mevzuat", mali suçların denetimine ilişkin kurallar, müşterilerle birebir işlemlerin çok yoğun olarak yapıldığı finans sisteminde tüketicinin korunmasına ilişkin düzenlemelerde ve finansal piyasaların düzenlenmesi konusunda bir bütünün parçalarını oluşturmaktadır.

Bu anlamda, BDDK ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) gibi finansal otoritelerin uygulamaya koydukları ihtiyatı veya diğer düzenlemeler, herhangi bir finansal sistemin oluşması ve gelişmesi için tek başına yeterli olmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, mikrofinansa ilişkin hukuki alt yapının oluşmasında daha geniş açılı ve çok yönlü bir yaklaşımın benimsenmesi gereği ortadadır.

Finansal piyasaların düzenlenmesine ilişkin bütüncül yaklaşım içerisinde, BDDK'nın yaklaşımı, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 93'üncü maddesinde özetlenmektedir. BDDK tarafından yapılacak tüm faaliyetlerde burada sayılan; finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanması, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışması, malî sektörün gelişmesi, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amaçları gözetilmektedir. BDDK'nın görev yetkilerinin tespitinde ve mikrofinans dâhil olmak üzere ihtiyatı veya esnek tüm düzenlemelerin tesisinde bu çerçevenin özellikle değerlendirilmesi gerekmektedir.

BDDK, düzenleme ve denetim işlevini kanunlardan aldığı yetkiler çerçevesinde yerine getirmektedir. Bankalar ve finansal holding şirketleri başta olmak üzere bankalarda faaliyet gösterecek bağımsız denetim, değerlendirme, derecelendirme ve destek hizmetleri kuruluşları ile varlık yönetim şirketlerinin faaliyetleri de “5411 Sayılı Bankacılık Kanunu” kapsamında düzenlenmektedir. “Finansal Kiralama Kanunu” ve “90 Sayılı KHK” kapsamında finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansman şirketleri ve bunların faaliyetleri düzenlenmektedir. “Banka ve Kredi Kartları Kanunu” kapsamında ise, bu sektördeki kredi kartı çıkaran kuruluşlar, kartlı sistem kuruluşları ve bilgi alışverişi takas ve mahsuplaşma kuruluşlarının kuruluş ve faaliyetleri düzenlenmektedir.

Türkiye’de finansal sektörde en büyük payı bankacılık sektörü almaktadır. Finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansman şirketlerinin de BDDK’nın yetki alanına girmesi ile finansal piyasaların önemli bir kısmının düzenlenmesi ve denetimi BDDK tarafından yapılmaktadır. Fakat finansal piyasalar, sermaye piyasası faaliyetleri ile sigortacılık hizmetlerini de kapsamaktadır. Bu çerçevede, SPK ve Hazine Müsteşarlığı da düzenleyici otoriteler olarak, finans piyasasının düzenlenmesinde etkin rol oynamaktadır.

3. Mikrofinans ve Türkiye Uygulaması

Mikrofinans, kısaca finansal kurumların hizmet sunamadıkları (not served) veya eksik hizmet sundukları (underserved) insanlara (veya hane halklarına) erişim sağlanarak finansal hizmetin sunulması olarak tanımlanabilmektedir. Mikrofinansmanda amaç, fakirlere (the poor) veya dar gelirliyle etkin bir şekilde erişim sağlayan, sürdürülebilir ve istikrarlı finansal kurumları oluşturabilecek politika ve programların yürütülmesidir. Bu yolla, yoksul kesimlerin üretim sürecine dâhil edilerek ekonomiye kazandırılmaları (ekonomik amaç), fakirliğin azaltılması ve yabancılaştırmanın önlenmesiyle toplumsal barışın güçlendirilmesi (toplumsal amaç) amaçlanmaktadır (Ledgerwood, 1999: 1).

Mikrofinans ile ilgili düzenlemeler yapılırken sistemin ekonomik ve toplumsal amaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Örneğin, finansal güçlülüğü gösteren derecelendirme yanında sosyal performansın değerlendirilmesinde kullanılan sosyal derecelendirme uygulamasına da düzenlemelerde yer verilmesi, sistemin sosyal amacına hizmet eden bir yaklaşım olacaktır. Diğer bir örnek ise, mikrofinans kuruluşlarının ağır ihtiyati düzenlemelere tabi tutulması durumunda anılan kuruluşların hem kredi hem de operasyonel maliyetleri ciddi bir artış gösterecek, bu da düşük gelirli kişilerin kredi sistemine dâhil edilmesine yönelik ekonomik amacın gerçekleştirilmesine engel teşkil edecektir.

Mikrofinansmanda çoğunlukla kırsal kesimde veya kentsel alanların çevrelerinde yaşamakta olan düşük gelirli, ekonomik faaliyet gösterme amacında olup, geleceksel bankacılık faaliyetlerinden yararlanamayan gerçek kişiler veya kendi hesabına çalışan mikro girişimciler hedef kitleyi oluşturmaktadır. Hedef kitle açısın-

dan değerlendirdiğimizde, mikrokredi sadece belirli durumlarda ve sadece belirli müşteri tipleri için uygun ve kullanışlıdır. Düşük gelirli kişiler arasında göreceli olarak iş sahibi olabilecek kapasitede, yiyecek ve barınak gibi temel ihtiyaçlarını karşılamış, bir ekonomik fırsat yakalayan ve küçük meblağda bir hazır nakit kaynağı buldukları takdirde bu ekonomik fırsattan yararlanabilecek konumda olan girişimci fakirler, mikrofinans uygulaması için en uygun adaylar olarak ortaya çıkmaktadır (The Microfinance Gateway).

Çok sayıda yoksul insanın ve özellikle aşırı yoksul olan insanların mevcut haliyle ve koşullarıyla mikrokrediden uzak durdukları gözlenmektedir. Yoksulluğun temel sebebi aslında devamlı, düzenli ve yeterli bir gelire sahip olmamaktır. Herhangi bir düzenli ve istikrarlı geliri bulunmayan çok muhtaçlar ve evsizler gibi aşırı yoksul kişiler, mikrofinans müşterileri olmamalıdır, çünkü geri ödeyemeyecekleri kredi ve borçlarla daha büyük borçlara batacak ve daha derin yoksulluğa düşeceklerdir. Yoksulluk sınırının altında yaşayanların ve en alt yüzdelik dilimde yer alan çok yoksul insanların, mikrofinans sisteminden ziyade temel gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olabilecek kamu güvenlik programlarına ihtiyacı vardır (The Microfinance Gateway).

Bu noktada, hedef kitlenin özelliklerinin mikrofinans düzenlemelerinde göz önünde bulundurulması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çok fakir insanlar için, sosyal güvenlik kurumlarınca bağış ve hibeye ilişkin düzenlemelerin yapılması gereklidir. Daha üst seviyelerde yer alan aktif ve serbest çalışan fakirler için ise, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları ve KOSGEB gibi küçük ölçekli girişimcileri destekleyen kuruluşlarca, sübvansiyon ve kredi desteği gibi uygulamalara ilişkin düzenlemelerin yapılması daha uygun olacaktır. Hedef kitlenin daha çok yoksul ve kırsal kesimde yaşayan kişiler olduğu düşünüldüğünde, mikrofinans müşterileri olacak bu kişilerin tüketicinin korunmasına benzer düzenlemeler ile korunması gerekmektedir.

Mikrofinans hizmeti sunanların kurumsal yapılarını üç başlık altında toplamak mümkündür: Resmi kuruluşlar, yarı-resmi kuruluşlar ve gayri resmi sunucular. Resmi kuruluşlar sadece genel hukuk kurallarına değil, aynı zamanda bankacılık düzenleme ve denetleme kurallarına tabidir. Yarı-resmi kuruluşlar ise ticaret kanunu gibi genel yasalara uymak zorunda olmalarına rağmen, bazı istisnalar hariç, bankacılık düzenleme ve denetleme uygulamalarının kapsamında değildir. Genellikle kurum olarak değerlendirilmeyen gayri resmi sunucular hakkında ise, genel ticaret yasaları ve özel bankacılık yasaları uygulanmamaktadır. Mikrofinansman endüstrisine ilişkin kesin istatistiklere göre dünya mikrofinansman endüstrisindeki kurumların çoğu sivil toplum örgütleridir. Kredi birlikleri ve ticari bankalar ise STÖ'leri takip etmektedir (Langerwood, 1999: 97).

Mikrofinans Türkiye için yeni bir kavram olmayıp, değişik kurumsal yapılar altında uygulanmaktadır. Düşük gelir gruplarına ve mikro girişimci sayılabilecek esnaf ve sanatkârlara Halk Bankası "ihtisas" ve "kooperatif" kredileri adı altında

mikrofinans kapsamına girebilecek finansal hizmetleri sunmaktadır. Ziraat Bankası, düşük gelirli hane halklarına ve düşük gelirli çiftçilere ulaşma konusunda potansiyele sahip bir diğer kurumdur. Hazine Müsteşarlığı tarafından yetkilendirilen ikrazatçılar da resmi hizmet sunucular arasında sayılabilirler. Ayrıca, esnaf ve sanatkâr kooperatifleri, küçük çiftçi kooperatifleri, bazı meslek odalarının oluşturduğu yardımlaşma sandıkları gibi birçok örgütlenme biçimi mevcuttur. Gelenekler, sıkı aile bağı ve dayanışması gibi sosyo-kültürel nedenlerden dolayı Türkiye’de arkadaşlar, aile bireyleri, komşular, sayısı konusunda bir tahmin yapmanın güç olduğu “tefeciler” gibi oldukça fazla sayıda resmi olmayan mikrofinans sunucularının olduğu da bilinmektedir.

Mevcut uygulamalar ile mikrofinans yaklaşımının yaygın olarak uygulandığı bazı bölgeler karşılaştırıldığında, Türkiye’deki mikrofinans faaliyetlerinin “sübvansiyon” kimliğini muhafaza ettiği, düşük gelirli kişilere sürekli gelir elde edebilecekleri bir istihdam alanı sağlamaktan çok mevcut durumdaki finans ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik kamu politikasının bir parçası olma niteliğinin ağır bastığı gözlenmektedir (Çokaklı, 2004).

4. Kamunun Görevleri ve Düzenleyici Çerçeve

Mikrofinans sisteminin oluşumunda makro düzeyde kamuya, enflasyon ve faiz oranlarında istikrarın sağlanması, büyüme ve istihdam stratejilerinin oluşturulması ve böylelikle mikrofinans piyasasının gelişmesine ve çok farklı kesimlere ulaşmasının sağlanmasına yönelik makro ekonomik ortamın oluşturulması ile mikrofinans faaliyetlerinin ve mikrofinans kuruluşlarının düzenlenmesi ve denetlenmesi görevi düşmektedir.

Türkiye’deki mikrofinans potansiyelinin yeterince kullanılamaması, mikrofinans hizmetinin kamu tarafından yeterince etkin ve hızlı sunulamaması, kredi verme işleminin mutad bir meslek halinde yapılmasının özel yetki gerektirmesi ve kredi vermeye yetkili kuruluşların gerekli altyapıya yapıya sahip olmaması gibi nedenlerle, bu alandaki boşluğu dolduracak mikrofinans özel bir düzenlemenin hazırlanması bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır (Çokaklı, 2004).

Mikrofinans faaliyetlerinde; finansmanın genelde ticari olmayan bağış, hibe, sübvansiyon gibi kaynaklar tarafından karşılanması, işlemlerin hacminin finansal sektör ve ödemeler sistemi açısından çok küçük olması ve bu anlamda sistemik risk tehlikesi bulunmaması, müşteri sayısının az olması ve genelde küçük gruplar bazında işlemlerin sürdürülmesi durumlarında düzenleme yapılmasının önemi azalmaktadır. Mikrofinans faaliyetlerinin yaygınlaşarak finansmanın, halkın ve küçük yatırımcıların tasarruflarının toplanılması suretiyle sağlanması durumunda ise düzenleme önem kazanmaktadır. Çünkü mevduat kabulü gündeme geldiğinde, mikrofinans kuruluşlarının finansal kapasitesinin sağlıklı ve sürdürülebilir hale getirilmesi tüm kamunun yararı için gereklidir (Hartel, 2008: 4).

Bu aşamada, mevduat ya da başka bir isimle halktan para toplanıp toplanmadığı, mikrofinans faaliyetlerinin doğrudan ya da dolaylı olarak finansal sektör ve ödemeler sistemi açısından risk yaratıp yaratmadığı, denetim ve düzenleme otoritesinin kurumsal kapasitesinin bu işlev için yeterli olup olmadığı, raporlama ve denetim süreçlerinin mikrofinans faaliyetleri için yarattığı (organizasyonel, teknik ve beşeri) maliyet, düzenleme ve denetimin mikrofinans hizmetlerinin sunulmasında yenilikçiliği ve esnekliği engelleyip engellemediği gibi hususlar, düzenlemenin alt yapısını oluşturmadan önce dikkat edilmesi gereken belirleyici unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Düzenlemede kullanılacak enstrümanlar ise, 1995’de Dünya Bankası çatısı altında kurulan, “Yoksullara Yardım için Danışma Grubunun” (CGAP) ilgili taraflarca üzerinde mutabık kalınan “Mikrofinansmanın Düzenlenme ve Denetlenmesindeki Temel Prensipler” başlıklı dokümanı çerçevesinde ele alınacaktır. Mikrofinans kuruluşlarının kaynak yapılarının ortaya konması, bankacılık otoritesi tarafından düzenlemelerine gerek olup olmadığının belirlenebilmesi ve uygulanacak düzenleme standartlarının tespit edilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Burada temel olarak, ihtiyatlı ve ihtiyatlı olmayan (esnek) düzenleme yaklaşımı olarak iki farklı yaklaşım değerlendirilecektir (CGAP Guideline, 2003).

Genel itibarıyla ihtiyati düzenleme, büyük ölçüde halktan topladıkları tasarruflarla finansal sektörde faaliyette bulunan kuruluşların güvenilirliğini ve sağlamlığını temin ederek sistem açısından herhangi bir risk oluşturmalarını engellemeyi ve bu çerçevede tasarruf sahiplerinin menfaatlerini korumayı amaçlamaktadır. Özellikle, finansal kuruluş ile fon temin eden kişiler arasında eksik veya yanlış bilgilendirilmeden kaynaklanan ters seçim (reverse selection) ve ahlaki istismarın (moral hazard) yapılacak düzenlemeler ve geliştirilecek denetim mekanizmaları yoluyla önlenmesi ihtiyati düzenlemenin temel hareket noktasını oluşturmaktadır. Sermaye yeterliliğine, likiditeye, kredi karşılıklarına ilişkin yükümlülükler ihtiyati düzenleme kapsamında değerlendirilebilecek birtakım temel standartlar arasında yer almaktadır. Esnek düzenleme ise halktan mevduat toplama izni olmayan, sadece kredi faaliyeti ile uğraşan ve bu nedenle de kamusal bir otorite tarafından denetlenmesi gerekmeyen kuruluşlara yönelik standartları içermektedir (Çokaklı, 2004).

İhtiyati düzenlemenin, genellikle ihtiyati olmayan düzenlemeye nazaran uygulama açısından daha karışık, zor ve maliyetli bir yapısı bulunmaktadır. Sermaye yeterliliği, karşılıklar ve likiditeye ilişkin yükümlülüklerin uygulanması için bu alanlarda uzmanlaşmış finansal otoritelere ihtiyaç var iken, şirketin yönetimi, efektif faiz oranının açıklanması gibi ihtiyati düzenleme kapsamında olmayan konular genellikle kuruluşun kendisi tarafından yerine getirilmektedir.

Mikrofinans sektörüne yönelik uluslararası düzenlemelerde görülen ihtiyati prensipleri; “asgari sermaye yükümlülüğü”, “sermaye yeterlilik oranı”, “ortaklık yapısına ilişkin şartlar”, “kredi dokümantasyon ve raporlama yükümlülüğü”, “teminat

ve karşılık yükümlülüğü”, “operasyonel koşullar”, “izin verilen/verilmeyen faaliyetler”, “kredi sınırları” ve “likiditeye ilişkin yükümlülükler” ana başlıkları altında değerlendirmek mümkündür. Bu sınırlamalar, genellikle geleneksel bankacılıkta yaygın olan kimi düzenlemelerin mikrofinansa uyarlanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyatlı düzenlemelerin mikrofinans kuruluşlarına nasıl uygulanması gerektiği konusunda birçok tartışma yapılmaktadır.

Örneğin, asgari sermaye yükümlülüğüne ilişkin ideal bir miktar belirlemek çok zordur. Genel bir prensip olarak; asgari sermaye tutarının bir taraftan finansal yeterliliğe ulaşmamış küçük ölçekli kuruluşların sektöre girişini ve denetim otoritelerinin çok sayıda kuruluşu denetlemesini engelleyecek, önleyecek ölçüde yüksek, diğer taraftan ise mevcut mikrofinans kuruluşlarının ve potansiyel yatırımcıların düzenleme kapsamına girmelerini teşvik edecek ölçüde düşük olması na özen gösterilmelidir.

Esnek düzenleme ise, “kredi kullanılabilmek için izin alınması”, “tüketicinin korunması”, “sahtekârlığın ve mali suçların önlenmesi”, “kredi bilgilerinin belli bir merkezde toplanması”, “faiz oranı sınırlamaları ve benzeri kısıtlamalar”, “sahiplik, yönetim ve sermaye yapısı üzerine sınırlamalar”, “açıklama yükümlülüğü” gibi konular altında yer alan başlıklardan oluşmaktadır. Bu yaklaşımda; genellikle basit, şeffaf, ilke bazlı, operasyonel ve denetimsel açılardan maliyeti düşük düzenlemeler görülmektedir.

Finansmanını farklı kaynaklardan sağlayan mikrofinans kuruluşları arasında yapılan ayırım konusunda en önemli husus, mudilerin zarar görüp görmeyeceği ve sistemik risk oluşup oluşmayacağına tespitidir. Hibeler, ticari olmayan destekleyiciler ve hayır kuruluşlarınca sağlanan fonlar ile sistemik riske yol açmayacak büyüklükte ticari krediler kullanarak finansman sağlayan mikrofinansman kuruluşlarının ihtiyatlı düzenlemelerine gerek yoktur. Nakit teminat ya da benzeri zorunlu depozitolar ile finansman sağlayan kuruluşların ihtiyatlı düzenleme konusu yapıp yapılmayacaklarına, bu tip kuruluşların ihtiyatlı düzenlemelere tabi tutulmasının gerek kuruluşa gerekse de kredi müşterisine maliyeti analiz edildikten sonra karar verilmelidir (The Microfinance Gateway).

Birçok ülkede mikrofinans piyasasının genel gelişme düzeyinin, mevduat toplayarak yoksullara hizmet edecek ayrı bir finans kuruluşu sınıfına ruhsat vermeye uygun seviyeye henüz gelmediği görülmektedir. Bankacılık otoritelerinin karşı karşıya olduğu bütçe kısıtlamaları, çok sayıda küçük kurumdan oluşan bir sektörün denetlenebilmesini olanaksız hale getirebilmektedir. Bu açıdan, yeni gelişmekte olan sektörler için iyi yapılmış, esnek(ihtiyatlı olmayan) bir düzenlemenin daha etkin ve daha düşük maliyetli olacağı düşünülmektedir.

5. Türkiye’de Mikrofinans Düzenlemesi

Genel olarak bakıldığında; Türkiye’de doğrudan mikrofinans ürün ve hizmetlerin

sunumuna odaklanmış, diğer bir ifadeyle uluslararası normlarda mikrofinans faaliyeti yapan kuruluşlar bulunmadığı, mevcut kuruluşların da farklı düzenlemeler çerçevesinde sosyal ve ekonomik amaçlarla düşük gelirli hane halkları ile mikro/küçük ölçekli girişimlere mikrofinans benzeri faaliyetler sundukları anlaşılmaktadır. Ziraat ve Halk Bankası ile diğer ticari bankalar tarım kesimine ve KOBİ'lere yönelik faaliyetlerini Bankacılık Kanunu, STÖ'ler ile diğer kuruluşlar da faaliyetlerini kendi mevzuatları çerçevesinde yürütmektedir. Bu açıdan, sadece mikrofinans hizmeti sunacak kuruluşlara yönelik hukuki altyapının olmadığı görülmektedir. Şimdiye kadar Türkiye'de yaşanan düzenleyici gelişmeler aşağıda özetlenmektedir:

2002–2003 döneminde hazırlanan “Mikrofinansman Kuruluşları Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı” 2003 yılı Mart ayında Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığına gönderilmiş, ardından Bakanlar Kurulunca 26 Mayıs 2004 tarihinde T.B.M.M.'ye sunulmuştur. Tasarı 2005 yılı Şubat ayında Bakanlar Kurulunca geri çekilerek Başbakanlığa iade edilmiştir.

2005 yılında Diyarbakır milletvekili Aziz AKGÜL tarafından hazırlanan “Mikrofinans Kuruluşları Hakkında Kanun Teklifi”, bir yasama döneminde sonuçlandırılmamıştır. 2007 Yılında ihtiyaç sahibi dar gelirli ve mikro girişimcilere mikrokrediyi temin etmek üzere merkezi Ankara'da olan Damla Finans Anonim Şirketi'nin kuruluşu, yönetimi, çalışma esasları ve denetimi ile ilgili usul ve esasların düzenlenmesini öngören Damla Mikrofinans Kuruluşu Anonim Şirketi (Damlabank) Kanun Teklifi de bir yasama döneminde sonuçlandırılmamıştır.

GAP Eylem Planı (2008–2012) uyarınca, GAP Bölgesindeki işletmelerin ve girişimcilerin rekabet güçlerini geliştirmek amacıyla başta KOBİ'ler olmak üzere finansman imkânlarının artırılması ve finansmana erişimin kolaylaştırılmasına yönelik olarak mikrokredi uygulaması için gerekli mevzuat düzenlemesinin yapılarak bölgede etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Mikrokrediyeye yönelik mevzuat hazırlığı çalışmalarının BDDK sorumluluğunda TOBB, Ticari Bankalar ve Bölgenin Kalkınma Ajanslarının işbirliği ile yürütülmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda, yukarıda ifade edilen temel unsurlar dikkate alınarak 'yeni taslak hazırlama' çalışmaları başlamıştır.

Hâlihazırda ülkemizde belli bir olgunluğa ulaşmış mikrofinans piyasasının ve sadece mikrofinans hizmeti sunmak amacı ile faaliyette bulunan mikrofinans kuruluşlarının olmaması nedeniyle, erken ve teşvik edici düzenleme kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülen düzenleme çalışmaları kapsamında dikkate alınacak unsurlar üzerinde kısaca durulacaktır.

Öncelikle, mikrofinans kuruluşlarına mevduat toplama yetkisinin verilmesi, bu kuruluşların diğer mevduat toplayan kuruluşlar olan bankalar ile paralel olarak ihtiyatlı düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerle tabi tutulmalarını gerektirecektir. Bu durum ise, hem kredi ve operasyonel maliyetlerin artması bakımından hem

de sermaye yükümlülüklerinin ağır olması bakımından yeni gelişmekte olan mikrofinans piyasası üzerinde baskı oluşturacaktır.

Mikrofinans kuruluşlarının daha düşük ihtiyatlı düzenlemeye tabi tutulması durumunda ise, haksız bir rekabet ortamı yaratılacak, daha düşük sermaye şartlarına tabi olmaları nedeniyle sayılarının çoğalması halinde ise etkin bir denetim mekanizması kurularak faaliyetlerinin denetlenmesi mümkün olmayacaktır. Denetim zafiyetiyle birlikte, sistemden beklenen faydanın aksine denetim dışı kalan işlemlerin kayıt dışı faaliyetlere ve ekonomik ortama zemin hazırlaması imkân dâhilindedir. Bu bağlamda, etkin bir denetim mekanizmasının kurulması ile kayıt dışılığın ve yolsuzlukların önlenebilmesi açısından, mikrofinans kuruluşlarının mümkün olduğunca faaliyetlerini bankalar aracılığıyla gerçekleştirmesinin teşvik edilmesi yerinde olacaktır. Bu husus denetim maliyetlerinin azaltılması açısından da önem arz etmektedir.

Diğer bir husus, sistemin sağlıklı gelişimi ve uygun rekabetçi ortamın temini dikkate alınarak mikrofinans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyet esaslarının, mevduat kabul etmeyen factoring, leasing ve tüketici finansman şirketleri gibi diğer mali kuruluşlarda aranan şartlara paralel olarak belirlenmesi konusudur. Sayılan diğer mali kuruluşlarda olduğu gibi, mikrofinans kuruluşlarının da belirlenen ana faaliyet konusu dışında, hiçbir ticari ve sınıfl faaliyetinde bulunmaması, bu kuruluşların ana faaliyet konularına odaklanmalarını sağlayacak, rekabet ortamının sağlanmasında önemli katkıda bulunacaktır.

Bir başka husus ise, mikrofinans kuruluşlarının sahiplik yapısına ilişkin yapılacak değerlendirmelerdir. Siyasi partiler, sendikalar, meslek kuruluşları, yerel yönetimler, basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketlerin mikrofinans kuruluşları ile ortaklık ilişkilerinin kesilmesi; mikrofinansın bir kalkınma stratejisi olarak tüm Türkiye genelinde benimsenmesi, farklı uygulama ve yaklaşımlarla birlikte ayrımcılığın ortaya çıkmaması ve suistimallerin önüne geçilmesi açısından son derece önemlidir.

Avrupa Birliği'nin konuya ilişkin mevzuatı açısından değerlendirme yaptığımızda, 2007 tarihli "Avrupa Komisyonu Raporu"na göre Avrupa Birliği'nde sadece iki ülkede (Fransa ve Romanya) mikrofinansın özel kanunlar çerçevesinde düzenlendiği görülmektedir. Bankacılığa ilişkin AB Direktifinde de lisansa ve ihtiyatlı düzenlemelere tabi olup olmama kriterinin "mevduat toplayıp toplamama" olduğu görülmektedir. Anılan rapora göre; AB genelinde yer alan düzenlemelerde farklı yapılar yer almakta ve AB'de birçok ülkede mikrofinans faaliyetleri, banka dışı mali kurumlarca bankacılık lisansına tabi olmadan yürütülmektedir (AB Komisyon Raporu, 2007).

6. Sonuç

Giderek küreselleşen bir finansal ortamda kalkınma ve büyüme arzusunda olan bir ülke olarak Türkiye'nin, gelişmiş finansal piyasaların temel eğilimlerini takip etmesi önemlidir. Bununla birlikte, gelir dağılımındaki sorunlar ve düşük gelirli insanların ağırlığı ile mikro/küçük ölçekli girişimlerin finansal ürün ve hizmetlere ulaşmada yaşadığı sıkıntılar, ülkemizde mikrofinans stratejisinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede, ülkemizde gelişmiş bir mikrofinans piyasası olmamasına rağmen, erken düzenleme yaklaşımı çerçevesinde mevzuat çalışmalarına başlanması, sektörün arz ve talep yönüne ilişkin belirsizliğin kaldırılması ve piyasanın 'kurallılık ilkesi'ne uygun işlemesine imkân tanınması açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Yukarıda ifade edilenler çerçevesinde, Türkiye'de esnek bir düzenleme anlayışının benimsenmesi ve bu anlayışa uygun düzenleme araçlarının kullanılması gerekmektedir. Ancak, BDDK'nın çalışmalarının bu sürecin başarısında tek başına yeterli olması mümkün değildir. Bu kapsamda, ekonomik kalkınma hedeflerinin ve makro ekonomik ortamın temel bileşenlerini oluşturan para ve maliye politikalarının ve mikrofinansın potansiyel müşterilerine yönelik sosyo-ekonomik politikaların mikrofinans sektörünün gelişimini de göz önünde bulunduracak şekilde tasarlanması, Türkiye'de mikrofinansın gelişmesinde en az sektörün düzenlenmesi ve denetimi kadar önem arz etmektedir.

Ülkemizde gelir düzeyi düşük hane halkının ve mikro/küçük ölçekli girişimlerin finansal sisteme katılımının yetersiz olduğu dikkate alındığında, mikrofinans sektörünün gelişiminin finansal sistemin sınırlarının genişlemesi açısından önemli bir açılım sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, sektörün gelişimi, kayıt dışı gerçekleştirilen finansman faaliyetlerinin formal bir yapıya kavuşturulmasına olanak sağlayarak Türk finans sistemi ve dolayısıyla bir bütün olarak ülke ekonomisi açısından önemli kazanımlar elde edilmesine yol açabilecektir.

Kaynaklar / References

- AB Komisyonu Raporu (2007), "The Regulation of Microcredit in Europe", Brüksel.
- CGAP Guideline (2003), CHRISTEN, R. P., LYMAN, T. R., vd. "Microfinance Consensus Guidelines"
- ÇOKAKLI, Serdar (2004), "Mali Sektör İçinde Mikro Finans Kurumları", BDDK Uzmanlık Tezi, Ankara.
- HARTEL, Rainer (2008), "Microfinance Regulation-Issues and Solutions", 5th Annual Meeting of the Arab Microfinance Network, Tunus.
- LEDGERWOOD, J. (1999), "Microfinance Handbook, An Institutional and Financial Perspective", The World Bank.
- <http://www.microfinancegateway.org>, "The Microfinance Gateway".

BÖLÜM IV

Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları

1. Türkiye’de İl Düzeyinde Mikro kredi Uygulamaları: Diyarbakır Örneği

H. Avni MUTLU, Diyarbakır Valisi

2. Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği’nin Mikro kredi Değerlendirmesi

Şengül AKÇAR, Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği Başkanı

3. Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları Araştırmasının Sonuçları

Doç. Dr. İsmail BAKAN, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Yücel AYRIÇAY, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Öğr. Gör. A. Melih EYİTMIŞ, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

CHAPTER IV

Microcredit Practices in Turkey

1. Microcredit Practices at Provincial Level in Turkey: Diyarbakır Case

H. Avni MUTLU, Diyarbakır Governor

2. Microcredit Assesment by the Association of Women's Labour Valuation

Şengül AKÇAR, President, Association of Women's Labour Valuation

3. The Results of Research on Microcredit Practices in Turkey

Assoc. Prof. İsmail BAKAN, Kahramanmaraş Sütçü İmam University

Ass. Prof. Yücel AYRIÇAY, Kahramanmaraş Sütçü İmam University

Lecturer, A. Melih EYİTİMİŞ, Kahramanmaraş Sütçü İmam University

1. Türkiye’de İl Düzeyinde Mikro kredi Uygulamaları: Diyarbakır Örneği

Hüseyin Avni MUTLU, Diyarbakır Valisi

ÖZET

Diyarbakır’ın nüfusu yaklaşık olarak 1,5 milyon kişidir. Bu yüksek nüfus hareketliliğinin en temel sebebi, kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımızın iş bulma ümidiyle şehir merkezine göç etmeleridir. Son yıllarda bankaların verdiği kredilerin miktarı 10 kat artmış durumdadır. Bu karşılıklı krediler, yalnızca yoksulluk problemini büyütmele kalmamış aynı zamanda sosyal sıkıntılarla birlikte sağlık sorunlarını ve ailevi problemleri de ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle binlerce insanı iş sahibi yaparak yoksulluktan kurtaracak farklı ve yeni bir çözüme ihtiyaç duy-maktaydık: İhtiyacımız olan şey mikro kredi idi. Şu anda Diyarbakır’da faaliyet gösteren 6 mikro kredi şubesi, 2003 yılından beri 13.000 YTL kredi dağıtmıştır.

1. Microcredit Practices at Provincial Level in Turkey: Diyarbakır Case

Hüseyin Avni MUTLU, Diyarbakır Governor

ABSTRACT

The population of Diyarbakır is approximately 1,5 million. This high population moves from rural areas to Diyarbakır city centre mainly for the aim of finding job opportunities. The amount of credit given by banks has increased 10 times in recent years. That did not only push people into a problem of poverty, but also caused health, social and family problems. Therefore, there was a need for something different to encourage thousands of people to have their own jobs for getting rid of poverty: What we needed was microcredit. Currently, there are six Microcredit Branches in Diyarbakır and they used more than 13.000 YTL as microcredit since 2003.

1. Giriş

Mikro kredi projesinin uygulama alanı bulunduğu kentlerden birisi de Diyarbakır olmuştur. Ülkenin Güneydoğu Anadolu Bölgesi sınırları içinde yer alan kentin nüfusu, almış olduğu göçlerle birlikte bugün 1,5 milyona dayanmıştır.

Son dönemlerde, özellikle sağlık ve eğitim alanında yapılan yatırım ve hizmetlere bakıldığında Diyarbakır'ın sosyolojik açıdan bölgenin lider kenti olduğu söylenebilir. Ancak kontrolsüz nüfus artışı ve çevre kentlerden aldığı göçler sebebiyle ekonomik yapının bozulmasının önüne geçilemediği de ayrıca görülmektedir.

Bugün hala ekonomik sorunlarla mücadele, etkin yöntemler çerçevesinde ve kararlılıkla yürütülmektedir. Bir taraftan yeni mali tedbirler, teşvik ve destek paketleri, kalkınma plan ve programları hızla uygulamaya sokulurken diğer taraftan bireysel bazda yoksulluğun etkisini azaltıcı tedbirlere başvurulmaktadır. Bu bağlamda, kısa bir süre öncesine kadar hiçbir sağlık güvencesi bulunmayanlar, bugün artık sağlık hizmetlerinden faydalanabilir noktasına gelmiş oldular. Bu kapsamda uygulamaya konulan “yeşil kart”(muhtaç durumdaki kişilere sağlık hizmetlerini ücretsiz alabilmeleri için verilen belge) sistemi yoksullar lehine atılmış önemli bir adım olmuştur. Halen Diyarbakır'da 500.000 civarında insanın yeşil kart kullandığı ve bu sayede üniversite hastanesi dâhil pek çok sağlık kuruluşundan rahatlıkla hizmet alabildiği bilinen bir husustur.

Yoksullukla mücadelede etkili yöntemin ancak istihdam ve üretimi artırma noktasında olabileceği görüşü ağırlıktadır. Bu çerçevede, ‘sürdürülebilir bir iş’ ve ‘düzenli bir gelir’ etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Mikro kredi bu konuda önemli bir örnek olabilir. Çünkü iş kurma ve gelir elde etme gayretindeki yoksul insanların desteklenmesine aracılık etmektedir.

Kredilerin kullanıcılara aktarılması noktasında aracı kurumlar olarak görev yapan bankalar, son dönemdeki kredi taleplerinde ciddi artışların olduğunu dile getirmektedirler. Öyle ki, son 10 yılda kullanılan kredilerde 50 kat artış olduğu yine ifade edilen hususlar arasındadır. Mikro krediye aracılık eden bir kurum olarak, eskiden alınan 1 birim krediye oranla 50 birim kredi veriyor olmamız önemli bir gelişmedir. Diğer bir husus ise, bu kredilerin yoksullara ulaştırılması noktasında sağlanmış olan kolaylıktır. Bilindiği üzere krediler ipotek ya da kefil sunmak suretiyle verilmekte iken, mikro kredi yoksullar için kefil ve ipotek kavramlarını devre dışı bırakmıştır.

Türkiye Grameen Mikro kredi Programı, Diyarbakır Valiliği ile Türkiye İsrâfı Önleme Vakfı işbirliğinde “yap-işlet-devret” modeliyle hayata geçirilmiştir. Program 2003'ten bu yana iyi bir seyir izleyerek gerek kredi, gerekse kullanıcısı noktasında sayısal artışlara neden olmuştur. Aslında mikro krediye kullanan insanların sayısıyla övünmekten ziyade çok daha farklı sayılarla övünebilmek rasyonel kabul edilmelidir. Neticede bu bir ihtiyaç ise –ki öyle, sürdürülebilir bir şekilde bu

ihtiyalar giderilmektedir.

2. Mikrokredi Şubelerimiz ve Dağıtılan Kredi Miktarları

Diyarbakır aktif şube sayısı açısından, Türkiye'nin en fazla mikrokredi şubesi olan kenti durumundadır. Faaliyet gösteren 5 şubesinin (Tablo 1) yanında halen yeni şubelerin kurulması çalışmaları devam etmektedir.

Tablo 1

Diyarbakır'daki Mikrokredi Şubeleri	
• 2003 - Sur Şubesi	
• 2003 - Bismil Şubesi	
• 2004 - Bağlar Şubesi	
• 2007 - Ergani Şubesi	
• 2007 - Silvan Şubesi	
• 2008 - Kayapınar Şubesi Aralık ayında açılacaktır.	

Tablo 1'de görüldüğü üzere, 2003 yılında kurulan ve kısa sürede faaliyete geçen Sur şubesine ilave olarak yine aynı yıl içerisinde açılan Bismil şubesi de eklenmiştir. Sırasıyla, 2004 yılında Bağlar şubesi, 2007 yılında Ergani ve Silvan şubeleri açılmıştır. 2008 Yılı Aralık ayı içerisinde açılacak olan Kayapınar şubesi ile birlikte toplamda 6 mikrokredi şubesi, aktif olarak hizmet veriyor konumunda olacaktır.

Bu şubelerin bugünkü mevcut durumlarına bakılacak olunursa;

Tablo 2

DİYARBAKIR'DAKİ SON DURUM				
ŞUBE ADI	ÜYE SAYISI		DAĞITILAN PARA (YTL)	
	Bu hafta	Toplam	Bu hafta	Toplam para
BAĞLAR	24	2.259	26.138	4.389.227
SUR	15	2.003	21.003	2.496.387
ERGANİ	4	1.114	8.986	1.606.262
SİLVAN	12	368	6.800	233.428
BİSMİL	29	1.194	21.003	2.496.387
TOPLAM	84	6.938	83.930	11.221.691

En son 84 yeni üye katılımı ile birlikte, şubelerin toplamda 6.938 kişilik üye sayısına ulaştıkları ve dağıtılan kredi miktarının 82.000,00 YTL'yi aşmış durumda olduğu görülmektedir. 2003'ten bu yana geri dönüşlerle birlikte kredi miktarı da 13.000.000,00 YTL'nin üzerine çıkmış bulunmaktadır. 2003 yılındaki 142.000,00 YTL'lik ilk kredi uygulaması, 5 yıl içerisinde 13.277.000,00 YTL'ye ulaşmıştır (Tablo 3). Sonuçta, başlangıç ile bugün gelinen nokta arasında çok ciddi bir yükselişin kaydedildiği görülebilmektedir.

Aslında bir yönüyle bu krediler, sürekli olarak Diyarbakır'da yaşayan 6.938 fakirin elinde dolaşmakta ve yine bu vatandaşların elinde artarak büyümektedir.

Tablo 3



3. Sektörel Dağılım

Rakamlar, dağıtılan kredilerin her yıl katlanarak arttığını göstermektedir. Tam da bu noktada akla şu soru gelebilir. Acaba bu denli yoğun kredi kullanılan bir kentte iş potansiyeli açısından ne gibi değişiklikler söz konusu olmuştur? Bu değişikliklerle hangi sektörler, ne oranda etkilenmiştir?

Bu duruma aşağıdaki tabloda (Tablo 4) verilen oranlar çerçevesinde bakacak olursak;

‘Üretim ve İşlem’ hacmi, sektörel bazda % 21’lik bir dilime karşılık gelerek ilk sırada yer almaktadır. Bu dilim; el sanatları, ekmek yapımı, ayakkabı yapımı, yoğurt yapımı, peynir yapımı, çocuklar için kıyafet yapımı, tatlı yapımı, çeyizlik eşya yapımı, kasap dükkânı, tost yapımı gibi bölümleri ihtiva etmektedir.

Tablo 4



‘Tarım ve Hayvancılık’ sektörü ise, % 21’lik bir dilimle 2. sırada yer almaktadır. Bu sektörde faaliyet gösteren kredi kullanıcıları tercihlerini ağırlıklı olarak sebze, pamuk, buğday ve tütün yetiştiriciliği üzerinde kullanmaktadırlar.

Üçüncü sırayı, % 19’luk oranla ‘Dükkanlar’ sektörü takip etmektedir. Çoğunluğunu ‘bakkal dükkânlar’ denilen küçük çaptaki işletmelerin oluşturduğu sektörde; Terzi dükkânı, kuaförlük, sobacılık, cam dükkânı, elektrik malzemesi dükkânı ve mermer dükkânı örneklerinde olduğu gibi çok farklı alanlarda hizmet vermekte olan bu tarz işletmeler de bulunmaktadır. Ayrıca hayvan alım-satımı, aşçılık, kıyafet alım-satımı, sebze-meyve alım satımı, odun-kömür alım satımı, hayvan yemi alım-satımı ve hatta ikinci el cep telefonu alım-satımı gibi ticari faaliyetler de bu kapsamda değerlendirilebilir.

Kentsel yoksulluğun derinden yaşandığı yerlerden birisi olan Diyarbakır’da, geçimini yalnızca başkalarının destekleriyle sürdüren birçok insanın olduğu bilinmektedir. Bu insanları aktif bir ekonomik yaşama dâhil edebilmek ve bu çerçevede üretebilirliklerine imkân tanımak en önemli hedefler arasında görülmektedir. Bundan dolayıdır ki, kredinin önemli özelliklerinden birisi de mücadeleci tavrı yüksek bireyleri ortaya çıkarma noktasında sağladığı katkıdır. Bu sayede, kendi işlerini kurabilmiş ve topluma entegre olabilmiş insanların sayısının her geçen gün arttığı gözlemlenmektedir. Bu insanlar, Diyarbakır özelinde “mücadeleci üyeler” olarak nitelendirilmektedir.

Son dönemde Diyarbakır’da, kurumsal açıdan destek bulan ancak toplumsal bazda yeterli ilgi görmeyen konulardan birisi de “mikrosera uygulaması” konusudur. Topraksız seracılık alanında yeni bir adım olarak görülen bu uygulamanın

altyapısı henüz oluşturulabilmiş değildir. Buna rağmen, 2008 yılı içerisinde ilk ürünü elde etme konusunda bir başarı sağlanabilmiştir. Bundan sonraki süreçte de, verilecek 300 YTL'lik krediyle uygulamalarda başarı sağlanmaya devam edilirse, 1 yıl içerisinde 1000 YTL'lik bir gelir elde edilebileceği öngörülebilir. Halen yeni ürünler üzerinde uygulamalı çalışmalara devam edilmekte ve yoğun eğitim faaliyeti neticesinde seracılık kültürünün tabana yayılması hedeflenmektedir.

4. Sonuç

Yoksul bireylerin ekonomik sürece dâhil edilebilmeleri noktasında önemli bir işleve sahip olan mikrokredi projesinin kapsama alanı her geçen gün artmaktadır. Proje faydalanıcılarının sayısındaki artışla birlikte, sosyal yaşamda da gözle görülür değişiklikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu durumun en somut örneğini, yoksul kadınlarımız üzerinde görmek mümkündür.

Sonuç olarak, bir sosyal sorumluluk projesi olarak nitelenen bu projenin toplumsal yapının korunması noktasında sağladığı katkı son derece önemli görünmektedir. Ayrıca uygulamanın daha geniş kesimlere uzanması mikrokreditinin nihai hedefinin gerçekleşmesine hizmet edecektir.

2. Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği'nin Mikrokredi Değerlendirmesi

Şengül AKÇAR, Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği Başkanı

ÖZET

Mikrokredi programını Türkiye’de ilk uygulayanın biz olmamıza rağmen, mikrokredi konusunun akademisyenler ve kamu kurumları tarafından bilinmesine önayak olan Aziz Akgül’e teşekkür etmemiz gerekir. 10 yıl kadar önce “Mikrokredi Projesi”ni uygulamaya karar verdiğimizde, Türkiye’de mikrokredinin tartışılacağı bir “Konferans”tan bahsedildiğini duymak, mikrokredi konusunda çalışan bir akademisyen bulmak ve fakirliği ortadan kaldırmak için mikrokrediyi yaymaya çalışan bir kamu kurumu görmek imkânsızdı. Bu çalışma, mikrokrediyi ve uygulanmasını Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı perspektifinden ele almaktadır. Kısaca mikrokredinin tarihini, nasıl başladığını, başlangıçta ne tür problemlerle karşılaştığını ve bugünkü durumunu ele almaktadır.

2. Microcredit Assessment by the Association of Women's Labour Valuation

Şengül AKÇAR, President, Association of Women's Labour Valuation

ABSTRACT

Although we were the first for starting microcredit program in Turkey, we need to thank to Aziz Akgül who let the issue of microcredit known by academicians and public institutions. Almost 10 years ago, when we decided to practice Microcredit Project, it was nearly impossible to hear anything about a Conference discussing microcredit, to find an academician studying microcredit and to see a public institution helping to expand microcredit in order to eradicate poverty in Turkey. This study evaluates microcredit and its applications from perspective of 'Valuing the Women Labour Association'. Thus, the study explores the history of microcredit: how it started, what kind of problems faced in the beginning, and where it is now.

Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği'nin Mikro kredi Değerlendirmesi

1986 yılında, kadınların ekonomik durumlarını ve yaşam kalitelerini iyileştirmek amacıyla kurulan Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV), kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur.

Günümüzde mikro kredi uygulamalarına olan desteğin muazzam boyutlara ulaştığı bir gerçektir. Böylesine büyük bir destekte payı olanlardan birisi de Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'dır. Vakıf olarak şimdiye kadar 8.000 civarında kişiye ve yaklaşık 7 milyon YTL yutarında kredi desteği sağlanmıştır. Ancak, sağlanan bu desteğin kolay süreçlerden geçtiğini söylemek pek mümkün değildir. Öyle ki, 1998 yılında mikro kredi programı başlatmak üzere pilot uygulamaya geçildiğinde değerlendirme yapılması istenilen akademisyenler bile zor ikna edilmişlerdi. 2001'de yaygın şekilde başlama kararı alındığında ise, yasal çerçeve olmadığından kurumlardan izin alınması 1 yıllık süreye tekabül etmiştir. Endişelerle geçen süreçte başlatılan program bugün bu duruma gelmiştir.

Vakıf, yoksul kadınların bireysel ve toplumsal yaşamlarını iyileştirme çabalarını desteklemek, kapasitelerini geliştirebilecekleri platformlar yaratmak ve çocukların erken çocuk eğitimi olanaklarından yararlanabilmelerini sağlamak üzere faaliyetlerini yürütmeye devam etmektedir. Bu faaliyetleriyle her yıl yaklaşık 3.000 çocuk ve kadına eğitim ve diğer kapasite geliştirme olanakları sunmaktadır.

Her ne kadar mikro kredi uygulamasını Türkiye'de ilk başlatan K.E.D.V. olmuşsa da, ülke gündemine girmesi ve uygulamaya görünürlük kazandırması noktasında Prof. Dr. Aziz Akgül'ün büyük emekleri olduğu bilinmektedir.

Mikro kredi uygulamaları aslında bir kısım görüşlerin aksine yoksulluğun giderilmesi noktasında alternatifsiz değildir. Mikro krediyi yoksulluğun giderilmesi konusunda tek araç olarak görmek diğer yaklaşımları devre dışı bırakmak anlamına gelecektir. Dolayısıyla mikro kredinin farklı yaklaşımlarla entegre olması yoksulluğun giderilmesi ve kadının güçlenmesi konusunda önemli bir araç olmaya devam etmesini sağlayacaktır.

Bir hususun altının çizilmesi gerekir ki, o da, kadının sosyal statüsü ve toplumdaki rolüdür. Bilindiği üzere Türkiye'de yaşayan kadınların eğitim, mesleki beceri ve nitelik eksikliği ile geleneksel aile içi sorumlulukları işgücü piyasasına katılmalarının önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Bu sebepten dolayı, yoksulluk ve sosyal dışlanma riskine daha fazla maruz kaldıkları görülmektedir.

Son yıllarda Türkiye'de kadın girişimciliği, kadının işgücüne katılımını artırmada önemli bir politika olarak benimsenmiş görünmektedir. Bu konuda gerek kamu ve gerekse sivil toplum kuruluşları tarafından bu amaca yönelik olarak yürütülen

faaliyetlerde bir artış gözlenmektedir. Ancak, bu faaliyetlere bakıldığında bunların çoğunlukla beceri edindirme kurslarıyla sınırlı olduğu, teknoloji kullanılan imalat ya da hizmet sektörü gibi kadınlar için farklı ve yeni alanları kapsamadığı görülmektedir.

Sonuç olarak; bu tür beceri kurslarının kadınların gelirlerinde artış sağlamadığı ve rekabetin olduğu gerçek piyasa koşullarında ‘varolabilen bir işe’ dönüşmediği tespiti yaygın bir şekilde ifade edilmektedir. Bu durumun hem kursları düzenleyenler ve hem de kadınlar açısından umutsuzluğu artırdığı yine ifade edilen hususlar arasındadır. Özetle, bu faaliyetlerin kadının ekonomiye katılımında anlamlı sonuçlar yaratmadığı ve kadınların ‘başarısız girişimcilik’ örneklerinden olduğu söylenebilir.

K.E.D.V.’nin 22 yıllık tecrübesi ışığında, kadın perspektifinde ‘girişimcilik’ ve ‘kredi kullanımı’ konularında yapılan şu tespitlerin açıklanmasında fayda görülmektedir.

1. Kadınlar bilinçli ve iyi düşünülmüş bir planla çalışma hayatına girmemektedirler. Ancak hane içindeki kriz durumlarında (ölüm/hastalık, iflas, yoksullaşma, göç, v.s.), para kazanmak amacıyla ellerindeki becerileri kullanarak gelir getirecek bir takım işler başlatarak bir biçimde ekonomiye katılmaktadırlar. Kadınlar bir işte çalışmasalar bile, parasal olarak ifade edilmese de ekonomiye ve hayatın, ailenin ve toplumun devamına ciddi katkılarda bulunmaktadır.

2. Kadınların genellikle gerçekçi bir iş planı ve pazar araştırması yapmadan başlattıkları mikro/küçük ölçekli bireysel işleri son derece kırılgan olmaktadır. İşlerini güvenli biçimde büyütebilmek, pazar ve finans sorunlarıyla baş edebilmek için gerekli bilgi ve teknik destek alabilecekleri kurumlar bulunmamaktadır. Bu çabalar girişimcilik kapasitelerini geliştirecek düzenli, sürekli ve ihtiyaca yönelik, birebir danışmanlık, ürün geliştirme/tasarım hizmetleri ve pazarlama, v.s.) bütünleştirilmediğinden istenilen sonucu verememektedir. Son zamanlarda yaygınlaşmaya başlayan “standart girişimcilik eğitimleri” ise gerek içerik ve gerekse yöntem açısından bu kadınların ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Çünkü kadınlar ‘gerçek’ olanla daha çok ilgilenmektedirler.

3. Bu nedenle, K.E.D.V. bu yıl ‘mentorluk’ sistemini geliştirmiştir. Sistem şu anda sadece Adapazarı, İzmit bölgesinde uygulanmaktadır. Herhangi bir alanda iş ve çalışma deneyimi, uzmanlığı olan emekliler ya da halen çalışmakta olan gönüllüler ayda birkaç gün ve yüzyüze ilişkilerle kredi kullanmak isteyen girişimci kadınlara destek vermektedirler. Vakıf, bu modeli ve uygulama esaslarını mikrokredi uygulayan kurum ve kuruluşlarla paylaşmaya hazır olduğunu belirtmektedir.

4. Kadınlar bu işleri yerine getirirlerken günlük yapmaları gereken diğer işlerini de aksatmamaktadırlar. Özellikle de çocuk bakımı ve eğitimi ile ilgili yerine getirmeleri gereken hususlarda sorumlulukları devam etmektedir. Bu hizmetleri yaygın-

laştırmadan hiçbir yönetim kadın istihdamı konusunda etkili politikalar üretebilir, ya da hedeflerini gerçekleştirebilir görünmeyecektir. Bu nedenledir ki, Vakıf bu hizmetleri yaygınlaştırmak için de çalışmalar yapmak zorunda kalmış bulunmaktadır. Uluslararası ödül alan ve akredite olan önemli bir model geliştirmiştir. Bu modelin yoksulluğun giderilmesinde önemli bir alternatif olduğu iddia edilebilir. Son zamanlarda eleştirilen aynı yardımların en az 10.000 istihdam yarattığı gerçeğiyle savunulması anlaşılabilir görünmektedir. Ancak, nüfusun neredeyse % 30'unu gelecek 50 yıl için pasifleştirmek pahasına 10.000 kişilik istihdam yaratmak rasyonel gözükmemektedir. Bunun yerine, şu an da kullanılan model çerçevesinde yoksulluğa bir "hak meselesi" olarak bakan bir yaklaşımla ve hatta bu kaynağın üçte biriyle en az 200.000 kadına istihdam olanağı sağlanabilecektir. Bu model sayesinde, hem okul öncesi eğitimin yaygınlaşması ve hem de kadınların 'eğitim' gibi ciddi kamu hizmeti alanında gelir elde etme imkânı sağlayacağı ön görülmektedir.

5. Kadınlar öğrenme sürecindeki başarılarını genelde karşılıklı tecrübe paylaşımı, küçük gruplar ve enformal gruplar halindeki çalışmalarda ortaya koymaktadırlar. Bilgi ve becerinin sürekliliğini ve dönüştürücülüğünü sağlamak ancak mahalle düzeyinde birbirleriyle ve diğerleriyle iletişim ve etkileşim içindeki gruplarla mümkün olabilmektedir. Bu nedenledir ki, kadınlar kendileri için harekete geçme kapasitelerini geliştirmek amacıyla ortak mekânlar yaratmaya çalışmaktadırlar. Bu doğrultuda vakıf olarak liderlik eğitimi verilmekte ve kooperatifleşmeleri sağlanmaktadır. Böylece kadınlar, çevreyle etkileşim içinde 'pazar zekâsı' geliştirebilmektedirler. Vakfın bu kapsamda başlattığı kooperatifçilik hareketiyle, bugün yaklaşık 50 kooperatif okul öncesi çocuk eğitim hizmetleri sunmakta ve çeşitli üretim faaliyetlerinde bulunmaktadır.

6. Bir diğer husus ise, bu kadınların finans ihtiyacı ve finansal farkındalık becerisi konusudur. Mikro girişimciler bu faaliyetleri sırasında gerek MAYA, TİSVA gibi STK'lar gerekse bankalar ya da diğer enformal kaynaklardan çok çeşitli finans ürünleriyle yüz yüze gelmektedirler.

Günümüzde finansal sistemin dışında kalmak, artık herkes için neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Toplumdaki her birey üretim, tüketim ve yatırım zincirinin içerisinde bulunmaktadır. Özellikle dar gelirli kadınlar da kendi yaratıcılıklarını kullanarak, sınırlı gelirleriyle ailenin geçimini sağlamaya çabalarken tasarruf yapmakta, çeşitli kaynaklardan borç alıp, borçlarını geri ödeyerek ailelerini desteklemeye çalışmaktadırlar.

Öte yandan günümüzde finans sektörü giderek karmaşık bir hal alırken, ailelerin de finansal kararlarında daha fazla risk ve sorumluluk almaya başladıkları görülmektedir. Finansal konulardaki farkındalık eksikliği, yoksullar için hayatı daha da kötüleştirebilmektedir. Yoksullar kolaylıkla borca girebilmekte ve/veya finansal hizmetlerden daha pahalı yararlanabilmekte, ekonomik dalgalanmalara karşı daha da savunmasız hale gelebilmektedirler. Bu nedenle en az etkinlikte bulunan

insanların bile temel ekonomi ve finans bilgilerine sahip olmaları artık zorunlu hale gelmiştir diyebiliriz. Finansal okuryazarlık konusunda eksikliğin göstergelerinden birisi de son yıllarda giderek artan kredi kartı, kredi borçları ve iflaslardır.

Bütün bu nedenlerle finansal farkındalık ve okuryazarlık hem aile ve toplum içindeki rolleri nedeniyle, kadınlar; özellikle mikro girişimci dar gelirli kadınlar açısından artık temel bir ihtiyaç haline gelmiştir ve aynı zamanda önemli bir güçlendirme potansiyeli taşımaktadır. En büyük risk, gerçekçi bir fizibilite ve finansal planlama yapmadan aldıkları kredileri planda olmayan bir biçimde kullanarak, acil sağlık durumları veya iş kayıpları gibi ani ekonomik şoklara karşı daha da savunmasız hale gelmeleri noktasında yaşanmaktadır. Finansal farkındalık ve okuryazarlık ve finansal planlama yeteneğiyle kadınların riskleri hesaba katarak işlerinin sürdürülebilirliğini artıracakları kesindir. Bunun yanında yemek, barınma, sağlık, eğitim ve emeklilik gibi temel ihtiyaçlarını da iyi planlayarak kendileri ve aileleri için daha kararlı ve güvenli bir sosyo-ekonomik çevre yaratmalarına olanak sağlayacaktır.

K.E.D.V.'nin 2007 yılında desteklediği “mikro girişimci kadınlar” (400 kadın) arasında yaptığı küçük bir araştırma kadınların ve özellikle yoksul kadınların parayla ve finansal konularla ilişkilerinin çok sınırlı olduğunu göstermiştir. Bu araştırma girişimcilik becerilerinin artırılmasının yanı sıra kadınların genel ekonomik kavramlar ve para yönetimi konusunda bilgi ve becerilerinin artırılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaca dayanarak K.E.D.V., Citibank işbirliğiyle 2002–2007 yılları arasındaki deneyimlerini bir araya getirerek kadınlara yönelik ‘Finansal Okuryazarlık Eğitim Programı’ geliştirmiştir.

Son olarak, kriz dönemleri kadınların aileye, topluma ve ekonomiye katkılarının görünür olduğu ve genel kabul gördüğü zamanlardır. Çok uluslu kalkınma kuruluşları ve dünya ekonomisinin önemli aktörlerinin bile şimdilerde krizdeki ‘zengin ülkelere’ çağrıda bulunmaya başladıkları görülmektedir. Kriz bahanesiyle bu yoksul ülkelere yapılan dış yardımlarını azaltmamalarını (örneğin ABD’nin dış yardımı ulusal gelirinin % 1’i zaten) ve özellikle ellerindeki her kuruşu çocukları ve ailelerinin refahı için kullanan kadınlara yatırım yapmalarını önermektedirler. Özellikle, tüm dünyada özel sektörün reklâm giderlerinin neredeyse silahlanmaya denk miktar oluşturduğunu düşünürsek, yoksulluğa karşı ve kadınların güçlenmesi için gerekli kaynakların zaten bir yerlerde var olduğu açıktır denilebilir.

Bu amaçla, kadınlara yönelik mikrokredi programlarına ve onun etkilerini artıracak ve kadınların güçlenmesine katkıda bulunacak diğer benzeri programlara daha fazla yatırım ve destek verilmelidir.

3. Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları Araştırmasının Sonuçları

Doç. Dr. İsmail BAKAN, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yücel AYRIÇAY, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Öğr. Gör. A. Melih EYİTMİŞ, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ÖZET

1990’lı yıllardan sonra yoksulluğun azaltılması konusunda yoğun gayretler olmasına ve belli bir mesafe alınmasına karşın yoksulluk olgusu, Türkiye’de ve dünyada önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Yoksulluğun azaltılmasında kullanılan araçlardan birisi de mikro kredidir. Bu araştırmanın amacı; mikro kredi kullanımının ekonomik ve sosyal çıktıları tanımlayabilmek, beklentiler ve memnuniyet düzeyini açığa çıkarabilmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için araştırma verileri Türkiye’nin 22 ilinde anket aracılığıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırmada, mikro kredi kullanımının sağladığı gelir desteğinin miktarı, mikro kredi kullanıcılar tarafından gerçekleştirilen faaliyet sonrasında elde edilen kazanç miktarı, bu kazancın harcandığı alanlar, mikro kredi kullanımının sosyal açıdan sonuçları, mikro kredi kullanıcılarının beklentileri ve mikro kredi kullanımından memnuniyet düzeyleri ölçümlenmiştir.

3. The Results of Research on Microcredit Practices in Turkey

Assoc. Prof. İsmail BAKAN, Kahramanmaraş Sütçü İmam University

Ass. Prof. Yücel AYRIÇAY, Kahramanmaraş Sütçü İmam University

Lecturer A. Melih EYİTMİŞ, Kahramanmaraş Sütçü İmam University

ABSTRACT

Although a tremendous effort has been spent to reduce poverty and some positive results have been obtained since 1990's, the problem of poverty in both Turkey and throughout the world has continued its existence. One of the financial tools in reducing poverty is microcredit. The aim of this study is to define the economic and social outputs of using microcredit, and to find out the expectations and the satisfaction from the microcredit practices. In order to achieve this aim, the data for the study was gathered by the questionnaire carried out in 22 cities of Turkey. The SPSS program was used for analyzing the research data. In the research, the amount of income support provided by using microcredit, the amount of gain obtained after the activities done by using microcredit, the areas in which the gains were expanded, the social outcomes of microcredit, the expectations and the satisfaction level of the beneficiaries of microcredit were analyzed.

Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları Araştırmasının Sonuçları

1. Giriş

1990’lı yıllardan sonra yoksulluğun azaltılması konusunda yoğun gayretler olmasına ve belli bir mesafe alınmasına karşın yoksulluk olgusu Türkiye’de ve dünyada önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. 2000 yılında Okinawa’da yapılan G-8 Zirvesinde açıklanan Küresel Yoksulluk Raporu’nda, 1,2 milyar insanın günde 1 Doların altında, 3 milyar insanın ise 2 Doların altında gelirle yaşadığı tespit edilmiştir (Eslen, 2004). Dünya ülkeleri, bu ciddi soruna ve yoksulluktan kaynaklanan diğer sorunlara çözüm bulabilmek için bir takım çalışmalar yapmaktadır. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler tarafından 2005 yılı “Dünya Mikro kredi Yılı” olarak ilan edilmiş; 2015 yılına kadar yoksulluğun mikro kredi vasıtasıyla % 50 azaltılması hedeflenmektedir.

Mikrofinansman, bir ekonomide geleneksel finans kuruluşlarına erişim olanağı bulamayan ya da geleneksel finans kuruluşlarının hizmet sunmadıkları veya eksik hizmet sundukları yoksul aileler için oluşturulmuş bir finansman yöntemidir. Mikrofinansman yoksul insanlara kredi, tasarruf ve diğer temel finansal hizmetlerin sağlanması anlamına gelmektedir. Yoksulluk içinde yaşayan insanlar, herkes gibi işlerini yürütmek, malvarlığı sahibi olmak, tüketimlerini dengelemek ve risklere karşı kendilerini koruma altına almak için değişik finansal araçlara ihtiyaç duyarlar. Yoksullar tarafından ihtiyaç duyulan finansal hizmetler, işletme sermayesi kredilerini, tüketici kredilerini, tasarrufları, emekliliği, sigortayı ve para transfer hizmetlerini kapsamaktadır (Altay, 2007: 61).

Mikro kredi, bir mikrofinansman kuruluşunca bir mikro girişimciye, işini geliştirme amacıyla verilmiş olan kredidir. Mikro kredi, genellikle işletme sermayesi ihtiyacının karşılanması, hammadde ve malzeme alımı, imalat için gerekli sabit teçhizatın alımı gibi amaçlarla verilmektedir. Mikrofinansman kuruluşları bazı durumlarda geleneksel finansman kuruluşları yapısına sahip olan kuruluşlar olmakla birlikte, çoğu zaman yoksul kesime hizmet verirken kâr amacından çok, sosyal amaçlı hareket eden kişi, topluluk, kurum, sivil toplum örgütleri gibi kuruluşlardır. Bu kuruluşların farklı çalışma ilkeleri ve yapıları olmakla beraber, yoksulluğu ortadan kaldırmak için küçük tutardaki finansman olanaklarını ihtiyacı olan yoksul kesime aktarmaları ortak paydalarını oluşturmaktadır (Dolun, 2005: 1).

Günümüzde kimi yazarlarca, geniş bir yelpazeye sahip olan sosyal sorumluluk yatırımlarından biri olarak değerlendirilen mikrofinans, mikro kredi portföylerinin menkulleştirilmesi yoluyla yeni fon fırsatları doğurması ve kimi mikrofinans kurumlarının halka açılması nedeniyle sadece bireysel yatırımcıların değil, kurumsal yatırımcıların da ilgi odağı haline gelmiştir (Dieckman, 2007: 2).

2. Mikrokredi ve Geleneksel Bankacılık

Mikrokrediyle ilgili çalışmalar, sistemin yoksulların gelirlerinin yükselmesinde, bir iş kurma, sürdürme ve bu işte başarılı olmalarında, ekonomik şoklara karşı kırılganlıklarını azaltmada yararlı sonuçlar verdiğini göstermektedir (Yılmaz ve Koyuncu, 2006: 107-109). Sistemin hedef kitlesi yoksullar, bir iş kurmak ve yürütmek için öncelikle sermaye sorunu çekmektedirler. Ancak, mikrofinansman sisteminin öngördüğü mikrokredilerin sağlanması işlevi, geleneksel bankacılık sisteminin öngördüğü kredilendirme yaklaşımlarından farklılık arz etmekte ve bu yönüyle başarı sağlamaktadır.

Mikrokredilerin en fazla eleştiri alan yönü kredi faizlerinin geleneksel bankacılık alanında verilen ticari kredilerinkinden fazla oluşudur (Buğra ve Keyder, 2005). Bunun temel nedeni, çok sayıda ama düşük meblağlı kredilerin daha az sayıda fakat büyük meblağlı kredilerden daha masraflı olmasıdır. Bu maliyet, görece yüksek faiz oranlarını doğurmaktadır. Sorunun temel nedeni olarak karşımıza sistemin sürekliliğinin sağlanması ve maliyetlerin karşılanması kısıtı çıkmaktadır (Korkmaz, 2005: 96). Mikrokredilendirme süreci içinde takip ve denetim önemli bir maliyet unsuru olmaktadır. Grupların oluşturulması, kredi taleplerinin toplanması ve verilen kredilerin uygun bir şekilde kullanıp kullanılmadığının belirlenmesi sıkı bir şekilde denetlenmektedir. Uygulamada, mikrokredi sağlayan kurum yetkilileri müşterilere yaptıkları ziyaretlerle ekonomik durumun yerinde olup olmadığını, yararlanacak olanların krediyi geri ödeyecek durumda olup olmadığını ve bütün ailenin krediden yarar sağlayıp sağlamadığını sürekli kontrol etmektedir. Bu durum, maliyetlerin önemli ölçüde artmasına yol açmaktadır. Denetimin getirdiği yüksek maliyet, sistemin önemli potansiyel sorunlarından biri olarak görülmektedir (Harper, 2002: 170).

Görece yüksek kredi faiz oranlarına rağmen geri ödemede gözlenen yüksek oran likidite ve sermaye sağlamakta güçlük çeken ve az gelir sağlayan işlerde çalışan yoksul insanların sermaye kısıtını aşmalarına olanak tanıyan sistem sayesinde daha yüksek gelir elde etme ve ekonomik fırsatlardan yararlanma olanağına kavuşmalarıyla açıklanmaktadır (Ruth, 2002: 38).

3. Mikrokredi Sisteminin İşleyişi

Dünyada mikrofinansman uygulamaları çerçevesinde gerçekleşen mikrokredilerin sağlanması farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Yaygın olarak birbirini tanıyan, krediye gereksinim duyan bireylerin bir araya getirilmesiyle oluşan grup esasına dayalı uygulamalar görülmekle birlikte sistemin finansal kurumların dikkatini çekmesiyle bireysel uygulamalara da yer verildiği görülmektedir.

Mikrokredi sistemleri içinde en yaygın ve başarısını kanıtlamış sistem Grameen Sistemidir (Korkmaz ve Bayramoğlu, 2007: 104). Sistemin ilk dikkat çeken özelliği yalınlığıdır. Kredi almak üzere başvuran müşteri uzun ve masraflı bürokratik

süreçlerden geçmemekte, alacağı krediyle gerçekleştireceği bir fikre sahip olması ve yaşadığı köy veya mahalleden aralarında akrabalık bağı olmayan bir gruba dâhil olması yeterli kabul edilmektedir. Kısa süreli eğitim programının ardından yapılan sınavda başarılı olan müşteri kredi için gerekli şartları sağlamış olmaktadır. Uygulamadaki yaygınlık açısından verilen krediler genellikle bir yıl vadeye sahip, kısa süreli kredilerden oluşmaktadır. Faiz oranları % 20 ile % 30 arasında değişmekte, geri ödemeler kredinin alınmasının ardından sonraki haftada başlamakta, haftalık eşit taksitler halinde gerçekleştirilmektedir. Tahsilâtlar, müşterinin evinde ya da iş yerinde yapılmaktadır.

Sistemde, kredi verilen her grup 5 kişiden oluşur. Bir üye birden fazla gruba üye olamamaktadır. Gruptaki ilk üye banka görevlisi tarafından belirlenmekte, daha sonra bu kişinin belirleyeceği, kendi kafa yapısına uygun ve güvенеbileceği dört kişi gruba ilave edilmektedir. Bu grubun üyelerinin kredi koşullarına uygun olup olmadığı, şubeler tarafından genel olarak değerlendirilebilmektedir (Hashemi ve Morshed, 2002: 218). Grubu oluşturan kişi sayısı genellikle beş olmakla birlikte, toplumsal ve kültürel yapıya bağlı olarak daha fazla da olabilmektedir. Grameen Sisteminde altı grup bir araya gelerek bir merkezi oluşturmakta, her merkez ortak bir mekânda, haftanın belirli gün ve saatinde bir araya gelerek toplantı yapmaktadır. Denilebilir ki, sistemin en önemli özelliği oluşturulan grupların sürekli eğitimlerle desteklenmesi, gözetim ve denetime önem verilmesidir.

Sistemde, kredi için alışlagelen bir teminat yer almamakta, grup üyeliği ile oluşan grup baskısı kredilerin geri ödenmesinde teminat rolü üstlenmektedir. Uygulamada görülen grup oluşumu büyük önem taşımaktadır. Yoksul insanların tek başlarına olduklarında kendilerine duydukları güvensizlik ve tehlikeye açık olma hissi, grup oluşumu yoluyla giderilmekte, ait olma hissinin oluşturacağı güven unsuru bireyler açısından itici bir güç olmaktadır. Yoksul bireyler tek başlarına davranışlarında belirsiz ve değişkendir. Ancak grup üyeliği, grup desteği ve grup baskısı sağlanırken, davranış biçimlerini düzelterek kredi müşterisini daha güvenilir bir hale getirmektedir (Korkmaz, 2005: 51).

Dünyada uygulanan Grameen Sisteminde verilen kredilerin en yaygın türleri, ‘genel kredi’, ‘ortak girişimci kredisi’, ‘iskân kredisi’ ve ‘teknoloji kredisi’dir. Bunlar içinde en fazla genel kredi verilmektedir. ‘Genel kredi’de banka, verilen kredinin hangi ekonomik faaliyette kullanılacağına bakmamakta, gelir getirici bir faaliyet olması yeterli kabul edilmektedir. ‘Ortak girişimci kredi’leri bireysel olarak sağlanmamakta, grup olarak alınmaktadır. Üçüncü kredi türü olan ‘iskan kredisi’, Grameen ilkelerinden olan yaşam standardının yükseltilmesi ve hijyen sağlanması amacına paralel olarak verilen ve daha iyi evlerde iskan amaçlayan bir kredi türüdür. ‘Teknoloji kredisi’yse, bireysel nitelik taşımayan, gruplara veya merkezlere verilen daha büyük yatırımcıların söz konusu olduğu kredilerden oluşmaktadır (Korkmaz, 2005: 57; Hashemi ve Morshed, 1997: 220).

Grameen Sisteminin en göze çarpan özelliği kredilerin daha çok kadın müşte-

riler üzerinde yoğunlaşmasıdır. Bunun temel nedeni, yoksul kadınların kendi kendilerine yardım sürecine daha çabuk uyum sağlamaları ve daha yüksek performans sergilemeleridir. Sistem, yaşadığı deneyimler sonucunda yoksul kadınların daha ileriye görebildikleri ve yoksulluktan en fazla etkilenen kesim olduklarından, bundan kurtulmak için daha çok çaba sarfettikleri sonucuna varmıştır. Bu nedenle, krediler daha çok kadın müşterilere tahsis edilmektedir.

4. Türkiye’de Mikrokredi Uygulamaları

Türkiye’de mikrokredi uygulamaları başlamadan önce düşük gelir seviyesine sahip kesimlere nispeten, küçük hacimli ve uygun koşullarda krediler verildiği bilinmektedir. Ancak, gelir seviyesi, görece düşük bu tür gruplara verilen kredilerin mikrokredi olarak adlandırılması yanlış olacaktır. Geleneksel bankacılık sistemi içinde yer alan ve örneğin; Halk Bankası, Ziraat Bankası gibi kuruluşların verdikleri bu tür krediler yoksul insanlardan çok maddi yönden daha iyi durumda olan kesimlere transfer edilmektedir. Kredilerin cinsiyet dağılımında neredeyse tamamen erkeklerin egemen olduğu görülmektedir. Açılan kredilerin geri ödenmeyen kısmı mikrokredilere oranla çok yüksektir (Burritt, 2003: 28). Ayrıca, kredisizlik süreci ve sistemin işleyişi de mikrokredilerden farklılık göstermektedir. Bu özellikleri nedeniyle, Türkiye’de geleneksel bankacılık kurumları aracılığıyla verilen kredilerin mikrokrediler şeklinde değerlendirilmesi mümkün değildir.

Türkiye’de yoksullara ve özellikle kadınlara yönelik mikrokredi uygulamaları yakın tarihlerde başlamıştır. Ancak, Grossmann (2006) tarafından yapılan ve Türkiye’de mikrokredilerin talep yönünü inceleyen bir çalışmaya dayalı olarak yapılan bir değerlendirmede; ticari bankalarda bulunan tasarrufların mikrokredi seçenekleriyle ilişkilendirilmeleri halinde kısa vadede 2,5 milyon hane halkına ulaşılabileceği ifade edilmektedir (Korkmaz ve Bayramoğlu, 2007: 109).

Mikrokredi yaklaşımı sadece yoksullukla mücadele için değil, aynı zamanda bireylerin girişimciliğini teşvik etmek üzere oluşturulmuştur. Nitekim Türkiye’de 2001 krizinden sonra yoksullukla mücadele aracı olarak benimsenen mikrokredilerin bir başka amacı da girişimciliği teşvik etmektir. Ülkemizde yoksulluk, özellikle kırsal kesimde kendisini daha fazla hissettirmektedir. Mikrokredi uygulamalarıyla gerek kırsal kesimde gerekse kentte bireyleri kendi işlerini kurmaya teşvik etmek ve girişimcilik potansiyellerini yaşama geçirmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Böylece bireylerin olası kriz durumlarına hazırlıklı olmaları ve bu tür durumlarda çözümleri devletten beklemek yerine kendi kapasite ve becerilerini devreye sokmaları istenmektedir (Gürses, 2007: 68).

Özellikle yoksul kadınların girişimcilik potansiyellerini desteklemeyi amaçlayan mikrokredi projeleri, bazı vakıflar tarafından da desteklenmektedir. Bu çerçevede Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı (KEDV) 2002’de kurduğu mikro ekonomik destek işletmesi ile özellikle yoksul kadınlara kendi işlerini kurmaları konusunda finansal ve teknik destek sağlamakta ve proje devam etmektedir (www.kedv.org.tr).

Türkiye’de uygulanan mikrokredi programları içinde dikkat çekenlerden biri, 11 Haziran 2003 yılında, Türkiye İsrâfı Önleme Vakfı, Diyarbakır Valiliği ve Grameen Trust’ın işbirliğiyle Diyarbakır’da uygulamaya konan Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi (TGMP)’dir. Sadece 1 şube, 2 grup ve 10 üye ile faaliyetine başlayan TGMP, 2008 yılı itibariyle genel müdürlük dâhil 30 merkezde faaliyetlerini sürdürmektedir. Faaliyet başladığında 3.000 YTL kredi dağıtan TGMP, 2003-2007 dönemi içinde 9.580.336 YTL tutarında krediyi 7.397 yoksul kadına dağıtmıştır (TGMP, 2008: 2-3).

TGMP’nin resmi internet sitesine göre, TGMP’nin temel amacı; yoksulluğu azaltmak amacıyla kırsal ve kentsel bölgelerdeki yoksul insanların, özellikle kadınların kendi kendilerine gelir getirici faaliyette bulunmalarını sağlayacak şekilde teminatsız ve kefaletsiz mikrokredi sağlayarak onların yoksulluk sınırının üzerine çıkmalarını temin etmektir. TGMP’nin uyguladığı mikrokredi yaklaşımı Grameen Modelinin içindeki Genel Grameen Sistemine (GGS) dayanmaktadır. Son derece basit ve yalın bir biçimde işleyen sisteme göre, genel olarak TGMP üyeleri, 1 yıl için verilen ve haftalık taksitler halinde geri ödenen temel kredi sistemiyle gelir getirici bir faaliyete başlamaktadırlar. Kredinin limiti bireysel olarak üyenin kapasitesine ve kredinin kullanım amacına göre belirlenmekte ve ilk kredi 100 YTL (\$75) ile 700 YTL (\$525) arasında değişmektedir. Bu tutar, yıl bazında ve üyelik performansına göre artabilmektedir (TGMP, 2008: 5-7).

TGMP uygulamasında, öncelikli olarak projenin uygulanabileceği yer fizibilite çalışmalarıyla belirlenmekte, daha sonra yöredeki sivil toplum kuruluşlarına, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan duyurularla bir tanıtım toplantısı gerçekleştirilmektedir. Genellikle, valilikler aracılığıyla gerçekleştirilen bu toplantılardan sonra örgütlenmeye gidilmekte ve mikrokrediler için talep toplanmaktadır. Bu aşamada, akrabalık ilişkileri olmayan, aynı mahallede, aynı köyde veya birbirine yakın oturan, sosyal ve ekonomik durumları benzerlik gösteren her beş kadının bir grup oluşturması sağlanmaktadır. Belirlenen gruba, bir haftalık bir eğitim verilmektedir. İlk etapta grubun yalnızca iki üyesine kredi verilmekte, bu iki üye 4 hafta süresince geri ödemelerini düzgün bir biçimde yaptığında iki üye daha kredi alabilmektedir. Beş kişinin içinden en son krediyi grubun başkanı almaktadır. Sistemin en önemli özelliklerinden biri haftalık toplantılardır. Bu toplantılarda mikrokrediyi yürüten kuruluş tarafından görevlendirilen fon görevlisi kredi alan grupları ziyaret etmekte, üyeler ödemelerini yapmakta ve yeni kredilerle ilgilendikleri başka konularda görüş alış verişinde bulunmaktadır. Toplantılarda, bütün işler, özellikle para alış veriş ve kredi ödemeleri açıktan yürütülmektedir. Grupların kendi aralarından belirledikleri başkan ve yönetici yardımcılarını bir yıllığına seçilmekte ve yeniden görev alamamaktadırlar (Akgül, 2003: 26).

TGMP’nin Türkiye’de uyguladığı projesinde verilen kredi türleri ‘temel kredi’, ‘sözleşmeli kredi’, ‘girişimci kredisi’, ‘mücadeleci vatandaş kredisi’ olmak üzere dört çeşittir (TGMP, 2008: 8-12). Krediler ilk olarak temel kredi şeklinde verilmektedir. Temel kredi bir yıllık kredidir. Temel kredi sisteminde kalmak ve hiçbir zorluk

çıkarmamak kaydıyla kredi limitleri arttırılabilmektedir. Bu kredi sisteminde üye, aldığı kredi tarihinden itibaren 6 ay sonra ödediği miktarı tekrar kredi olarak çekebilir. Temel kredide üyeye gönüllü tasarruf hesabına para yatırma imkânı da verilmektedir. Sözleşmeli kredi, kredi alan yoksul üyelerden haftalık olarak tahsil edilen kredi geri dönüşlerinde meydana gelebilecek muhtemel zorluklara karşı düşünülen alternatif bir sistemdir. Kredi kullanan kişinin kredi geri ödemesinde bir zorluk yaşıyorsa, bu sistem yoksulun borcunun tahsil edilmesinde zamanın genişletilmesini, bir başka deyişle verilen kredilerin yeniden yapılandırılmasını öngörmektedir. Üçüncü kredi türü olan ‘Mikro Girişimci Kredisi’, yetenekli, başarılı, çalışkan ve tecrübeli üyelere yönelik olarak uygulanmaktadır. Aralık 2007 yılı itibarıyla 48 üyeye ‘Mikro Girişimci Kredisi’ olarak 94.957 YTL kredi dağıtılmıştır. TGMP’nin son kredi türünde, sokaklarda dilenerek geçinen veya gerçekten sokaklarda yaşayan çok aşırı yoksul insanlara yönelik olarak 2006 yılından beri ‘Mücadeleci Vatandaş Kredisi’ verilmektedir. Buradaki amaç, dilencilere onurlu başka para kazanma yöntemlerinin varlığını göstermek, onları bu yönde teşvik etmek ve dilenmekten kurtarmaktır.

5. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu araştırmanın amacı; mikrokredi kullanımının ekonomik ve sosyal çıktılarını tanımlayabilmek, beklentiler ve memnuniyet düzeyini açığa çıkarabilmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için araştırmada anketörler vasıtasıyla mikrokrediden yararlananlara farklı sorular yöneltilmiştir. Öncelikle katılımcıların, mikrokrediden elde edilen finansal olanağın kullanıldığı alanları (hangi iş için kullanıldığı) belirtmesi istenilmiştir. Ayrıca ankette “Mikrokredi kullanımının sağladığı gelir desteğinin miktarı” ve “Mikrokredi kullanılarak gerçekleştirilen faaliyet sonrasında elde edilen kazanç miktarı ve bu kazancın harcadığı alanlar” da sorgulanmıştır. Anketin ilerleyen bölümlerinde “Mikrokredi kullanımının sosyal açıdan sonuçları”, “Mikrokredi kullanıcılarının beklentileri ve Mikrokredi kullanımından memnuniyet düzeyleri”ni ölçmeye dönük ‘Likert’ tarzı sorulara yer verilmiştir.

Anketin sağlıklı bir sonuç verebilmesi için Türkiye genelini kapsayacak bir örneklem büyüklüğü hedef alınmıştır. Bu amaçla, 22 vilayete anketler gönderilerek¹ mikrokredi kullanıcılarının en az % 10’una ulaşılmaya çalışılmıştır. 15.11.2008 tarihi itibarıyla mikrokrediden yararlananların sayısı 14.207 iken, araştırma için elde edilen anket sayısı (Kullanılabilir - analizlere elverişli) 1.531’e ulaşmıştır. Anket uygulama oranı = $14.207 / 1531 = \% 10.78$ olarak gerçekleşmiştir.

Anket verileri SPSS programı aracılığıyla değerlendirilmiş, güvenilirlik testleri yapıldıktan sonra, araştırma amacına uygun, mevcut durumu tanımlayıcı analizler yapılmıştır.

1 Anketlerin gönderilmesi ve anket verilerinin elde edilmesinde araştırmacılara son derece destek veren Kahramanmaraş Valisi Sayın M. Niyazi TANILIR ve Dr. İzzet LOFÇA’ya teşekkür ederiz.

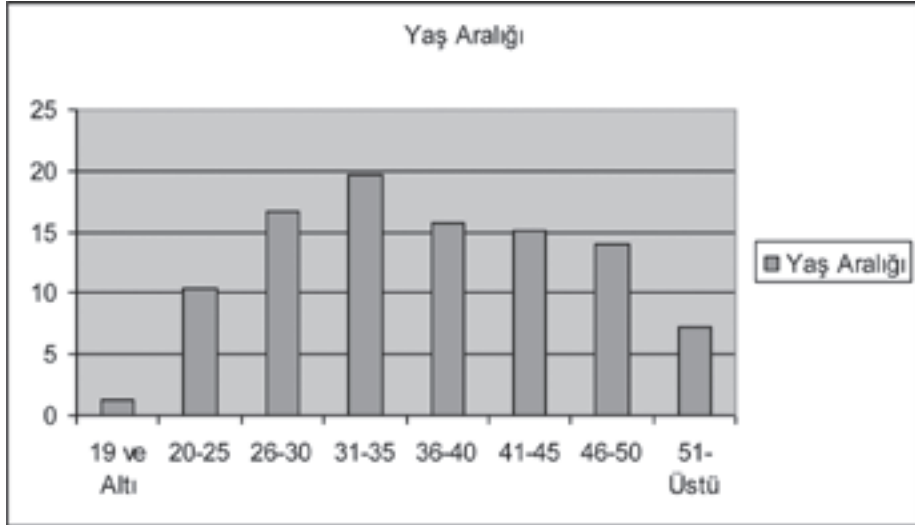
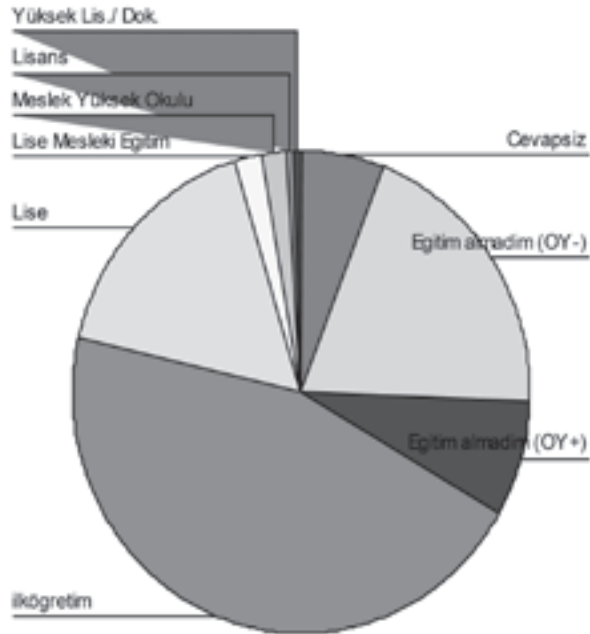
Tablo 1. Mikro krediden yararlananların sayısı / uygulanan anket (iller düzeyinde)

İller	Mikro kredi anket oranları
ADANA	481/50 = % 10.40
AMASYA	281/22 = % 7.83
ANKARA	512/66 = % 12.89
AYDIN	230/10 = % 4.35
BATMAN	170/47 = % 27.65
BURSA	259/50 = % 19.31
ÇANKIRI	273/25 = % 9.16
ÇORUM	153/14 = % 9.15
DIYARBAKIR	6.750/603 = % 8.93
ERZİNCAN	135/28 = % 20.75
ESKİŞEHİR	434/18 = % 4.15
GAZİANTEP	1414/138 = % 9.75
KAYSERİ	225/27 = % 12.00
KAHRAMANMARAŞ	619/115 = % 18.57
KIRŞEHİR	19/10 = % 52.63
MARDİN	553/96 = % 17.35
NİĞDE	175/12 = % 6.85
RİZE	152/20 = % 13.15
SİVAS	284/29 = % 10.21
TOKAT	168/23 = % 13.70
YOZGAT	372/65 = % 13.47
ZONGULDAK	548/63 = % 11.50

Tablo 1’de mikro krediden yararlananların sayısı / uygulanan anket (iller düzeyinde) sayıları yer almaktadır. Anket sayısı Türkiye genelinde % 10’un üzerinde bir orana ulaşmasına rağmen bazı illerde bu oran yakalanamamıştır. Örneğin Diyarbakır’da 6.750 mikro kredi kullanıcısı olmasına rağmen 603 anket uygulanmış ve oran % 8,93’te kalmıştır. Buna rağmen, elde edilen anket sayısının büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda, Diyarbakır’ı temsil edebilecek nicelikte olduğu söylenilebilir.

5.1. Demografik Özellikler

Şekil 1’de ankete katılan bayan mikro kredi kullanıcılarının yaş aralıkları yer almaktadır. En büyük yaş aralığı grubunu 31-35 yaş (% 19) oluşturmaktadır. Bu yaş grubunu sırasıyla; 26-30, 36-40 ve 41-45 yaş aralıkları izlemektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (% 78,8) 45 ve daha küçük yaşadılar.

Şekil 1. Ankete katılanların yaşları**Şekil 2.** Ankete katılanların eğitim durumu

Tablo 2. Aile bireylerinin eğitim seviyesi

Eğitim alanları	Kendisi		Anne		Baba		Eş	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Eğitim almadı (Okuma yazma bilmiyor)	302	20,9	785	57,4	393	28,9	129	9,6
Eğitim almadı (Okuma yazma biliyor)	119	8,3	141	10,3	291	21,4	172	12,8
İlköğretim	694	48,1	359	26,3	518	38,0	615	45,8
Lise ve dengi okullar	286	19,8	57	4,2	126	9,3	332	24,7
Meslek Yüksek Okulu	26	1,8	17	1,2	22	1,6	62	4,6
Lisans	8	0,6	8	0,6	10	0,7	32	2,4
Yüksek Lisans/Doktora	7	0,5	-	-	2	0,1	1	0,1
Toplam	1442	100	1367	100	1362	100	1343	100

Yapılan anket çalışmasında katılımcıların kendilerinin ve ailelerinin eğitim seviyelerini tespit edebilmek amacıyla sorular sorulmuştur. Veriler Tablo 2’de görülmektedir. Ayrıca, mikrokrediden yararlananların eğitim seviyelerine ilişkin veriler şekil 2’de grafik olarak sunulmuştur. Buna göre, mikrokrediden yararlananların % 48,1’i ilköğretim okullarını bitirirken, bunlara eğitim almayıp okuma yazma bilmeyenler (% 20,9) ve okuma yazma bilenler (% 8,3) eklendiğinde oran % 77,3’e yükselmektedir. Katılımcıların annelerinin eğitim durumu sorulduğunda, % 57,4’ünün eğitim almadığı ve okuma yazma da bilmedikleri, % 10,3’ünün eğitim almadığı ancak okuma yazma bildiği ve % 26,3’ünün ise ilköğretim mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların babalarının eğitim durumu sorulduğunda, % 38’inin ilköğretim mezunu, % 28,9’unun eğitim almadığı ve okuma yazma da bilmedikleri, % 21,4’ünün eğitim almadığı ancak okuma yazma bildiği ortaya çıkmıştır. Tabloda katılımcıların anne, baba ve eşleri arasında en yüksek eğitim seviyesine sahip grup eş olarak ortaya çıkmaktadır. Bu grupta örgün eğitim alanların oranı % 77,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3. İş yaşamı süresince en uzun süreli icra edilen meslek

	Kendiniz		Anne		Baba		Eş	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hiç Çalışmadı	401	42,4	1029	78,1	121	9,1	78	6,0
Özel Sektör	63	6,7	62	4,7	421	31,6	499	38,2
Devlet Memuru	5	0,5	14	1,1	179	13,4	150	11,5
Tarım Sektörü	42	4,4	109	8,3	321	24,1	144	11,0
Kendi İşini Yapıyor	349	36,9	88	6,7	250	18,7	352	27,0
Diğer	86	9,1	16	1,2	42	3,1	82	6,3
Toplam	946	100	1318	100	1334	100	1305	100

Ankete katılan bayanlardan mikrokrediyi almadan önce yaptıkları iş sorularak, elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir. Bunun yanında katılımcılara ayrıca anne, baba ve eşlerinin de bu güne kadar en uzun süreli icra ettikleri meslekleri sorularak elde edilen veriler aynı tabloda gösterilmiştir. Tablo 3’den de görülebileceği gibi mikrokrediyi kullanan bayanların büyük çoğunluğu (% 79,6) ya hiç çalışmamışlar (% 42,4) ya da kendi işini yapmışlardır (% 36,9). Katılımcıların annelerinin ise büyük çoğunluğu (% 78,1) hiç çalışmamışlardır. Babalar ise özel sektör (% 31,6), tarım sektörü (% 24,1), kendi işinde (% 18,7) veya devlet memuru (% 13,4) olarak farklı alanlarda çalışmışlardır. Kredi kullanıcılarının eşleri daha çok özel sektör (% 38,2) veya kendi işlerinde (% 27) çalışmışlardır.

5.2. Mikrokreditin Kullanım Alanları

Tablo 4. Mikrokredi kullanıcılarının krediyi alma düşüncesiyle, krediyle gerçekleştirilen işler.

İş alanları	İlk planda yapmayı düşündüğüm iş		Şu anda yaptığım iş	
	N	%	N	%
El işi	765	51,6	765	51,7
Hayvancılık (Besicilik)	66	4,5	65	4,4
Hayvancılık (Hayvansal Ürün Ticareti)	32	2,2	36	2,4
Tarım (Meyve Sebze Üretimi)	68	4,6	65	4,4
Tarım (Meyve Sebze Ticareti)	29	2,0	33	2,2
Kendi işletmemi kuracağım	176	11,9	160	10,8
Var olan işletmeyi genişletmek için	223	15,0	234	15,8
Seyyar Satıcılık	124	8,4	123	8,3
Toplam	1483	100,0	1481	100,0

Türkiye çapında gerçekleştirilen mikrokredi kullanım anketinde kullanıcıların bu kredileri hangi amaçla tercih ettikleri sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 4’de

sunulmuştur. Tablodan da görüleceği gibi kullanıcıların sadece ne amaçla kredi aldıklarını öğrenmek yeterli olmayacağı için, “krediyi alma amaçlarınızı ne oranda gerçekleştirdiniz” sorusuna da yer verilerek, krediyi alma amaçlarına ne oranda ulaştıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bayanların % 51,6’sı mikrokrediyi el işi yapmak için aldıklarını belirtirken, şu anda da aynı işi yaptıklarını beyan etmişlerdir. Mikrokrediyi almanın ikinci sebebi olarak da “var olan işletmeyi genişletmek” olduğu ortaya çıkmıştır. Bu tablodan şu sonuca varmak yanlış olmayacaktır; mikrokredi kullanıcıları hedeflerini ve amaçlarını net bir şekilde belirledikten sonra kredi kullanmaktadırlar. Çünkü mikrokrediyi alırken çalışmayı düşünülen alanlarla mikrokredi kullanılarak şu an yapılan işler arasında doğrusal bir ilişki vardır.

Tablo 5. Yapılan harcamanın oranları

	Mikrokreditinin tamamını (%100)		Mikrokreditinin büyük çoğunluğunu (%75-100)		Mikrokreditinin çoğunluğunu (%51-74)		Mikrokreditinin bir kısmını (%26-50)		Mikrokreditinin küçük bir kısmını (%25’den az)		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hammadde	858	63,6	170	12,6	98	7,3	98	7,3	124	9,2	1348	100
Malzeme												
Alımı	80	17,0	33	7,0	42	8,9	87	18,5	229	48,6	471	100
Taşıma	89	18,6	24	5,0	48	10,0	81	16,9	237	49,5	479	100
Kira												
Alet-Edevat	97	19,9	33	6,8	80	16,4	82	16,8	196	40,2	488	100
Yakıt	33	8,4	26	6,6	30	7,7	77	19,7	225	57,5	391	100
Tamir ve Onarım	45	11,0	17	4,2	46	11,2	71	17,4	230	56,2	409	100
Saklama, depolama	70	15,8	17	3,8	36	8,1	81	18,2	240	54,1	444	100
Diğer	84	27,0	7	2,3	29	9,3	40	12,9	151	48,6	311	100

Bir önceki tabloda kredi kullanıcılarının büyük çoğunluğunun el işi yapmak için kredi kullandıkları tespit edilmişti. Anketlerle elde edilen ve Tablo 5’de sunulan verilerde ise alınan krediyi yaptıkları işte hangi kalemlere, ne oranda harcadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Tablodan da görülebileceği gibi el işi amacıyla mikrokredi kullanan bayanlar en büyük harcamayı hammadde malzeme alımında kullandıklarını belirtmişlerdir. Hammaddenin yanı sıra, taşıma, kira, alet-edevat, yakıt, tamir ve onarım ve depolama harcamaları için de mikrokreditinin bir kısmı kullanılmaktadır.

Tablo 6. Mikrokredi kullanımına katılımcıları yönlendiren etmenler

Mikrokredi	(1)* N %	(2) N %	(3) N %	(4) N %	(5) N %	Top. N %	AO	SS
73. Daha iyi beslenebilmek için aldım	370 27,6	125 9,3	197 14,7	425 31,7	224 16,7	1341 100	3,01	1,47
74. Geçimimi temin etmek için aldım	69 5,0	61 4,5	125 9,1	590 43,2	522 38,2	1367 100	4,05	1,05
75. Yeni bir iş kurmak için aldım	300 22,8	105 8,0	197 15,0	343 26,0	372 28,2	1317 100	3,29	1,51
76. Mevcut işi büyütmek için aldım	168 12,3	58 4,2	132 9,6	465 34,0	546 39,9	1369 100	3,85	1,32
77. Çocukların daha iyi bir eğitim alması için aldım	98 7,4	76 5,8	167 12,7	544 41,3	433 32,9	1318 100	3,86	1,15
78. Daha rahat yaşamak için aldım	54 4,1	71 5,3	150 11,3	593 44,6	463 34,8	1331 100	4,01	1,02
79. Ailemin geçimini sağlayabilmek için aldım	52 3,9	53 4,0	117 8,8	574 43,1	537 40,3	1333 100	4,12	0,99
80. Toplumda eşit haklara kavuşmak için aldım	130 10,0	78 6,0	175 13,5	540 41,7	373 28,8	1296 100	3,73	1,22
81. Çevremde herkes alıyordu, aldım	515 40,8	147 11,7	104 8,2	268 21,3	227 18,0	1261 100	2,64	1,59
82. Ekonomik özgürlüğümü elde etmek için	93 7,1	80 6,1	118 9,0	594 45,2	430 28,1	1315 100	3,90	1,13
83. Programa girmeden önceye kıyasla evime daha çok para kazandırabilmek için	47 3,6	40 3,0	109 8,3	631 47,9	490 37,2	1317 100	4,12	0,94
84. Programa girmeden önceye kıyasla (bireysel) daha çok para kazanabilmek için	72 5,5	37 2,9	111 8,6	541 41,7	537 41,4	1298 100	4,10	1,05

* 1= Krediyi alırken bunu düşünmedim, 2= Biraz önemliydi, 3= Kısmen önemliydi, 4= Önemliydi, 5= En önemli sebep

Katılımcıları mikrokredi kullanımına yönlendiren etmenleri öğrenebilmek amacıyla ankette çeşitli önermeler sunulmuş (Bakınız Tablo 6) ve her bir önermeyi katılımcılardan kendilerine verilen 5'li skala (1= Krediyi alırken bunu düşünmedim, 2= Biraz önemliydi, 3= Kısmen önemliydi, 4= Önemliydi, 5= En önemli sebep) üzerinden değerlendirmeleri istenilmiştir. Bu önermelere ilişkin frekans dağılımları ve aritmetik ortalama, standart sapma değerleri Tablo 6'da sunulmuştur. Önermelere verilen yanıtlar incelendiğinde, yoksulluğun temel sorunu olan gelir elde etmeye yönelik önermeler diğerlerine oranla daha "önemli bir sebep" olarak gösterilmişlerdir. "Ailemin geçimini sağlayabilmek için aldım" ve "Programa girmeden önceye kıyasla evime daha çok para kazandırabilmek için" önermesi 4.12 ile en yüksek aritmetik ortalamayı yakalamıştır. Bunları "geçimimi temin etmek", "daha rahat yaşamak" ve "ekonomik özgürlüğümü yakalamak" önermeleri izlemektedir. Bunun yanında "çevremde herkes alıyordu, aldım" önermesi ise en düşük aritmetik ortalamaya sahip önerme olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 7. Mikro kredinin Etkileri

Mikrokrediyi	(1)* N %	(2) N %	(3) N %	(4) N %	(5) N %	Top. N %	AO	SS
85. Aile içi ilişkilerim düzeldi	92 6,7	114 8,4	114 8,4	667 48,9	376 27,6	1363 100	3,82	1,12
86. Çevreyle olan ilişkilerim arttı	25 1,8	55 4,0	99 7,3	725 53,3	457 33,6	1361 100	4,13	0,84
87. Aileme daha çok vakit ayırıyorum	55 4,2	187 14,2	216 16,4	552 41,9	308 23,4	1318 100	3,66	1,10
88. Toplumda saygınlığım arttı	31 2,3	74 5,5	159 11,8	687 50,9	399 29,6	1350 100	4,00	0,91
89. Aile içerisinde şiddet azaldı	111 8,4	135 10,2	129 9,8	571 43,3	372 28,2	1318 100	3,73	1,21
90. Mikro kredi alıp para kazanmaya başladıktan sonra insanların bana olan tutumları iyileşti	42 3,1	70 5,2	117 8,7	698 52,0	415 30,9	1342 100	4,02	0,94
91. Eşimin bana karşı tutumları iyi yönde değişti, saygınlığım arttı	49 3,8	74 5,7	104 8,0	635 49,0	433 33,4	1295 100	4,03	0,99
92. Çocuklarımin bana karşı tutumları iyi yönde değişti, saygınlığım arttı	41 3,2	77 6,0	110 8,6	615 48,3	431 33,8	1274 100	4,03	0,97
93. Eşimin desteği arttı	41 3,2	55 4,3	92 7,2	567 44,6	516 40,6	1271 100	4,15	0,95
94. Çocuklarımin dünya görüşleri değişti, yoksulluk değişmez bir alın yazısı değildir	50 3,9	51 4,0	131 8,6	573 44,8	473 37,0	1278 100	4,07	0,99
95. Medeni cesaretim arttı	24 1,8	34 2,5	61 4,5	666 49,4	564 41,8	1349 100	4,27	0,80
96. Daha iyi besleniyorum	34 2,6	67 5,1	148 11,3	667 51,0	392 30,0	1308 100	4,01	0,92
97. Geçimimi temin edebiliyorum	49 3,7	45 3,4	134 10,1	647 48,7	454 34,2	1329 100	4,06	0,95
98. Yeni bir iş kurdum	180 14,1	190 14,9	91 7,1	454 35,5	364 28,5	1279 100	3,49	1,40
99. Mevcut işi büyüttüm	85 6,6	59 4,6	102 7,9	549 42,5	498 38,5	1293 100	4,02	1,11
100. Çocuklarımin daha iyi bir eğitim alabiliyor	43 3,4	107 8,3	143 11,1	603 47,0	387 30,2	1283 100	3,92	1,02
101. Daha rahat yaşıyorum	28 2,1	73 5,5	147 11,1	672 50,6	409 30,8	1329 100	4,02	0,91
102. Ailemin geçimini sağlayabiliyorum	37 2,8	45 3,4	165 12,4	649 48,8	435 32,7	1331 100	4,05	0,91
103. Toplumda eşit haklara kavuştum	31 2,4	93 7,1	173 13,3	579 44,4	429 32,9	1305 100	3,98	0,98

*1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum

Katılımcıların mikrokredi kullanımı sonucunda ne tür faydalar elde ettiklerini tespit edebilmek amacıyla ankette çeşitli önermeler sunulmuştur (Bakınız Tablo 7) ve her bir önermeyi kendilerine verilen 5'li skala (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) üzerinden değerlendirmeleri istenilmiştir. Bu önermelere ilişkin frekans dağılımları ve aritmetik ortalama, standart sapma değerleri Tablo 7'de sunulmuştur.

Ankete katılan mikrokredi kullanıcılarının tabloda yer alan önermelerin büyük çoğunluğuna katıldıkları görülmektedir. Anket sonuçları dikkate alındığında, genel anlamda mikrokredi kullanımının bayanları olumlu yönde etkilediği sonucu çıkarılabilir. Önermeler içerisinde en güçlü katılımın “medeni cesaretim arttı” (AO=4,27) önermesinde gerçekleşmiş olması dikkat çekici bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, katılımcılara sunulan on dokuz önermenin büyük çoğunluğunda “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” seçenekleri işaretlenmiştir.

Dolayısıyla, katılımcılar mikrokredi kullanımıyla “medeni cesaretlerinin arttığı”, “eşlerine destek oldukları”, ve “çevreyle olan ilişkilerinin arttığı”nı rapor etmişlerdir. Hatta “aile içerisinde şiddetin azaldığı” da bulgular arasında yer almaktadır.

Tablo 8. Mikro kredi sisteminin katılımcılar tarafından değerlendirilmesi

Mikrokrediyi	(1)* N %	(2) N %	(3) N %	(4) N %	(5) N %	Top. N %	AO	SS
132. Mikrokredi bütün beklentilerimi karşıladı	200 14,1	206 14,5	187 13,2	532 37,5	293 20,7	1418 100	3,36	1,33
133. Mikrokredi ile ilgili yeterince bilgi alamadım	768 57,4	345 25,8	57 4,3	115 8,6	52 3,9	1337 100	1,76	1,11
134. Çalıştığımız memurlar bize iyi davranmadı, yeterli hizmet alamadım	863 64,5	293 21,9	50 3,7	72 5,4	59 4,4	1337 100	1,63	1,07
135. Ödemelerde sıkıntıya düştüğümde iyi davranılmadı	852 64,1	303 22,8	60 4,5	73 5,5	42 3,2	1330 100	1,61	1,01
136. Çalışma grubunun oluşturulmasında fikrim alınmadı	846 63,8	311 23,5	46 3,5	70 5,3	53 4,0	1326 100	1,62	1,05
137. Grup üyeleri bana ödemeler ve çalışmalarım konusunda baskı yaptı	692 53,2	287 22,1	82 6,3	170 132,1	69 5,3	1300 100	1,95	1,26
138. Hayata karşı daha umutlu oldum	163 12,4	70 5,3	69 5,3	704 53,6	308 23,4	1314 100	3,70	1,23
139. Proje ve parayı yatırıma dönüştürme konularında daha fazla eğitim verilebilirdi	225 17,6	258 20,1	165 12,9	424 27,7	209 13,7	1281 100	3,10	1,37
140. Bir işletmenin ya da yatırımın organizasyonu konusunda eğitilmedim	262 20,3	264 20,5	116 9,0	453 35,1	195 15,1	1290 100	3,04	1,40
141. Eğitimlerin sadece bana verilmesi yanlış, eşimin de katılması gerekir	214 16,7	333 26,1	195 15,3	328 25,7	208 16,3	1278 100	2,99	1,35
142. Kredi miktarı çok düşük, yapmak istediğim işe göre kredi verilmeliydi	123 9,4	196 15,1	128 9,8	477 36,6	378 29,0	1302 100	3,61	1,29
143. Mikrokrediyle iş yapanlara vergi kolaylığı sağlanmalıdır, (KDV, Gelir Vergisi ve diğer vergilerden belli bir süre muaf tutulmalıdır)	77 5,8	55 4,2	109 8,2	465 35,1	617 46,6	1323 100	4,13	1,10
144. Mikrokrediyi fon sağlayan kuruluşları arttırmak için vergi ve diğer kolaylıklar sağlanmalıdır	94 7,0	47 3,5	94 7,0	466 34,5	649 48,1	1350 100	4,13	1,14
145. Finansal ve iş eğitimi kursları verilmelidir	57 4,3	55 4,1	107 8,0	537 40,4	574 43,2	1330 100	4,14	1,02
146. Sosyal hayatta lazım olacak kurslar düzenlenmelidir (Aile planlaması, okuma yazma...)	89 6,6	49 3,6	72 5,3	479 35,4	666 49,2	1355 100	4,17	1,11

*1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum

Katılımcılara, mikrokredi kullanımı ve mikrokredi sistemini değerlendirmeleri amacıyla ankette çeşitli önermeler sunulmuş (Bakınız Tablo 8) ve her bir önermeyi kendilerine verilen 5’li skala (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) üzerinden değerlendirmeleri istenilmiştir. Bu önermelere ilişkin frekans dağılımları ve aritmetik ortalama, standart sapma değerleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Mikrokrediyi kullanan bayanlar, mikrokredi hizmeti alırken, kendilerine bu hizmeti verenleri değerlendirmeye yönelik sunulan önermelerin tamamına, hizmet verenlerden memnuniyetlerini ifade eden seçenekleri işaretlemişlerdir. Örneğin, memurların kendilerine iyi davrandıklarını ve ödemelerde sıkıntıya düştüklerinde kendilerine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Buradan hareketle hiz-

met kalitesinin, katılımcıların beklentilerini karşılar düzeyde olduğu söylenebilir. Benzer bir oran da mikro kredi kullanımında uygulanan grup çalışma sisteminin oluşturulmasında ortaya çıkmaktadır. Burada da katılımcılar grup oluşturulurken fikirlerinin alındığı ve grup üyelerinin ödemeler konusunda baskı yapmadığı konularında hemfikirlerdir.

Bununla birlikte ankette yer alan mikro krediye ilişkin eğitimler ve genel eğitimler konusunda katılımcıların tam olarak tatmin olmadıkları gözlemlenmektedir. Bu konuya ilişkin verilen önermelerde kararsızma yakın cevaplar verilmiştir.

Mikro kredi sisteminin işleyişinde devletin ve kamu kurumlarının rolünün artırılması gerekliliğini sorgulayan önermelerde ise katılımcıların büyük çoğunluğu “katılıyorum” düzeyinde veya daha yüksek düzeylerde cevaplar vermişlerdir. Vergi ve fon istisnası verilmesi gerekliliğine ilişkin önermelerde aritmetik ortalama 4.13 düzeylerinde gerçekleşmiştir.

6. Sonuç

Mikro kredi kullanımının ekonomik ve sosyal çıktılarını tanımlayabilmek, beklentiler ve memnuniyet düzeyini açığa çıkarabilmek amacıyla yapılan bu çalışmada araştırma verileri, hazırlanan anket formlarının anketörler vasıtasıyla mikro krediden yararlananlara uygulanması ile elde edilmiştir. Ankette, gerek mikro kredi kullanıcılarının demografik özelliklerini belirlemeye yönelik, gerekse mikro kredi kullanımının çeşitli yönlerini irdeleyen farklı sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların, mikro krediden elde ettikleri finansal olanağı kullandıkları alanları (hangi iş için kullanıldığı) tespit edebilmek amacıyla, şu an hangi işi yaptıkları belirlenmeye çalışılmıştır. “Mikro kredi kullanımının sosyal açıdan sonuçları”, “Mikro kredi kullanıcılarının beklentileri” ve “Mikro kredi kullanımından memnuniyet” düzeylerini ölçmeye dönük Likert tarzı sorulara yer verilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bazı tespitler şu şekilde sıralanmıştır:

- Mikro kredi kullananların büyük çoğunluğu:
 - 20-50 yaş aralığında
 - Evli ve ortalama 4 çocuk sahibi
 - Eğitim düzeyleri düşük (anne, baba ve eş dâhil)
 - Ya hiç çalışmamış ya da kendi işinde çalışmış
 - Annelerinin büyük çoğunluğu hiç çalışmamış, babaları ise özel sektöre ya da tarım sektöründe çalışan/mış,
 - Eşlerinin çoğunluğunun özel sektörde ya da kendi işinde çalıştığı bireylerdir.
- Aldıkları mikro kredinin hemen hemen tamamıyla daha çok “el işi” yapmakta veya “kendi işini kurmakta” ya da “mevcut işlerini büyütme” çalışmaktadırlar.
- Mikro krediyi daha çok hammadde ve/veya malzeme alımında kullanmaktadırlar.
- Mikro kredi kullanmalarının en önemli nedenleri daha fazla para kazana-

rak daha rahat geçinmek ve ekonomik özgürlük kazanmaktır.

- “Çevremde herkes alıyordu ben de aldım”, mikro kredi kullanım nedeni olarak ortaya çıkmamıştır.
- Mikro kredi kullanarak;
 - Medeni cesaretlerinin arttığı,
 - Eş, çocuk ve toplum desteğini daha çok görmeye başladıklarını,
 - Aile içi şiddetin azaldığını,
 - Toplumda saygınlıklarının arttığı ve toplumda eşit haklara kavuştuklarını rapor etmişlerdir.
- Çeşitli eğitim programları (okuma-yazma, finansal ve iş eğitimi gibi) talep etmektedirler.
- Mikro krediye fon sağlayanlara vergi kolaylığı getirilmesini önermektedirler.
- Kredi miktarının düşük olduğunu ve artırılmasının faydalı olacağını bildirmektedirler.
- Büyük çoğunluğu, mikro krediden:
 - Memnunlar
 - Kredi almayı sürdürmeyi planlamaktadırlar.
 - Başkalarına tavsiye etmektedirler.

Kaynaklar / References

- AKGÜL, A., (2003), Gelir Dağılımındaki Adaletsizlik ve İşsizlikle Mücadelede Çözüm: Yoksulların İş Adamı Olmasını Sağlayacak Mikro kredi Uygulaması, Türkiye İsrâfı Önleme Vakfı yayınları, Türkiye'nin Sorunlarına Çözüm Serisi, No: 3.
- ALTAY, A., (2007), “Küreselleşen Yoksulluğun Önlenmesinde Mikro finansman Yaklaşımı”, Finans, Politik ve Ekonomik Yorumlar, Cil: 44, Sayı: 510, ss.57-67.
- BUĞRA, A., ve KEYDER, Ç., (2005), “Poverty and Social Policy in Contemporary Turkey”, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, (<http://www.spf.boun.edu.tr/docs/WP-Bugra-Keyder.pdf>), (11.11.2008).
- BURRITT, K., (2003), Microfinance in Turkey: A Sector Assessment Report, United Nations Development Program Publications, No: 2, Turkey.
- DIECKMANN, R., (2007), “Microfinance: An Emerging Investment Opportunity”, Deutsche Bank Research, December 19, ss.1-20.
- DOLUN, L., (2005), Mikro Finansman, Türkiye Kalkınma Bankası, Genel Araştırmalar, Araştırma Müdürlüğü, Nisan, Ankara.
- ESLEN, Nejat, (2004), Küreselleşen Yoksulluk, Radikal, 21.12.2004
- GROSMANN, H., Demand Study for Microfinance in Turkey: Results from a Field Survey, Bankakademia International, İstanbul.
- GÜRSES, D., (2007), “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Politikaları”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 1, Haziran.
- HARPER, M., (2002), Self Help Groups And Grameen Bank Groups: What Are The Differences? Beyond Micro Credit, New Economics Foundation, London.
- HASHEMI, S., MORSHED, L., (2002), Grameen Bank: A Case Study Beyond Microcredit, New Economics Foundation, London.
- KORKMAZ, E., (2005), Mikro kredi Yoluyla Yoksulluğun Azaltılması: İstanbul Örneği, İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, Yayın No: 2004-32, İstanbul.
- KORKMAZ, T., BAYRAMOĞLU, F., “Yoksullukla Mücadelede Mikro finans Modeli ve Mikro finans Kuruluşlarının Finansal İşlevleri, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 34, Nisan 2007, ss. 98-112.
- RUTH, P. G., (2002), “Making Sense of Microcredit Interest Rates”, CGAP Donor Brief, No: 6, September.
- TGMP (2008), 2007 Yılı Faaliyet Raporu, http://www.israf.org/pdf/faaliyet_raporu_2007_tr.pdf, (11.11.2008).
- YILMAZ, R., KOYUNCU, C., (2006), Mikro finansman ve Yoksullukla Mücadele, Ekin Kitabevi, Bursa.
- YUNUS, M., (1999), Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru, (Çev: Gulden Şen), 2. Baskı, Doğan Kitapçılık, İstanbul.
- http://www.israf.org/pdf/faaliyet_raporu_2007_tr.pdf
- <http://www.kedv.org.tr> (11.07.2008).

SONUÇ

Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, KSÜ, İktisadi ve İdari Bil. Fak. Dekanı
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği
Servet GÜNGÖR, Kahramanmaraş Vali Yardımcısı
Ömer BÜYÜKYENİGÜN, Kahramanmaraş Valiliği

CONCLUSION

Eradication of Poverty Through Microcredit

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, Dean, KSU, Faculty of Eco. and Admin. Sciences

Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship

Servet GÜNGÖR, Kahramanmaraş Deputy Governor

Ömer BÜÜKYENİGÜN, Kahramanmaraş Governorship

Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, KSÜ, İ.İ.B.F. Dekanı
Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Valiliği
Servet GÜNGÖR, Kahramanmaraş Vali Yardımcısı
Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, Kahramanmaraş Valiliği

ÖZET

Yoksulluk, mali kaynak sıkıntısı çeken çağımız insanının en büyük sorunlarından biridir ve en etkili çaresi de bu insanları mikro kredi ile desteklemektir. Her ne kadar mikro kredi yoluyla yoksulluğun azaltılmasının başarılmasında bürokratik işlemlerin azaltılması önemli ise de, aynı zamanda tüm çaba ve girişimleri birleştirmek ve bilimsel platformlarda tartışmak da önemlidir. Bu nedenle, Kahramanmaraş'ta 28 Kasım 2008 tarihinde II. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı düzenlendi. Bu Konferans, sadece mikro kredi uygulamalarına dikkat çekmeyi amaçlaması bakımından değil, fakat aynı zamanda, mikro kredi hakkında farkındalığı artırmak, en iyi örneklerden ders çıkarmak ve aralarında görüş alış verişini sağlamak üzere yöneticileri, akademisyenleri ve uygulayıcıları bir araya getirmek suretiyle mikro kredi kaynaklarına ulaşma fırsatlarını araştırmak bakımından da önemlidir.

Eradication of Poverty Through Microcredit

Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYDIN, Dean, KSU, Faculty of Eco. and Admin. Sciences

Dr. İzzet LOFÇA, Kahramanmaraş Governorship

Servet GÜNGÖR, Kahramanmaraş Deputy Governor

Ömer BÜYÜKYENİĞÜN, Kahramanmaraş Governorship

ABSTRACT

Poverty is a one of the most important problems the contemporary societies suffer because of scarce financial resources, and microcredit is the most effective way to support these poor people. Even though the lessening of bureaucratic procedures is also very important for the success of eradicating poverty through microcredit, it is also imperative to discuss it on scientific platforms and to unite the efforts and initiatives. For this reason, the “2nd International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit” was organised on November 28, 2008 in Kahramanmaraş. The Conference was not only aiming to attract attention to microcredit practices, but also to reach a widespread awareness, to learn from best practices, and to study and define the opportunities to access to new microcredit resources, by gathering administrators, practitioners, academicians and relevant stakeholders to discuss and share their experiences.

Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması

1. Yoksulluk ve Mikro kredi Kavramları

“Yoksulluk” insanın sosyo-ekonomik anlamda sorunlu, sıkıntılı ve darda olduğu ve ancak “yoksul” insanların finanse edilmesi ile düzelebilecek, azaltılabilecek ya da yok edilebilecek bir durumu ifade eder. Yoksulluğun zekâ noksanlığı veya tembellik gibi şahsi bir problem olmayıp, yapısal bir sorun olan sermaye yetersizliğinden kaynaklandığı, mikro kredinin de iş yapma fikri olup, gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere, küçük bir başlangıç sermayesine ihtiyacı olan yoksullara imkân verilmesi projesi olduğu belirtilen bir çalışmada (<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>), yoksulluğun azaltılmasında kullanılacak mikro kredinin amacı şöyle açıklanmaktadır:

“Klasik yollarla kredi elde edemeyecekler, yoksulluğu, gelir dağılımındaki adaletsizliği ve işsizliği azaltacak şekilde, ailesi ve kredi alan için, kendi kendine gelir getirici bir faaliyet yapılmasını sağlayarak, ekonomik ve sosyal kalkınmayı gerçekleştirmektedir. Böylece; ekonomik krizin muhtaç nüfus üzerindeki etkisinin azaltılması, yoksulların gelir elde etme ve istihdam fırsatlarının artırılması ve yoksul hanelerin kendi geçimlerini sağlayacak işleri kurabilmeleri ve sürdürebilmeleri hedeflenmektedir (<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>).

Ekonomik olarak iyi durumda olanların daha iyi, iyi olmayanların ise durumlarının daha da bozulmasına yol açan günümüzün sosyo-ekonomik sistemlerinde, yoksul insanların bu sorundan mikro kredi vasıtasıyla kurtulup, çağdaş dünyaya yakışır bir hayat sürdürebilmeleri için elbette idari ve bürokratik işlemler önemlidir, fakat son yıllarda mikro kredi projesinin bu anlamda önemli bir ihtiyacı karşılar nitelikte olduğu çeşitli platformlarda tartışılmakta ve bilimsel çalışmalara konu olmaktadır. Mikro kredi uygulaması, insanların yoksulluk gibi büyük bir sorundan küçük meblağlı bir kredilendirme ile kurtulmaları bakımından dikkat çekmektedir (Aydın, 2008).

Mikro kredinin hem istihdama katkıda bulunduğunu hem de yoksulluğu azaltmış olduğunu belirten Muhammad Yunus’un şu ifadesi aynı zamanda yoksulluğun barışı nasıl tehdit ettiğini ve dolayısıyla mikro kredi projesinin kendisine nasıl “Nobel Barış Ödülü” kazandırdığını özetlemektedir:

“Fakirlik barışa yönelik bir tehdittir. Çünkü umutsuzsanız, fakirseniz, size para veren herkese katılırsınız. Terörist örgütler, çocuklara yiyecek ve güzel bir hayat önerip bunun için savaşacaksınız diyor. Dolayısıyla ailesinin maddi durumu iyi olan bir insan militan ya da terorist olmayacaktır. Sosyal işlerle fakirliği azaltabilir, sokaklardan çocukları alabilir, uyuşturucu bağımlılığını azaltabiliriz. Başkalarına yardım etmek istersiniz. Çünkü bu insanlığın içinde var. Bu kapitalizme eklenirse kapitalizm daha iyi bir kapitalizm olur” (Yunus, 1999).

Eradication of Poverty Through Microcredit

1. Concepts of Poverty and Microcredit

“Poverty” refers to a situation in which people have being troubled, distressed socio-economically, and suffered hardships and that could only be mitigated, reduced or eradicated through “poor” people’s financing economically. Poverty is not a personal problem such as intelligence inferiority or laziness, but a structural problem caused by capital deficiency. Microcredit, in one study, was explained as a new idea of doing business, lead poor people to income-generating activities through a small initial capital and give them a new chance ([http:// israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas](http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas)). The purposes of microcredit to be used to reduce poverty are described as follows:

“It aims at realizing economic and social development, lessening poverty and reducing unequal income distribution and unemployment, by supporting those people financially in income generating activities, who otherwise cannot obtain credits by classical methods. Thus, the economic crisis would have less favorable effects on population, income and employment opportunities would increase for the poor, and the households in lowest status would be able to establish their work to support themselves” (<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>).

In today’s socio-economic systems leading to economically well being of richer and further deterioration of the poorer, it is certainly necessary to take political and administrative measures for the poor to evade this problem, and live through a decent life, but microcredit project has being deemed most suitable to meet this requirement. In this sense, it has been accepted as an important instrument and discussed in various platforms and long been subject of scientific study. Practices of microcredit mean people get over poverty, a major problem which can be solved with small amounts of money / credit and this calls most attention (Aydin, 2008).

Muhammad Yunus’s this statement that microcredit contributes employment and poverty alleviation, indicating also how poverty threatens peace, and so brought himself “the Nobel Peace Prize” summarizes well the situation:

“Poverty is a threat to peace. If you are desperate, you will join anyone, any party who give you a chance: money. Terrorist organizations have offered food and a good future to children and have led them fight for them. If a family’s financial situation will be sufficient to survive, members of that family will not be militants or terrorists. With social work you can reduce poverty, save children from streets and fight effectively against drug addiction. You would like to help others, which is inheritent to humanity. If you add this to capitalism, capitalism will be a better capitalism” (Yunus, 1999).

2. Türkiye’de Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansları

Mikro kredi projesi vasıtasıyla yoksulluğun önlenmesi ya da azaltılması konusu, Muhammad Yunus’un “Nobel Barış Ödülü” almasından sonra Dünyada ve Türkiye’de bilimsel platformlarda tartışılmaya ve değerlendirilmeye başlandı. Türkiye’de bugüne kadar ki ilk önemli bilimsel toplantı, 2003 yılında TİSVA tarafından İstanbul’da yapılan I. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı idi. İkinci ve en son yapılan etkinlik ise, 28 Kasım 2008 tarihinde Kahramanmaraş’ta düzenlenen “II. Uluslararası Mikro kredi Vasıtasıyla Yoksulluğun Azaltılması Konferansı” olmuştur.

Bu Konferansların amacı mikro kredi vasıtasıyla yoksulluğun nasıl azaltılabildiğinin gündeme alınması, bu yöntemin katılımcılar tarafından tartışılarak öneminin vurgulanması ve projenin uygulama alanının genişletilmesine yardımcı olmaktır.

Söz konusu II. Konferansta çok önemli, kapsamlı ve titiz araştırma ürünü olan çalışmalar yerli ve yabancı katılımcılar tarafından sunuldu. Burada, Konferansta sunulan ve tartışılan 21 bildirdiden seçilen 14 çalışma, literatüre ve bilimsel alana kazandırılarak araştırmacı ve bilim adamlarının istifadesine sunulabilmesi amacıyla bu kitapta toplandı. Bu sonuç bölümünde, önceki bölümlerde yer verilen bu çalışmaların bir değerlendirmesi yapılarak, yoksulluğun mikro kredi yoluyla nasıl azaltılabileceğine veya ortadan kaldırılarak insanların nasıl yoksulluktan kurtulabileceklerine dair tartışmalara bir kez daha dikkati çekmek istiyoruz.

Konferansta akademi dünyasından ve uygulamadan gelen katılımcılar, zihinsel ve fiziksel emeklerinin değerli birer ürünü olan yararlı çalışmalarını sunarak tartışmaya açtılar. Bu etkinlikte varılan sonuç itibarıyla, yoksulluğun azaltılması yolunda, diğer etkinlikler ve çalışmalar ile bugüne kadar alınan mesafenin mikro kredi vasıtası ile daha da ileri gittiği savunulabilir.

3. Kitabın Kapsamı

Bu kitap, Giriş ve Sonuç’tan sonra başlıca 4 bölümden oluşmaktadır. Ahmet Hamdi Aydın ve İzzet Lofça tarafından kaleme alınan bu bölümler kitapta derlenen çalışmaların ortak “anahtar kelimeleri” dir. Kitabın başlığında kullanılan “mikro kredi” ve “yoksulluk” kavramlarının anlamı ve önemi ile ikisi arasındaki ilişkiyi kurmak suretiyle mikro kredinin çağımızın en önemli toplumsal sorunlarından biri olan yoksulluğun azaltılmasında etkili bir proje olduğu vurgusundan sonra kitabın kısa bir içeriğine yer verilmiştir. “Giriş”ten sonraki bölümlerde yer verilen çalışmalar aşağıdaki gibi değerlendirilebilir:

Kitabın ilk bölümü “Yoksulluk ve Mikro kredi Arasındaki Sebep Sonuç İlişkisi” başlığını taşımakta ve üç ayrı çalışmadan oluşmaktadır. “Yoksulluk-Sosyal Dışlanma-Mikro kredi: Türkiye’den Kimi Kesitler” konulu ilk çalışmada Fikret Adaman, mikro kredinin çeşitli açılardan tartışıldığını, bazı araştırmacılar desteklerken bazılarının eleştirdiğini, değerlendirmede önemli olan şeyin değerlendirme için doğru kriterin belirlenmesi olduğunu, her ne kadar mikro kredi uygulamaları

2. “Eradication of Poverty Through Microcredit” Conferences in Turkey

Preventing or eradicating poverty through microcredit projects, after Muhammad Yunus was granted “Nobel Peace Prize”, has begun to be discussed in the world and in Turkey and on the scientific platforms. In Turkey, the first major scientific meeting ever held in Istanbul was in 2003, by TİSVA under the heading of “1st International Conference on Eradication of Poverty Through Microcredit”. The second and most recent event was on November 28, 2008, held in Kahramanmaraş and it also with international participation.

The purpose of both events was the subject of how to reduce poverty through microcredit could have been brought on the agenda, to discuss this method by the participants and to help expanding the implementation area.

In the above mentioned second very important Conference, studies of extensive and rigorous research were presented by local and foreign participants. Here, in this book, we compiled 14 papers from 21 of those presented and discussed at the Conference, so as to gain them in the literature and offer to the benefit of researchers and scientists. In this Conclusions chapter we aim at giving a general evaluation of the debates over how microcredit would contribute eradication of poverty, and draw attention once more to the most important points.

At the Conference, participants of academic community and those coming from practice have presented their studies and papers of their heavy intelligent and physical labors, which make them most valuable. As the results in this event in the struggle against poverty, we can easily claim, thanks to these and other similar activities accomplished so far, we have come a long way.

3. The Scope of Book

This book comprises four chapters apart from introduction and conclusion sections. Prof. Dr. Hamdi Aydın and Dr. İzzet Lofça have written first section which is compiled as “key words” of the book. Also, they have established the relationship between the concepts of “microcredit” and “poverty”, showing the close relation of both words. Later, an effective emphasis on the content of microcredit and other chapters of which contents are as follows:

The first part of the book, with the heading “Causal Connection Between Poverty and Microcredit” composed of three separate works. In “Poverty-Social Exclusion-Microcredit: Some Scenes from Turkey”, the first study, Fikret Adaman has put forward that some aspects of microcredit have still been in discussion, some researchers have supported the implementations and some have brought criticisms, in the final assessment the necessary thing has been to define the proper criteria, thus, when taken in the framework of fight against “poverty”, if the criteria

genelde yoksullukla mücadele açısından değerlendirilmekte ise de, yoksulluğu içeren bir bakış açısı ile de değerlendirilebileceğini, dolayısıyla, mikro kredi uygulamalarının başarısı değerlendirilmeye alındığında, eğer kıstas olarak “sosyal dışlanma ile mücadele” seçilirse, uygulamaların belli kazanımlar getirmiş olacağını, özellikle “kültürel” boyutun altında değerlendirilebilecek olan kadının dışlanmasını engellemeye yönelik politikalar açısından mikro kredi uygulamalarının değerlendirilmesinde yarar bulunduğunu ileri sürmüştür.

“Yoksulluk-Suç-Mikro kredi-Güvenlik İlişkisi”ni konu alan ikinci çalışmada Dr. İz-zet Lofça ve Ömer Büyükyenigün, her ne kadar suç olgusunun altında yatan nedenlerin başında yoksulluğun olduğu iddiasını açıklamaya çalışan birçok görüş ve düşünce bulunsada, suçun oluşumuna yoksulluğun sunduğu katkının da önemli olduğunu, ancak, ortaya konulması gereken en önemli noktanın, suçluluğun yoksul kesime has bir olgu olmadığını, suçluluğun toplumsal bir olgu olarak toplumun tüm kesimlerinde, tüm ülkelerde ve tüm kıtalarda ortaya çıktığını belirterek, mikro kredi uygulamalarına olan desteğin devam etmesinin yoksul kişilere gelir elde etme fırsatı sağlamasının yanında, suç oranının düşmesine de katkı sağlayacağı düşüncesini dile getirmişlerdir.

Serpil Yılmaz’ın yazdığı “Yoksulluk, Mikro kredi ve Medya” başlıklı çalışmada ise mikro kredi ve yoksullukta medyanın rolünün önemli olduğu ve etkisi, mikro kredi projelerinin asıl hedefinin yoksul kadınlar olmasının önemli olduğu, ancak, bu kredilerin daha geniş kesimler tarafından kullanılabilmesi gerektiği savunulmuştur.

“Mikro kredi Vasıtasıyla Küresel, Ulusal ve Yerel Düzeyde Yoksullukla Mücadele” başlıklı ikinci bölümde, dört çalışmaya yer verildi. “Dünyada, Türkiye’de ve Kahramanmaraş’ta Mikro kredi Projesi” başlıklı ilk çalışmada Kahramanmaraş Valisi Mehmet Niyazi Tanılır, Dünyadaki gelişmeler paralelinde Türkiye’de mikro kredi projesinin yaygınlaştığını ve Kahramanmaraş’ta da mikro kredi projesinin hızlı bir şekilde yaygınlaşarak uygulandığını belirterek, çalışmaların artarak sürdürülebilmesi için halen gündemde olan “Mikro kredi Finansman Kanunu” teklifinin bir an önce Parlamento’dan geçmesi gerektiğini savunmaktadır.

TİSVA Başkanı Aziz Akgül de “Yoksulluğun Azaltılmasında Mikro kredi Uygulamasının Rolü” başlıklı çalışmada Türkiye’de mikro kredi uygulamasının gelişme sürecini özetleyerek, Diyarbakır örneğinde mikro kredinin kişi ve kurumlara verdiği destekle yoksulluğu azaltmadaki önemi ve etkisi ile toplumsal yararına dikkat çekti.

Lamia Morshed ise “Yoksullukla Küresel Mücadele Çalışmalarına Grameen Bankası’nın Katkısı” konulu çalışmada, yoksul insanların finansal desteğe kavuşmaları ile sadece kendileri ve işleri değil, aynı zamanda aile fertlerinin de yararlandığını belirterek, mikro kredinin aşırı yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmada, evrensel temel eğitimi gerçekleştirmede, cinsiyet eşitliğini destekleme ve kadınları güçlendirmede, çocuk ölümlerini azaltma ve anne sağlığını geliştirmede ve çevresel sürdürülebilirliği sağlamada önemli rol oynadığını ve Grameen Bankası’nın bunda önemli bir katkısının olduğunu, birçok ülkede Grameen ben-

would also be struggle against “social exclusion”, the practices of microcredit should have been accepted as successful, and finally when the “cultural” dimension has been taken into consideration, the contributory aspects in preventing women’s exclusion have proved the justness of the claims of microcredit projects.

It has been explained in “Poverty-Crime-Microcredit-Security Relationship”, the second study, by Dr. İzzet Lofça and Ömer Büyükyenigün that although the claim that “the one and only underlying cause of criminal cases has been and will be poverty” has been put forwarded by some researchers, it was an exaggerated statement, but still poverty was a most important factor. They have also stated that crime is not a phenomenon observed in only poor people, guiltiness is social, coming into light in all sections of the society and in all countries, rich or poor, and that support to microcredit could contribute mostly poor people’s getting revenue, money for their needs by themselves and consequently reduction in crime statistics.

Serpil Yılmaz has expressed in her study, “Poverty, Microcredit and the Media”, in the topic of microfinance and poverty the media’s role has been important and affected the microcredit projects, acceptance as the main goal the poor women was important, but these resources should be more widely used for all people in need.

In the Second Chapter, “Global, National and Local Struggle Against Poverty Through Microcredit”, four papers were included. In “Microcredit Project in the World, in Turkey, and in Kahramanmaraş”, the Governor of Kahramanmaraş Mehmet Niyazi Tanılır has explained that, alongside the other places in the world, microcredit projects were widespread in Turkey, and in Kahramanmaraş. Current Microcredit Financing Draft on the agenda of National Assembly should be approved as soon as possible in order to achieve a sustainable and more widespread application in Turkey.

TİSVA President Aziz Akgül, in his “The Role of Microcredit Practices in Eradication of Poverty: Turkish Grameen Microcredit Program”, has summarized the developing process in Turkey, drawn attention to its social benefits, by contributing to poverty reduction with its support to persons and institutions, in the case of Diyarbakır practice.

Lamia Morshed, in “The Contribution of Grameen Bank to the Global Struggle Against Poverty”, has pointed out that financial support to poor people was not only to their benefit and caused them being self-supporting, but also to benefit of the other family members. Microcredit has been an important instrument in alleviation of extreme poverty and hunger, in realization of the universal basic education, in promoting gender equality and women, in reducing child mortality and developing maternal health, in achieving environmental sustainability. Grameen

zeri mikro kredi programlarının ortaya çıktığını savunmaktadır.

Bu bölümde dördüncü ve son olarak, “Finansal Katılım: Neden ve Nasıl?” başlıklı çalışmaya yer verildi. Burada, mikro kredi vasıtasıyla yoksulluğun azaltılmasına destek olan ve 2006 Nobel Barış Ödülünü kazanmış olan bir organizasyonun deneyimlerini paylaşmak istediğini belirten H. İ. Latifee, yoksul insanlara yardım eden Grameen Bankası’nın başarısının onun mikro krediye “bir insan hakkı” olarak yaklaşmasından geldiğini savunarak, Grameen Bankası’nın çalışma felsefesini “Grameen için, şayet birisi yoksul ise o makbuldür, daha yoksul ise daha makbuldür ve daha çok yoksul ise daha çok makbuldür” ifadesi ile özetlemektedir.

“Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi ve Diğer Girişimler” başlıklı üçüncü bölümde de dört çalışmaya yer verildi. İlk çalışma Danone firmasının mikro kredi deneyimini anlatan Serpil Timuray ve Bernard Giraud’un “Danone’nin Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Azaltılmasına Yönelik Mikro kredi Girişimleri” başlıklı çalışmasıdır. Yazarlar, beş kıtada ve 120 ülkede faaliyet gösteren ve lider konumundaki en önemli sağlıklı gıda üreten kuruluşlardan biri olan Danone Grubu’nun birçok sosyal sorumluluk projesi ile ekonomik gelişmeye katkı sağladığını ve bu misyonu gereği mikro kredi uygulamalarına destek mahiyetinde girişimlerde bulunduğunu belirtmektedirler.

İkinci çalışma, Prof. Louisa Brunori ve Shamimur Rahman tarafından kaleme alınmış olup, “Avrupa’da Mikro kredi: Mikro kredi Üzerine Yapılan Bir Araştırmadan Bazı Yansımalar” başlığını taşımaktadır. Bu çalışmada özet olarak Avrupa’da mikro kredinin çok geliştiği ancak bunun nasıl olduğunun kolaylıkla açıklanamadığı, yapılan bir araştırmaya gönderme yapılarak bunun nedeninin mikro kredinin farklı ülkelerde farklı şekillerde yorumlanması ve dünyanın en zengin ülkelerinden biri olarak bilinen Norveç ile en yoksul ülkelerden biri olan Bangladeş’te mikro kredi projesinin uygulanabilmesi olduğu sonucuna varılmıştır.

“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler, Destekleri ve İstihdam” başlıklı çalışmada, Genel Müdür Aziz Yıldırım, Dünyada ve Türkiye’de 1990’lı ve 2000’li yıllarda yaşanan ekonomik krizlerin yoksulluğu yaygınlaştırdığını, krizler sonrasında artan gelir adaletsizliği ve işsizliğin sosyal politikada istihdam amaçlı programların ve desteklerin önemini ortaya çıkardığını, istihdamın yoksulluğu etkin ve sürdürülebilir şekilde azaltmada ve sosyal içermeyi sağlamada en etkin yollardan biri olarak kabul edildiğini, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik (SYDT) Fonu kaynakları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün yürüttüğü proje desteklerinin de kent- sel ve kırsal alanlarda yoksul bireylerin kendi sürdürülebilir işlerini kurmalarının sağlanması konularına odaklandığını ve ulusal kalkınma programı doğrultusunda istihdam odaklı projeler yürütmeye ve bu projelere destek olmaya devam edeceklerini vurgulamaktadır.

Bu bölümdeki son “Düzenleyici Otorite Perspektifinden Mikro kredi” başlıklı çalışmada; İsmail Erdemir, düzenleyici ve denetleyici bağımsız bir otorite olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)’nın mikro kredi uygulama-

Bank has made important contributions in all these areas and in many countries Grameen-like microcredit programs have emerged.

In the fourth and final study of this section, “Financial Inclusion: Why and How?”, H. I. Latifee has stated that she wanted to share the experiences of a 2006 Nobel Peace Prize Winner Organization. First of all, she has stated that the success of the Bank came from its acceptance of microcredit as a human right. The microcredit concept outlined their motto as “Grameen esteems a poor person, and if the person was as much poorer he/she would be held so much in great esteem by us”.

In “Microcredit and Other Initiatives in the World and in Turkey for Poverty Reduction”, the third section, four studies have been included. The first study describes the microcredit experiences of Danone Company. Serpil Timuray and Bernard Giraud told in “Microcredit Initiatives of Danone Towards Eradicating Poverty in Turkey and in the World”, Danone operating in five continents and 120 countries, one of the leading healthy-food-producing companies has being carried out many social responsibility projects and contributed to economic development, and that this mission requires a widespread microcredit implementation practices.

In the second study, written by Professor Louisa Brunori and Shamimur Rahman, “Microcredit in Europe: Some Reflections from a Research on Microcredit”, it has been summarized that in European microcredit practices were very developed, and its success over the world has been a little mysterious, one of the explanations was that its implementation has been differentiated according to the conditions of the country, like in Norway the richest and Bangladesh the poorest.

In “Employment, Support and Projects Conducted by the General Directorate of Social Aid and Cooperation”, the Director General Aziz Yıldırım has pointed out that in Turkey and in the world, during the period in the 1990s and 2000s, because of the economic crisis poverty became more widespread. Crises, increasing income inequalities and unemployment have revealed the importance of the social policy and employment programs and supports. In this respect, employment has been accepted as the most effective and sustainable way in reducing poverty and preventing social exclusion. He has added that SYDT Fund (Social Aid and Cooperation Incentive Fund) resources of the Social Aid and Cooperation General Directorate supported in the urban and rural areas poor people themselves establishing sustainable businesses and they would continue to support projects in this framework in line with national development.

As last study of this section “Microcredit from a Regulating Authority’s Perspective”, İsmail Erdemir has explained their perspective on microcredit as an independent regulatory and supervisory authority, the Banking Regulation and Su-

larının düzenlenmesi ve denetimine bakışı ile BDDK'nın düzenleme fonksiyonu, Türkiye'de mikro kredi uygulaması, Türkiye'de yaşanan düzenleyici gelişmeler ve bu konuda ön plana çıkan hususları değerlendirerek, kayıt dışı gerçekleştirilen finansman faaliyetlerinin biçimsel bir yapıya kavuşturulmasının, Türk Finans Sistemi ve ülke ekonomisi açısından önemli kazanımlar sağlayacağını savunmuştur.

“Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları” başlıklı dördüncü ve son bölümde de dört çalışma bulunmaktadır. Diyarbakır Valisi Hüseyin Avni Mutlu, “Türkiye’de İl Düzeyinde Mikro kredi Uygulamaları: Diyarbakır Örneği” başlıklı çalışmada; Türkiye Grameen Mikro kredi Programının, Diyarbakır Valiliği ile Türkiye İsrâfı Önleme Vakfı işbirliğinde bir yap-işlet-devret modeliyle Diyarbakır’da hayata geçtiğini ve mikro kredi kapısının 18 Temmuz 2003 yılında verilen ilk kredi ile açıldığını, bu uygulamalar ve desteklerle birçok ilde olduğu gibi Diyarbakır ilinde de pek çok kişinin hayatının ciddi anlamda değiştiğini, özellikle de mikro kredinin asıl hedefindeki yoksul kadın üretici ve girişimcilerin almış oldukları kredilerle kendilerine yeni bir hayat çizdiklerini ve Diyarbakır’da yoksulluğun daha da azaltılması amacıyla uygulamanın daha geniş alana yayılması yönünde çalışmaya devam ettiklerini örneklerle ortaya koymuştur.

Şengül Akçar tarafından kaleme alınan ikinci çalışma “Kadın Emeğini Değerlendirme Derneği’nin Mikro kredi Değerlendirmesi” başlığını taşımaktadır. Dernek Başkanı Akçar, konuya Derneğin bakış açısından yaklaşarak, mikro kredinin tarihsel süreç içerisinde nasıl başladığını, başında ve halen ne gibi sorunlarla karşılaşıldığını anlattığı çalışmada; kadınlara yönelik mikro kredi programlarına ve onun etkilerini artıracak ve kadınların güçlenmesine katkıda bulunacak diğer benzeri programlara daha fazla yatırım ve destek verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Bu bölümün ve dolayısıyla kitabın son çalışması, İsmail Bakan, Yücel Ayırçay ve A. Melih Eytmiş’in ortak çalışması olan ve Türkiye’de mikro kredi projesinin uygulandığı 22 ilde yapılan bir alan araştırmasının sonuçlarının tartışıldığı “Türkiye’de Mikro kredi Uygulamaları Araştırmasının Sonuçları”dır. Araştırmanın amacını, mikro kredi kullanımının ekonomik ve sosyal çıktıları tanımlayabilmek ve beklentiler ile memnuniyet düzeyini ortaya çıkarabilmek olarak açıklayan yazarlar, alan araştırması sonucunda elde edilen verileri SPSS programı ile analiz ederek, mikro kredi kullanımının sağladığı gelir desteğinin miktarı, mikro kredi kullanılarak gerçekleştirilen faaliyet sonrasında elde edilen kazanç miktarı, bu kazancın harcadığı alanlar, mikro kredi kullanımının sosyal açıdan sonuçları, mikro kredi kullanıcılarının beklentileri ve mikro kredi kullanımından memnuniyet düzeylerini ölçümlemişlerdir.

4. Sonuç

Sonuç olarak, mikro kredi ve yoksulluk ilişkisi ile yoksulluğun mikro kredi yoluyla azaltılması tartışmasına yoğunlaşan çalışmaların derlendiği bu kitap ile beklenen sonuçlar veya çıktılar şöyle özetlenebilir:

Öncelikle bu çalışma ile Muhammad Yunus’un Nobel Barış Ödülü aldığı Mikro kredi Projesi’nin (Yunus, 1999) insanlık için ne kadar önemli ve anlamlı olduğu ve

pervision Agency (BRSA). His main arguments have been over the regulatory and control approach of the BRSA on microcredit applications in Turkey, developments on this issue come to the fore, the issue of gaining the unregistered funding activities in a formal and legal structure, significant developments in the Turkish Financial System and the national economy in this respect.

“Microcredit Practices in Turkey”, the fourth and final section, contains four studies. Diyarbakır Governor Hüseyn Avni Mutlu’s “Microcredit Practices at Provincial Level in Turkey: Diyarbakır Case” work explained to us that, Turkey Grameen Microcredit Program in collaboration with Diyarbakır Governor’s Office and Turkish Foundation for Waste Reduction has started with a build-operate-transfer type model in Diyarbakır. With the ongoing process, many changes have created in many people’s lives, especially being the microcredits real target group the poor women producers and entrepreneurs, who received their loans have begun a new life, and that with the widening application aiming at reducing poverty they have been continuing to work, by giving many examples.

The second study by Şengül Akçar, “Microcredit Assessment by the Association of Women’s Labour Valuation”, has explained the Association’s point of view, the history of microcredit, how it all began, what problems have been met in the operation, and the author concluded that microcredit programs and their effects should contribute to women and empower women, more investment and support should be given to projects prepared by them.

And both for the section and also for the book, last study has been presented by İsmail Bakan, Yücel Ayırçay and A. Melih Eyitmiş. In this paper, it has been discussed the results of a field study which has been carried out in 22 provinces, “The Results of Research on Microcredit Practices in Turkey”. Research has aimed at unearthing the microcredit use, economic and social outcomes, the expectations and satisfaction levels, said the authors. The research results obtained from the data have been analyzed using SPSS software and measured the rate of the microcredit use in creation of income amount, accomplished activities after the revenue created and amount of earnings spent in different areas. Moreover, in terms of social consequences of using microcredit, microcredit users’ expectations and satisfaction levels from the use of microcredit have been measured.

4. Conclusions

As a conclusion, this book’s expected outcomes with the studies focusing on the relationship between microcredit and poverty reduction and discussing problems of this subject can be listed as follows:

First of all, owing to Muhammad Yunus’s Nobel Peace Prize received Microcredit Project (Yunus, 1999), this book will be another instance of bringing the

tarihsel olarak insanlık için önemli bir sorun olagelen yoksulluğun azaltılması için ne denli etkili bir enstrüman olduğu bir kez daha ilgililer ve okuyucuların gündemine gelmiş olacaktır.

Ayrıca, mikrokreditinin sadece yoksullarla ilgili olmadığı ve bu proje vasıtasıyla kendi işini kurmaya niyetlendiği halde sermaye yetersizliğinden dolayı iş kuramayan veya kurdukları mikro düzeydeki işletmelerini geliştiremeyen girişimcilere küçük çaplı finansal kaynaklar ile destek vererek işlerini kurmalarına veya geliştirmelerine imkân sağlanabildiğini ve bu yolla sadece yoksulluğun azaltılmasının sağlanmadığı, aynı zamanda, üretimin ilk basamağını oluşturan küçük girişimlerin desteklenmesiyle, istihdama katkıda bulunulduğu da gösterilmiş olacak.

Mikrokredi Projesi, yoksulluğu azaltmaya ve istidamı artırmaya olan katkısının yanı sıra, uygulanan ülke ve şehirlerde yeni projeleri teşvik etmekte, özellikle ev hanımlarını iş sahibi yapmakta, dar gelirli aileleri tüketici olmaktan çıkarıp üretici aileye dönüştürmekte ve Akgül'ün (2006) ifadesi ile "dilenci kültürünü yok edici niteliği ile toplumsal huzur, barış ve kültüre katkı sağlamaktadır."

Yine bu çalışma ile mikrokredi projesinden daha çok yararlanılabilmesi ve daha çok kişi ve ailenin yoksulluktan kurtulabilmesinde idari ve sosyal ilişki ve işlemlerin önemi ve etkisinin yanında, mikrokredi çalışmalarını bilimsel yönden ele almak ve yöneticiler, uygulayıcılar ve akademisyenleri bir araya getirmek suretiyle konunun bilimsel platformlarda tartışmanın da önemli ve anlamlı olduğu görüşü daha da güçlenmiş olacak.

Son olarak, bu çalışma aracılığıyla Türkiye'ye ve Kahramanmaraş'a dünyanın dikkati çekilecek ve böylece Türkiye'de ve Kahramanmaraş'ta mikrokredi kaynaklarına ulaşma imkânı artacaktır.

Kısaca, bu çalışma sadece literatüre ve bilim dünyasına sağlanmış bir katkı değil, dünyada ve Türkiye'de mikrokredi vasıtasıyla toplumun ve bireylerin yoksulluk sorununun azaltılmasına yardımcı olarak kalkınma ve gelişmeye ivme kazandıran ve toplumun ekonomik bağımsızlığını kazandığı, sosyal güvenceye sahip olduğu, huzur ve barışın egemen olduğu bir ortamda hayat kalitesinin iyileştirmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Akgül, A. (2006), 30.07.2006 Tarihli Gazeteler.
 Aydın, A. H. (2008) "Küçük Şeyler Ve Mikrokredi-Yoksulluk İlişkisi", Okyanus, 5.12.2008.
 Yunus, M. (1999), (Çev. G. Şen), Yoksulluğun Olmadığı Bir Dünyaya Doğru, Doğan Kitap, İstanbul.
<http://www.gunesintamincinde.com>, Sönmez, Süleyman, Mikrokredi: Yoksulluğun Karanlı
 ğına, Pencereden Gelen Işık.
<http://www.milliyet.com/2006/10/13>.
<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>.

microcredit subject to the agenda of all interested people and readers as how important and meaningful instrument microcredit has been for humanity by its ongoing poverty reduction efforts.

Also, microcredit is not only for poor, but also an invaluable assistance provided to those intending to set up their own business but unsuccessful due to lack of capital support. In this way, these people through small-scaled financial loans could be entrepreneurs or could develop existing establishments. This could contribute to the eradication of poverty, and as such meaningful increase in employment. Because microcredit projects aim at helping the first step small enterprises and this way supports the most widespread initiatives of the production.

Microcredit projects, in addition to reduction of poverty and increase in employment, foster new projects in cities and countries. It transforms especially housewives into self-supporting businesswomen, eliminates begging habits (Akgül, 2006) and contributes to social peace.

Again this study could show us, in microcredit project process, 'the importance of administrative and social relations and transactions' significance and influence, and additionally by gathering together academicians and practitioners how productive outcomes could be derived and could strengthen the view of relevant parties.

Finally, this study might attract attention to both Turkey and Kahramanmaraş, which in turn is also expected to increase chances to reach wider resources in microcredit in Kahramanmaraş and in Turkey.

In short, this study would not only be a contribution provided to scientific literature in the field but also could have practical outcomes such as to help to increase the growth and development momentum gained and to develop the community's economic independence also to social security, to live peacefully in an environment that would make a significant contribution to improve the quality of life.

References

- Akgül, A. (2006), Turkish Newspapers dated 30 July.2006.
 Aydın, A. H. (2008) "Küçük Şeyler Ve Mikrokredi-Yoksulluk İlişkisi", Okyanus Newspaper, 5. Decem
 ber 2008.
 Yunus, M. (1999), (Trans. G. Şen), Yoksulluğun Olmadığı Bir Dünyaya Doğru, Doğan Kitap, İstanbul.
<http://www.gunesintamincinde.com>, Sönmez, Süleyman, Mikrokredi: Yoksulluğun Karanlığına,
 Pencereden Gelen Işık.
<http://www.milliyet.com/2006/10/13>.
<http://israf.org/pdf/mikrokredivenevzatyalcintas>.

İNDEKS

10 temel gösterge 100, 116
16 karar 116
2008 Avrupa Bölgeler Ödülü 84

A

Abdulkadir Aksu 11, 90, 92
adaletsiz gelir dağılımı 80
Adapazarı 189
aile refahı 102
Amartya Sen 148, 149
Amasya 90, 91
Amerika 14, 32, 78, 104, 128, 130, 150, 164, 166
anket 51, 63, 102, 192, 199, 200, 202, 208
Annan 82, 83
Artvin 90, 91, 94, 95
Ashis Nandy 56
Avrupa 6, 14, 20, 22, 36, 42, 43, 44, 52, 84, 94, 120, 128, 130, 132, 134, 140,
142, 144, 146, 150, 174, 220
Avrupa Birliği ödülü 94
Avrupa Bölgeler Ödülü 84
Avrupa Komisyonu Raporu 174
Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi 22, 84, 94
Avrupa Mikrofinans Ağı 132
ayakkabı yapımı 182
ayni ve nakdi yardım 162
Aziz AKGÜL 8, 18, 19, 74, 75, 88, 89, 173

B

bağış 169, 170
Bağlar 181
Balcioğlu 60, 65
Balıkesir 90, 91, 94, 95, 209
Bangladeş 20, 32, 42, 76, 78, 90, 98, 102, 104, 110, 114, 124, 126, 128, 130,
132, 150, 220
banka 43, 52, 82, 98, 110, 112, 174, 196

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 164, 166, 220
 barınma 56, 72, 191
 Batı Avrupa 42, 144, 146
 BDDK 20, 120, 164, 166, 167, 168, 173, 175, 220, 222
 Beldes 22
 belediye 10
 besin eksikliği 124
 beslenme yetersizliği 72, 126
 Bilecik 90, 91
 bilgi teknolojisi 12
 Birleşmiş Milletler 52, 82, 104, 194
 Bismil 181
 Bogra 125
 bonsai ağacı 78
 Brezilya 80, 110
 Brinkerhoff ve Goldsmith 56
 Bruck, Connie 86, 87
 Burdur 8, 9, 90, 91
 bürokratik işlemler 214
 burs 102, 112
 Burs 98
 büyüme teorileri 82

C

çalalayan üyeler programı 114
 çeyizlik eşya yapımı 182
 cezai yaptırım 60
 CGAP 82, 83, 86, 87, 100, 102, 103, 171, 175, 209
 çiçekçilik 159
 çiftçiler 32, 125
 Çin 70, 71, 110
 çocuk bakımı ve eğitimi 189
 Çorum 90, 91

D

Damla Finans Anonim Şirketi 173

davranış problemi 61
 dayanışmayı güçlendirmek 154
 değişim 43, 56, 146, 148, 150
 denetim mekanizması 174
 Denizli 90, 91
 Dezavantajlı Kadınlara Yönelik Danışma Merkezleri 160
 dezavantajlı toplumlar 56
 Dilenciler 98
 Diversi 80, 81, 83, 86, 87
 Diyarbakır 6, 7, 12, 20, 21, 22, 23, 33, 34, 36, 37, 51, 52, 88, 89, 90, 91, 173,
 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 198, 200, 218, 219, 222, 223
 dışlanma riski 50
 doğalgaz-sıhhi tesisatçılık 159
 Doğu Avrupa 144, 146
 Dokuzuncu Kalkınma Planı 160
 Dönmezer 60, 65
 Dünya Bankası 66, 100, 102, 104, 171
 Dünya Mikrokredi Yılı 194
 Dünyayı Değiştiren 10 Fikirden Biri 90
 Durkheim 60, 65
 düşük gelirli hane halkı 166
 duygu olasılığı 148

E

Eğitim 43, 57, 58, 65, 98, 102, 110, 112, 159, 160, 191, 208
 eğitim yetersizliği 80
 ekmek yapımı 182
 ekonomi 16, 32, 51, 144, 146, 166, 191
 ekonomik kriz 63, 70, 154
 elektrikçilik 159
 elektronik eşya satışı 159
 el sanatları 159, 182
 Emeklilik Tasarruf Mevduatı 114
 EMN 150, 151
 Endonezya 14, 104, 144, 152
 enflasyon 170

enformal gruplar 190
 Engellilere Yönelik Projeler 160
 Ergani 94, 95, 181
 erken çocuk eğitimi 188
 erken düzenleme yaklaşımı 175
 Eskişehir 90, 91
 European Microfinance Network 133

F

faiz 92, 114, 136, 140, 170, 171, 172, 195
 faiz oranı 114, 136, 140, 172
 fakirin fakiri 142
 fakir insanları desteklemek 154
 Fakirlere Yardım İçin Danışma Grubu 100
 fakirlik 56, 57, 61, 65, 140
 faktoring 168, 174
 fakülte 57
 felç 22
 finansal farkındalık 190, 191
 Finansal hizmetlere erişim 102, 106
 finansal katılım 110
 finansman sistemleri 82
 fiziksel hareketlilik kabiliyeti 102
 fon görevlisi 198
 fon kaynakları 159
 Fransa 78, 110, 174

G

GAP Eylem Planı 173
 geçici istihdam projeleri 157
 Geleneksel Bankacılık 195
 gelir 30, 32, 42, 43, 44, 46, 49, 51, 59, 62, 64, 65, 72, 80, 84, 94, 96, 100, 110,
 112, 114, 116, 127, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 169, 170,
 175, 180, 184, 189, 190, 192, 195, 196, 197, 198, 199, 205, 214, 218,
 220, 222
 gelir adaletsizliği 163, 220

- gelir dağılımındaki eşitsizliklerin giderilmesi 156
- gelişme gösterememiş 56, 156
- gelişmekte olan 56, 57, 61, 62, 128, 130, 142, 154, 156, 164, 166, 172, 174
- gelişmekte olan ülkeler 128, 130
- gelişmiş ülkeler 128, 130, 154, 156
- Gençlik Merkezleri 160
- genel kredi 196
- Geri ödeme 14, 112
- Geri ödeme oranı 14
- girişimci kredisi 196, 198
- girişimciliği teşvik 197
- giyim 48, 56, 159
- gıda 56, 58, 122, 124, 220
- Gıda Bankası Pilot Uygulaması 127
- Gönen 126
- Göz Bakım Hastaneleri 98
- Grameen Bank 19, 32, 33, 37, 75, 78, 79, 90, 91, 97, 99, 101, 103, 105, 111, 113, 115, 117, 119, 124, 125, 146, 147, 209, 219
- Grameen Bankası 12, 18, 32, 36, 74, 98, 102, 104, 110, 112, 114, 116, 118, 124, 218, 220
- Grameen Danone Foods 124, 125
- Grameen Enerji 98
- Grameen felsefesi 110
- Grameen Kadın Bankası 14
- Grameen Kalyan 98, 99
- Grameen Modeli 150
- Grameen Telekom 98
- Grameen Trust 12, 13, 18, 19, 20, 74, 75, 78, 79, 90, 91, 96, 97, 104, 105, 108, 109, 198
- grup 44, 46, 49, 70, 112, 132, 138, 148, 150, 195, 196, 198, 202, 208
- grup baskısı 138, 196
- grup oluşumu 196
- gümüş eşya üretimi 159
- Güney Afrika 110, 126
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi 180
- güven 142, 144, 146, 148, 166, 167, 196

H

Halk Bankası 169, 173, 197
 hanedeki yoksulluk 59
 hanehalkı 57, 100
 hasta 22, 43, 94, 100
 Hatay 90, 91
 hayat düzeyi 32
 hayatta kalma aracı 128, 130
 Hazine Müsteşarlığı 167, 168, 170
 hedef kitle 142
 hediyelik-turistik eşya üretimi 159
 hibe 94, 170
 Hindistan 70, 104, 110
 hiper-refah 57
 HSBC Bankası 92

I

icra 78, 92, 98, 203
 iflas 189
 ihtiyatlı düzenlemeler 167
 il 10, 22, 63, 80, 84
 ilişkisel teknoloji 152
 ilişkisel yöntem 152
 İl Özel İdaresi 10, 80, 92, 94, 95
 İl Tarım Müdürlükleri 158
 İngiltere 4, 6, 78, 104, 110
 insan hakları 56, 146
 ipotek 180
 işkadını 84
 iskân kredisi 196
 İspanya 132
 Isparta 90, 91
 işsizlik 47, 61, 62, 63, 70, 82, 156, 163
 İstanbul 4, 5, 22, 25, 34, 36, 37, 51, 52, 53, 65, 66, 71, 90, 92, 93, 209, 216,
 224, 225
 istihdama katkı 126, 157

istihdam eğitimi projeleri 157

İzmit 189

K

kadın 42, 48, 80, 98, 160, 188, 189, 190, 191, 196, 197, 222

Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı 78, 186, 188, 197

kadın girişimciliği 188

kadının güçlenmesi 188

kadının sosyal statüsü 188

kadın müşteriler 196

Kahramanmaraş 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 54, 55, 63, 64, 65, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 90, 91, 93, 94, 95, 176, 177, 192, 193, 199, 210, 211, 212, 213, 216, 217, 218, 219, 224, 225

Kahramanmaraş Belediyesi 8, 22, 80

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi 4, 6, 8, 20, 22, 34, 176, 192

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası 80

Kahramanmaraş Valiliği 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 18, 20, 22, 26, 28, 34, 38, 54, 64, 78, 80, 84, 210, 212

kalite primi 127

kalkınma 56, 80, 82, 84, 98, 130, 154, 156, 163, 164, 166, 174, 175, 180, 191, 220, 224

kalkınma modelleri 82

kalkınma plan ve programları 180

Kamu Yönetimi 4, 5, 6, 7, 8

kapitalizm 82, 214

kapıdan kapıya satış 125

Karnani 84, 85, 86, 87

karşılıklı tecrübe paylaşımı 190

kasap dükkânı 182

katılımcılık 82

Kayseri 6, 7, 90, 91, 94, 95

kazan-kazan 132, 148

kazan-kazan döngüsü 132

kefalet 78, 90, 92, 142, 146

kefil 98, 180

kemik gelişimi 125
 Kırklareli 127
 Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi 157, 158
 kırsal göç ile mücadele 125
 Kırşehir 90, 91
 kırtasiyecilik 159
 kıyafet yapımı 182
 KOBİ 173
 Konferans 8, 12, 22, 28, 34, 186, 212
 konut kalitesi 100
 konut kredisi 114
 Konya 90, 91, 94, 95
 kooperatif 132, 158, 169, 190
 Kosova 150
 Köydes 22
 Köyde Sağlıklı Süt Üretim Modeli 126
 koyunculuk 158
 kredi 14, 30, 32, 34, 47, 52, 78, 80, 82, 84, 90, 92, 94, 100, 102, 108, 110, 112,
 114, 116, 127, 132, 134, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 164, 167,
 168, 169, 170, 171, 172, 173, 178, 180, 182, 183, 188, 189, 191, 194,
 195, 196, 198, 199, 204, 214, 222
 kredi sigortası 114, 116
 kriz 16, 62, 63, 70, 73, 154, 189, 191, 197
 kuaförlük 159, 183
 küçük gruplar 158, 170, 190
 Küçük Ölçekli İşletme Kredileri 98
 Kulaksızozğlu 60, 65
 kurallılık ilkesi 175
 küresel kapitalizm 82
 küresel kriz 16
 Küresel Yoksulluk Raporu 194

L

Latiffee 78, 79, 90, 91, 108, 109, 220, 221
 leasing 174
 liderlik 8, 14, 102, 122, 190

Lofoten Adaları 14, 130
 lokantacılık 159
 Lüleburgaz 126

M

mahalle 190
 mahkeme 78, 92
 Malatya 4, 5, 90, 91
 mali tedbirler 180
 maliyetleri minimize etme 140
 Manisa 4, 5, 90, 91
 Mardin 90, 91
 market işletmeciliği 159
 MAYA 190
 medya 10, 72
 Mehmet Niyazi Tanılır 8, 9, 12, 13, 22, 23, 34, 35, 70, 93, 94, 218, 219
 mentorluk 189
 merkez 98, 112, 196
 mikro ekonomik destek işletmesi 197
 Mikrofinansmanın Düzenlenme ve Denetlenmesindeki Temel Prensipler 171
 Mikrofinansman Kuruluşları Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı 173
 mikro girişimci kadınlar 191
 mikrokredi 10, 22, 24, 30, 32, 34, 40, 42, 51, 52, 65, 68, 70, 71, 76, 78, 80, 82, 84, 88, 90, 92, 94, 96, 104, 108, 110, 114, 118, 124, 125, 130, 132, 134, 140, 142, 144, 146, 152, 164, 169, 173, 178, 180, 181, 184, 186, 188, 189, 191, 192, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224
 Milenyum 96, 104, 106
 Milenyum Kalkınma Hedefleri 104
 militan 214
 mobilya üretimi ve satışı 159
 mücadeleci vatandaş kredisi 198
 Muhammad Yunus 10, 11, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 33, 42, 56, 70, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 85, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 110, 111, 114, 115, 124, 214, 215, 216, 217, 222, 223
 muhtaç 12, 22, 50, 114, 116, 157, 180, 214

mülkiyet edinme 102

N

Nantik Lum Vakfı 132

New York 14, 15, 57, 150, 151

Nobel Barış Ödülü 22, 30, 90, 94, 214, 216, 222

Norveç 14, 78, 128, 130, 132, 220

Norveç Merkezi Hükümeti İnovasyon Birimi 130

O

Okinawa 194

okullaşma oranı 102

Okul Öncesi Eğitim Projeleri 160

okuryazar 57

ortak girişimci kredisi 196

özgüven 84

özürlü 22

P

Payne 80, 81, 86, 87

pazar zekâsı 190

peynir yapımı 182

politika 43, 48, 49, 157, 168, 188

Polonya 126

Proje Destekleri 157, 159

Q

Queens 14, 15

R

Recep Tayyip Erdoğan 10, 11, 12, 13, 22, 25, 71, 90, 91, 93

refah seviyesi 57

Rize 90, 91

S

sabit fiyat garantisi 125

Safiye Begüm 32, 33
 sağlıklı gıda 122, 124, 220
 Samsun 90, 91
 sapma davranışı 60
 Sarı Bölge 114
 şeffaflık 144, 152, 167
 seracılık 158, 183, 184
 sermaye 30, 32, 49, 64, 73, 126, 144, 167, 168, 171, 172, 174, 195, 214, 224
 Sermaye Piyasası Kurulu 167
 SHÇEK 160
 Shoktidoi 124, 125
 sigorta 82, 138
 Siirt 90, 91
 Silvan 181
 Sivas 90, 91
 sivil toplum kuruluşları 72, 80, 159, 160, 188
 Sığınma Evleri 160
 Sınavlara Hazırlık Projeleri 160
 sosyal adalet 42, 43
 sosyal bir hukuk devleti 154, 156
 sosyal dışlanma 40, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 51, 52, 71, 128, 130, 188, 218
 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 160
 sosyal hizmet projeleri 157, 159
 Sosyal Marketler 160
 sosyal politikalar 22, 42, 43, 47, 72, 156
 sosyal politikaların geliştirilmesi 156
 sosyal sorumluluk projeleri 122
 sosyal sorumluluk projesi 80, 184, 220
 sosyal yardım faaliyetleri 156
 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 20, 36, 120, 154, 156, 157, 158, 159, 161, 163, 220
 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları 154, 157, 158
 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu 156, 157
 sözleşmeli kredi 198
 SPK 167, 168
 SPSS programı 192, 199, 222

standart girişimcilik eğitimleri 189
 sübvansiyon 169, 170
 suç 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 218
 Sur 181
 sürdürülebilir gelişimi sağlamak 124
 süt sığırcılığı 158

T

Tanılır 8, 9, 12, 13, 22, 23, 34, 35, 70, 93, 94, 95, 218, 219
 tarımsal ürün işleme 159
 Tarım ve Hayvancılık 183
 Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü
 158
 tasarruf 82, 112, 114, 132, 146, 167, 171, 190, 194, 199
 tatlı yapımı 182
 T.B.M.M. 173
 tefeciler 170
 teknoloji kredisi 196
 tembellik 214
 temel eğitim 44
 temel gösterge 100, 116
 temel kredi 112, 198
 teminat 78, 90, 92, 98, 138, 146, 171, 172, 196
 terorist 214
 ters seçim 171
 terzilik 159
 teşvik ve destek paketleri 180
 TGMP 34, 35, 36, 37, 198, 199, 209
 The New Yorker, 86, 87
 ticari olmayan destekleyiciler 172
 TİSVA 8, 9, 18, 19, 22, 25, 32, 33, 34, 35, 62, 70, 74, 75, 78, 79, 81, 84, 85, 92,
 127, 190, 216, 217, 218, 219
 TOBB 173
 Tokat 90, 91
 Toplu Konut 22
 toplum kalkınması projeleri 157

- toplum merkezleri 160
- toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi 156
- toplumsal dönüşüm 84
- toplumsal içerme 43
- toplumsal statü 48
- toplumsal yapının korunması 184
- tornacılık 159
- tost yapımı 182
- TÜİK 53, 57, 65
- tüketici finansman şirketleri 168, 174
- Türkiye 4, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 18, 20, 22, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 42, 54, 57, 58, 62, 63, 64, 66, 70, 71, 72, 74, 76, 78, 80, 84, 88, 90, 92, 94, 110, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 216, 218, 220, 222, 224
- Türkiye Grameen Mikro kredi Programı 18, 36, 37, 78, 88, 90, 94, 180
- Türkiye Grameen Mikro kredi Projesi 198
- Türkiye İsrâfı Önleme Vakfı 8, 22, 32, 33, 34, 62, 70, 78, 88, 92, 127, 180, 198, 209, 222
- Türkiye İstatistik Kurumu 54, 57, 63, 66

U

- Uganda 110, 111
- Uluslararası Gıda Politikası Araştırmaları Enstitüsü 104
- Uluslararası Mikrofinans Gözlemevi 132
- umut yetersizliği 148
- UNICEF 57
- üniversite 70, 180
- üretim araçları kontrolü 102
- üretimde sürekliliklerinin sağlanması 157
- uygulama tecrübesi 142
- uyumsuzluklar 60

uzman yardımı 125

V

vakıf 22, 190

Vali 6, 8, 20, 22, 34, 94, 210, 212

Van 4, 5, 22, 23, 34, 35, 93, 94

vergi kolaylığı 209

Vietnam 82, 83, 85

Y

yap-işlet-devret 180, 222

yaratıcılık 132, 152

yasal çerçeve 12, 14, 188

yaşama tutunma 80

yaşam sigortası 116

Yaşlı ve Hastaların Evde Bakımı 160

yatırım 70, 82, 84, 100, 102, 138, 180, 190, 191, 222

Yeniköy 127

yerel yönetimler 80, 174

Yerel Yönetim Reformu 92

Yeşil Bölge 114

yeşil kart 180

yetenek yetersizliği 148

yoğurt yapımı 182

yoksul 16, 28, 30, 32, 42, 44, 46, 54, 56, 57, 58, 64, 65, 70, 73, 78, 80, 82, 90,
92, 94, 98, 102, 104, 112, 126, 127, 130, 140, 156, 157, 159, 160, 163,
168, 169, 180, 184, 188, 191, 194, 195, 197, 198, 199, 214, 218, 220, 222

yoksullar 80, 92, 110, 180, 190, 195

yoksulluğun azaltılması 30, 154, 192, 194, 216, 224

yoksulluğun giderilmesi 188

yoksulluk 6, 28, 30, 32, 34, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 51, 52, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 63, 64, 65, 68, 70, 71, 72, 80, 82, 100, 104, 110, 114, 116, 124, 126,
127, 130, 148, 154, 160, 163, 178, 188, 192, 194, 197, 198, 214, 216,
218, 222, 224

yoksulluk fenomeni 154

yoksullukla mücadele 10, 28, 30, 42, 56, 70, 71, 76, 80, 84, 154, 156, 162, 197,

218

- yoksullukla mücadele aracı 197
- yoksullukla mücadelede umut 82
- yoksulluk olgusu 56, 192, 194
- Yönetim Bilgi Sistemi 116
- yönetim bilgi sistemleri 142
- yönetim kurulları 150
- yöresel satış 159
- Yozgat 90, 91
- yüksekokul 57
- yüzyılın fakirlikle mücadele politikası 78

Z

- Zambiya 110
- zekâ noksanlığı 214
- zengin 14, 61, 78, 110, 130, 191, 220
- Ziraat Bankası 158, 170, 197
- Zonguldak 90, 91
- Zorlayıcı sosyal ekonomik sistem 148